

Kultur, medier, trossamfund och fritid

17

Förslag till statens budget för 2013

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	15
2	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	19
2.1	Omfattning.....	19
2.2	Politikens inriktning	19
2.2.1	Utgångspunkter	19
2.2.2	Prioriteringar avseende kultur, film, medier och idrott.....	24
2.3	Utgiftsutveckling	38
2.4	Skatteutgifter.....	39
3	Kulturområdesövergripande verksamhet	41
3.1	Omfattning.....	41
3.2	Utgiftsutveckling	41
3.3	Mål	42
3.4	Resultatredovisning	42
3.4.1	Barn- och ungdomskultur	42
3.4.2	Kultursamverkansmodellen – kulturen närmare medborgarna.....	46
3.4.3	Internationella frågor.....	47
3.4.4	Kulturella och kreativa näringar i ett nationellt och internationellt perspektiv	51
3.4.5	Myndigheten för kulturanalys.....	53
3.4.6	Forskning inom kulturområdet	53
3.4.7	Kultur och hälsa	55
3.4.8	Jämställdhet	55
3.4.9	Funktionshinderspolitik.....	56
3.4.10	Det civila samhället	57
3.4.11	Kulturbryggan	57
3.4.12	Regional fördelning av Statens kulturråds bidragsgivning	58
3.4.13	Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyror	61
3.5	Budgetförslag	62
3.5.1	1:1 Statens kulturråd.....	62
3.5.2	1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	62
3.5.3	1:3 Skapande skola	63
3.5.4	1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	64
3.5.5	1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	64

3.5.6	1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.....	66
3.5.7	1:7 Myndigheten för kulturanalys	67
3.5.8	Bidrag till kulturverksamhet från AB Svenska Spel.....	67
4	Teater, dans och musik.....	69
4.1	Omfattning	69
4.2	Utgiftsutveckling.....	69
4.3	Mål.....	70
4.4	Resultatredovisning	70
4.5	Budgetförslag.....	74
4.5.1	2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen.....	74
4.5.2	2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	76
4.5.3	2:3 Statens musikverk.....	77
5	Litteraturen, läsandet och språket.....	79
5.1	Omfattning	79
5.2	Utgiftsutveckling.....	79
5.3	Mål.....	80
5.4	Resultatredovisning	80
5.4.1	Bibliotek.....	80
5.4.2	Litteratur, läsfrämjande och tidskrifter.....	81
5.4.3	Språk.....	83
5.5	Budgetförslag	84
5.5.1	3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	84
5.5.2	3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	85
5.5.3	3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur.....	86
5.5.4	3:4 Institutet för språk och folkminnen.....	87
6	Bildkonst, arkitektur, form och design.....	89
6.1	Omfattning	89
6.2	Utgiftsutveckling.....	89
6.3	Mål.....	90
6.4	Resultatredovisning	90
6.4.1	Arkitektur, form och design	90
6.4.2	Bildkonst	92
6.5	Budgetförslag.....	94
6.5.1	4:1 Statens konstråd	94
6.5.2	4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.....	95
6.5.3	4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	96
6.5.4	4:4 Bidrag till bild- och formområdet	96
6.6	Överlåtelse av grafiska verk	97
7	Kulturskaparnas villkor.....	99
7.1	Omfattning	99
7.2	Utgiftsutveckling.....	99
7.3	Mål.....	100
7.4	Resultatredovisning	100
7.5	Budgetförslag.....	104
7.5.1	5:1 Konstnärsnämnden.....	104
7.5.2	5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	104

8	Arkiv.....	107
8.1	Omfattning.....	107
8.2	Utgiftsutveckling	107
8.3	Mål	108
8.4	Resultatredovisning	108
8.5	Budgetförslag	111
8.5.1	6:1 Riksarkivet.....	111
9	Kulturmiljö.....	113
9.1	Omfattning.....	113
9.2	Utgiftsutveckling	113
9.3	Mål	114
9.4	Resultatredovisning	114
9.5	Budgetförslag	118
9.5.1	7:1 Riksantikvarieämbetet	118
9.5.2	7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	119
9.5.3	7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	120
10	Museer och utställningar.....	121
10.1	Omfattning.....	121
10.2	Utgiftsutveckling	121
10.3	Mål	122
10.4	Resultatredovisning	122
10.5	Budgetförslag	128
10.5.1	8:1 Centrala museer: Myndigheter	128
10.5.2	8:2 Centrala museer: Stiftelser	129
10.5.3	8:3 Bidrag till vissa museer	130
10.5.4	8:4 Riksutställningar	131
10.5.5	8:5 Forum för levande historia.....	131
10.5.6	8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål.	132
11	Trossamfund	133
11.1	Omfattning.....	133
11.2	Utgiftsutveckling	133
11.3	Mål	134
11.4	Resultatredovisning	134
11.5	Budgetförslag	134
11.5.1	9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	134
11.5.2	9:2 Stöd till trossamfund	135
12	Film	137
12.1	Omfattning.....	137
12.2	Utgiftsutveckling	137
12.3	Mål	138
12.4	Resultatredovisning	138
12.5	Budgetförslag	142
12.5.1	10:1 Filmstöd.....	142
13	Medier	143
13.1	Omfattning.....	143
13.2	Utgiftsutveckling	143
13.3	Mål	144

13.4	Resultatredovisning	144
13.4.1	Radio och tv i allmänhetens tjänst.....	144
13.4.2	Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.....	147
13.4.3	Kommersiell radio och tv.....	147
13.4.4	Lokal icke-kommersiell radio och tv.....	148
13.4.5	Presstödet.....	148
13.4.6	Taltidningar.....	150
13.4.7	Skydd av barn och unga mot skadligt medieinnehåll	151
13.4.8	Sammanställning och spridning av information om utvecklingen inom medieområdet	152
13.5	Budgetförslag.....	152
13.5.1	11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.....	152
13.5.2	11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	153
13.5.3	11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.....	154
13.5.4	11:4 Statens medieråd.....	154
13.5.5	11:5 Stöd till taltidningar.....	155
13.6	En ny taltidningsverksamhet	156
13.7	Radio och tv i allmänhetens tjänst.....	158
14	Ungdomspolitik.....	161
14.1	Omfattning	161
14.2	Utgiftsutveckling.....	161
14.3	Resultatredovisning	162
14.4	Politikens inriktning.....	170
14.5	Budgetförslag.....	171
14.5.1	12:1 Ungdomsstyrelsen.....	171
14.5.2	12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet....	172
15	Politik för det civila samhället	175
15.1	Omfattning	175
15.2	Utgiftsutveckling.....	175
15.3	Politik för det civila samhället	176
15.3.1	Mål.....	176
15.3.2	Resultatredovisning	176
15.3.3	Politikens inriktning.....	181
15.4	Idrottsfrågor	182
15.4.1	Mål.....	182
15.4.2	Resultatredovisning	182
15.5	Friluftslivspolitik.....	184
15.5.1	Mål.....	184
15.5.2	Resultatredovisning	185
15.5.3	Politikens inriktning.....	186
15.6	Budgetförslag.....	187
15.6.1	13:1 Stöd till idrotten	187
15.6.2	13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler.....	188
15.6.3	13:3 Bidrag för kvinnors organisering.....	189
15.6.4	13:4 Stöd till friluftorganisationer	189
15.6.5	13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer.....	190
15.6.6	13:6 Insatser för den ideella sektorn	191
16	Folkbildning	193
16.1	Omfattning	193

16.2	Utgiftsutveckling	193
16.3	Mål	194
16.4	Resultatredovisning	194
16.5	Politikens inriktning	199
16.6	Budgetförslag	200
16.6.1	Bidrag till folkbildningen.....	200
16.6.2	Bidrag till kontakttolkutbildning.....	201
17	Tillsyn över spelmarknaden	203
17.1	Omfattning.....	203
17.2	Mål	203
17.3	Resultatredovisning	203
17.3.1	Spelmarknadens utveckling	203
17.3.2	Tillsynen över spelmarknaden.....	205
17.3.3	Analys och slutsatser	206
17.4	Politikens inriktning	206
17.5	Budgetförslag	207
17.5.1	15:1 Lotteriinspektionen	207

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	16
2.1 Kulturbudgetens utveckling 2006–2013.....	20
2.2 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	38
2.3 Härledning av ramnivån 2013–2016. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	38
2.4 Ramnivå 2013 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	38
2.5 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17, netto ¹	39
3.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17.....	41
3.2 Skapande skola 2008–2012.....	43
3.3 Kulturrådets bidrag till barn och unga.....	44
3.4 Landstingens fördelning av kultursamverkansmodellens medel 2011.....	46
3.5 Kulturbryggans ansökningar 2011.....	58
3.6 Kulturbryggans bidragsfördelning, andel bifall per konstområde.....	58
3.7 Regional fördelning av Statens kulturråds bidragsgivning 2010–2011.....	59
3.8 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 2009–2011.....	61
3.9 Anslagsutveckling.....	62
3.10 Statliga utställningsgarantier.....	62
3.11 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:1 Statens kulturråd.....	62
3.12 Anslagsutveckling.....	62
3.13 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:2 Bidrag till allmän kultur- verksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	63
3.14 Anslagsutveckling.....	63
3.15 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:3 Skapande skola.....	63
3.16 Anslagsutveckling.....	64
3.17 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.....	64
3.18 Anslagsutveckling.....	64
3.19 Beställningsbemyndigande.....	65
3.20 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler.....	66
3.21 Anslagsutveckling.....	66
3.22 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.....	66
3.23 Anslagsutveckling.....	67
3.24 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:7 Myndigheten för kulturanalys.....	67
4.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17.....	69
4.2 Prestationer Operan 2009–2011.....	70
4.3 Prestationer Dramaten 2009–2011.....	71
4.4 Prestationer Drottningholms Slottsteater 2009–2011.....	71

4.5	Prestationer Riksteatern 2009–2011	71
4.6	Statlig bidragsgivning till regionala scenkonstinstitutioner 2009–2011	72
4.7	Statlig finansieringsandel av de regionala scenkonstinstitutionernas offentliga finansiering 2009–2011.....	73
4.8	Den fria scenkonsten; andel av bidrag till barn och unga samt samverkan 2011..	73
4.9	Bidrag till den fria scenkonsten 2009–2011.....	73
4.10	Jämställhet inom det fria musikområdet 2011	74
4.11	Anslagsutveckling.....	74
4.12	Intäkter för 2011.....	75
4.13	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen	75
4.14	Sammanställning över medelstilldelningen 2012–2013 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen	75
4.15	Anslagsutveckling.....	76
4.16	Beställningsbemyndigande.....	77
4.17	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	77
4.18	Anslagsutveckling.....	77
4.19	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 2:3 Statens musikverk	78
5.1	Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17	79
5.2	Prestationer talböcker 2009–2011	81
5.3	Prestationer punktskriftsböcker 2009–2011	81
5.4	Stöd till litteratur och läsfrämjande 2009–2011	82
5.5	Anslagsutveckling.....	84
5.6	Beställningsbemyndigande.....	85
5.7	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.....	85
5.8	Anslagsutveckling.....	85
5.9	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	86
5.10	Anslagsutveckling.....	86
5.11	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur.....	87
5.12	Anslagsutveckling.....	87
5.13	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 3:4 Institutet för språk och folkminnen.....	87
6.1	Utgiftsutveckling Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17	89
6.2	Arbetsinsatser 2010–2011	91
6.3	Antal avslutade konstprojekt 2010–2011	92
6.4	Prestationer konstprojekt 2010–2011	93
6.5	Konstnärernas fördelning på kön 2011	93
6.6	Kulturrådets beviljade bidrag till Bild och form, museer och utställningar 2009–2011	94
6.7	Anslagsutveckling.....	94
6.8	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 4:1 Statens konstråd.....	94
6.9	Anslagsutveckling.....	95
6.10	Beställningsbemyndigande.....	95
6.11	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.....	96
6.12	Anslagsutveckling.....	96
6.13	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	96

6.14 Anslagsutveckling.....	96
6.15 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet	97
7.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17	99
7.2 Stipendie- och bidragsärenden 2009–2011.....	100
7.3 Beslutade bidrag 2009–2011.....	101
7.4 Anslagsutveckling.....	104
7.5 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 5:1 Konstnärsnämnden.....	104
7.6 Anslagsutveckling.....	104
7.7 Beställningsbemyndigande	105
7.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	106
8.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17	107
8.2 Prestationer inom arkivhantering och tillsyn 2009–2011	108
8.3 Prestationer inom ta emot, vårda och bevara 2009–2011.....	109
8.4 Prestationer inom tillhandahålla och tillgängliggöra 2009–2011.....	110
8.5 Anslagsutveckling.....	111
8.6 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, 6:1 Riksarkivet.....	112
9.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17.....	113
9.2 Prestationer uppdragsarkeologi 2009–2011.....	115
9.3 Antal besökare Glimmingehus och Gamla Uppsala museum 2010–2011	115
9.4 Anslagsutveckling.....	118
9.5 Uppdragsverksamhet	118
9.6 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 7:1 Riksantikvarieämbetet	118
9.7 Anslagsutveckling.....	119
9.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	119
9.9 Beställningsbemyndigande	120
9.10 Anslagsutveckling.....	120
9.11 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning...	120
10.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar utgiftsområde 17.....	121
10.2 Antal besökare vid de centrala museerna 2009–2011 ¹	127
10.3 Anslagsutveckling.....	128
10.4 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter	128
10.5 Sammanställning över avgiftsinkomsterna ¹ till Centrala museer: Myndigheter	128
10.6 Uppdragsverksamhet Cosmonova.....	128
10.7 Uppdragsverksamhet Vasamuseet	128
10.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter	129
10.9 Anslagsutveckling.....	129
10.10 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser	129
10.11 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Stiftelser	129
10.12 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser...	130
10.13 Anslagsutveckling.....	130
10.14 Sammanställning över medelstilledningen ¹	130
10.15 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:3 Bidrag till vissa museer	130
10.16 Anslagsutveckling.....	131
10.17 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:4 Riksutställningar	131
10.18 Anslagsutveckling.....	131
10.19 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:5 Forum för levande historia...	132

10.20	Anslagsutveckling.....	132
10.21	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål.....	132
11.1	Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17.....	133
11.2	Anslagsutveckling.....	134
11.3	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund.....	135
11.4	Anslagsutveckling.....	135
11.5	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 9:2 Stöd till trossamfund.....	135
12.1	Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17.....	137
12.2	Andel kvinnor som regisserat, manusförfattat och producerat långa spelfilmer, med eller utan stöd från Svenska Filminstitutet (i procent).....	141
12.3	Anslagsutveckling.....	142
12.4	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 10:1 Filmstöd.....	142
13.1	Utgiftsutveckling inom Medier utgiftsområde 17.....	143
13.2	Sveriges radios programutbud i FM-radio, fördelat på programområden	145
13.3	Sveriges Televisions programutbud, fördelat på utbudskategorier.....	145
13.4	Antal dagstidningar med driftsstöd 2009–2011.....	148
13.5	Antal dagstidningar och exemplar med distributionsstöd samt kostnader 2009–2011.....	149
13.6	Antal taltidningar 2009–2011.....	150
13.7	Antal taltidningsabonnenter 2009–2011	150
13.8	Anslagsutveckling.....	152
13.9	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	153
13.10	Anslagsutveckling.....	153
13.11	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	153
13.12	Anslagsutveckling.....	154
13.13	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.....	154
13.14	Anslagsutveckling.....	154
13.15	Offentlighetsrättslig verksamhet.....	154
13.16	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 11:4 Statens medieråd.....	155
13.17	Anslagsutveckling.....	155
13.18	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 11:5 Stöd till taltidningar	155
13.19	Medelstilldelning för 2013	158
13.20	Distributionskontots utveckling 2009–2011 samt prognos för 2012–2013....	159
14.1	Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik, utgiftsområde 17.....	161
14.2	Anslagsutveckling.....	171
14.3	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 12:1 Ungdomsstyrelsen	172
14.4	Anslagsutveckling.....	172
14.5	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	173
15.1	Utgiftsutveckling inom Politik för det civila samhället, utgiftsområde 17.....	175
15.2	Anslagsutveckling.....	187
15.3	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:1 Stöd till idrotten	187
15.4	Anslagsutveckling.....	188
15.5	Beställningsbemyndigande.....	188
15.6	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	189

15.7 Anslagsutveckling.....	189
15.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering	189
15.9 Anslagsutveckling.....	189
15.10 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:4 Stöd till friluftorganisationer	190
15.11 Anslagsutveckling.....	190
15.12 Beställningsbemyndigande.....	191
15.13 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	191
15.14 Anslagsutveckling.....	191
15.15 Beställningsbemyndigande.....	192
15.16 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:6 Insatser för den ideella sektorn	192
16.1 Utgiftsutveckling inom Folkbildning, utgiftsområde 17.....	193
16.2 Fördelning av statsbidrag till de tio studieförbunden 2008–2010 (tkr).....	196
16.3 Anslagsutveckling.....	200
16.4 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 14:1 Bidrag till folkbildningen	200
16.5 Anslagsutveckling.....	201
16.6 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning	201
17.1 Spelmarknadens bruttoomsättning	203
17.2 Marknadsandelar av bruttoomsättningen	204
17.3 De omsättningsmässigt största spelformerna.....	204
17.4 Anslagsutveckling.....	207
17.5 Offentligrättslig verksamhet	207
17.6 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 15:1 Lotteriinspektionen	207

Diagramförteckning

3.1 Länsvis regional bidragsfördelning (kr/inv)	60
3.2 Länsvis regional bidragsfördelning (tkr)	60

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2014 och 2015 (avsnitt 3.5.5),
2. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2013 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag för konst, teater och andra kulturella ändamål som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2012 från Nya Penninglotten samt att bidraget ska fördelas enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen (avsnitt 3.5.8),
3. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 107 000 000 kronor 2014 och 2015 (avsnitt 4.5.2),
4. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2014 (avsnitt 5.5.1),
5. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2014 och 2015 (avsnitt 6.5.2),
6. bemyndigar regeringen att utan ersättning överlåta en samling grafiska verk till kommunala och fristående skolor (avsnitt 6.6),
7. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2014–2023 (avsnitt 7.5.2),
8. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2014–2016 (avsnitt 9.5.2),
9. godkänner förslaget att riksdagens tidigare ställningstaganden i frågor om taltidningsverksamhetens utformning inte längre ska gälla samt förslaget om taltidningsverksamhetens framtida inriktning (avsnitt 13.6),
10. godkänner förslaget till medelstilleddning för 2013 från rundradiokontot till Sveriges Radio AB med 2 677 900 000 kronor, till Sveriges Television AB med 4 112 700 000 kronor och till Sveriges Utbildningsradio AB med 338 400 000 kronor (avsnitt 13.7),
11. godkänner förslaget till medelstilleddning för 2013 från rundradiokontot till budgetens inkomstsida med 7 660 000 kronor

- för den verksamhet som bedrivs av Myndigheten för radio och tv (avsnitt 13.7),
12. bemyndigar regeringen att för 2013 besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot för tv-distribution som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 13.7),
  13. bemyndigar regeringen att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2013 besluta om överföring av medel från rundradiokontot till distributionskontot med ett belopp som möjliggör att skulden på distributionskontot slutregleras 2013 (avsnitt 13.7),
  14. godkänner förslaget om överföring av medel från distributionskontot avseende distributionskostnader för 2013 med 264 700 000 kronor till Sveriges Television AB och med 11 300 000 kronor till Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 13.7),
  15. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2014–2017 (avsnitt 15.6.2),
  16. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2014 (avsnitt 15.6.5),
  17. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 28 000 000 kronor 2014–2018 (avsnitt 15.6.6),
  18. för budgetåret 2013 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Statens kulturråd	Ramanslag	50 312
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	Ramanslag	244 897
1:3 Skapande skola	Ramanslag	169 083
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	Ramanslag	36 314
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	Ramanslag	9 898
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	Ramanslag	1 286 090
1:7 Myndigheten för kulturanalys	Ramanslag	13 519
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	Ramanslag	958 042
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	Ramanslag	189 503
2:3 Statens musikverk	Ramanslag	104 699
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	Ramanslag	123 682
3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	Ramanslag	86 726
3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	Ramanslag	16 803
3:4 Institutet för språk och folkminnen	Ramanslag	54 672
4:1 Statens konstråd	Ramanslag	7 895
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	Ramanslag	33 100
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	Ramanslag	11 363
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	Ramanslag	28 199
5:1 Konstnärsnämnden	Ramanslag	18 333
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	Ramanslag	331 954

6:1	Riksarkivet	Ramanslag	350 165
7:1	Riksantikvarieämbetet	Ramanslag	215 241
7:2	Bidrag till kulturmiljövård	Ramanslag	251 718
7:3	Kyrkoantikvarisk ersättning	Ramanslag	460 000
8:1	Centrala museer: Myndigheter	Ramanslag	985 392
8:2	Centrala museer: Stiftelser	Ramanslag	239 538
8:3	Bidrag till vissa museer	Ramanslag	46 639
8:4	Riksutställningar	Ramanslag	44 026
8:5	Forum för levande historia	Ramanslag	44 069
8:6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	Ramanslag	80
9:1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	Ramanslag	6 982
9:2	Stöd till trossamfund	Ramanslag	75 232
10:1	Filmstöd	Ramanslag	317 144
11:1	Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	Ramanslag	21 293
11:2	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	Ramanslag	2 193
11:3	Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	Ramanslag	383
11:4	Statens medieråd	Ramanslag	16 680
11:5	Stöd till taltidningar	Ramanslag	113 456
12:1	Ungdomsstyrelsen	Ramanslag	31 867
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	Ramanslag	250 440
13:1	Stöd till idrotten	Ramanslag	1 705 151
13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	Ramanslag	32 164
13:3	Bidrag för kvinnors organisering	Ramanslag	28 163
13:4	Stöd till friluftorganisationer	Ramanslag	27 785
13:5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	Ramanslag	15 000
13:6	Insatser för den ideella sektorn	Ramanslag	22 758
14:1	Bidrag till folkbildningen	Ramanslag	3 546 705
14:2	Bidrag till kontakttolkutbildning	Ramanslag	16 795
15:1	Lotteriinspektionen	Ramanslag	47 310
Summa			12 689 453

2 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet är underindelad i följande områden:

- Kulturområdesövergripande verksamhet
- Teater, dans och musik
- Litteraturen, läsandet och språket
- Bildkonst, arkitektur, form och design
- Kulturskaparnas villkor
- Arkiv
- Kulturmiljö
- Museer och utställningar
- Trossamfund
- Film
- Medier
- Ungdomspolitik
- Politik för det civila samhället
- Folkbildning
- Tillsyn över spelmarknaden

2.2 Politikens inriktning

2.2.1 Utgångspunkter

Kultur

Utgångspunkten för regeringens kulturpolitik är de nationella kulturpolitiska målen som presenterades i propositionen Tid för kultur och som beslutades av riksdagen i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Tre övergripande prioriteringar vägleder regeringens kulturpolitik:

- *Barns och ungas rätt till kultur.* Kultur är viktigt för barns och ungas utveckling och lärande. Kunskap och insikt om den egna kulturen är också en förutsättning för att bättre förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.
- *Kulturarv för framtiden.* Såväl det historiska som det moderna kulturarvet måste värnas som en tillgång för dagens och kommande generationer. Utnyttjande av ny teknik och en ökad samverkan kan bidra till att kulturarvet blir mer synligt och tillgängligt.
- *Förbättrade villkor för den nyskapande kulturen.* Kulturskapare ska ha goda möjligheter att fritt utveckla sitt konstnärliga skapande. Nyskapande ska gynnas och det ska finnas bra förutsättningar för att göra konsten tillgänglig för fler.

Med utgångspunkt i ovanstående prioriteringar har regeringen inlett mandatperioden med satsningar på bl.a. Skapande skola, kultursamverkansmodellen, digitalisering av biografier och kulturarv samt renovering av kulturfastigheter. I denna proposition redovisas förslag avseende bl.a. en tvåårig satsning på Umeå kulturhuvudstadsår 2014, en utbyggnad av Skapande skola till att omfatta förskoleklass, tillskott till Myndigheten för kulturanalys samt en kulturarvssatsning som innefattar Thielska galleriet, Judiska museet i Stockholm, Zornsamlingarna, Dansmuseet och Statens musikverk. Det tillskott på 3 miljoner kronor som beräknats för Flygvapenmuseum för åren 2010–2012 beräknas bli stadigvarande fr.o.m. 2013. Statens kulturråd beräknas få 2 miljoner kronor för 2013 i syfte att kartlägga hur digital teknik kan användas för att göra kultur mer tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Regeringen avser vidare att bidra till driften av verksamheten vid ett framtida Nobel Prize Center.

Kulturbudgeten¹ har ökat varje år sedan 2006. I jämförelse med 2012 föreslås en ökning för

2013 med 184 miljoner kronor, varav 46 miljoner kronor avser anslagens pris- och löneomräkning.

Tabell 2.1 Kulturbudgetens utveckling 2006–2013

Miljoner kronor	
Budgetår	Kulturbudget
2006	5 937
2007	6 049
2008	6 068
2009	6 229
2010	6 415
2011	6 488
2012	6 667 ¹
2013	6 851 ²

¹ Inklusive 74 miljoner kronor som beräknats för Riksantikvarieämbetet inom utgiftsområde 14, Arbetsmarknad och arbetsliv, för Kulturarvslyftet.

² Inklusive 122 miljoner kronor som beräknats för Riksantikvarieämbetet inom utgiftsområde 14, Arbetsmarknad och arbetsliv, för Kulturarvslyftet.

Arbetet med att ompröva, utveckla och göra kulturpolitiken angelägen för fler drivs vidare. I propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145) togs flera viktiga steg. Det är nu dags att föra frågorna ytterligare ett steg framåt. Nya generationer växer upp och är mer kreativa och aktiva, ställer högre krav, vill påverka mer och önskar ett annat tilltal. Fler vill få del av kulturupplevelser och utveckla sina skapande förmågor, oavsett om det sker inom mer traditionella kulturyttringar som litteraturen och bild- och scenkonsten eller inom det som allt oftare handlar om nya gränssnitt mellan kulturen och andra områden. Det är angeläget att myndigheterna och institutionerna inom kulturområdet också reflekterar kring dessa frågor. Deras syn på hur verksamheten ska erbjuda fler möten och nya gränssnitt behövs för att fortsätta utveckla kulturpolitiken. Med utgångspunkt i de förslag och förändringar som genomförts som en följd av propositionen Tid för kultur, arbetet med kulturella och kreativa näringar, samverkansuppdragen och den regionaliserade finansieringsformen kultursamverkansmodellen kommer myndigheter och institutioner på kulturområdet att involveras i detta arbete.

Regeringens ambition är att öka barns och ungas rätt och möjligheter att delta i kulturlivet och att själva få skapa och uttrycka sig. Detta har bl.a. tagit sig uttryck i den långsiktiga satsningen på Skapande skola som fr.o.m. 2013 omfattar hela grundskolan och förskoleklass. Regeringen anslår 169 miljoner kronor för Skapande skola fr.o.m. 2013.

¹ Till kulturbudgeten räknas områdena Kulturområdesövergripande verksamhet, Teater, dans och musik, Litteraturen, läsandet och språket, Bildkonst, arkitektur, form och design, Kulturskaparnas villkor, Arkiv, Kulturmiljö, Museer och utställningar samt Film.

Återrapporteringen av regeringens uppdrag till 26 myndigheter och institutioner att utforma strategier för sin barn- och ungdomsverksamhet för åren 2012–2014 visar att de kulturpolitiska målen och barnkonventionen används som grund för genomförandet av verksamheten. Regeringen kommer årligen att följa upp tillämpningen av strategierna i dialog med myndigheterna och institutionerna.

Ett levande och tillgängligt kulturarv bidrar till förståelsen av vår samtid och vårt ursprung. Genom att använda ny teknik kan tillgängligheten till kulturen och kulturarvet öka. Tillskapandet av samordningssektariatet Digisam inom Riksarkivet är en viktig del i att utveckla och samordna de statliga insatserna för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet.

Goda villkor för det konstnärliga skapandet är en av grundförutsättningarna för ett vitalt och mångfacetterat kulturliv. Bidrags- och ersättningsystemen ska vara öppna och rättvisa och hänsyn ska tas till kulturskapares speciella arbetsvillkor. Regeringens mål är att skapa större möjligheter att leva på konstnärlig verksamhet. Inkomstskattesänkningarna under föregående mandatperiod bidrar till förbättringar av konstnärernas ekonomiska situation samtidigt som hushållens ekonomiska utrymme att ta del av kulturupplevelser ökar. Regeringens satsning på kulturella och kreativa näringar syftar till att öka kunskaperna och bredda arbetsmarknaden för kulturskapare. Det ökade internationella kulturutbytet bidrar till utökade kontakter och en vidgad arbetsmarknad. Satsningen på att inrätta en struktur för internationellt kulturutbyte inom musikområdet genom Konstnärsnämnden är en av regeringens satsningar inom området.

I regeringens mål för förvaltningspolitiken ingår bl.a. att statsförvaltningen ska samverka. Genom en ökad samverkan kan kulturen ta större plats i samhället och nå ut till fler människor. Samverkan är viktig mellan myndigheter men också med den regionala och lokala nivån, liksom med privata aktörer. Regeringen har särskilt lyft fram samverkan med det civila samhället i myndighetsstyrningen. Myndigheter och institutioner inom kulturområdet har i uppdrag att i årsredovisningarna redovisa genomförda insatser och göra en bedömning av resultatet av samverkan. Kulturinstitutionernas samverkan med det civila samhället bör utvecklas och för-

djupas genom att inkludera och tillvarata enskildas ideella engagemang.

Under perioden 2012 till våren 2014 genomför regeringen Attraktionskraft Sverige. Syftet är att tillsammans med aktörer på lokal, regional och nationell nivå, tydliggöra och utveckla de frågor som är centrala för lokal och regional attraktivitet. Initialt sätts fokus på frågor som berör såväl möjligheterna att bo och leva som att besöka och uppleva. Kulturen har en viktig roll och en stor potential för att stärka den svenska attraktionskraften. Detta kommer att tillvaratas i arbetet.

Myndigheten för kulturanalys, som inledde sin verksamhet under 2011, har till uppgift att bl.a. utvärdera regeringens kulturpolitik och genomföra omvärldsanalyser. Ett uppdrag har varit att analysera hur kvalitativa och kvantitativa indikatorer kan utvecklas för att utvärdera effekterna av den nationella kulturpolitiken. Detta är en angelägen fråga för regeringen i syfte att förbättra uppföljningen och redovisningen av resultatet av de statliga insatserna.

Utgångspunkten för regeringens politik inom filmområdet är att skapa goda förutsättningar för den svenska filmbranschen. I januari 2012 undertecknades en avsiktsförklaring om ett nytt filmavtal, som ska träda i kraft den 1 januari 2013 och gälla till och med 2015. Betydelsen av jämställdhet inom filmen tydliggörs i det nya filmavtalet. En filmpolitisk proposition med den framtida inriktningen för filmen kommer att presenteras under hösten 2012.

Mot bakgrund av bl.a. propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) bedömer regeringen att det är nödvändigt att arbetet för att uppnå jämställdhet mellan könen fortsätter och ger avtryck på kulturpolitikens alla områden. Regeringen har därför satsat ytterligare 17,5 miljoner kronor på jämställdhet inom kulturområdet under 2011–2014. Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Statens historiska museer och Statens musikverk har fått särskilda bidragsmedel för ändamålet.

Medier

Målen för regeringens politik inom medieområdet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2008/09:1, utg. omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92).

En mediemarknad präglad av mångfald, med fria och självständiga aktörer, tydliga spelregler och sund konkurrens ger goda förutsättningar för fri åsiktsbildning, fritt utbyte av idéer och reella möjligheter att granska olika företeelser och verksamheter i samhället. Tillgången till medier är nu avsevärt större än tidigare, bl.a. till följd av en ökad internationalisering, avregleringar på marknaden och den tekniska utvecklingen. Allt fler medieföretag väljer också att använda sig av flera olika tekniska plattformar för att föra ut sitt innehåll, såsom traditionell tv, mobiltelefoni och läsplattor.

Både kommersiella och ideella aktörer är betydelsefulla för ett brett medieutbud med olika infallsvinklar. Medieområdet behöver samtidigt mer än enbart marknadslösningar. Det behövs särskilda insatser för att säkerställa kvalitet och mångfald.

Den nya radio- och tv-lagen (2010:696) förbättrar villkoren på marknaden, vilket i sin tur ger ökade förutsättningar för en livskraftig radio- och tv-bransch.

Radio och tv i allmänhetens tjänst behövs för att ett allsidigt medieutbud ska komma alla till del. Den särskilda formen av finansiering genom radio- och tv-avgift som garanterar programföretagens oberoende ger samtidigt radio och tv i allmänhetens tjänst en gynnad ställning i förhållande till övriga aktörer på marknaden.

En förutsättning för ett demokratiskt samhälle är att det finns fria och självständiga medier med granskande journalistik och allsidig nyhetsförmedling. Dagstidningar har traditionellt en stark ställning i Sverige och presstödet har motiverats med att det bidragit till en ökad mediemångfald på tidningsmarknaden. Förutsättningarna för de företag som i dag i huvudsak arbetar med dagstidningsutgivning skiljer sig markant från de som gällde vid den tid då grunderna för presstödet utformades. Regeringen har därför tillsatt en kommitté med uppdrag att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen (dir. 2011:112).

Det nya medielandskapets ökade möjligheter till delaktighet förutsätter medvetna och kunniga medborgare med förmåga att själva värdera tillgänglig information. Regeringen arbetar aktivt med insatser riktade till framför allt barn och unga. Därutöver ska självreglering inom området främjas i syfte att öka ansvarstagandet hos aktörerna på marknaden.

Ny teknik ger ökade möjligheter till förbättrad tillgänglighet, t.ex. för personer med funktionsnedsättning, vilket är en av regeringens prioriteringar. Såväl satsningen på digitalisering av biografier som den pågående utvecklingen inom taltidningsområdet är delar av detta arbete.

Regeringen har gett Myndigheten för radio och tv i uppdrag att ta fram förslag till resultatindikatorer för att följa upp de riksdagsbundna målen inom medieområdet. Uppdraget, som ska redovisas senast den 31 oktober 2012, genomförs i samverkan med Presstödsnämnden, Statens medieråd och Talboks- och punktskriftsbiblioteket.

Trossamfund

För att möta det ökade behovet av att ge stöd till trossamfunden beräknar regeringen att anslaget för stöd till trossamfund bör tillföras 15 miljoner kronor fr.o.m. 2013.

Religions- och övertygelsefriheten är central i ett öppet samhälle och finns uttryckt i internationella konventioner men även i den svenska grundlagen. Det är viktigt att vi slår vakt om dessa friheter i såväl Sverige som i vår omvärld.

Trossamfunden kan genom sin verksamhet bidra till större kunskap, förståelse och respekt för olika trosriktningar. Att ge människor som invandrar till Sverige möjligheten att finna en trygghet här genom sin kultur och religion har betydelse för integrationen. I det mångreligiösa Sverige är kunskap, förståelse och samverkan nödvändiga för att människor av olika tro ska kunna leva tillsammans. Främjandet av religiösa minoriteters möjligheter att behålla ett eget samfundsliv uttrycks även särskilt i regeringsformen. För många som – frivilligt eller inte – över en natt ska byta land, språk och vänner är den religiösa tillhörigheten många gånger en trygg plats i allt det nya. Religionen är en av flera värdeförmedlande krafter i samhället och som förmedlar bl.a. både tradition och historia.

Social oro, förtroendekriser och intressekonflikter kan komma att bli viktiga områden för preventiv krishantering när internationella händelser får genomslag som konflikter i Sverige. Trossamfunden har i detta sammanhang en viktig roll att fylla. Trossamfund som i huvudsak betjänar personer med utländsk härkomst växer och därför behövs en väl fungerande basstruktur. Att kunna samlas i en lokal

som är ändamålsenlig för den verksamhet som bedrivs är centralt för att samfunden ska kunna fungera i samhället, inte bara för samfundets egen existens utan även för samhällets möjlighet att kunna kommunicera och ha kontakt. För många är lokalerna en viktig samlingsplats som gör det möjligt att synas och vara en del av samhället.

Trossamfunden erbjuder en möjlighet för människor att ge uttryck för andliga och existentiella behov och frågeställningar. Den religiösa mångfalden i samhället, liksom engagemanget för etiska, existentiella och religiösa frågor, medför förväntningar på insatser från trossamfunden, både från enskilda och från samhället. Kontakter och samverkan mellan olika trossamfund, liksom trossamfundens egen medverkan inom olika samhällsområden, är värdefull.

Samfunden har kommit att uppfattas som en mycket angelägen och betydelsefull del av det civila samhället med unika bidrag i integrationsprocesser och stora samhällsinsatser i form av andlig vård inom sjukvården, barn- och ungdomsverksamhet, generationsöverskridande verksamhet m.m. På många områden kompletterar trossamfunden där staten inte räcker till, t.ex. det sociala ansvarstagandet för utstötta människor. I samband med större olyckor och kriser i samhället blir kyrkor och sjukhuskyrkan naturliga samlingspunkter och ett stort stöd för många. Den andliga vården inom sjukvården, traditionellt kallad sjukhuskyrkan, är en viktig resurs så väl för sjukhusen som för den enskilde. Behovet av de olika trosinriktningarnas närvaro inom den andliga vården inom sjukvården efterfrågas i allt större utsträckning. Områden där betydelsefulla insatser görs är psykosocialt stöd, avlastningssamtal, beredskap kvällar och helger, sorgegrupper m.m. Utöver detta deltar sjukhuskyrkans medarbetare i olika utbildningar för sjukhusens medarbetare när det gäller religion och kultur.

Det övergripande syftet med statens stöd till trossamfund är att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva långsiktig religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och social omsorg m.m. Genom samverkan mellan Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) och trossamfunden behandlas angelägna frågeställningar kring bl.a. värderingar, respekt och tolerans. Regeringen kommer att ge SST ett fortsatt uppdrag att föra en dialog med trossamfunden i syfte att stimulera ett

arbete med demokrati, demokratiska värderingar och att motverka antidemokratiska yttringar.

Regeringen har fortlöpande dialog med trossamfunden genom ett särskilt råd, Regeringens råd för kontakt med trossamfunden, som består av representanter från staten och samfunden.

Ungdomspolitik

Det finns behov av att förtydliga och utveckla den nationella ungdomspolitiken. Därför avser regeringen att återkomma under mandatperioden med en ungdomspolitisk proposition där bl.a. de nya målen och inriktningen för ungdomspolitiken presenteras.

Ett område som är särskilt prioriterat inom ungdomspolitiken är att förbättra ungdomars situation på arbetsmarknaden. Regeringen anser därför att de särskilda studiemotiverande kurser som ges inom folkhögskolan för arbetslösa ungdomar som varken har grundläggande högskolebehörighet eller har gymnasieexamen bör förlängas t.o.m. 2014. Dessa ungdomar bör även erbjudas möjlighet till fortsatt utbildning på folkhögskolans allmänna kurs, varför antalet utbildningsplatser på folkhögskolans allmänna kurs bör utökas under 2013 och 2014. Regeringen beslutade vidare våren 2012 att tillkalla en särskild utredare som ska se över hur arbetet med unga som varken arbetar eller studerar kan utvecklas (dir. 2012:70).

Ungdomspolitikens inriktning beskrivs närmare i avsnitt 14.4.

Politik för det civila samhället

Det civila samhället har en oersättlig betydelse för såväl enskilda människor som samhället i stort. Regeringen vill därför skapa förutsättningar för det civila samhället att växa och stärkas som en kraft vid sidan av individen, familjen, marknaden och staten.

Ett system för uppföljning av politiken för det civila samhället i förhållande till målen för området infördes 2011 i Regeringskansliet och har vidareutvecklats under 2012.

Samtliga åtgärder som aviserades i propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) är under genomförande.

Ungdomsstyrelsen har genom en ändring av myndighetens instruktion fr.o.m. 2012 i uppdrag

att utgöra ett myndighetsstöd för politiken för det civila samhället. Ungdomsstyrelsen ska därmed ansvara för att det finns samlad kunskap inom området och sprida denna, analysera, följa upp och utvärdera insatser inom området samt bilda nätverk för samverkan med andra berörda myndigheter och organisationer.

Regeringens arbete med frågan om föreningslivet bedrivs på olika nivåer. Regeringen kommer att fortsätta arbeta för att den ideella sektorn inte ska drabbas om mervärdesskattereglerna måste förändras.

Inriktningen av politiken för det civila samhället beskrivs närmare i avsnitt 15.3.3.

Idrott

Den nationella idrottspolitiken syftar bl.a. till en god folkhälsa genom att uppmuntra och ge möjlighet för människor att motionera och idrotta. Politiken bygger på en fri och självständig idrottsrörelse grundad på ideellt engagemang och en bred verksamhet. I detta ingår att främja barn- och ungdomsidrotten, värna god etik, ge lika förutsättningar för flickor och pojkar, kvinnor och män, arbeta aktivt för integration samt att värna demokratisk utveckling och delaktighet. Idrotten bidrar också till glädje och underhållning för många människor. Regeringen stödjer arbetet mot dopning och verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft. Idrotten tar ett betydande ansvar för användningen och prioriteringen av det statliga stödet, varför den statliga styrningen av stödet till idrotten har kunnat minska i omfattning.

Folkbildning

Folkbildningen är med sin självständighet och särart en viktig del av utbildningsväsendet och en viktig aktör i arbetet med att höja kunskapsnivån i samhället. Folkhögskolorna och studieförbunden har en mycket viktig roll såväl för att bryta utanförskap och väcka engagemang som för att höja utbildningsnivån i samhället. Med sina utbildningar bidrar folkbildningen till att skapa möjligheter för människor att utvecklas och till att fler klarar en gymnasieutbildning och därmed får behörighet till vidare studier.

Som har nämnts tidigare bör de särskilda studiemotiverande kurserna inom folkhögskolan för arbetslösa ungdomar som varken har grund-

läggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen förlängas t.o.m. 2014. Vidare bör antalet utbildningsplatser på folkhögskolans allmänna kurs utökas under 2013 och 2014 så att dessa ungdomar kan erbjudas möjlighet till fortsatt utbildning där.

Från och med 2013 kommer även deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som är över 25 år att kunna gå folkhögskolans studiemotiverande kurser.

Inriktningen av folkbildningspolitiken beskrivs närmare i avsnitt 16.5.

2.2.2 Prioriteringar avseende kultur, film, medier och idrott

Umeå kulturhuvudstad 2014

Regeringen beräknar att Umeå i egenskap av Europas kulturhuvudstad 2014 tillförs 75 miljoner kronor fördelat på 37 miljoner kronor för 2013 och 38 miljoner kronor för 2014. Medlen är i första hand avsedda för kulturprogramverksamhet.

Umeås planerade program innebär en bred satsning som anknyter till ett flertal politikområden. Syftet är att befintliga aktörer tillsammans med nya aktörer ska kunna utveckla verksamheter som fortsätter och kan finna sin finansiering också efter 2014. En avsevärd del av de planerade satsningarna avser kulturprogram och utvecklingsprojekt inom kulturområdet.

Berörda kulturmyndigheter och kulturinstitutioner har i regleringsbrev respektive riktlinjer för 2012 fått i uppdrag att se över hur de kan medverka inför och under kulturhuvudstadsåret. Statens kulturråd ska dessutom beakta kulturhuvudstadsåret i sin bidragsgivning. Nio av dessa totalt 22 myndigheter och institutioner har redan redovisat sina respektive uppdrag och av dessa redovisningar framgår att ett flertal projekt kan väntas bli genomförda under kulturhuvudstadsåret.

Möjligheter till statligt stöd finns även inom ramen för anslag 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet*.

Den statliga insatsen är ett komplement till lokala och regionala satsningar samt insatser från EU.

Barns och ungas rätt till kultur

Skapande skola förskoleklass

Satsningen Skapande skola byggs ut till att även omfatta förskoleklass. Regeringen beräknar att 17 miljoner kronor tillförs Skapande skola fr.o.m. 2013.

Den frivilliga förskoleklassen är en egen skolform, men är på de flesta skolor integrerad med skolans lägre årskurser och det finns en önskan från skolorna att inkludera även förskoleklassen.

Regeringens satsning Skapande skola har fått stort genomslag vilket visas genom att i princip alla landets kommuner har ansökt om medel för verksamheten sedan starten 2008. Statens kulturråds uppföljningar beskriver positiva erfarenheter både hos skolans huvudmän och kulturaktörerna (se t.ex. Skapande skola – en nulägesanalys, Kulturrådets skriftserie 2012:2). Skolans huvudmän pekar på en större ambition att integrera kulturella uttryck i undervisningen och att insatserna har bidragit till ett förbättrat samarbetsklimat på skolorna. Därutöver har elevernas självkänsla och självförtroende stärkts. Kulturaktörerna lyfter särskilt fram positiva erfarenheter från arbetet med eleverna men också samarbetet med lärarna. Uppföljningarna visar också att samverkan mellan skola och kulturliv har förbättrats sedan Skapande skola infördes.

Regeringen anser att det positiva utfallet av satsningen mycket väl motiverar den nu föreslagna utökningen av satsningen till att även omfatta förskoleklass. Skapande skola har bidragit till ett ökat engagemang och intresse för kultur hos såväl elever som lärare och uppfyller väl målen på både det kulturpolitiska och utbildningspolitiska området. Att bygga ut Skapande skola till förskoleklass bidrar särskilt till att nå målet om att stärka alla barns och ungas rätt till kultur och till eget skapande.

Utvecklingsansvar för Statens kulturråd när det gäller barn- och ungdomsstrategier

Statens kulturråd har ett särskilt ansvar för statligt stöd till kulturverksamhet för barn och unga genom sin bidragsgivande roll men också genom att utveckla och förmedla kunskap inom området. Arbetet bedrivs bl.a. genom Bolla, en nationell webbplats för barn- och ungdomskultur som Statens kulturråd ansvarar för.

Regeringen har i regleringsbrevet till Statens kulturråd 2012 slagit fast att myndigheten årligen 2012–2014 ska genomföra en nationell konferens om barns och ungas rätt till kultur. Vidare har regeringen tydliggjort att myndigheten ska vidareutveckla uppföljningen och redovisningen av frågor som rör barn och unga, bl.a. genom särskilt angivna ålderskategorier. Flertalet kulturinstitutioner har under 2011 haft i uppdrag att ta fram barn- och ungdomsstrategier. Statens kulturråd får en viktig roll att främja en nationell kunskapsutveckling och samverkan kring metoder och arbetssätt som bidrar till att stärka barns och ungdomars rätt till kultur. Ett barn- och ungdomsperspektiv bör även vidareutvecklas bl.a. inom ramen för kultur-samverkansmodellen.

Kulturarv för framtiden

Kulturarvslyftet – en satsning på jobb som vårdar kulturarvet

Kulturarvslyftet innebär att meningsfull och utvecklande sysselsättning kan erbjudas personer som har nedsatt arbetsförmåga och i dag står långt ifrån arbetsmarknaden. En anställning inom satsningen innebär en trygghet i form av en lön att leva på, viktiga uppgifter att bygga sin vardag kring och arbetskamrater att utvecklas tillsammans med. Samtidigt bidrar Kulturarvslyftet till att bygga upp kunskap om, vårda och tillgängliggöra kulturarvet och kulturmiljön.

Genom Kulturarvslyftet gör regeringen en satsning som innebär att viktiga arbetsuppgifter inom kulturarvsområdet kan bli utförda. Satsningen gäller hela landet och riktar sig såväl till lokala, regionala och statliga institutioner som till ideella aktörer. De arbetsuppgifter som ryms inom satsningen spänner över ett brett fält. Att bygga upp kunskap om kulturarvet kan handla om inventering, fotografering, dokumentation och katalogisering. Att vårda kulturarvet kan innebära att byggnader, landskap och fornlämnningar eller arkiv-, biblioteks-, och museisamlingar tas till vara och vårdas. Tillgängliggörande av kulturarv och kulturmiljöer kan handla om digitalisering eller om insatser för att öka den fysiska tillgängligheten, t.ex. att hålla öppet för besökare i kulturbyggnader och hembygdsgårdar.

Regeringen har beräknat att avsätta totalt 270 miljoner kronor för Riksantikvarieämbetet från

utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, för arbetsledning inom Kulturarvslyftet under åren 2012–2014. Dessutom omfattar satsningen medel för lönebidrag för de som anställs inom Kulturarvslyftet. Medel finns avsatta för att anordna 2 000 platser under 2013 och 1 200 platser under 2014. Kulturarvslyftet har under 2012 befunnit sig i en uppbyggnadsfas. Successivt har antalet ansökningar om att anordna projekt ökat och i augusti 2012 hade drygt 80 ansökningar inkommit till Riksantikvarieämbetet omfattande platser för närmare 350 personer. Många av projekten sträcker sig över flera år och det är fortfarande svårt att prognostisera den framtida volymutvecklingen inom satsningen. Regeringen kommer att noga följa den fortsatta utvecklingen.

Kulturfastigheter

Kulturfastigheterna är en betydelsefull del av kulturarvet. Regeringen arbetar fortsatt med att säkerställa en långsiktig och hållbar vård och förvaltning av de fastigheter som bl.a. inrymmer museer.

Riksdagen gav 2009 regeringen till känna att vidta vissa åtgärder som rör kulturinstitutionernas lokalkostnader (bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:144). Bakgrunden är att det finns ett flertal problem kring tillämpningen av nuvarande kostnadshyresmodell. I april 2011 överlämnade Utredningen om en översyn av statens fastighetsförvaltning betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) till regeringen. Med anledning av bl.a. riksdagens tillkännagivande samt med utgångspunkt i förslaget i nämnda betänkande har regeringen i regleringsbrevet för 2012 gett Statens fastighetsverk i uppdrag att förbereda för arbetet med att omförhandla hyresavtalen för de kulturinstitutioner som har kostnadshyra i syfte att förändra principerna för hyressättningen. De kulturinstitutioner det handlar om är Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med utfallet av omförhandlingarna.

Med utgångspunkt i utredningens förslag har regeringen vidare tillsatt en utredning för att kartlägga vilka kulturhistoriskt värdefulla fastigheter och byggnader som fortsatt bör ägas av staten (dir. 2012:7). Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 3 december 2012.

Förberedelserna för en renovering och ombyggnad av Nationalmuseum's huvudbyggnad i Stockholm går vidare. Regeringen har gett Statens fastighetsverk i uppdrag att genomföra ett projekteringsarbete inför renovering och ombyggnad av museet. I och med detta beslut har processen att göra fastigheten till en fullt modern och miljöklassad museibygnad anpassad för framtidens museiverksamhet påbörjats. Det nya museet beräknas stå klart 2016/2017.

Statens musikverk

Regeringen beräknar att Statens musikverk tillförs 4 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för kostnader i samband med renovering av Musik- och teatermuseet.

Det finns ett allmänt renoverings- och ombyggnadsbehov av museibygnaden eftersom den senaste renoveringen skedde för 30 år sedan. Därutöver finns ökade krav på tillgänglighet för besökare med funktionsnedsättning och behov av ökade utställningsytor.

Sedan 2010 ingår samlingarna vid Sveriges teatermuseum och Marionettmuseet i myndighetens samlingar. Med anledning av det utökade uppdraget finns det behov av att renovera och bygga om utställningslokalerna i Musik- och teatermuseet.

Flygvapenmuseum

Statens försvarshistoriska museer beräknas tillföras 3 miljoner kronor fr.o.m. 2013 för fortsatt drift av Flygvapenmuseum.

Flygvapenmuseum i Linköping har byggts ut för att kunna visa den DC-3:a som sköts ned av sovjetiskt jaktflyg 1952. Utbyggnaden har skett successivt och regeringen har tillfört 8 miljoner kronor i nivå för utställningen om DC-3:an under åren 2007–2009. Under 2011 tillfördes ytterligare 1 miljon kronor i nivå. Myndigheten har också fått en tillfällig förstärkning under åren 2010–2012 genom att 3 miljoner kronor för ombyggnaden och utställningen om det kalla kriget årligen överförts från utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Besöksutvecklingen vid de statliga museerna

Riksdagen gav 2011 regeringen till känna att följa upp utvecklingen av museibesöken vid de statliga museerna och analysera besöksmönstren så att dessa kan ställas mot de kulturpolitiska målen (bet. 2011/12:KrU1, rskr. 2011/12:74). Med

anledning av detta avser regeringen att ge Myndigheten för kulturanalys ett uppdrag att följa upp utvecklingen av museibesöken.

Thielska galleriet

Regeringen beräknar att bidraget till Thielska galleriet höjs med 2 miljoner kronor 2013, varav 1 miljon kronor engångsvis. Thielska galleriet har för 2012 fått ett extra tillskott om 1 miljon kronor för att kunna starta arbetet med att utvecklas till en attraktiv besöksplats.

Thielska galleriet har påbörjat en förändringsprocess som syftar till att öka besökssiffrorna och vidareutveckla musei- och programverksamheten. Galleriet har en outnyttjad potential som behöver tillvaratas för att säkra museets framtida överlevnad. En större verksamhet på galleriet kan även locka extern finansiering, vilket också är ett av galleriets syften med förändringsarbetet.

Zornsamlingarna

Regeringen beräknar att bidraget till Zornsamlingarna höjs med 0,2 miljoner kronor för 2013 för planerat underhåll.

Zornsamlingarna har en långsiktig plan för att underhålla och rusta upp sina kulturhistoriska byggnader. Det rör sig t.ex. om ett nytt klimat- och värmesystem på Zornmuseet samt en upprustning av Zorns gammalgård.

Judiska museet i Stockholm

Regeringen beräknar att bidraget till Judiska museet höjs med 1 miljon kronor fr.o.m. 2013 för att ge verksamheten en stabilare grund.

Judiska museet är en viktig aktör både i den svenska museivärlden och internationellt. Museet har små resurser, men tack vare olika samarbeten har museet under senare år haft framgångar med utställningar som även visats i flera städer i Europa.

Dansmuseet

Regeringen beräknar att bidraget till Dansmuseet höjs med 1 miljon kronor fr.o.m. 2013 för att fortsatt kunna bedriva kvalitativ verksamhet.

Dansmuseet har en bred och mångsidig verksamhet som omfattar dansrelaterad konst i vid mening. I samband med museets flytt till nya lokaler kommer ökade kostnader att uppstå för hyra och anpassning av lokalerna.

Kyrkoantikvarisk ersättning

För att ge Svenska kyrkan goda och stabila förutsättningar för att göra de bedömningar och prioriteringar som är nödvändiga för att de kyrkliga kulturminnena långsiktigt ska kunna bevaras, användas och utvecklas, aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2010 sin avsikt att den årliga kyrkoantikvariska ersättningen ska uppgå till 460 miljoner kronor t.o.m. 2014. Regeringen har inlett ett arbete med berörda parter för att ta fram ett underlag inför den s.k. kontrollstationen 2014 som bl.a. syftar till att ge en samlad bild av ersättnings effekter.

Kulturmiljöarbete i en ny tid

Regeringen gav i mars 2011 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av lagstiftning och nationella mål på kulturmiljöområdet. Utredningen, som tagit namnet Kulturmiljöutredningen, överlämnade i juni 2012 betänkandet Kulturmiljöarbete i en ny tid (SOU 2012:37). I utredningens uppdrag har bl.a. ingått att lämna förslag till förändringar av lagstiftningen inom kulturmiljöområdet som syftar till att öka möjligheterna att leva i, bruka och utveckla kulturskyddade fastigheter och miljöer.

I betänkandet lämnar utredaren förslag till nya mål för kulturmiljöarbetet. Utredaren föreslår också bl.a. att regleringen av fornlämningar enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. ska bli tydligare. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Uppdragsarkeologi

En promemoria har tagits fram med förslag till vissa ändringar i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. som syftar till att öka konkurrensen på det uppdragsarkeologiska området (Ds 2011:6). Promemorian har remissbehandlats. Regeringen har tagit intryck av de synpunkter som remissinstanserna lämnat och kommer inte att gå vidare med det förslag som presenterades i promemorian. Frågan om den framtida uppdragsarkeologin bereds dock vidare inom Regeringskansliet.

Uppföljning och utvärdering av Forum för levande historia

I budgetpropositionen för 2011 redovisade regeringen sin avsikt att göra en uppföljning och utvärdering av Forum för levande historia. Bakgrunden var att det inte gjorts någon samlad uppföljning och utvärdering av verksamheten

och dess förutsättningar sedan tillkomsten av myndigheten 2003. Ett sådant arbete har nu genomförts (dnr Ku2012/1371).

Forum för levande historia har en grundläggande uppgift att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Sedan 2007 omfattar uppgiften även kommunismens brott mot mänskligheten. Under senare tid har regeringen gett myndigheten nya uppdrag med särskilt fokus på insatser som motverkar och förebygger intolerans och på åtgärder för att främja utsatta gruppers möjligheter att ta tillvara sina rättigheter. Vidare har regeringen gett Forum för levande historia i uppdrag att arbeta med att stärka demokratins grundläggande värderingar, särskilt bland unga.

I den genomförda uppföljningen och utvärderingen har i huvudsak frågor om myndighetens resurser, organisation och verksamhet behandlats. Det gäller bl.a. hur den inre organisationen i myndigheten har utvecklats, förhållandet mellan fasta och rörliga kostnader i myndighetens budget, hur administrationen har utvecklats och hur myndigheten har arbetat med sin kompetensförsörjning.

Forum för levande historia bedöms, enligt uppföljningen, ha en väl avvägd organisation utifrån det uppdrag som myndigheten har. Myndighetens höga andel rörliga kostnader i budgeten, ca 40 procent, är central för det projektinriktade arbetssätt som präglar verksamheten och skapar goda förutsättningar för att anpassa verksamheten till förändringar i omvärlden. Även dimensioneringen av myndighetens administration bedöms vara jämförelsevis väl avvägd och myndigheten har goda förutsättningar för att vid behov kunna tillföra kompetens till verksamheten.

Myndighetens verksamhet har under hela perioden 2004–2011 präglats av stabilitet. Uppföljningen visar att myndigheten tidigt etablerade ett arbetssätt och en inriktning på verksamheten som därefter i huvudsak har upprätthållits. Ett historiskt perspektiv, som betonar sambandet mellan dåtid och nutid, har varit styrande och har genomsyrat verksamheten. Utvecklingen inom myndighetens verksamhet bedöms, enligt uppföljningen, ligga i linje både med de förväntningar som angavs i de förarbeten som föregick bildandet av Forum för levande historia och med de riktlinjer som regeringen senare utfärdat.

Utifrån den genomförda uppföljningen och utvärderingen gör regeringen den samlade bedömningen att verksamheten vid Forum för levande historia väl uppfyller intentionerna med myndigheten.

Myndigheten för kulturanalys

Regeringen beräknar att anslaget till Myndigheten för kulturanalys förstärks med 4 miljoner kronor 2013, varav 2 miljoner kronor engångsvis, bl.a. för att myndigheten fr.o.m. den 1 januari 2012 har getts ansvaret för den officiella statistiken inom kulturområdet.

I den kulturpolitiska propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) gjorde regeringen bedömningen att en ny myndighet med uppgift att analysera, utvärdera och följa upp kulturpolitiska insatser skulle bildas. Myndigheten för kulturanalys inledde sin verksamhet den 1 april 2011.

Nobel Prize Center

I december 2011 undertecknade Nobelstiftelsen och Stockholms stad en principöverenskommelse om att verka för ett Nobel Prize Center på av staden ägd mark på Blasieholmen. Detta center är avsett att inrymma Nobelmuseum och lokaler för symposier, seminarier m.m.

En ny byggnad skulle medföra bättre förutsättningar för att utveckla museiverksamheten till en nationell och internationell mötesplats där vetenskap, humanism, litteratur och fred i Alfred Nobels anda står i centrum. Centret kan förväntas få en betydande roll för forskning och utbildning och bli en central funktion för kultur och vetenskap.

Regeringen ser positivt på att ett Nobel Prize Center byggs i Stockholm och avser att bidra till driften av verksamheten när den beräknas inledas 2018. För de tre första verksamhetsåren kalkyleras det statliga bidraget uppgå till 30 miljoner kronor per år.

Förbättrade villkor för den nyskapande kulturen

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen är från och med 2012 införd i 16 av 21 län. Från och med 2013 avser ytterligare fyra län att ingå i modellen. Möjligheterna för regionala prioriteringar och variationer inom kulturområdet har därmed fått genomslag i större delen av landet.

Kulturplaner har tagits fram i samverkan med länets kommuner och i dialog med det civila samhället och de professionella kulturskaparna.

De regionala prioriteringarna kommer till uttryck dels i dessa planer, dels genom att landstingen får ökat ansvar att fördela de statliga medlen.

Staten har ett fortsatt övergripande strategiskt ansvar för den nationella kulturpolitiken och för att fördela statliga medel länsvis utifrån kulturplanernas innehåll och inriktning. Statens kulturråd ansvarar för att göra nationella uppföljningar av hur de statliga medlen används medan landstingen ansvarar för uppföljningen i respektive län. Myndigheten för kulturanalys har enligt sin instruktion i uppgift att löpande utvärdera kultursamverkansmodellen och analysera dess långsiktiga effekter. I rapporten En första utvärdering (2012:1) konstaterar myndigheten ett ökat intresse för och större kunskap om kulturpolitik hos politiker på regional och lokal nivå. Modellen har därmed bidragit till att sätta kulturen på den politiska agendan och till att de olika aktörerna upplever att deras intressen synliggörs. Vidare framhålls bl.a. behov av att utveckla former för dialogprocessen och rollfördelning.

Regeringen bedömer att uppföljningen av och kunskapsutvecklingen om modellen är en prioriterad uppgift för både Statens kulturråd och för landstingen i respektive län, i syfte att belysa hur modellen bidrar till att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen. Det är viktigt att även utvecklingsbidragen följs upp. Vidare bedömer regeringen att formerna för samverkan med det civila samhället och de professionella kulturskaparna bör tydliggöras på både nationell och regional nivå.

Stödet till regional kulturverksamhet har förstärkts med totalt 75 miljoner kronor 2012–2014 för att utveckla och förnya kulturområdet.

Samverkansuppdrag för att tillgängliggöra kulturverksamhetens innehåll för personer med funktionsnedsättning

Regeringen beräknar att 2 miljoner kronor tillförs Statens kulturråd för 2013 i syfte att kartlägga hur digital teknik kan användas för att göra kultur mer tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Satsningen bidrar till att uppfylla regeringens mål i den nationella strategin för funktionshinderspolitiken 2011–2016.

Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet har som sektorsansvariga myndigheter inom kulturområdet i uppdrag att stödja, samordna och driva på utvecklingen så att personer med funktionsnedsättning kan vara fullt delaktiga i kulturlivet.

Möjligheterna för personer med t.ex. nedsatt syn eller hörsel att få ett utbyte av en föreställning eller utställning på ett museum, beror på vilka medel som används för att presentera föreställningen eller utställningen. Detsamma gäller för personer med kognitiv funktionsnedsättning. Tillgänglighet kräver således att teknik och i vissa fall pedagogik fungerar med aktuella konstnärliga uttryckssätt.

Det finns i dag teknik och utrustning som ger ökade möjligheter att ta del av kultur och litteratur och utvecklingen går snabbt framåt. Exempel på detta var Post- och telestyrelsens (PTS) innovationstävling om hur telefonapplikationer skulle kunna användas inom kultur- och fritidsområdet.

Regeringen avser att ge Statens kulturråd i uppdrag att i samverkan med Riksantikvarieämbetet, Handisam, PTS och andra berörda aktörer kartlägga hur tekniska lösningar kan användas för att tillgängliggöra kultur för personer med funktionsnedsättning. I uppdraget ingår också att, med utgångspunkt från goda exempel, beskriva hur arbetet kan utvecklas i framtiden.

Kulturbryggan

Kulturbryggan är en kommitté som bedriver försöksverksamhet i form av bidragsgivning till nyskapande kulturprojekt (dir. 2010:77). Under 2011 och 2012 har Kulturbryggan fördelat 25 miljoner kronor årligen. Kommittén har i mars 2012 lämnat ett delbetänkande (SOU 2012:16) om en långsiktig verksamhetsform. Delbetänkandet har remitterats.

Regeringen har genom tilläggsdirektiv beslutat att kommittén Kulturbryggans verksamhet förlängs till och med 2013 (dir. 2012:71). Kulturbryggans bidragsgivning fortsätter därmed under 2013. Regeringen avser att återkomma i frågan om hur och i vilken form Kulturbryggans verksamhet bör drivas vidare.

Kulturen i biståndet inklusive stöd till fristadsförfattare

Regeringen avser att under 2013 bidra till att få till stånd synergier mellan kulturpolitiken och biståndspolitikerna. I budgetpropositionen för

2012 tydliggjordes att kulturen kan bidra till demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter och därmed till fattigdomsbekämpning i bred bemärkelse. Inom insatser för frihet och demokratisering prioriteras bl.a. demokratiseringsaktörer, som t.ex. fristadsförfattare.

Ett fritt kulturliv, kulturell mångfald och rätt till kulturella uttryck är mål i sig men också medel för att kunna uppnå andra mål, inte minst inom biståndspolitiken. Kulturskapande grupperingar kan bidra till att tänja utrymmet för åsiktsutbyte, påverka demokratiseringsprocesser och bidra till ökad respekt för de mänskliga rättigheterna. De kan också bidra till att öka den allmänna kunskapsnivån, inte minst i auktoritära stater och stagnerade demokratier. Regeringen höjer därför ambitionerna på kulturområdet inom svenskt utvecklingsamarbete. Kulturens och mångfaldens potential och betydelse för yttrandefrihet och demokratisering ska lyftas fram.

Kulturella och kreativa näringar

De kulturella och kreativa näringarnas betydelse för innovation och tillväxt bekräftas regionalt, nationellt och på EU-nivå. Regeringen har under perioden 2010–2012 genomfört olika insatser inom ramen för en handlingsplan för kulturella och kreativa näringar. Resultat och effekter från detta arbete bör närmare utvärderas och tas tillvara 2013 för att långsiktigt skapa största möjliga nytta och lärande för såväl de kreativa näringarna som för de näringsfrämjande och kulturfrämjande myndigheterna.

En central fråga i sammanhanget handlar om behovet av kunskap och statistik på en aggregerad nivå kring de företag som bedriver verksamhet inom kulturella och kreativa sektorer. För att utveckla kunskapsinhämtning bör nationella statistiska beräkningar av kulturnäringarna i Sverige etableras. Regeringen avser att fortsätta arbetet för att främja och utveckla de kulturella näringarna.

Främjande av svenskt mode samt att stärka ung svensk design internationellt

Regeringen avser att ge Föreningen Svensk Form ett förlängt uppdrag att synliggöra svenskt mode såväl nationellt som internationellt. Föreningen Svensk Form ska även i ökad grad verka för att främja ung svensk design i utlandet och säkerställa deltagande för unga svenska designers på internationella arenor.

För detta uppdrag beräknar regeringen att tillföra Svensk Form 1 miljon kronor i särskilda medel. I december 2011 tilldelades Svensk Form 500 000 kronor för att driva modefrågor såväl nationellt som internationellt, liksom att i ökad grad verka för att främja ung svensk design i utlandet och säkerställa deltagande för unga svenska designers på internationella arenor. Svensk form har också tilldelats 150 000 kronor för samma ändamål via anslag från Utrikesdepartementet.

Översyn av form- och designområdet

I budgetpropositionen för 2012 angavs att en översyn av form- och designområdet inletts (prop. 2011/12:1 utg.omr. 17 avsnitt 3.2.2). Översynen har bland annat innefattat att analysera hur form- och designfrågorna generellt kan uppmärksammas och tillgängliggöras i högre grad. Som ett led i detta har ingått att överväga om det finns nya former för samverkan och samordning av befintliga verksamheter inom form- och designområdet för att stärka effekterna av de statliga insatserna.

Översynen är nu klar och underlag har inhämtats genom ett drygt fyrtiotal intervjuer med centrala företrädare för design-, form- och arkitekturverksamheter såväl i Sverige som i vissa andra länder (dnr Ku2012/1387).

Frågor om design, form och arkitektur skär genom flera samhällsområden och näringsbranscher och är därför svåra att avgränsa. Staten gör redan flera olika satsningar för att främja utvecklingen och förståelsen av design med olika utgångspunkter och gentemot skilda målgrupper.

Arkitekturmuseet har sedan 2009 i uppgift att främja och förmedla kunskap om arkitekturens, formens och designens roll i samhället samt, sedan 2010, att fungera som mötesplats för form och design. För dessa uppdrag har Arkitekturmuseets anslag tillförts ca 9 miljoner kronor. Översynen visar en tydlig bild av att museet hittills inte har uppnått förväntade resultat inom design- och formområdet. Bedömningen är att detta bland annat beror på att Arkitekturmuseets vidgade uppdrag varit otydligt formulerat, men även på vissa interna brister inom institutionen. Samtidigt kan det konstateras att verksamheten har utvecklats i en positiv riktning under det senaste året.

Med stöd av den genomförda översynen har regeringen för avsikt att förtydliga Arkitektur-

museets uppgift att vara mötesplats för såväl arkitektur som för design och form. Analysen visar på en tydlig efterfrågan och ett stort behov av en kraftfull statlig arena för att belysa vikten av design, form och arkitektur i människors liv och i ett framtida hållbart samhälle. För att ytterligare förtydliga det bredare område som myndigheten numera svarar för, avser regeringen att i samband med en instruktionsförändring ändra namnet på myndigheten.

Ett starkt skäl för att bevara uppdraget hos Arkitekturmuseet är den nära kopplingen mellan arkitektur och design. Det är områden som i olika grad berör formgivningsprocesser avseende den miljö och de föremål som ingår i människors vardagliga liv.

Mot bakgrund av sakområdets stora bredd är samarbetet med andra aktörer inom form- och designområdet centralt. Andra aktörer bör i högre grad inbjudas för aktiviteter som överensstämmer med politikens målsättningar. För utställningar bör det finnas en stor frihet och bredd utan en låsning till egna samlingar. Samlingar relaterade till form- och designområden finns i dag på så gott som samtliga kulturinstitutioner, såväl centrala som regionala och lokala. Det finns därför inget behov av att myndigheten har en egen samling inom designområdet – dock är det betydelsefullt med god kännedom om övriga institutioners samlingar och att rörlighet och utlån mellan kulturinstitutioner främjas.

En omfattande verksamhet inom form- och designområdet pågår runt om i landet genom regionala och lokala aktörer, vilket är av stor betydelse för de statliga målsättningarna. Det bör mot denna bakgrund vara en prioriterad uppgift för Arkitekturmuseet att bedriva samarbete och utbyte med dessa, både kring utställningar och annan verksamhet.

Riksutställningar har sedan 2011 ett förändrat uppdrag med fokus på att såväl stödja utställningsaktörer i Sverige som att främja kunskapsutveckling, forskning, utveckling och omvärldsbevakning inom utställningssektorn. Regeringen avser att ge Riksutställningar ett fördjupat uppdrag för att bidra till utvecklingen av en stark och angelägen nationell arena för arkitektur, form och design.

Översyn av hemslöjdsområdet

I takt med att kultursamverkansmodellen införs får Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) nya

förutsättningar för sin verksamhet. Fördelningen av statliga medel till läns-hemslöjds-konsulenter kommer huvudsakligen att ske inom ramen för modellen.

I enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2011 har därför en översyn genomförts av det framtida behovet av nationell samordning på hemslöjdsområdet samt av NFH:s verksamhet (Ds 2012:8). Promemorian har remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Litteraturen och läsandet

Litteraturutredningen, som regeringen tillsatte 2011, ska analysera litteraturens ställning i skolan, läsfrämjande insatser, de litterära upphovsmännens villkor, bokmarknaden, tidskriftsmarknaden och det internationella utbytet på litteraturområdet (dir. 2011:24). Uppdraget ska redovisas i september 2012. Kommittén ska lämna förslag på hur litteraturens ställning kan stärkas samt bl.a. bedöma och föreslå vilka statliga insatser som bör göras för att möta de utmaningar som teknikutvecklingen för med sig. En målsättning ska vara att insatserna leder till ett ökat läsande och ett rikt utbud av kvalitetslitteratur.

I enlighet med förslag i utredningens delrapport hösten 2011 har regeringen avsatt 3 miljoner kronor per år under perioden 2012–2014 för försöksverksamhet med att stärka bokens ställning och mångfald på bokmarknaden.

Bibliotekslagen

En promemoria med ett förslag till ny bibliotekslag har utarbetats (Ds 2012:13). Förslaget innebär bl.a. att alla ska ha tillgång till biblioteksservice och att all utlåning av litteratur ska vara fri från avgifter. Dessutom föreslås att lagen görs teknikneutral så att den omfattar litteratur oavsett i vilket medium litteraturen publiceras. Vidare föreslås att särskilt prioriterade grupper lyfts fram tydligare än i nu gällande lag. Promemorian har remitterats och regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till en ny bibliotekslag.

Biblioteksansättningen

Sedan den 12 september 1985 finns en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges författarförbund, Föreningen Svenska Tecknare samt Svenska Fotografers förbund om rätt till förhandlingar om biblioteksansättningens grund-

belopp. Förhandlingar förs årligen mellan parterna. Kulturdepartementet och de litterära upphovsmännen har under 2011 enats om en tvåårig överenskommelse där biblioteksersättningens grundbelopp höjs med 2 öre 2012 till 1,35 kronor och med ytterligare 2 öre till 1,37 kronor 2013. För 2012 uppgår den totala biblioteksersättningen till 134 163 000 kronor och för 2013 beräknas den totala ersättningen uppgå till 133 746 000 kronor. Medelsberäkningen utgår från den senast fastställda biblioteksstatistiken från 2009 respektive 2010.

Den ovan nämnda pågående Litteraturutredningen (dir. 2011:24) har bl.a. i uppdrag att överväga om förhandlingsordningen fortfarande är tidsenlig eller om den kan ersättas med ett annat förfarande som ger de berörda grupperna insyn i för dem viktiga processer.

Statens insatser för lättläst

Regeringen har för avsikt att tillsätta en särskild utredare som ska se över statens stöd till lättläst nyhetsinformation och litteratur. Sedan Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur, Centrum för lättläst bildades 1987 har medieområdet utvecklats i snabb takt och kretsen av målgrupper för lättläst nyhetsinformation och litteratur har utvidgats.

Nytt namn för Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Regeringen gör bedömningen att Talboks- och punktskriftsbiblioteket ska byta namn till Myndigheten för tillgängliga medier. Det nya namnet speglar bättre den verksamhet myndigheten bedriver och tydliggör att det är en statlig myndighet.

Kultur och hälsa

Forskning har påvisat ett positivt samband mellan deltagande i kulturella verksamheter och hälsa, de kulturellt aktiva har generellt sett bättre hälsa än genomsnittet av befolkningen.

Många äldre kan av olika skäl ha svårt att ta del av kulturutbudet och att själva få skapa. Att stödjade äldre människor i att kunna leva ett aktivt och kulturellt rikt liv i ett socialt sammanhang ger positiva hälsoeffekter. Det bidrar till en ökad känsla av välbefinnande och meningsfullhet. Aktuell hjärnforskning visar också hur kulturell verksamhet påverkar hjärnans funktioner positivt. Erfarenheter från arbetet med att införa kultursamverkansmodellen visar att många landsting lyfter fram kultur och hälsa som ett prioriterat utvecklingsområde.

Statens kulturråd gavs i oktober 2011 i uppdrag att fördela särskilda medel för att främja äldre människors delaktighet i kulturlivet genom såväl kulturupplevelser som eget skapande i gemenskap med andra. Bidraget syftar även till att främja en större systematik, ökad samverkan och höjd kvalitet inom det pågående utvecklingsarbetet med kulturinsatser inom äldreområdet.

Inom kommuner och landsting pågår kontinuerligt ett arbete med kultur som komplement till mer traditionella vårdinsatser. Regeringen följer arbetet noga och anser att det är viktigt att samverka mellan kulturpolitiken och andra områden bör fortsätta för att bidra till en positiv utveckling inom vård och omsorg.

Översyn av myndighets- och institutionsstrukturen inom kulturområdet

Ett stort antal myndigheter och andra institutioner för vilka regeringen utfärdar styrdokument är verksamma inom Kulturdepartementets område. Många av dem står inför likartade utmaningar när det gäller stödfunktioner som lokalförsörjning, administration, upphandling och IT-stöd. Även kärnverksamheten hos dessa myndigheter och institutioner kännetecknas i flera fall av likheter i förutsättningarna. Att flera myndigheter och institutioner var för sig ägnar tid åt likartade frågor riskerar att fördyra administrationen, försvaga fokus på kärnuppgifterna och försvåra förutsättningarna för regeringens strategiska styrning. Resultat och verksamhetsanpassning är övergripande ledord för regeringen i det fortsatta arbetet med att utveckla styrningen av statsförvaltningen.

Flera utredningar har under senare år belyst frågor som relaterar till dessa utmaningar på kulturområdet, exempelvis i Museikoordinatorns betänkande Kraftsamling – museisamverkan ger resultat (SOU 2009:15) och Kulturutredningens betänkande (SOU 2009:16). I propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) bedömde regeringen att vissa effektiviseringar av den statliga myndighets- och institutionsstrukturen på kulturområdet borde göras. Regeringen gav också de centrala museerna i uppdrag att utveckla samarbetet i museisektorn. Sedan propositionen antogs av riksdagen har betydande insatser gjorts för att öka samarbetet

mellan myndigheter och institutioner. Detaljstyrningen av myndigheterna har minskat till förmån för en mer strategisk styrning.

Regeringen har som ett led i att effektivisera den statliga administrationen och möjliggöra för samtliga statliga myndigheter att fokusera på sin kärnverksamhet inrättat Statens servicecenter, som tillhandahåller tjänster inom ekonomi- och löneadministration samt e-handel.

Regeringens bedömning att det nu är motiverat att närmare analysera frågan om hur myndighets- och institutionsstrukturen inom kulturområdet kan effektiviseras. Därför bör en översyn av denna struktur inledas med målsättningen att ytterligare förbättra förutsättningarna för strategisk styrning inom det kulturpolitiska området, liksom för en effektiv resursanvändning inte minst vad avser myndigheternas och institutionernas stödfunktioner. Det övergripande syftet är att därmed skapa bättre villkor för fokus på kärnuppgifterna.

Nytt pensionssystem för scenkonstområdet

Det nuvarande pensionssystemet på scenkonstområdet är inte anpassat till att det allmänna pensionssystemet har reformerats och att de fasta anställningarna vid institutionerna har minskat. Systemet är svårförutsägbart för både arbetsgivare och arbetstagare.

Betänkandet Nytt pensionssystem för den statsunderstödda scenkonsten (SOU 2009:50) har, vilket framgick av budgetpropositionen för 2012, remitterats och beretts i Regeringskansliet.

Riksdagen har som sin mening tillkännagett (bet. 2011/12:KrU1, rskr. 2011/12:74) att regeringen inom ramen för den ordinarie budgetprocessen, gärna i budgetpropositionen för 2013, ska återkomma till riksdagen med besked om hur scenkonstpensionsfrågan kan och bör lösas på ett statsfinansiellt ansvarsfullt sätt.

Regeringen anser att arbetsmarknadens parter bör ta över ansvaret för att genom kollektivavtal reglera pensionsvillkoren på scenkonstområdet. Beredning av att införa en sådan ordning pågår i Regeringskansliet. Regeringen anser att frågan ska lösas på ett statsfinansiellt ansvarsfullt sätt. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Film

Digitalisering av biografier

För att möta den snabba utvecklingstakten tidigarelägger regeringen den redan aviserade satsningen på digitalisering av biografier och avsätter totalt 30 miljoner kronor under 2013 i stället för, som tidigare beräknats, 15 miljoner kronor under 2013 och 15 miljoner kronor under 2014.

Landets biografier går i snabb takt över till digital visning. SF Bio AB, den största biografkedjan, beräknas vara klar med sin digitaliserings-satsning under 2012. Regeringens satsning på digitalisering av biografier om totalt 60 miljoner kronor inleddes 2011 och bidrar till att mindre biografier runt om i landet kan anpassas till den nya digitala tekniken. Detta är en förutsättning för att dessa biografier ska kunna visa nyproducerade filmer och därmed fortsätta med sin verksamhet.

Ökad andel statliga medel i nytt filmavtal

I januari 2012 undertecknades en avsiktsförklaring om ett nytt filmavtal som avses träda i kraft den 1 januari 2013. Avtalet innebär ökade resurser till filmen genom att avtalsmedlen ökar med ca 30 miljoner kronor per år, varav statens del ökar med 15 miljoner kronor från 185 miljoner kronor till 200 miljoner kronor årligen. Merparten av dessa medel satsas på ett nytt stöd till dramaserier och en förstärkning av stöden till barn-, ungdoms-, kort- och dokumentärfilm. Dessutom moderniseras avtalet bl.a. genom nya mål, att möjlighet ges att tilldela stöd för nyskapande s.k. konvergerad media och genom att kravet på biografpremiär tas bort.

Medier

Nästa tillståndsperiod för radio och tv i allmänhetens tjänst

Radio och tv i allmänhetens tjänst är betydelsefullt för att ett allsidigt medieutbud ska komma alla till del. Den särskilda formen av finansiering genom radio- och tv-avgiften som garanterar programföretagens oberoende ger samtidigt radio och tv i allmänhetens tjänst en gynnad ställning i förhållande till övriga aktörer på marknaden. Regeringen tillsatte 2011 en kommitté med uppdrag att utarbeta ett underlag om radio och tv i allmänhetens tjänst inför nästa

tillståndsperiod som inleds 2014 (Public service-kommittén). Kommitténs uppdrag har omfattat bl.a. frågor om utformningen av programföretagens uppdrag, samarbete och konkurrens, finansieringsformer och ekonomiska ramar, styrning, reglering och uppföljning samt distribution och digitalisering. Uppdraget redovisades den 11 september 2012 (SOU 2012:59).

Riksdagen har i mars 2012 gett regeringen till känna att Sveriges Television AB (SVT) även fortsättningsvis ska ha möjlighet att sända attraktiva sportevenemang som förutsätter sponsring (bet. 2011/12:KrU4, rskr. 2011/12:167). Enligt riksdagen bör detta finnas med i beredningsprocessen inför en ny tillståndsperiod för radio och tv i allmänhetens tjänst. Frågan har hanterats av Public service-kommittén, vars betänkande för närvarande bereds i Regeringskansliet.

Myndigheten för radio och tv har haft i uppdrag att föreslå en lämplig nivå för täckningskravet i marknätet och, om det är motiverat, hur SVT genom andra distributionssätt ska nå minst 99,8 procent av den fast bofasta befolkningen. Uppdraget redovisades den 31 augusti 2012 (dnr Ku2012/1308).

Presstödet

Det nuvarande presstödsystemet är tidsbegränsat till 2016. Regeringen tillsatte under 2011 en kommitté med uppdrag att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen (dir. 2011:112). Kommittén ska analysera behoven av stöd och andra kostnadseffektiva insatser utifrån betydelsen av mångfald på mediemarknaden och stödets påverkan på konkurrensen. Utifrån denna analys ska kommittén lämna förslag på hur ett framtida stödsystem kan utformas. En utgångspunkt är att ett sådant stöd ska vara öppet, proportionerligt och rättvist. Kommittén ska även analysera och bedöma hur ett framtida stöd ska administreras och vilken myndighetsstruktur som är lämpligast. Uppdraget ska redovisas slutligt senast den 31 augusti 2013. I ett delbetänkande som lämnas i september 2012 ska kommittén ta ställning till om stödet för dagstidningar till nationella minoriteter bör förstärkas i nuvarande presstödsförordning.

Radio- och tv-lagen

Radio- och tv-lagens regler om vidaresändningsplikt i kabel-tv-nät och andra trådbundna nät för tv-sändningar har till syfte att säkerställa att de hushåll som betalar radio- och tv-avgift har fri

tillgång till Sveriges Televisions kanaler. Myndigheten för radio och tv redovisade i oktober 2011 en översyn av vidaresändningsplikten (dnr Ku2011/1520). I rapporten görs bl.a. bedömningar när det gäller frågan om tillgänglighetstjänster för funktionshindrade, t.ex. textning, bör omfattas av vidaresändningsplikt respektive hur de upphovsrättsliga kostnader som är förenade med vidaresändningen bör fördelas. Myndighetens rapport har remitterats. De förslag och bedömningar som finns i rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Regeringen har i juni 2012 lämnat förslag om vissa ändringar i radio- och tv-lagen (prop. 2011/12:151). I propositionen föreslås att lagens bestämmelser om att tv-sändningar i viss utsträckning ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning ska gälla även för tv-sändningar i tråd, dvs. sändningar i kabel- och ip-nät. Förslag lämnas också om att det ska vara tillåtet med annonsavbrott som är kortare än en minut i direktsända sportevenemang. I övriga tv-sändningar föreslås detta vara tillåtet endast om det föreligger synnerliga skäl.

Riksdagen har i maj 2012 gett regeringen till känna dels att regeringen snarast bör tillsätta en utredning för att avgöra hur en evenemangslista ska utformas, dels att regeringen bör genomföra en allsidig utvärdering av effekterna av den tidigare genomförda lagändring som innebar en ökning av vissa tillåtna annonstider till tolv minuter (bet. 2011/12:KU16, rskr. 2011/12:224). Dessa frågor bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Det är viktigt att det finns förutsättningar för konkurrens och valfrihet inom radio- och tv-området. Regeringen aviserade därför i propositionen TV – tillgänglig för alla (prop. 2007/08:8) att den avsåg att ge Konkurrensverket i uppdrag att i samverkan med dåvarande Radio- och TV-verket och Post- och telestyrelsen studera den fortsatta utvecklingen på marknaden för betal-tv-abonnemang och system för åtkomstkontroll och andra tjänster av betydelse för betal-tv samt effekten av de ändringar som föreslogs i propositionen. Regeringen aviserade vidare i propositionen En ny radio- och tv-lag (prop. 2009/10:115) att den avsåg att ge Myndigheten för radio och tv i uppdrag att, i samråd med andra berörda myndigheter, följa den fortsatta utvecklingen och vid behov lämna förslag till åtgärder när det gäller frågor om bland annat valfrihet i kabel-tv-nät. Berörda

myndigheter har på eget initiativ påbörjat ett gemensamt arbete kring nämnda frågor och några uppdrag från regeringen är därför inte aktuella i nuläget.

Teknikutvecklingen på taltidningsområdet

Arbetet med att utforma statens framtida engagemang på taltidningsområdet är fortsatt angeläget. En promemoria med förslag om att införa en ny modell för den framtida taltidningsverksamheten har remitterats (Ds 2012:12). Modellen utgår från en övergång till produktion med talsyntes och internetdistribution för samtliga taltidningar.

Det nya taltidningssystemet innebär betydande förbättringar för användarna när det gäller möjligheten att ta del av tidningar. Taltidningsprenumeranterna kommer att få tillgång till mer tidningsinnehåll i det nya systemet, i princip hela dagstidningen i stället för en 90 minuters inläst version. Vidare kommer det att finnas större flexibilitet för prenumeranterna när det gäller valet av utrustning och större möjlighet att tillgodogöra sig taltidningen efter egna önskemål. Därtill skapas förutsättningar för samordning när det gäller talboks- och taltidningsverksamheterna, eftersom mottagning kan ske med samma tekniska utrustning.

En förändring av den nuvarande taltidningsverksamheten är nödvändig även utifrån andra aspekter. De höga produktionskostnaderna innebär bl.a. att möjligheten för taltidningsnämnden inom Talboks- och punktskriftsbiblioteket att, inom ramen för nuvarande anslagsnivå, medge stöd till start av fler taltidningar än dagens ca 100 är mycket begränsad.

Införandet av ett nytt system för produktion och distribution av taltidningar innebär sammantaget att verksamheten som sådan kan utvecklas till att öka valfriheten för taltidningsprenumeranterna både vad avser omfattningen av taltidningen och urvalet av tidningar. Fler användare än i dag kan få tillgång till taltidningarna och på så sätt kan verksamheten bli mer intressant för dagstidningsföretagen och andra aktörer på området. Ett nytt taltidningssystem innebär också att de statliga medel som anslås för verksamheten kan minska samt användas på ett mer effektivt sätt (se vidare i avsnitt 13.6).

Idrott

Idrottslyftet

Folkhälsomålen ska vara det centrala i fördelningen av Idrottslyftets medel. Satsningen bör ha en mycket nära koppling till skolans arbete för att främja fysisk aktivitet och goda motionsvanor. Satsningen bör även stödja andra typer av motionsaktiviteter än idrott, t.ex. genom samverkan med friluftorganisationer och syfta till att nå fler barn och ungdomar, särskilt flickor och barn med utländsk bakgrund.

Uppföljning av statens stöd till idrotten

Centrum för idrottsforskning (CIF) vid Gymnastik- och idrottshögskolan fick i december 2011 regeringens uppdrag att under 2012 genomföra en fördjupad analys av vad som kännetecknar en bra föreningsdriven idrottsverksamhet som får barn och ungdomar att vilja fortsätta idrotta. CIF ska peka på goda exempel samt belysa metoder och arbetssätt inom olika idrotter där barns och ungdomars bästa tillgodoses. CIF ska även göra en studie av hur olika idrottsmiljöer påverkar barns och ungdomars fysiska och psykiska utveckling. Särskild uppmärksamhet ska ägnas barn och ungdomar med funktionsnedsättningar. CIF ska slutligen bedöma om någon del av statsbidraget går till idrottsverksamhet som inte ser till barnets bästa och är tillgänglig för alla i enlighet med barnkonventionen. Uppdraget kommer att redovisas senast den 15 maj 2013.

CIF har sedan 2010 regeringens uppdrag att genomföra en regelbunden och långsiktig uppföljning av statens idrottsstöd utifrån ett antal indikatorer samt utföra fördjupade analyser inom av regeringen beslutade områden. De resultat som CIF redovisar ger förbättrade möjligheter att bedöma om syftena med statsbidraget uppfylls samt ger idrottsrörelsen viktig information om sin verksamhet.

Nationell samordning mot brottslighet i samband med idrottsarrangemang

Regeringens särskilde utredare (nationell samordnare) med uppdrag att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang (dir. 2011:22) fortsätter sitt arbete för att stärka samverkan mellan berörda myndigheter och organisationer, klargöra ansvarsfördelningen dem emellan samt verka för en likformig modell för informationsutbyte. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2013.

Fler internationella idrottsevenemang till Sverige
Sverige har under senare år bland annat tilldelats värdskapet för handbolls-VM för herrar 2011, fotbolls-EM för damer 2013, ishockey-VM för herrar 2013 och skid-VM i nordiska grenar 2015. Den internationella konkurrensen när det gäller att bli värd för mästerskap har blivit allt hårdare varför regeringen sedan 2010 ställer resurser till Riksidrottsförbundets förfogande för ett nationellt kompetenscentrum för idrottsevenemang.

I Centrum för idrottsevenemang samlas kunskap om metoder och tillvägagångssätt för att få internationella idrottsevenemang till Sverige. Centrumet ska bistå idrottens organisationer främst inför och under en kandidatur för att få internationella evenemang till Sverige. Regeringen anser att den samlade kunskap och erfarenhet som finns bör användas för att skapa bättre förutsättningar för att framgångsrikt få fler internationella idrottsevenemang till Sverige.

Nationella insatser mot dopning

I januari 2011 lämnades betänkandet *Anti-dopning Sverige*. En ny väg för arbetet mot dopning (SOU 2011:10). I betänkandet föreslås att en nationell antidopningsorganisation bildas. Förslaget har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Internationellt samarbete

Regeringens arbete i internationella sammanhang utgår från de kulturpolitiska målen. Kulturpolitiken ska främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

Sverige har kulturråd stationerade vid ambassaderna i Belgrad, Berlin, London, Moskva, Peking och Washington samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. De utsända kulturråden har en fortsatt viktig roll som länk i kultursamarbetet mellan Sverige och stationeringsländerna liksom i det integrerade Sverigefrämjandet i utlandet.

I EU-rådsarbetet fortsätter regeringens arbete i förhandlingarna om ett nytt ramprogram inom kultur- och medieområdet, *Kreativa Europa*. Programmet utgör en sammanslagning av de nuvarande kultur- och mediaprogrammen och kommissionen gör en tydlig koppling till Europa 2020-strategin och målet om en smart och hållbar tillväxt för alla. Förhandlingarna i rådet har

under våren bl.a. resulterat i en jämnare balans mellan kulturens egenvärde och dess ekonomiska och andra mervärden i samhället. Därutöver har ett helt nytt perspektiv på barn och unga införts i förslaget. Detta är frågor som regeringen drivit starkt och som även kommer att vara prioriterade i de fortsatta förhandlingarna.

Internationellt samarbete på kulturområdet

Inom Unesco fortsätter regeringens engagemang i arbetet med Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv. Efter Sveriges uppdrag som ledamot i Unescos världsarvskommitté 2007–2011 är frågor om t.ex. världsarvskonventionens framtid, en integrerad natur- och kultursyn och en hållbar utveckling prioriterade i det långsiktiga arbetet med konventionen. I världsarvsarbetet representeras Sverige, genom Riksantikvarieämbetet, i styrelsen för Nordic World Heritage Foundation. Vid Unescos världsarvsmöte i Sankt Petersburg i juli i år beslutades att uppta Hälsingegårdar på Unescos världsarvslista. Hälsingegårdar i Gävleborgs län är ett svenskt exempel på nordeuropeisk träbyggnadskonst och dekorationsmåleri med globala kulturvärden.

Arbetet med Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet utvecklas vidare bl.a. genom det uppdrag som regeringen gav Institutet för språk och folkminnen (ISOF) i samband med ratificeringen av konventionen i början av 2011. ISOF utvecklar arbetet med tillämpningen av konventionen i samverkan med andra berörda aktörer. ISOF ska redovisa en slutrapport gällande uppdraget den 15 februari 2014.

Uppdraget till Statens kulturråd att som samordnande myndighet utveckla arbetet med att tillämpa Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar i Sverige är en lämplig utgångspunkt för fortsatt arbete med denna konvention. Att Statens kulturråd representerar Sverige i regeringskommittén för konventionen under perioden 2011–2015 ger goda förutsättningar för en ändamålsenlig process.

Avseende arbetet med kulturens roll inom biståndspolitiken konstateras att regeringen har en höjd ambition för biståndet inriktat på stöd till demokrati, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter inom ramen för befintliga strategier. På kultur- och medieområdet innebär det en

fortsatt utveckling av formerna för samarbete på myndighetsnivå (se också avsnittet ovan Kulturen i biståndet och stöd till fristadsförfattare).

Sverige innehar ordförandeskapet i det nordiska ministerrådet 2013. Det svenska ordförandeskapsprogrammet kopplas samman med strategin för nordiskt kultursamarbete 2013–2020 i syfte att främja kontinuitet i det nordiska samarbetet. Sverige kommer att fortsätta driva arbetet med att instifta ett nordiskt barn- och ungdomslitteraturpris i motsvarande form som övriga Nordiska rådspriser med sikte på en första prisutdelning under 2013.

Ett unikt tillfälle för främjande av nordisk kultur och ömsesidigt kulturutbyte kommer att ges under det svenska ordförandeskapet 2013 när Kennedy Center i Washington anordnar en nordisk kulturfestival – Nordic Cool – under en månad med början den 19 februari. Sverige är som ordförandeland samordnare för särskilda aktiviteter i samband med festivalen

Internationellt samarbete på medieområdet

I maj 2012 presenterade Europeiska kommissionen sitt meddelande om en europeisk strategi för ett bättre internet för barn. Det cypriotiska ordförandeskapet har aviserat att det under hösten 2012 kommer att föreslås rådslutsatser i frågan. Kommissionen konstaterar att medlemsstaterna gör allt större ansträngningar för att ta itu med digitala utmaningar, men att de insatser som vidtas inte räcker. Kommissionen bedömer det nödvändigt att utveckla en strategi för att uppfylla barns särskilda behov på internet och samtidigt garantera säkerheten för barn på internet.

Regeringen välkomnar till stora delar kommissionens förslag till en samlad europeisk strategi för ett bättre internet för barn. Regeringen anser, i likhet med kommissionen, att internet kan ge barn många olika möjligheter till att leka, lära, vara kreativa och innovativa samt kommunicera.

Internationellt samarbete på idrottsområdet

I Europeiska kommissionens förslag till EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 föreslås ett nytt program, Erasmus för alla. Idrott ingår som en av flera delar. Programmet

syftar bl.a. till att stödja insatser för att utveckla idrottens europeiska dimension. Regeringen är generellt positiv till de delar av Erasmus för alla som berör allmän och yrkesinriktad utbildning samt ungdom, men anser att idrottspolitikens först och främst är en nationell angelägenhet.

Det är viktigt att varje enskilt förslag på det idrottspolitiska området bedöms utifrån subsidiaritetsprincipen och principen om en fri och självständig idrottsrörelse. Regeringen avser därför att fortsatt verka för att åtgärderna begränsas till sådant som ger tydliga mervärden på EU-nivå. Det rör främst arbete med information och tolkning av EU-lagstiftning som berör idrottsrörelsen samt med att hitta lösningar på gränsöverskridande problem som idrotten inte kan hantera på egen hand, t.ex. arbetet mot dopning.

Inom ramen för Europarådet har en process för framtagandet av en eventuell internationell konvention mot uppgjorda matcher inom idrotten initierats. Frågan har aktualiserats med anledning av uppmärksammade spelskandaler inom främst europeisk fotboll. Regeringen förordar att berörda aktörer tar ansvar för sina verksamheter samt samarbetar sinsemellan och med rättsvärdande myndigheter.

2.3 Utgiftsutveckling

Tabell 2.2 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Kulturområdesövergripande verksamhet	1 711	1 739	1 700	1 810	1 837	1 809	1 850
Teater, dans och musik	1 229	1 245	1 241	1 252	1 266	1 283	1 301
Litteraturen, läsandet och språket	279	280	279	282	283	286	289
Bildkonst, arkitektur, form och design	79	81	80	81	81	81	82
Kulturskaparnas villkor	343	350	343	350	354	357	364
Arkiv	344	346	353	350	357	363	371
Kulturmiljö	921	925	915	927	931	935	940
Museer och utställningar	1 286	1 325	1 315	1 360	1 380	1 403	1 431
Trossamfund	55	67	65	82	82	82	83
Film	302	303	303	317	317	302	287
Medier	166	155	152	154	126	141	157
Ungdomspolitik	280	283	276	282	283	284	284
Politik för det civila samhället	1 582	1 831	1 830	1 831	1 831	1 832	1 832
Folkbildning	3 292	3 323	3 323	3 564	3 601	3 590	3 653
Tillsyn över spelmarknaden	44	47	46	47	48	49	50
Äldreanslag	37	0	0	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	11 952	12 300	12 221	12 689	12 777	12 796	12 973

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.3 Härledning av ramnivån 2013–2016. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	12 300	12 300	12 300	12 300
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	67	196	339	512
Beslut	153	122	-20	-20
Överföring till/från andra utgiftsområden	162	164	182	185
Övrigt	8	-5	-5	-5
Ny ramnivå	12 689	12 777	12 796	12 973

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Tabell 2.4 Ramnivå 2013 realkonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2013
Transfereringar ¹	9 778
Verksamhetskostnader ²	2 889
Investeringar ³	22
Summa ramnivå	12 689

Den realkonomiska fördelningen baseras på utfall 2011 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.4 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 17 redovisas i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelse från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett "överuttag" av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2012 (skr. 2011/12:136). I det följande redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna som är hänförliga till utgiftsområde 17.

Tabell 2.5 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17, netto¹

Miljoner kronor

	Prognos 2012	Prognos 2013
Bidrag till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet	50	50
Försäljning av konstverk <300 000 kr/år	–	–
Allmänna nyhetstidningar och tidskrifter	1 920	2 050
Böcker och broschyrer	900	960
Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar ²	1 310	1 400
Kommersiell idrott	3 270	3 610
Upphovsrätter ³	400	420
Entré djurparker	80	80
Försäljning av konstverk ≥300 000 kr/år	20	20
Ersättning till idrottsutövare	–	–
Omsättning i ideella föreningar	190	200
Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet	260	260
Totalt för utgiftsområde 17	8 400	9 050

¹ Ett "–" innebär att skatteutgiften inte kan beräknas.

² Biograf föreställningar var tidigare särredovisade men redovisas nu i enlighet med mervärdesskattelagen under samma post som entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar.

³ Basen för upphovsrätter har uppdaterats med ny statistik över försäljningen av upphovsrätter.

Bidrag till Stiftelsen Tekniska museet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Avdrag får göras för bidrag som lämnas till Tekniska museet (16 kap. 10 § inkomstskattelagen, IL) och Svenska Filminstitutet (16 kap. 11 § IL). Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Försäljning av konstverk <300 000 kr/år

Vid försäljning av konstverk för under 300 000 kronor per år är enligt 1 kap. 2 a § mervärdesskattelagen (ML) försäljningsbeloppet undantaget från mervärdesskatt under förutsättning att upphovsmannen eller dennes dödsbo vid försäljningen äger konstverket. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Allmänna nyhetstidningar och tidskrifter

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för tidningar och tidskrifter nedsatt till 6 procent. Skattesatsen gäller även radiotidningar för synskadade och andra varor som gör skrift tillgänglig för läshandikappade. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Böcker och broschyrer

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för böcker, broschyrer, häften, musiknoter, kartor och liknande alster nedsatt till 6 procent. Detta gäller även bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för entréavgift till konserter, biograf-, cirkus-, teater-, opera- och balettföreställningar eller liknande föreställningar nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Kommersiell idrott

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för omsättning av tjänster inom idrottsområdet där verksamheten bedrivs kommersiellt, t.ex. i bolagsform, nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Upphovsrätter

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för upphovsrätter nedsatt till 6 procent. Skattesatsen

gäller för upplåtelse eller överlåtelse av vissa upphovsrättsligt skyddade litterära eller konstnärliga verk. Nedsättningen gäller inte för upplåtelse eller överlåtelse av fotografier, reklamprodukter, system och program för automatisk databehandling eller film eller liknande upptagning av information. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Entré till djurparker

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för entréavgift till djurparker nedsatt till 6 procent. Nedsättningen gäller även för guidning i djurparker. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Försäljning av konstverk >300 000 kr/år

Enligt 7 kap. 1 § ML är skattesatsen för försäljning av konstverk för 300 000 kronor per år eller mer nedsatt till 12 procent. Detta gäller om konstverket vid försäljningen ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Ersättning till idrottsutövare

Ersättning som en idrottsutövare erhåller från en skattebefriad ideell förening med huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet och som under året inte överstiger ett halvt prisbasbelopp är enligt 2 kap. 19 § socialavgiftslagen undantagen från socialavgifter. Ersättningen är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

Omsättning i ideella föreningar

Omsättning av vara eller tjänst i en ideell verksamhet räknas inte som yrkesmässig verksamhet om föreningen är befriad från inkomstskatt för omsättningen ifråga. Av 4 kap. 8 § ML följer att denna verksamhet inte är skattskyldig. Detta ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Fysiska personer som ger gåvor till vissa stiftelser, ideella föreningar och registrerade trosamfund som godkänts av Skatteverket kan få en skattereduktion motsvarande 25 procent av gåvans värde som dras av mot slutgiltig skatt. Gåvunderlaget som berättigar till skattereduktion får uppgå till högst 6 000 kronor per person och år, vilket innebär att skattereduktionen får uppgå till högst 1 500 kronor per person och år. Bestämmelserna om skattereduktion för gåvor till godkända gåvomottagare finns intagna i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva och i förordningen (2011:1295) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva samt i 67 kap. 20–26 §§ IL.

3 Kulturområdesövergripande verksamhet

3.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys samt bidrag till kulturområdesövergripande ändamål. I det innefattas bidrag till regional kulturverksamhet, Skapande skola, bidrag till

allmänkulturella ändamål, utvecklingsverksamhet och internationellt kulturutbyte, forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet samt stöd till icke-statliga kulturlokaler. I avsnittet behandlas även tvärgående frågor som omfattar hela kulturområdet och i vissa fall även medie- och idrottsområdet.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Kulturområdesövergripande verksamhet</i>							
1:1 Statens kulturråd	46	48	48	50	46	47	48
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	212	205	199	245	252	213	217
1:3 Skapande skola	153	152	148	169	173	177	181
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	36	36	36	36	37	38	38
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	15	10	13	10	10	10	10
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 239	1 278	1 246	1 286	1 309	1 312	1 343
1:7 Myndigheten för kulturanalys	9	9	9	14	12	12	12
Summa kulturområdesövergripande verksamhet	1 711	1 739	1 700	1 810	1 837	1 809	1 850

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

3.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen lyder: Kulturpolitiken ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

3.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet för kulturområdesövergripande verksamhet utgår från:

- insatser för att öka barns och ungas rätt till kultur, däribland bidrag till barn- och ungdomsverksamhet och Skapande skola,
- insatser i syfte att åstadkomma ett ökat regionalt inflytande och ansvar genom kultursamverkansmodellen,
- övergripande internationell verksamhet och samarbete,
- insatser för att främja kulturella och kreativa näringar,
- insatser för utvärdering av kulturpolitiken,
- insatser för forskning inom kulturområdet,
- insatser inom området kultur och hälsa,
- insatser när det gäller jämställdhet samt tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning,
- insatser för det civila samhället,

- verksamhet vid Kulturbryggan,
- den regionala fördelningen av statens bidragsgivning.

Bedömningen utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla de berörda verksamheterna. Statens kulturråds resultat redovisas dels nedan, dels under de avsnitt där anslagen redovisas.

3.4.1 Barn- och ungdomskultur

Resultat

Inledning

Regeringens mål för statens stöd till barn- och ungdomskultur är att öka barns och ungdomars möjligheter att delta i det kulturella livet och att själva få skapa och uttrycka sig. I de nationella kulturpolitiska mål som riksdagen beslutade om 2009 anges att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas. Dessa mål är styrande för den statliga kulturpolitiken, men ska även kunna inspirera och vägleda politiken i kommuner och landsting. Sverige har ratificerat FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) som bl.a. erkänner barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Under de senaste tio åren har det offentliga stödet till barn- och ungdomskultur ökat; från 3,5 miljarder kronor 1998 till 5,5 miljarder kronor 2008 (Kulturen i siffror 2010:1, Statens kulturråd). Uppgifterna är dock ungefärliga och ska tolkas med viss försiktighet. Kommunerna är de största offentliga bidragsgivarna med nästan 4 miljarder kronor. Merparten av dessa medel går till musik- och kulturskolor och till bibliotekens låneverksamhet gentemot barn och unga. Landstingen står för ca 400 miljoner kronor. Staten står för ca en miljard kronor.

Statens kulturråd har ett särskilt utvecklingsansvar för barn- och ungdomskulturverksamhet i hela landet, bl.a. genom sin bidragsfördelning roll. Myndigheten avser att utforma en ny strategi för området under 2012. För att öka kunskapen och den nationella samordningen inom detta kunskapsfält gav regeringen Statens kulturråd i uppdrag att etablera en nationell webbplats om barn- och ungdomskultur. Under 2012 publicerade Kulturrådet webbplatsen Bolla. På webbplatsen visas bl.a. goda exempel, aktuali-

teter och information som i första hand riktas till vuxna som arbetar med barn- och ungdomskultur. Kulturrådet har även i uppdrag att årligen genomföra en konferens med utgångspunkt i barns och ungas rätt till kultur.

Myndigheten för kulturanalys, som bildades under 2011, gör i rapporten Kulturanalys 2012 en bedömning av medierapporteringen om satsningen Skapande skola. Under 2012 kommer myndigheten att låta göra en extern utvärdering av satsningen.

Av den nya läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) följer att skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. De intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna ska uppmärksammas i skolarbetet. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. För många till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.

Statlig finansiering

Statens bidrag till barn- och ungdomsverksamhet uppskattas till ca 1 miljard kronor (Kulturen i siffror 2010:1). I detta belopp ingår bidrag till de centrala museerna, nationalscenerna och övriga statliga kulturmyndigheter och institutioner, stöd till regionala konst-, scenkonst- och kulturarvsinstitutioner liksom till fria grupper inom teater, dans och musik. Medel ges också till satsningen Skapande skola, läsfrämjande insatser, barn- och ungdomslitteratur, landets fem nationella minoriteter och till filmverksamhet för och med barn och unga. Av Kulturrådets samlade bidragsgivning 2011 användes 33 procent till insatser för barn och unga (medel som fördelas via kultursamverkansmodellen ingår inte i denna beräkning).

Statens kulturråds preliminära uppföljning för 2011 visar att andelen verksamheter för barn och unga upp till 18 år inom kultursamverkansmodellen uppgick till cirka 54 procent.

Skapande skola

I syfte att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet, och på så vis främja alla barns rätt till kultur och eget skapande, inrättade regeringen 2008 Skapande skola. Satsningen har successivt utvidgats och omfattar sedan 2011 hela grundskolan, dvs. årskurs 1–9, och uppgår 2012 till ca 151 miljoner kronor per år. Grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola omfattas. Så gott

som alla landets kommuner har ansökt om bidraget minst en gång.

Kulturrådets uppföljning av bidraget (Skapande skola – en nulägesanalys, Kulturrådets skriftserie 2012:2) visar att 2 174 skolor och sammanlagt 280 000 elever i årskurs 4–9 genomförde Skapande skola-projekt under läsåret 2010/2011. I 80 procent av fallen har elever varit delaktiga i att planera projekten. Skolhuvudmännen beskriver en ökad ambition att integrera kulturella uttryck i undervisningen. Skapande skola har bidragit till ett ökat engagemang och intresse för kultur hos såväl elever som lärare. Huvudmännen anger att insatserna har bidragit till ett förbättrat samarbetsklimat på skolorna och att elevernas självkänsla och självförtroende har stärkts. De kulturaktörer som besvarat Kulturrådets enkät om sina erfarenheter från Skapande skola är övervägande positiva. Framför allt lyfter de fram arbetet med eleverna, men även det goda samarbetet med lärarna.

Tabell 3.2 Skapande skola 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Anslag (mnkr)	55	56	112	150	151
Antal ansökningar ¹	315	287	397	380	430
- varav kommuner	222	189	245	250	262
- varav stadsdelar	24	22	27	20	18
- varav friskolor/statliga	59/0	74/2	122/2	110/2	144/2
Antal elever (tusental)	236	200	400	605	615

¹ Kommuner och stadsdelar kan söka var för sig varför antalet ansökningar inte summeras.

Vid 2012 års fördelning av Skapande skola-bidraget fördelade Statens kulturråd 156 miljoner kronor till 252 kommuner och 126 fristående skolor. Preliminärt berörs drygt 615 000 elever spridda över landets samtliga län i grundskolans årskurs 1–9.

Barnperspektiv hos nationella kulturinstitutioner

Sedan 2007 ska de statligt finansierade kulturinstitutionerna integrera ett barnperspektiv i sina verksamheter. För att ytterligare stärka detta arbete gavs dessa institutioner i uppdrag att under 2011 utforma strategier för sin barn- och ungdomsverksamhet. De redovisade strategierna visar bl.a. att de kulturpolitiska målen och Barnkonventionen används som grund för verksamheten. Former för ungas inflytande och delaktighet i verksamheterna beskrivs liksom ansvariga parter för uppföljning och genomförande. Hur strategierna tillämpas i verksamheterna kommer

årligen att följas upp i dialog med institutionerna.

I Riksteaterns arbete med barn och unga finns ett tydligt barnperspektiv där flera produktioner har tagits fram i samverkan utifrån barns och ungas berättelser.

Kulturarvet, inte minst det som museerna förvaltar och beskriver, spelar en väsentlig roll för barns och ungas utveckling och lärande. Museerna erbjuder bl.a. pedagogiska upplevelser för barn och unga såväl inom ramen för det formella lärandet i förskola, grundskola och gymnasiet, som för att tillsammans med vuxna eller på egen hand besöka museerna.

År 2007 beslutade regeringen om fritt inträde för barn och unga upp till 19 år till alla utställningar vid statliga museer. Antalet barn- och ungdomsbesök på de statliga museerna ökade med ca 7 procent mellan 2010 och 2011. Högst andel barn och unga under 19 år hade Naturhistoriska riksmuseet med 55 procent samt Musik- och teatermuseum med 49 procent. De centrala statliga museerna avsätter 3 procent av sin personal för verksamheter som direkt rör barn och unga, vilket är betydligt lägre än de 7 procent som regionala museer i genomsnitt avsätter.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har i uppdrag att prioritera verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar. Det gäller det statliga stödet till regionala filmcentrum, men även t.ex. att en viss del av filmavtalets produktionsstöd ska användas för att stödja barn- och ungdomsfilm. Därutöver fördelas stöd till film i skolan som 2011 uppgick till drygt 1,8 miljoner kronor riktat till film-pedagogiska projekt i 25 kommuner. Stödet syftar till att långsiktigt bygga upp skolornas kompetens och arbete med film och rörlig bild.

Barns och ungas läsning

Flera undersökningar, däribland den internationella OECD-studien PISA från 2009, visar att det finns tendenser till en negativ utveckling under de senaste åren vad gäller läsförståelse, läsning och intresse för litteratur bland barn och unga. Detta gör statens insatser för att stimulera unga att läsa särskilt angelägna.

Färdigheter i läsning är grundläggande för att kunna tillgodogöra sig kunskap. Det är dessutom betydelsefullt för barns språkutveckling och intresse för litteratur. Regeringen har därför under 2008–2012 genomfört Läsa-skriva-räkna-satsningen i skolan. Sammanlagt har 1,5 miljar-

der kronor avsatts för ändamålet under utgiftsområde 16 Utbildning och forskning. Syftet är att stärka elevernas basfärdigheter i att läsa, skriva och räkna.

Statens bidrag till inköp av barn- och ungdomslitteratur på folk- och skolbiblioteken ger, i kombination med bidraget till läsfrämjande, möjligheter till ett mer mångfacetterat arbete. Under 2011 fördelades 21 procent av de olika formerna av litteraturstöd till barn och unga. Sedan 2006 har statens bidrag till läsfrämjande insatser fördubblats och uppgick 2011 till 13 miljoner kronor. Under 2011 fördelade Statens kulturråd 10,5 miljoner kronor i läsfrämjande bidrag och utsåg tillsammans med Författarcentrum en särskild läsambassadör med uppdrag att främja barns och ungas läsning. Den under 2011 tillsatta litteraturutredningen har bl.a. fått i uppgift att analysera och föreslå hur barns och ungas intresse för läsning, eget skrivande och litteratur kan stärkas (dir. 2011:24).

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA), som under 2012 firar 10-års jubileum, har 2012 tilldelats den nederländske författaren Guus Kuijer.

Barnperspektiv hos regionala institutioner och fri scenkonst

Regionala scenkonst- och musikinstitutioner ger föreställningar och konserter både i egna lokaler och genom turnéer. En betydande del av statens bidrag till dessa verksamheter, ca 37 procent, riktas mot barn och unga och uppgick 2011 till ca 180 miljoner kronor (exklusive de fem län som ingick i kultursamverkansmodellen 2011).

Tabell 3.3 Kulturrådets bidrag till barn och unga

Tusental kronor

	2010	2011
Teater, dans och musik	385 532	183 719
Litteratur, bibliotek, tidskrifter	65 043	55 560
Bild, form, museer, utställningar	46 100	36 750
Kulturområdesövergripande	111 548	156 796
Totalt	608 223	432 825

I tabell 3.3. ovan ingår inte de medel som 2011 fördelades till de fem län som ingick i kultursamverkansmodellen.

Drygt 50 procent av bidraget till fria teatergrupper avsåg 2011 projekt och verksamheter som riktade sig till den unga publiken. Den fria scenkonsten tar ett stort ansvar för den unga publiken i hela landet.

Inom det fria musiklivet var andelen konserter riktade till de yngre målgrupperna ca 13 procent, vilket är en ökning med 6 procentenheter jämfört med 2010.

Av det totala statliga stödet till regionala museer fördelades 26 procent till verksamheter riktade till barn och unga. I genomsnitt berör 30 procent av museernas verksamhet barn och unga i form av insatser inom skolans ram och särskilda pedagogiska program på fritiden. Ungefär 7 procent av personalen arbetade med inriktning mot barn och ungdomar under 2010, en siffra som varit relativt konstant de senaste tio åren.

Skyddet för barn och unga mot skadlig mediepåverkan

Barn och unga är aktiva dator- och internetanvändare och en av de tydligaste trenderna är att användningen har gått ner i åldrarna. Siffror från 2010 visar att två av tre förskolebarn (2–5 år) regelbundet använder datorn. Bland 5–12-åringar använder ca 95 procent en dator. Datorspel är den vanligaste aktiviteten. I åldersgruppen 9 till 16 år uppger närmare 30 procent att de spelar dator- eller tv-spel varje dag. Att umgås via sociala medier är också relativt vanligt (Småungar & Medier 2010; Ungar & Medier 2010, Medierådet).

Den 1 januari 2011 bildades myndigheten Statens medieråd med uppdraget att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Myndigheten ska följa medieutvecklingen när det gäller barn och unga samt sprida information och ge vägledning om barns och ungas mediasituation. Statens medieråd ska också fastställa åldersgränser för film som är avsedd att visas för barn under 15 år. Mediekunnighet är myndighetens främsta medel för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare. Under 2011 har myndigheten prioriterat yngre barn och tagit fram ett pedagogiskt paket om källkritik och mediekunnighet (Nosa på nätet) för förskola och lågstadiet och en lärarhandledning (Expert på nätet) utifrån den nya läroplanen (Lgr 11). Statens medieråd avser även att ta fram undervisningsmaterial om källkritik och medieanalys för högstadiet och gymnasiet under 2013.

Analys och slutsatser

De statliga och regionala kulturinstitutionerna bedriver ett varierat och brett arbete för barn och unga med utgångspunkt bl.a. i de nationella kulturpolitiska målen och i enlighet med de mål, riktlinjer och återrapporteringskrav som formuleras i bl.a. regleringsbrev. Det uppdrag som de statliga kulturinstitutionerna fått om att utforma strategier för sin barn- och ungdomsverksamhet ger goda möjligheter att synliggöra insatser inom området och genomföra ett mer systematiskt utvecklingsarbete.

I syfte att bistå regeringen med underlag och rekommendationer som kan ligga till grund för utveckling och omprövning av kulturpolitiken bildades Myndigheten för kulturanalys under 2011. Kommande rapporter och analyser från myndigheten om barn- och ungdomskultur kommer att öka kunskapen inom området. Kultursamverkansmodellen (se avsnitt 3.4.2) bör ge nya möjligheter till dialog och uppföljning om det arbete inom kulturområdet som riktas till barn och unga. Det kommer även att vara möjligt att se vilka insatser som vänder sig till ungdomar och unga vuxna i åldrarna 13–18 år respektive 19–25 år.

Att så gott som alla landets kommuner har ansökt om medel från regeringens satsning Skapande skola minst en gång visar att förutsättningarna för barns och ungas tillgång till professionell kultur och till eget skapande har förbättrats. Det tydliggörs även av det stora antal barn och unga i hela landet som omfattades av årets bidragsbeslut. De positiva reaktioner som satsningen fått hos skolans huvudmän och hos berörda kulturaktörer visar på satsningens goda utfall. Nätverk har etablerats mellan skola och kulturliv liksom nya strukturer för samverkan mellan berörda förvaltningar, vilket bidrar till att det ömsesidiga utbytet mellan skola och kulturliv förankras långsiktigt. Kravet på handlingsplaner har inneburit att ett mer målinriktat och strategiskt arbete genomförs än tidigare. De positiva beskrivningar som lärare och elever gör av sina erfarenheter av satsningen visar att Skapande skola inte bara har positiva effekter för eleverna utan även för lärandet och för skolan generellt.

Varierade och angelägna insatser har även genomförts inom medieområdet för att skapa säkrare miljöer på nätet för barn och unga att vistas i och för att ta vara på och öka barns och ungas mediekompetens.

3.4.2 Kultursamverkansmodellen – kulturen närmare medborgarna

Resultat

Från och med 2011 infördes kultursamverkansmodellen i fem län; Skåne, Västra Götaland, Halland, Norrbotten och Gotland. Ett syfte med modellen är att föra besluten om kulturen närmare medborgarna samt att ge ökat genomslag för regionala prioriteringar och variationer. Huvudsyftet är att modellen i ökad grad ska bidra till att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen.

För att kunna ingå i modellen gäller att landstinget i respektive län, i samverkan med länets kommuner, ska ha tagit fram en regional kulturplan. Dialog om planens innehåll ska även ske med det civila samhället och de professionella kulturskaparna.

Det är Statens kulturråd som ansvarar för beslut om statens länsvisa bidrag till regionala kulturverksamheter.

I och med att landstingen övertar ansvaret för att fördela det statliga stödet till regionala kulturverksamheter i länen uppstår en större flexibilitet och frihet för landstingen, eftersom regeringen inte längre pekar ut vilka verksamheter som ska få del av statens bidrag.

Från och med 2012 inträdde ytterligare elva län i modellen, vilket innebär att modellen omfattar totalt 16 län. Från och med 2013 avser ytterligare fyra län att tillträda modellen.

Kulturrådet utfärdade 2012, efter dialog med landstingen och samverkansrådet, föreskrifter för hur den kvantitativa uppföljningen av modellen ska göras. Arbetet med den kvalitativa uppföljningen fortsätter under 2012.

Uppföljning av modellen – utfall 2011

De fem första länen i modellen tilldelades 2011 bidrag på totalt ca 552 miljoner kronor, vilket motsvarade 45 procent av Kulturrådets totala bidragsgivning till regionala kulturverksamheter. Bidragsgivningen baserade sig på 2010 års fördelning. Skåne fick därutöver ett tillskott på 1 miljon kronor som användes till arbete inom bild och form. Halland tilldelades en förstärkning på 700 000 kronor som användes till en danssatsning.

Enligt Kulturrådets preliminära kvantitativa uppföljning av de fem första länen fördelade landstingen och Gotlands kommun det statliga

stödet till de sju utpekade konst- och kulturområdena enligt tabell 3.4. nedan.

Tabell 3.4 Landstingens fördelning av kultursamverkansmodellens medel 2011

Professionell teater-, dans- och musikverksamhet	81,8 %
Museiverksamhet	13,3 %
Konst- och kulturfrämjande verksamhet	0,6 %
Biblioteksverksamhet	2,0 %
Filmkulturell verksamhet	1,0 %
Främjande av hemslöjd	0,9 %
Regional enskild arkivverksamhet	0,4 %
Summa	100 %

Statens kulturråds uppföljning omfattar även de totala regionala intäkterna inom ramen för modellen. De totala intäkterna omfattar regional och lokal medfinansiering, EU-medel, sponsring m.m. Det sammanlagda statliga bidraget (ca 552 miljoner kronor) inom ramen för modellen utgör ca 20 procent av modellens samtliga intäkter på ca 2,8 miljarder kronor. Det statliga bidraget varierar mellan länen, i Skåne utgör bidraget 18 procent av samtliga intäkter, Västra Götaland 20 procent, Halland 23 procent, Norrbotten 26 procent och Gotland 31 procent.

Till de fem första länen fördelades 2011 även ca 14 miljoner kronor i utvecklingsbidrag. Merparten, 7,6 miljoner kronor, tilldelades scenkonstområdet, 4,5 miljoner kronor tilldelades museirelaterade projekt, ca 500 000 kronor tilldelades konstområdesövergripande projekt och 1,4 miljoner kronor gick till biblioteksrelaterad verksamhet.

Utfall 2012

Från och med 2012 ingår ytterligare elva län i modellen. Därmed omfattas 16 län och 75 procent av de bidragsmedel som Kulturrådet tidigare fördelade direkt till institutionerna. Totalt fördelades ca 960 miljoner kronor till de 16 länen 2012.

Under 2012 har 30 miljoner kronor fördelats i utvecklingsbidrag till regionala verksamheter både inom och utanför modellen. Cirka 25,5 miljoner kronor fördelades till projekt i de län som ingår i modellen. Kulturrådet prioriterade verksamheter som beaktar de nationella kulturpolitiska målen om kvalitet, konstnärlig förnyelse och tillgänglighet samt projekt som främjar interregionalt eller internationellt samarbete.

Svensk biblioteksörening har 2012 presenterat en kartläggning av hur bibliotekens intressen tagits tillvara i de fem första länens kulturplaner. I rapporten *Verka samman* framgår att de biblioteksfrågor som tagits upp i kulturplanerna i stort motsvarar statens krav. I rapporten framhålls även kompetensutveckling som ett viktigt område. Vidare framgår att det finns stora förväntningar på ett gott samarbete mellan Statens Kulturråd och Kungl. biblioteket som drivkraft för en bra samverkan på lokal och regional nivå.

Utvärdering av modellen

Effekterna av, formerna för och införandet av kultursamverkansmodellen har utvärderats av Myndigheten för kulturanalys. Rapporten Kultursamverkansmodellen – en första utvärdering (2012:1) visar bl.a. att modellen har bidragit till att sätta kulturen högre på den politiska agendan runt om i regionerna.

De regionala kulturplanerna som tagits fram omfattar ofta länens hela kulturområde och inte endast de områden som det statliga stödet kan tilldelas. Vidare framgår det att berörda aktörer har fått ökad kunskap om varandras verksamheter och att deras intressen synliggjorts.

De första fördelningarna av bidrag som gjorts av landstingen uppvisar inga större förändringar vad gäller vilka bidragsmottagare som tilldelas stöd jämfört med innan kultursamverkansmodellen infördes. Huvuddelen av medlen i de första fem länen avser bidrag till scenkonstområdet. Andelen varierade från ca 61 procent i Hallands län till 87 procent i Västra Götalands län. Genomsnittet bland övriga län utanför modellen låg på ca 77 procent.

Utvärderingen lyfter även fram behovet av att tydliggöra former och syfte med dialogen med det civila samhället och de professionella kulturskaparna. Detta framhålls vara en pedagogisk uppgift för både staten och regionerna.

Analys och slutsatser

Kultursamverkansmodellen har nu fått genomslag i merparten av landet. Modellen bidrar till att skapa strategiska arenor för samtal om kulturens roll och värde. Utvärderingen visar att modellen därmed har bidragit till att kulturens betydelse och potential fått ökad tydlighet i länen, bland såväl kulturskapare och besluts-

fattare som bland medborgarna. Därmed ökar kunskap och kompetens om kulturen.

Kulturrådets utvecklingsbidrag har en viktig strategisk nationell betydelse för kulturens utveckling och förnyelse. Det är angeläget att utvecklingsbidragets effekter följs upp av Statens kulturråd, som därvid är beroende av god samverkan med regionala aktörer. Uppföljningen blir betydelsefull för kommande utvärderingar så att nya kunskaper kan byggas och förmedlas mellan aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Vidare är det viktigt att de nationella kulturpolitiska målen beaktas, både av Statens kulturråd och av aktörer på regional nivå, samtidigt som de regionala prioriteringarna ges ökat genomslag. Regeringens styrning för att integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barn- och ungdomsperspektiv samt att främja ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete bör få ett fortsatt ökat genomslag inom ramen för bidragsgivningen med statliga medel.

Sammantaget är det väsentligt att både Statens kulturråd och landstingen bedriver och vidareutvecklar en kvantitativ och kvalitativ uppföljning av kultursamverkansmodellen och dess effekter som bidrar till fortsatt kunskapsutveckling. Även formerna för dialogen med det civila samhället och de professionella kulturskaparna bör tydliggöras.

3.4.3 Internationella frågor

Resultat

Europeiska unionen

EU:s insatser ska bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns (film, tv och video) utveckling och främja samarbete mellan medlemsstaterna. Kulturpolitiken faller huvudsakligen under nationell behörighet, men vid behov kan EU stödja och komplettera medlemsstaternas insatser.

Arbetet har under året fortsatt i enlighet med arbetsplanen för kulturområdet för perioden 2011–2014. Den öppna samordningsmetoden utgör även under den kommande perioden ett viktigt arbetssätt som dessutom utvecklats och tydliggjorts för att uppnå en ökad fokusering och prioritering.

EU:s Mediaprogram löper till och med 2013. Programmet omfattar stöd till utveckling,

distribution och marknadsföring av europeisk film i syfte att stärka den europeiska audiovisuella branschens konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Den totala budgeten för programperioden är 755 miljoner euro. Under 2011 tilldelades svenska projekt ca 3,2 miljoner euro, varav 65 procent utgjorde stöd till producenter och ca 26 procent distributionsstöd.

EU:s ramprogram Kultur (2007–2013) omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna. Programmet har tre övergripande mål: främjande av rörlighet för personer, främjande av rörlighet för konstnärliga produkter och främjande av den interkulturella dialogen.

Antalet länder som deltar i kulturprogrammet uppgick 2011 till 36 stycken. Det totala beloppet som projekt med svensk medverkan fått ta del av 2011 inom EU:s kulturprogram (stöd till kulturprojekt, översättningsstöd och stöd till organisationer verksamma på europeisk nivå) uppgick till 7 miljoner euro. Under 2012 medverkar 27 svenska organisationer i projekt som sammanlagt beviljats 8,8 miljoner euro från kulturprogrammet. Utfallet är det bästa för Sveriges del under innevarande programperiod. Det svenska engagemanget för att söka stöd från kulturprogrammet har tidigare varit svagt. Statens kulturråd har därför haft i uppdrag 2011 och 2012 att främja ansökningar från svenska aktörer till kulturprogrammet. I Statens kulturråds rapport om uppnådda resultat framgår hur myndigheten strategiskt arbetat tillsammans med myndigheter, regioner och landsting samt kultur- och branschaktörer för att sprida kunskap och kompetens om kulturprogrammets bidragsmöjligheter. Statens kulturråd framhåller vikten av att fortsättningsvis utveckla sitt uppdrag som kontaktpunkt för EU:s kulturprogram. En sista omgång av ansökningar till programmet kan lämnas in under hösten 2012. Därefter vidtar insatser för att främja samarbeten inom ramen för det kommande nya kulturprogrammet, Kreativa Europa 2014–2020.

Från EU:s regionala strukturfonder fördelades 2011 totalt ca 202 miljoner kronor till svenska projekt med kulturanknytning. Därutöver tilldelades svenska projekt med kulturanknytning ca 39 miljoner kronor från socialfonden och ca 76 miljoner kronor från landsbygdsprogrammet.

Under 2011 och våren 2012 har förhandlingarna om ett nytt ramprogram inom kultur-

och medieområdet påbörjats i Europeiska unionens råd. Den 23 november 2011 presenterade EU-kommissionen sitt förslag för kultur- och medieområdet, programmet Kreativa Europa. Programmet utgör en sammanslagning av de nuvarande kultur- och mediaprogrammen och kommissionen gör en tydlig koppling till Europa 2020-strategin och målet om en smart och hållbar tillväxt för alla. Förslaget är öppet formulerat och vänder sig till alla aktörer inom kultur- och mediesektorn oavsett konstnärlig inriktning. Budgeten föreslås uppgå till 1,8 miljarder euro.

De övergripande målen med programmet föreslås vara att värna och främja Europas kulturella och språkliga mångfald och att stärka den kulturella och kreativa sektorns konkurrenskraft och på så sätt bidra till en smart och hållbar tillväxt för alla. Programmet föreslås stödja sådana insatser eller projekt som ger ett potentiellt europeiskt mervärde och bidrar till uppfyllandet av målen i Europa 2020-strategin och dess så kallade flaggskepp.

Förhandlingarna i rådet har under våren bl.a. resulterat i en jämnare balans mellan kulturens egenvärde och dess ekonomiska och andra mervärden i samhället. Därutöver har ett helt nytt perspektiv på barn och unga införts i förslaget.

Under 2012 antog rådet slutsatser om kulturell och kreativ kompetens, och den roll sådana kompetenser har inom uppbyggnaden av Europas intellektuella kapital. Vidare antogs en resolution om EU-medlemsstaternas representation i och samordning inför möten i WADA:s styrelse, slutsatser om frivilligarbete inom idrotten och slutsatser om bekämpande av uppgjorda matcher.

Arbetet med att tydliggöra och uppmärksamma kulturens roll i EU:s utrikes- och biståndspolitik har fortsatt. Med utgångspunkt i rådets arbetsplan för kultur har samarbetet mellan representanter ansvariga för kulturfrågor i Utrikesministerier och Kulturministerier ökat. Som en följd av EU:s år för interkulturell dialog 2012, där Kina är fokusland, har en expertgrupp tillsatts som analyserar relationen mellan kultur och utrikespolitik i EU:s relationer till Kina. Slutsatserna presenteras i slutet av 2012 och kommer att kunna fungera som utgångspunkt i utformningen av EU:s relationer inom detta område med fler länder och regioner.

Europarådet

Den nya organisation för Europarådet som förberetts under 2010 och 2011 har nu trätt i kraft. Detta innebär bl.a. att antalet mellanstatliga kommittéer har minskat. För kulturområdets del blir följden att de tidigare styrkommittéerna för kulturarv och landskap (CDPATEP) respektive kultur (CDCULT) har upphört och ersatts av kommittén för kultur, kulturarv och landskap (CDCPP). Denna kommitté höll sitt första sammanträde i maj 2012. På området medier och information upphörde kommittén CDMC vid årsskiftet och har ersatts av CDMSI, som har ett något bredare uppdrag än den tidigare kommittén. Uppdraget innebär bl.a. ett mer holistiskt förhållningssätt till medier och informations-samhället.

Regeringen har beslutat att från och med 2012 utträda ur den vidgade partiella överenskommelsen om idrott inom Europarådet.

Unesco

Sverige var ledamot i Unescos världsarvs-kommitté 2007–2011. Några av de viktigaste frågorna i kommittéarbetet har varit att stödja den globala strategin för ett balanserat och representativt världsarv, att verka för en integrerad natur- och kultursyn och hållbar utveckling, att prioritera insatser för att avvärja hot mot världsarv i fara samt att verka för att få fler barn och ungdomar i världen medvetna om natur- och kulturarvet.

Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar antogs 2005 och trädde i kraft 2007. Konventionen befäster parternas rätt och skyldighet att föra en nationell kulturpolitik till stöd för kulturell mångfald. Den verkar för ökat internationellt kulturutbyte och ökad kulturell mångfald. Länder som ratificerat konventionen ska vart fjärde år rapportera om sitt arbete för att genomföra den och en första rapporteringsomgång för de parter som först ratificerade konventionen, däribland Sverige, har genomförts. Syftet med rapporteringen är att kunna se globala trender och identifiera särskilt goda exempel på kulturpolitikens område. Sverige konstaterar i sin rapport bl.a. att de nationella kulturpolitiska målen generellt överensstämmer med konventionens mål och syfte. En av de större utmaningarna för det internationella samfundet handlar om att öka kunskap och kompetens om konventionen och

dess funktion. Sverige valdes in som ledamot i regeringskommittén för konventionen på den tredje ordinarie partskonferensen i juni 2011, och detta för en period på fyra år. Regeringen har gett i uppdrag till Statens kulturråd att som samordnande myndighet utveckla arbetet med att tillämpa Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar i Sverige.

Regeringen beslutade i december 2010 att ratificera Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet, som bl.a. omfattar muntliga traditioner, sociala sedvänjor och traditionellt hantverk. I samband med ratificeringen gav regeringen Institutet för språk och folkminnen i uppdrag att, som samordnande myndighet, utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen. Uppdraget, som genomförs i samverkan med andra berörda aktörer, delrapporterades den 30 juni 2012 och ska slutrapporteras senast den 15 februari 2014. För detta tillförs Institutet för språk och folkminnen 1,5 miljoner kronor per år under åren 2011–2013 till särskilda projektinsatser och åtgärder som gäller det immateriella kulturarvet (prop. 2010/11:1, utg. omr. 17, bet. 2010/11:KrU1, rskr. 2010/11:113).

Nordiska ministerrådet

Ministerrådet för kultur ansvarar för det näst största insatsområdet i det officiella nordiska samarbetet. Norge är ordförande i Nordiska ministerrådet under 2012 och har valt utvecklingen av en hållbar välfärdsstat som sitt huvudtema. Inom kultursektorn har Norge framhållit kultur och inkludering som ett huvudelement i sitt ordförandeskap. Kulturministrarna har under det norska ordförandeskapet avsatt medel för ett nordiskt barn- och ungdomslitteraturpris och därmed inlett en dialog med Nordiska rådet om att instifta ett sådant pris med sikte på en första prisutdelning under 2013. Detta som ett led i en satsning på barn- och ungdomslitteraturen i Norden.

Ett antal administrativa förändringar har verkställts i syfte att minska kostnader, effektivisera institutionernas arbete och jämställa de självstyrande områdenas representation med ländernas. Exempelvis slogs Nordens institut i Finland (Nifin) och förvaltningsorganet Kulturkontakt Nord (KKN) samman. Vidare har det beslutats att stärka dialogen mellan förvaltningsorgan, hus, institutioner, program och de olika

administrativa nivåerna. Från och med den 1 januari 2012 har de nordiska husen och institutionernas totala styrelseledamotsantal minskat och sammansättningen strömlinjeformats.

Arbetet med en strategi för det nordiska kultursamarbetet 2013–2020 har påbörjats och ska presenteras under hösten 2012. Aktuella teman för strategin är det hållbara Norden, det kreativa Norden, det unga Norden, det interkulturella Norden och det digitala Norden.

De utsända kulturråden

Kulturdepartementet är huvudman inom Regeringskansliet för de kulturråd som i dag finns vid ambassaderna i Belgrad, Berlin, London, Moskva, Peking och Washington samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. Kulturrådet i Bryssel har särskilda uppgifter inom EU-samarbetet. Även chefen för Svenska kulturhuset i Paris är kulturråd.

Kulturrådets övergripande uppgift är att föra fram kulturens roll i kontakterna med andra länder och stimulera den kulturella dialogen och kulturutbytet.

Kulturråden rapporterar om sin verksamhet i ett nyhetsbrev som publiceras regelbundet på regeringens hemsida. Nyhetsbrevet har i dagsläget ca 1 300 prenumeranter.

Slutet av 2011 kom för flera av kulturråden att präglas av att poeten Tomas Tranströmer tilldelats nobelpriset i litteratur, vilket uppmärksammades världen över.

Verksamheten under 2011 har för kulturrådet i Belgrad huvudsakligen handlat om att lyfta frågan om historieskrivning, museipedagogik och kultur för barn och unga. Ambassaden har utarbetat ett pedagogiskt program med inspiration av Skapande skola, Creative Society, vilket utgör en metod för skolor att använda kulturprojekt i skolarbetet. I Berlin gjordes i maj 2011 ett större projekt vid namn Kvinnor i maj. Under hela månaden arrangerade eller medarrangerade ambassaden evenemang med tema kvinnor inom scenkonsten.

En större satsning i London under 2011 var Swedish Design goes London som genomfördes parallellt med London Design Festival. Satsningen genomfördes tillsammans med Svensk Form, Exportrådet i London och Svenska institutet.

I Moskva har kulturrådet tillsammans med övriga avdelningar på ambassaden fokuserat sin

verksamhet på att även nå utanför Moskva. I juni presenterades t.ex. en utställning om modern svensk grafik. Utställningen sattes bl.a. upp i staden Tjeboksary i Tjuvashien innan den uppfördes i Moskva, där den utökades och ställdes ut på Darwinmuseet. Sedan lång tid tillbaka har ambassaden i samarbete med Statens kulturråd närvarat med monter och gäster under de två stora litteraturevenemangen i Moskva; Öppna bokfestivalen och NON/Fiction.

I Peking har verksamheten under 2011 delvis innehållit satsningar på svensk film genom svenska filmveckor i tre städer, Peking, Shanghai och Chengdu. Bristen på potentiella översättare av svensk litteratur har identifierats som ett problem för möjligheten att ge ut svensk litteratur i Kina. Ett samarbete med kinesiska förlag har initierats, delvis med finansiering från Statens kulturråd, och i slutet av året bjöds svenska författare tillsammans med representanter från Sveriges författarförbund till Kina.

Kulturrådet i Washington har tillsammans med övriga ambassaden arbetat utifrån temat Fabric of Life. Syftet har varit att lyfta fram aktuella samhällsfrågor, kreativa näringar, mat och design. Bland annat har ett flertal utställningar visats, däribland 17 Svenska designers som förutom i Washington även har visats i San Francisco, Las Vegas och Philadelphia. Två samtidskonstutställningar har under 2011 presenterats i House of Sweden.

Statens kulturråd

Statens kulturråd har i uppgift att utveckla internationalisering och interkulturellt utbyte inom hela kulturområdet. Statens kulturråd ska även, liksom övriga kulturmyndigheter, integrera bl.a. ett internationellt och interkulturellt perspektiv i hela sin verksamhet och bidragsgivning. Myndigheten har även särskilda medel för internationell bidragsgivning. Under 2011 beviljades ca 11 miljoner kronor för detta ändamål. Hälften av de beslutade medlen avsåg verksamheter i Europa. Över hälften av bidragsmedlen fördelades till musik-, teater- och dansområdet, ca 20 procent gick till bild- och formområdet och ca 25 procent till konstområdesövergripande verksamheter.

Vidare fördelade Statens kulturråd 2011 totalt 5,8 miljoner kronor till medverkan vid litterära projekt i utlandet och i översättningsstöd för svensk litteratur i utlandet.

Under 2011–2013 fördelar Statens kulturråd totalt 24 miljoner kronor i bidrag för aktörs-samverkan inom kulturområdet med sex utvecklingsländer; Botswana, Namibia, Indien, Indonesien, Kina och Sydafrika. Programmet finansieras av Sida. Myndigheten arbetar även med att främja utvecklingen av fristäder för författare. Hösten 2011 arrangerades ett forum om yttrandefrihet och fristäder för hotade författare med deltagare från hela Norden. Statens kulturråd har regeringens uppdrag att 2012 fortsatt verka för fler fristäder.

Statens kulturråd är nationell kontaktpunkt för och informerar om EU:s ramprogram för kultur samt bevakar och informerar om EU:s kulturpolitik och andra EU-program av kulturellt intresse. Myndigheten deltar 2011–2013 även som svensk expertrepresentant i två av EU-kommissionens arbetsgrupper inom ramen för den öppna samordningsmetoden.

Under 2011 har Statens kulturråd aktivt arbetat för att främja svenska ansökningar till EU:s kulturprogram, vilket för 2012 resulterade i det bästa utfallet för svensk del under innevarande programperiod (2007–2013). Under 2012 medverkar 27 svenska organisationer i projekt som sammanlagt beviljats 8,8 miljoner euro från kulturprogrammet.

Analys och slutsatser

Det svenska kulturlivets aktiviteter inom ramen för EU:s kulturprogram har ökat under 2011 och 2012. Detta är en positiv utveckling som bidrar till ett ökat internationellt och interkulturellt perspektiv inom kulturområdet samt breddar dess finansieringsmöjligheter.

Ett tema som fortsätter att vara aktuellt är vikten av kulturens roll i utrikespolitiken. Detta återspeglas också på EU-nivå där samarbetet mellan kulturområdet och utrikespolitikområdet stärkts. Det finns anledning att fortsatt utveckla samarbetet nationellt. Inte minst handlar det om kultur och bistånd där det finns potential att komma vidare. Exempelvis kan samarbetet mellan kulturmyndigheter och Sida utvecklas till stöd för demokratisering och yttrandefrihet.

Diskussionen om kulturens roll i EU:s strategi för tillväxt, Europa 2020, har intensifierats under året. Det har exempelvis handlat om hur de kulturella och kreativa näringarna kan utvecklas ytterligare, genom det förslag till nytt

ramprogram, Kreativa Europa, som kommissionen presenterade i november 2011.

Det nationella arbetet med Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar har anledning att fortsätta och Statens kulturråd har ett fortsatt viktigt uppdrag inom området.

Planeringen och förberedelserna för det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2013 har påbörjats. Det svenska ordförandeprogrammet för kultur- och medieområdet koordineras med den kommande gemensamma nordiska strategin för kultursamarbetet 2013–2020.

Kulturråden utgör en viktig länk mellan Sveriges och stationeringsländernas kulturliv. Kulturrådets verksamhet utgör en betydelsefull del i det integrerade Sverigefrämjandet.

Det är angeläget att Statens kulturråd vidareutvecklar och följer upp effekterna av arbetet med att stimulera internationaliseringen inom kulturområdet på såväl lokal och regional som nationell nivå.

3.4.4 Kulturella och kreativa näringar i ett nationellt och internationellt perspektiv

Resultat

Regeringens handlingsplan för kulturella och kreativa näringar genomförs mellan 2009 och 2012 i samverkan mellan Kultur- och Näringsdepartementet. Ett antal myndigheter inom de kultur- och näringspolitiska områdena har inom ramen för handlingsplanen genomfört och genomför ett antal projektuppdrag. Dessa omfattar bl.a. insatser som rådgivning till företag, programsatsning på inkubatorer för kulturella och kreativa näringar samt mellanhänder, nätverk och modeller för samverkan och entreprenörskap i kulturella och kreativa utbildningar.

Det övergripande målet för handlingsplanen är att stärka entreprenörskap och företagande inom kulturområdet samt att främja kulturell och kreativ kompetens i näringslivet för ökad konkurrenskraft och innovationsförmåga.

Som ett komplement till handlingsplanen inrättade regeringen i september 2010 ett särskilt råd för kulturella och kreativa näringar (dnr N2010/3043). Rådet består av experter och utövare inom kulturella och kreativa områden

och ska bidra till att stärka både det nationella och regionala arbetet med kultur och kreativitet som drivkrafter för hållbar utveckling och tillväxt. Rådets övergripande uppgift är att belysa viktiga frågeställningar för sektorn och att bistå regeringen i arbetet med den antagna handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar.

Insatserna i handlingsplanen utgår från de kulturella och kreativa entreprenörernas behov och möjligheter. Förutom den kunskapsuppbyggnad som görs inom de olika projektuppdragen i handlingsplanen så innebär också utformningen av arbetet och det sektorsövergripande arbetssättet i sig en utvecklingsprocess som främjar en ökad helhetssyn på området och stärkt samverkan mellan myndigheter och organisationer.

Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Konstnärsnämnden, Stiftelsen Svenska Filminstitutet och Nämnden för hemslöjdsfrågor har i enlighet med av regeringen givna uppdrag utvecklat och medverkat i insatser för kulturella och kreativa näringar. Myndigheterna redovisade den 1 juni 2012 uppnådda erfarenheter och resultat av det hittills bedrivna arbetet.

På regional nivå pågår också flera utvecklingsverksamheter som syftar till att främja de kulturella och kreativa näringarna. Samtliga regioner har utarbetat strategiska planer eller program för kulturella och kreativa näringar. Strategierna ser olika ut och utgår från respektive regions förutsättningar. Det handlar om att skapa funktioner mellan kultur och näringsliv i det regionala tillväxtarbetet, men det kan också handla om att utveckla affärsmodeller, att coacha talanger och att skapa mötesplatser, kluster och s.k. mäklarfunktioner. I flera strategier finns också kopplingar till kulturarv och turism.

Inom EU står arbetet med Creative industries högt på agendan, både inom kulturområdet och inom det näringspolitiska området. Rådet har återkommande understrukit vikten av att de kulturella och kreativa näringarnas potential tas tillvara vid implementeringen av EU 2020-strategin på nationell nivå. Detta gäller inte minst inom ramen för innovationsstrategin och den digitala agendan. I det sammanhanget presenterades i november EU-kommissionens förslag till EU-budget för 2014–2020. Programförslaget (Kreativa Europa) för kultur- och medieområdet präglas av ett tydligt fokus mot utvecklings- och tillväxtpotentialen hos den kulturella och kreativa sektorn. Program-

förslagets närmare utformning och omfattning är under förhandling och beräknas vara slutförhandlad under våren 2013.

Inom Nordiska ministerrådet har det gemensamma projektet KreaNord fortsatt under det finska ordförandeskapet för att utveckla kunskap och verktyg som kan främja kulturella och kreativa näringar, bygga nätverk och profilera Norden som en kreativ region. Beslut har även tagits om fortsatt verksamhet för KreaNord under 2012.

Kulturen och den kulturella och kreativa sektorn spelar en viktig roll för utvecklingen av besöks- och upplevelsenäringen i alla delar av Sverige. En bred kulturell verksamhet ökar attraktiviteten i regionen och kan bidra till hållbar tillväxt och utveckling. Regeringen har i april 2012 lanserat en kommunikationsplattform under namnet Attraktionskraft Sverige. Syftet är att främja lokala och regionala förutsättningar att utveckla attraktiva livs- och boendemiljöer. En central fråga för de statliga kulturinstitutionerna är vikten av att arbeta regionalt. Som ett led i ett ökat regionalt perspektiv har t.ex. de statliga museerna i årets regleringsbrev fått regeringens uppdrag att utveckla sitt arbete för att verksamheten i ökad utsträckning ska ge effekter i hela landet.

Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Konstnärsnämnden, Stiftelsen Svenska Filminstitutet och Nämnden för hemslöjdsfrågor har regeringens uppdrag att medverka till att genomföra den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, inklusive de tydliggöranden som framgår av regeringens skrivelse Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221). Statens kulturråd, Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Riksarkivet och Riksantikvarieämbetet har på regeringens uppdrag skapat interna strategier för att arbeta med regionala tillväxtfrågor.

Analys och slutsatser

Handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar bidrar till och fördjupar kunskap och erfarenheter till gagn för områdets fortsatta utveckling. Vidare skapas en grogrund för ett långsiktigt samarbete mellan myndigheter på kultur- och näringsområdena. Till detta ska läggas Rådet

för kulturella och kreativa näringar som bör kunna utveckla och presentera idéer och strategier för områdets fortsatta utveckling.

Betydelsen av ett horisontellt arbetssätt mellan politikområden och över sektorsgränser är helt avgörande för att åstadkomma en positiv utveckling inom sektorn kulturella och kreativa näringar. Det gäller såväl EU-nivå som nationell och regional nivå. I det sammanhanget är kulturens fria roll och egenvärde grundläggande. Insikten om att kulturen också bidrar i olika former till utvecklingen inom andra samhällsområden bör tas tillvara långsiktigt och strukturellt. Därmed skapas förutsättningar för ökad tillväxt och sysselsättning samtidigt som kulturens kraft i än högre grad etableras som ett allmänintresse i samhällets olika sektorer.

3.4.5 Myndigheten för kulturanalys

Resultat

Myndigheten för kulturanalys inledde sin verksamhet i april 2011 och var i augusti fullbemannad. Under 2011 har en stor del av verksamheten ägnats åt uppstartsarbete.

Myndigheten för kulturanalys har delat upp sin verksamhet i ett antal ansvarsområden:

1. utvärdering av regeringens kulturpolitik,
2. samhällsekonomiska analyser,
3. den statliga verksamhetsstyrningen,
4. kultursamverkansmodellen,
5. mångfald, tillgänglighet och jämställdhet,
6. kulturpolitisk forskning,
7. kvantitativa analyser,
8. omvärldsanalys,
9. kommunikation,
10. samverkan, och
11. metodutveckling.

För varje område har myndigheten formulerat särskilda mål för 2011 och utformat en strategi för arbetet. Vissa frågor har myndigheten bearbetat internt, andra genom att ge uppdrag till externa utvärderare eller analytiker. Myndigheten för kulturanalys har, förutom sin årsredovisning, lämnat två fristående rapporter till regeringen, Kulturanalys 2012 och Kultursamverkansmodellen – en första utvärdering.

Analys och slutsatser

Ett analysarbete har påbörjats inom samtliga områden där Myndigheten för kulturanalys har uppgifter, och mer fördjupat inom områdena kultursamverkansmodellen och jämställdhetsarbetet inom tre statliga institutioner. Både den struktur och det arbetssätt myndigheten valt för arbetet ger regeringen väsentligt bättre förutsättningar att framöver bedöma resultat och strategier inom kulturpolitiken. Från 2012 har Myndigheten för kulturanalys ansvar för den officiella statistiken på kulturområdet. För att med kvantitativa data ge aktörer på statlig, regional och lokal nivå en bättre överblick över området behöver verksamheten tillföras resurser för utvecklingen av denna uppgift.

3.4.6 Forskning inom kulturområdet

Resultat

Staten ger stöd till forsknings- och utvecklingsarbete inom kultursektorn. År 2011 uppgick stödet till ca 36 miljoner kronor via anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet*. Medlen har använts för projekt inom ansvarsområdet för de centrala museerna, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Institutet för språk och folkminnen. Vidare används medel för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Flera av kulturområdets institutioner bedriver forskningsanknuten verksamhet, bl.a. som beställare, som basinstitutioner för annan forskning vid arkiv och museer samt som institutioner med ansvar för forskningsprojekt. Insatserna har i stor utsträckning betydelse för universitetsforskningen eftersom det handlar om t.ex. grundläggande materialbearbetning som många gånger är en förutsättning för vidare forskning. Kulturinstitutionerna är alltså en viktig del av den forskningsinfrastruktur som tillför värdefullt material till framför allt den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningen, men även till naturvetenskaplig forskning.

I linje med propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) har Vetenskapsrådet under 2011 fördelat 24,7 miljoner kronor för kultur- och kulturarvsforskning samt 24,9 miljoner kronor för en fortsatt satsning på konstnärlig forskning och

konstnärligt utvecklingsarbete, inklusive en fortsatt finansiering av den nationella konstnärliga forskarskolan.

Statens kulturråd fördelar medel till forskning och utveckling vid centralmuseerna i syfte att stärka kunskapsuppbyggnaden inom museisektorn. Medlen kan sökas av samtliga centrala museer. År 2011 uppgick medlen till ca 3,7 miljoner kronor. Sammanlagt sju institutioner – Arkitekturmuseet, Armémuseum, Historiska museet, Nationalmuseum, Nordiska museet, Statens museer för världskultur och Statens musikverk – beviljades bidrag för olika projekt. Ungefär hälften av projekten är av forskningsinfrastrukturell karaktär, medan den andra hälften rör museivetenskapliga frågeställningar.

Naturhistoriska riksmuseet har en särställning bland museerna genom sin omfattande forskningsverksamhet. Museet är erkänt som en av landets främsta institutioner för forskning om biologisk och geologisk mångfald samt samspelen mellan naturmiljö och människa. Samlingarna, forskarkompetensen och moderna analyslaboratorier utgör tillsammans en forskningsinfrastruktur av stor nationell och internationell betydelse.

På arkivområdet bedrivs forskning och metodutveckling inom flera fält, bl.a. långsiktigt digitalt bevarande, digitalisering, standardisering, arkivredovisning och arkivpedagogik. Riksarkivet är en central del av forskningens infrastruktur, särskilt på det humanistiska området. Myndigheten producerar t.ex. olika ingångar till källmaterialet, vilket underlättar vidare forskning inom olika områden.

Institutet för språk och folkminnen bedriver forskningsverksamhet i en rad olika projekt inom områden som språk, dialekt, folkminnen, ortnamn och personnamn. Under 2011 har myndigheten arbetat för att stärka sin forskningsprofil ytterligare och verksamheten inriktas alltmer mot egen kvalificerad forskning.

Forsknings- och utvecklingsverksamheten vid Riksantikvarieämbetet har bedrivits enligt FoU-programmet för kulturmiljöområdet under 2006–2010 genom en ettårig förlängning av programperiodens perspektiv, temaområden och målsättningar. Programmet omfattar tre temaområden: Plats och tradition, Landskap med historia och Moderna kulturarv. Under 2011 har totalt 36 anslagsmottagare beviljats bidrag. Under perioden 2006–2011 gick mellan 60 och 70 procent av anslaget till projekt vid universitet

och högskolor. Andelen museer och länsstyrelser bland anslagsmottagarna har emellertid ökat från 10 procent vid programperiodens början till 30 procent vid slutet av perioden. Ett nytt FoU-program för perioden 2012–2016 har tagits fram. Det nya programmet innehåller sex forskningsteman och anslag kan sökas för forsknings- och utvecklingsprojekt, stöd till nätverk, seminarier och konferenser samt förstudier.

Analys och slutsatser

Kulturinstitutionernas möjlighet att efterfråga, värdera och implementera forskning i sin verksamhet är grundläggande för deras förmåga att förmedla kunskap till samhällets olika aktörer och intressenter.

Även om institutionerna generellt sett har ett gott nationellt samarbete med universitet och högskolor, och flera av dem även internationellt, bedömer regeringen att det finns ett behov av att stärka samverkan mellan kulturområdet och relevanta forskningsdiscipliner. I syfte att inspirera och visa på goda exempel på samverkan har Kulturdepartementet därför våren 2012 ordnat ett seminarium om forskningssamverkan mellan universitet och högskolor respektive kulturinstitutioner.

Kvaliteten på kulturinstitutionernas forskning återspeglas bl.a. i resultatmått som belyser publicering, tilldelning av externa forskningsmedel erhållna i konkurrens, besök av gästforskare samt externa utvärderingar, utmärkelser och andra slag av uppmärksamhet. I betänkandet Kvalitetssäkring av forskning och utveckling vid statliga myndigheter (SOU 2012:20) som redovisades till Utbildningsdepartementet i mars 2012 framgår att de statliga myndigheterna inom kulturområdet som ingick i undersökningen generellt sett håller en hög nivå i kvalitetssäkringen av sin forskningsverksamhet.

Regeringen bedömer att institutionerna överlag har en god forsknings- och utvecklingsverksamhet. Särskilt utmärkande är Naturhistoriska riksmuseet, som är en forskningsinstitution med professorer och doktorander och där forskningen håller en internationellt sett hög kvalitet inom flera områden.

3.4.7 Kultur och hälsa

Resultat

För att öka kännedomen och sprida information inom området kultur och hälsa har regeringen gett Statens kulturråd i uppdrag att utveckla sin utåtriktade information om området. Det innebär bl.a. att tillgängliggöra goda exempel och nya arbetsmetoder, i synnerhet inom sjukvård och äldreomsorg. Under 2011 har Kulturrådet bl.a. publicerat artiklar och medverkat på olika konferenser.

Regeringen påbörjade under 2011 en satsning i syfte att öka och fördjupa kunskapen om hur kultur långsiktigt kan bidra till att stärka äldres hälsa. Sammanlagt avsatte regeringen 30 miljoner kronor som stimulansmedel riktat till offentliga och privata aktörer inom sjukvårds- och omsorgsverksamhet. Kulturrådet mottog ca 110 ansökningar från kommuner, landsting och privata vård- och omsorgsgivare som ansökte om sammanlagt 232 miljoner kronor. Det stora söktrycket visar på ett stort intresse för att utveckla området inom kommuner och landsting. Medlen har i enlighet med uppdraget fördelats till 24 mottagare. En extern utvärdering av insatserna kommer att sammanställas i en rapport och spridas till vård- och omsorgssektorn samt till kultursektorn i syfte att bidra till kunskap om hur kulturen kan komplettera traditionella metoder inom vård och omsorg.

Analys och slutsatser

På flera håll ökar insikten om kulturens och kreativitetens betydelse för andra delar av samhället. Forskning visar att människor som deltar i kulturlivet eller kulturskapande har en bättre hälsa än de som inte deltar. Genom en ökad samverkan med andra politikområden kan kulturpolitiken bl.a. bidra till personlig utveckling, höjd livskvalitet och välbefinnande.

Regeringens insatser i form av Kultur för äldre liksom försöken med Kultur på recept har fört kulturpolitiken närmare andra politikområden. På så sätt har kunskapen ökat om framkomliga former för samverkan och om hur kulturen kan vara en aktiv och bidragande part i den bredare samhällsutvecklingen.

3.4.8 Jämställdhet

Resultat

Kulturområdet ska – i likhet med samhället i stort – präglas av likabehandling och jämlika villkor för män och kvinnor. Samtliga myndigheter inom kulturområdet ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter, vilket framgår av myndigheternas instruktioner.

Mot bakgrund av bl.a. propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) bedömer regeringen att det är nödvändigt att arbetet för att uppnå jämställdhet mellan könen fortsätter och ger avtryck på kulturpolitikens alla områden. Regeringen har därför satsat ytterligare 17,5 miljoner kronor på jämställdhet inom kulturområdet under 2011–2014. Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Statens historiska museer och Statens musikverk har fått särskilda bidragsmedel för ändamålet för att förbättra villkoren för kvinnliga filmskapare, utveckla mer genusorienterade metoder för utställningsverksamhet inom museisektorn respektive till särskilda projekt inom musikområdet.

Under 2011 har Myndigheten för kulturanalys genomfört en första utvärdering av de särskilda satsningar på jämställdhet inom film-, musei- och musiksektorn som regeringen beslutade om i mars 2011. Utvärderingen uppmärksammade särskilt strategier, tillvägagångssätt och resultat. Satsningarna skiljer sig åt vad gäller såväl förutsättningar som valda strategier och tillvägagångssätt. Det är dock enligt myndigheten för tidigt att göra bedömningar av resultat och effekter.

Ytterligare resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering redovisas under respektive avsnitt för verksamhetsområdena.

Analys och slutsatser

Medvetenheten och kunskapen om jämställdhetsfrågor inom kulturområdet har ökat, men det finns behov av fortsatta insatser. En utveckling på området kräver än mer kunskapsinhämtning, analys och vilja till förändring. Som en del i detta arbete har regeringen genom förordningen (2011:124) med instruktion för Myndigheten för kulturanalys givit myndigheten i uppgift att särskilt bedöma utvecklingen av jämställdhet inom kulturområdet. Ett jämställt

kulturliv bidrar till kreativitet, mångfald och kvalitet.

Betydelsen av jämställdhet inom filmen avses även tydliggöras i det nya filmavtalet som ska gälla från den 1 januari 2013 till utgången av 2015.

3.4.9 Funktionshinderspolitik

Resultat

I de kulturpolitiska målen anges att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Personer med funktionsnedsättning ska därför beaktas i alla regeringsinitiativ på kulturområdet. Inriktningsmålen inom områdena kultur, medier och idrott är följande (skr. 2009/10:166):

- Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att delta i kulturlivet ska förbättras.
- Funktionshindersperspektivet ska vara integrerat i den ordinarie bidragsgivningen inom kulturområdet.
- Medietjänster och film ska i större utsträckning utformas på ett sätt som gör dem tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen beslutade sommaren 2011 om en strategi för genomförandet av funktionshinderspolitiken i Sverige 2011–2016. Syftet med strategin är att presentera politikens inriktning med konkreta mål för samhällets insatser samt för hur resultaten ska följas upp under de kommande fem åren. Inom ramen för strategin och utifrån inriktningsmålen har de sektorsansvariga myndigheterna inom de prioriterade områdena fått i uppdrag att lämna förslag till delmål med en struktur för hur målen ska följas upp.

På kulturområdet är Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet sektorsansvariga myndigheter med uppgift att vara samlande, stödjande och pådrivande i arbetet för att nå de funktionshinderspolitiska målen. Myndigheternas delmål går ut på att öka fysisk tillgänglighet, öka tillgängligheten till information och att öka tillgängligheten till innehållet i verksamheten. Av målen framgår att det behövs mer och bättre utnyttjande av befintlig teknik – syntolkning, textning och andra hjälpmedel – samt bättre pedagogik och bemötande som kan fungera

tillsammans med de konstnärliga uttryckssätten för att innehållet i verksamheten ska bli tillgängligt för alla.

I syfte att undersöka hur väl delmålen är uppfyllda har Statens kulturråd i samråd med Handisam genomfört en enkätundersökning riktad till kulturområdet. Undersökningen visar bl.a. att 42 procent av respondenterna har en handlingsplan för arbetet med att öka tillgängligheten samt att 33 procent påbörjat arbetet med en handlingsplan. Vidare har 44 procent av respondenterna inventerat enkelt avhjälpta hinder i de publika delarna av lokalerna. Därutöver har 43 procent delvis inventerat enkelt avhjälpta hinder. Endast 15 procent har fullständigt åtgärdat enkelt avhjälpta hinder.

Även Riksantikvarieämbetet har gjort en enkätundersökning som riktat sig till kulturmiljöenheterna på alla 21 länsstyrelser. Svaren visade bl.a. att det finns en god kunskap om tillgänglighet inom ansvarsområdet för kulturarv, men att det finns efterfrågan på kompetensutveckling.

På regeringens uppdrag fördelar Stiftelsen Svenska Filminstitutet sedan 2000 stöd till film och video för syntolkning och textning på svenskt språk, vilket har lett till en ökad tillgänglighet till svensk film för synskadade, hörselskadade och döva. Regeringen har i juni 2011 uppdragit åt Svenska Filminstitutet och Post- och telestyrelsen att genomföra ett projekt som syftar till att utreda och utveckla förutsättningarna för en ökad tillgänglighet till svensk film på digitala biografer för personer med funktionsnedsättning, främst synskadade.

Regeringen ställer i sändningstillstånden för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB krav på att företagen ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning. I sändningstillstånden för perioden 2010–2013 har målen skärpts bl.a. när det gäller textning av tv-program. Målet på lång sikt är att hela utbudet från alla tre programföretagen görs tillgängligt för alla medborgare. I en proposition om vissa ändringar i radio- och tv-lagen (prop. 2011/12:151) lämnas förslag som innebär att tv-sändningar som sänds via kabel- och ip-nät ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, bl.a. genom textning eller syntolkning. Sedan den 1 augusti 2010, då den nuvarande radio- och tv-lagen trädde i kraft, finns ett krav på att tv-sändningar via marknät och satellit ska göras tillgängliga på detta sätt.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Tal-tidningsnämnden och Post- och telestyrelsen fick den 23 juni 2010 ett uppdrag från regeringen att utreda den framtida taltidningsverksamheten. Uppdraget har delredovisats. En departementspromemoria En ny taltidningsverksamhet (Ds 2012:12) har också remitterats.

Målet med statens stöd till idrotten är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning. Statsbidraget utgår bl.a. som organisationsbidrag till Svenska Handikappidrottsförbundet och Svenska Dövidrottsförbundet. Stöd ges även inom ramen för det statliga lokala aktivitetsstödet för barn- och ungdomsverksamhet och av medel från den särskilda satsningen Idrottslyftet.

Ytterligare resultat av arbetet med funktionshinderspolitiken redovisas under respektive verksamhetsområdesavsnitt.

Analys och slutsatser

Tillgängligheten till kulturområdet har förbättrats under den senaste tioårsperioden, men ännu återstår mycket att göra för att kulturpolitiken och funktionshinderspolitiken ska kunna nå sina mål om att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet på lika villkor.

Den nya tekniken bedöms skapa helt nya möjligheter för personer med funktionsnedsättning. Det finns i dag teknik och utrustning som ger möjlighet för personer med funktionsnedsättning att delta och ta del av kulturen i högre utsträckning än tidigare.

Även på film- och medieområdet ger den tekniska utvecklingen förutsättningar för ökad tillgänglighet.

3.4.10 Det civila samhället

Resultat

Det civila samhällets engagemang och skapande förmåga är en viktig förutsättning för ett rikt kulturliv. Genom samverkan mellan kulturinstitutioner och det civila samhället kan kulturen ta mer plats och nå fler. För att sti-

mulera till mångfald och nya perspektiv kan ideella krafter på många sätt berika och komplettera kulturinstitutionerna.

Statens kulturråd har i samverkan med Riksantikvarieämbetet, Riksteatern och det civila samhället fått i uppdrag av regeringen att ta fram en rapport med lärande exempel på hur kulturinstitutioner kan involvera det civila samhällets organisationer och andra ideella krafter i sina respektive verksamheter.

Rapporten Kulturinstitutionerna och det civila samhället (dnr Ku2012/128) lyfter fram exempel på samverkan och visar att förutsättningarna för samarbete ser olika ut i olika delar av landet. I många län är nära samverkan mellan professionella och amatörer nödvändig för att konsten ska nå sin publik. Genom införandet av kultursamverkansmodellen har det ideella kulturlivet getts möjligheter att medverka till att ta fram regionala kulturplaner.

Analys och slutsatser

Den professionella kulturen och den ideella kulturen skapar förutsättningar för varandra och utgör nödvändiga delar av ett rikt kulturliv. Medvetenheten om det civila samhällets betydelse är i dag stor inom kulturpolitiken, inte minst genom kultursamverkansmodellen där det civila samhällets roll och betydelse lyfts fram.

I den första utvärdering av kultursamverkansmodellen, som Myndigheten för kulturanalys gjort, framgår det bl.a. att de olika aktörerna utanför politiken – däribland det civila samhället – upplever att deras intressen har synliggjorts. Utvärderingen visar dock på behov av att tydliggöra formerna för dialogen med det civila samhället inom ramen för kultursamverkansmodellen.

3.4.11 Kulturbryggan

Försöksverksamheten Kulturbryggan – en ny form för stöd till förnyelse och utveckling inom kulturområdet – har våren 2012 lämnat ett delbetänkande (SOU 2012:16) med förslag till i vilken form verksamheten bör drivas vidare efter 2012.

Kulturbryggan, som bedrivs i kommittéform under 2011 och 2012, ansvarar för bidragsgivning till förnyelse och utveckling inom

kulturområdet. År 2011 fördelade Kulturbryggan 25 miljoner kronor.

Tabell 3.5 Kulturbryggans ansökningar 2011

Antal ansökningar	1 251
Beviljade ansökningar	147
Andel beviljade ansökningar	12 %

Kulturbryggans bidragsgivning på totalt 25 miljoner kronor genererar preliminärt 42,9 miljoner kronor i medfinansiering, varav 14,3 miljoner kronor avser privata finansiärer. Totalt genererade Kulturbryggan därmed 67,9 miljoner kronor, och var femte krona kom från en privat finansiär.

Utfallet av bidragsfördelningen per konstområde framgår av tabell 3.6 nedan.

Tabell 3.6 Kulturbryggans bidragsfördelning, andel bifall per konstområde

Scenkonst	33 %
Bild/form	25 %
Rörliga bilder	12 %
Musik	12 %
Arkitektur/design	9 %
Kulturarv	6 %
Litteratur/tidskrifter	3 %
Totalt	100 %

Av tabell 3.6 ovan framgår att scenkonsten är det konstområde som beviljats flest stöd antalsmässigt. Litteraturområdet har beviljats minst stöd. Kulturbryggan framhåller att det kan finnas flera förklaringar till denna spridning, men att resultatet inte är helt tillfredsställande utifrån målet om att Kulturbryggan ska främja utvecklingen inom hela kulturområdet.

Antalet ansökningar till Kulturbryggan har 2011 haft en relativ jämn könsfördelning bland de sökande projektägarna. Andelen ansökningar från kvinnor som projektägare uppgick 2011 till 56 procent.

60 procent av kvinnors ansökningar har beviljats och 40 procent av männens. Uppföljningen av den geografiska spridningen visar att bidragsgivningen har dominerats av storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö; hela 82 procent av beviljade ansökningar avsåg aktörer i dessa områden.

Analys och slutsatser

Kulturbryggans bidragsgivning har möjliggjort att många nya idéer och projekt kunnat genomföras inom hela kulturområdet. Kulturbryggan är en finansiär som behövs för att strategiskt stötta nya aktörer och nya idéer på kulturområdet. Bidragsgivningen kompletterar den stödgivning som övriga statliga myndigheter ansvarar för, men som inte tillmötesgår behoven av bidrag till idéer i tidiga skeden eller projekt av hög innovativ karaktär.

Regeringen bedömer att denna typ av bidragsmedel, som möjliggör innovation och utveckling inom kulturområdet, även på sikt kommer att berika såväl institutioner och det fria kulturlivet som publiken.

3.4.12 Regional fördelning av Statens kulturråds bidragsgivning

Resultat

Statens kulturråd är den största bidragsgivande myndigheten inom kulturområdet. Totalt fördelade myndigheten 2011 ca 1,9 miljarder kronor i bidrag.

Av tabell 3.7 nedan framgår hur bidragsgivningen fördelat sig, dels på olika konstområden, dels länsvis 2010–2011. Även de medel som 2011 tilldelades inom ramen för kultur-samverkansmodellen ingår i tabellen.

Tabell 3.7 Regional fördelning av Statens kulturråds bidragsgivning 2010–2011

Tusental kronor

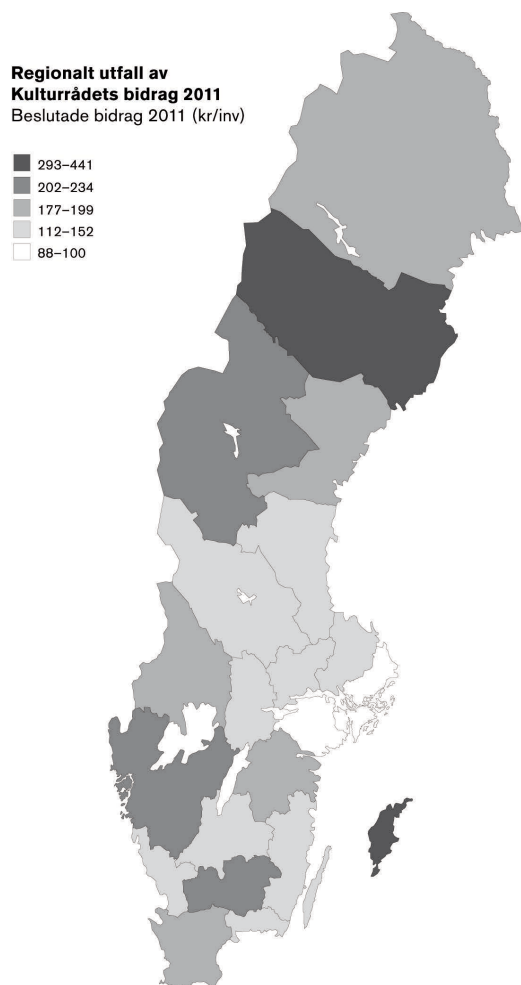
Län	Teater, dans, musik		Litteratur, bibliotek, kulturtidskrifter.		Konst, museer, utställningar		Konstområdesövergripande		Totalt	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Stockholm	112 451	118 564	18 608	9 747	13 518	14 994	25 307	40 833	169 883	184 137
Uppsala	30 495	30 981	2 464	2 620	4 790	4 774	4 989	6 044	42 737	44 418
Södermanland	16 603	16 816	2 780	2 266	6 009	5 771	1 828	2 412	27 219	27 264
Östergötland	55 609	55 797	3 021	4 129	7 086	7 233	6 471	9 124	72 186	76 283
Jönköping	22 126	22 832	2 446	2 613	6 565	6 615	2 990	6 476	34 127	38 536
Kronoberg	25 746	26 155	980	1 080	6 511	6 762	2 460	3 360	35 697	37 357
Kalmar	16 303	16 297	2 520	2 096	9 669	9 787	3 007	4 323	31 498	32 503
Gotland	14 097	14 456	981	875	6 385	7 548	1 055	2 377	22 518	25 256
Blekinge	8 451	8 194	2 389	2 389	4 408	4 430	2 330	3 648	17 578	18 661
Skåne	162 836	162 705	11 042	7 282	16 062	27 428	13 586	28 442	203 525	225 857
Halland	14 775	14 401	1 890	2 379	6 444	9 530	3 005	7 581	26 113	33 890
Västra Götaland	263 810	258 221	11 185	5 795	38 829	58 447	20 966	33 165	334 789	355 628
Värmland	37 270	37 548	2 849	2 536	6 173	6 594	4 170	7 643	50 462	54 321
Örebro	27 719	30 292	1 932	2 228	5 664	5 494	2 170	4 685	37 485	42 699
Västmanland	21 990	24 256	2 430	2 510	4 572	4 533	3 605	4 410	32 597	35 709
Dalarna	22 222	23 366	2 014	2 565	5 888	5 463	3 257	6 797	33 380	38 191
Gävleborg	30 187	30 765	2 030	2 180	5 257	5 357	3 835	3 672	41 309	41 974
Västernorrland	34 461	33 951	2 375	2 426	5 596	5 536	4 000	5 273	46 431	47 186
Jämtland	15 839	15 626	1 865	1 541	9 409	9 265	1 819	3 080	28 931	29 512
Västerbotten	55 676	57 839	8 505	2 961	7 023	7 559	3 452	7 709	74 655	76 068
Norrbottnen	35 135	35 795	3 013	2 873	4 953	6 452	2 915	4 431	46 016	49 551
Nationellt	174 361	181 889	75 370	74 143	41 030	43 065	9 435	6 150	300 196	305 247
Summa nationellt	1 198 158	1 216 744	162 688	139 234	221 835	262 637	126 651	201 634	1 709 331	1 820 249
Internationellt	30 631	21 698	14 114	11 921	3 002	4 692	6 127	5 796	53 874	44 107
Totalt	1 228 789	1 238 442	176 802	151 156	224 837	267 328	132 778	207 430	1 763 206	1 864 356

Tabell 3.7 ovan visar att stödet till scenkonstområdet utgör närmare två tredjedelar av Statens kulturråds totala bidragsgivning, inklusive de medel som ingick i kultursamverkansmodellen. Konst- och museiområdet utgör 14 procent och litteraturområdet ca 8 procent av bidrags-

givningen. Scenkonstområdet är även det område som får mest stöd i respektive län.

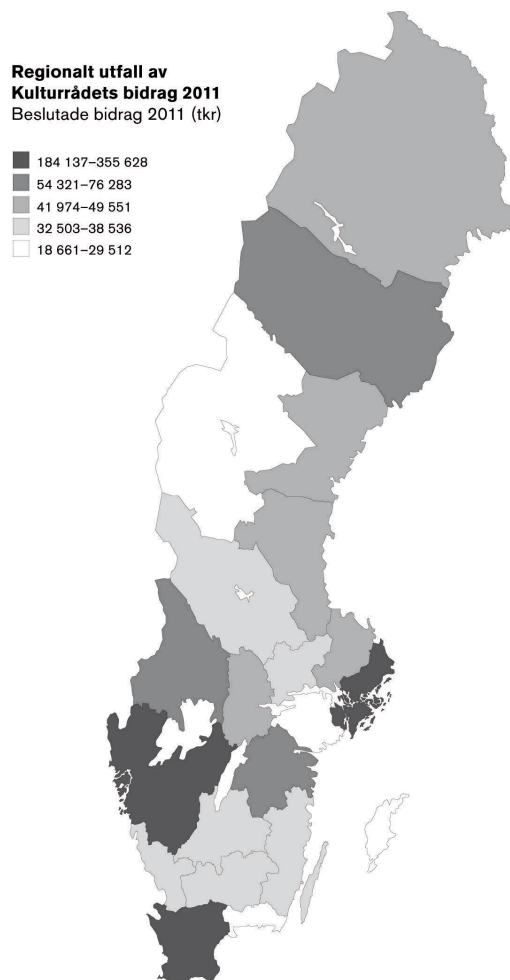
Av diagram 3.1 och 3.2 nedan framgår det hur Kulturrådets beslutade bidrag 2011 fördelades länsvis över landet, dels mätt per invånare, dels i absoluta tal.

Diagram 3.1 Länsvis regional bidragsfördelning (kr/inv)

Av diagram 3.1 ovan framgår att Gotland och Västerbotten tilldelats mest stöd mätt i kronor per invånare.

Diagram 3.2 Länsvis regional bidragsfördelning (tkr)

Av diagram 3.2 ovan framgår det att stödet i absoluta tal är högst i storstadslänen.

Analys och slutsatser

Den regionala fördelningen av Statens kulturråds bidragsgivning har över tid varit tämligen stabil. Utfallet avspeglar demografiska förutsättningar, men är även en spegling av hur regionerna valt att satsa på kultur eftersom det statliga stödet oftast förutsätter regional eller lokal medfinansiering.

I och med att kultursamverkansmodellen nu införts kommer det regionala utfallets fördelning mellan olika konstområden framöver att i hög grad bero på hur landstingen väljer att fördela stödet i länen.

3.4.13 Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyror

Tabell 3.8 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 2009–2011

Myndighet/Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el			Anslag/Bidrag			Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el, andel av anslag/bidrag			Förändring i procentenheter 2009-2011
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	
Riksteatern	24 027	28 098	29 555	264 798	264 798	251 889	9,1 %	10,6 %	11,7 %	+2,6
Kungliga Operan AB	52 005	54 413	51 600	411 301	427 407	432 206	12,6 %	12,7 %	11,9 %	-0,7
Kungliga Dramatiska teatern AB	34 415	35 186	34 751	212 242	216 352	217 306	16,2 %	16,3 %	16,0 %	-0,2
Dansens hus	8 475	8 747	8 657	21 029	25 514	22 642	40,3 %	34,3 %	38,2 %	-2,1
Riksarkivet och landsarkiven	124 584	109 260	108 263	330 323	345 553	343 653	37,7 %	31,6 %	31,5 %	-2,2
Institutet för språk och folkminnen	6 616	6 553	6 266	46 179	51 320	52 855	14,3 %	12,8 %	11,9 %	-2,4
Riksantikvarieämbetet	47 007	56 830	57 012	218 973	209 704	210 510	21,5 %	27,1 %	27,1 %	+5,6
Statens historiska museer	21 369	20 709	23 747	80 066	80 876	83 493	26,7 %	25,6 %	28,4 %	+1,7
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	33 112	34 256	36 080	95 467	103 488	110 891	34,7 %	33,1 %	32,5 %	-2,2
Naturhistoriska riksmuseet	48 307	48 256	49 485	151 176	156 353	157 545	32,0 %	31,2 %	31,4 %	-0,6
Statens museer för världskultur	58 285	59 078	61 233	150 503	152 439	152 225	38,7 %	38,8 %	40,2 %	+1,5
Livruskammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	12 326	13 203	14 180	40 010	40 737	41 393	30,8 %	32,4 %	34,3 %	+3,5
Statens maritima museer	63 459	63 440	64 489	112 280	113 386	113 636	56,5 %	56,0 %	56,8 %	+0,3
Arkitekturmuseet	12 807	12 665	13 521	38 713	44 744	44 935	33,1 %	28,3 %	30,1 %	-3,0
Statens musikverk ¹	-	-	20 665	-	-	84 444	-	-	24,5 %	0,0
Statens försvars-historiska museer	27 711	35 365	36 357	101 349	105 224	106 143	35,4 %	33,6 %	34,3 %	-1,1
Moderna museet	47 569	46 641	46 200	120 076	122 653	122 671	39,6 %	38,0 %	37,7 %	-1,9
Nordiska museet	30 595	28 373	36 101	106 889	109 010	108 942	28,6 %	26,0 %	33,1 %	+4,5
Tekniska museet	13 064	15 657	16 466	43 877	44 669	44 903	29,8 %	35,1 %	36,7 %	+1,6
Arbetets museum	2 363	2 699	2 581	13 819	14 008	14 105	17,1 %	19,3 %	18,3 %	+1,2
Dansmuseet	4 392	4 511	4 002	10 240	9 612	8 743	42,9 %	46,9 %	41,6 %	-1,3
Drottningholms slottsteater	3 007	743 ²	501	7 383	10 718	10 777	40,7 %	6,9 %	4,7 %	-36,0
Forum för levande historia	5 627	5 468	5 054	44 090	45 060	43 345	12,8 %	12,1 %	11,7 %	-0,9

¹ Statens musikverk inledde sin verksamhet den 1 maj 2011.² Till och med 2009 ingick Drottningholms teatermuseum i Drottningholms slottsteater. Stiftelsen inordnades fr.o.m. 2010 i Statens musiksamlingar, vilket förklarar minskningen av hyreskostnaden för Drottningholms slottsteater 2010.

3.5 Budgetförslag

3.5.1 1:1 Statens kulturråd

Tabell 3.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2011	Utfall	45 582		1 285
2012	Anslag	48 305 ¹	Utgifts-prognos	48 334
2013	Förslag	50 312		
2014	Beräknat	46 293 ²		
2015	Beräknat	47 160 ³		
2016	Beräknat	48 208 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 45 247 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 45 247 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 45 248 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Statens kulturråds förvaltningskostnader. Statens kulturråd är central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. Statens kulturråd handlägger ärenden som rör statliga bidrag för kulturell verksamhet och andra statliga åtgärder.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Statliga utställningsgarantier

Statens kulturråd hanterar verksamheten med statliga utställningsgarantier. Verksamheten finansieras med avgifter och eventuella överskott redovisas på inkomstsidan i statens budget under inkomsttitel 2511 *Expeditions- och ansökningsavgifter*.

Tabell 3.10 Statliga utställningsgarantier

Tusental kronor

	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2011		1 109	1 170	- 61
Prognos 2012		1 100	1 200	-100
Budget 2013		1 300	1 300	0

Regeringens överväganden

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	48 305	48 305	48 305	48 305
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	7	1 124	2 050	3 168
Beslut	2 000	-3 070	-3 127	-3 197
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-66	-67	-69
Förslag/beräknat anslag	50 312	46 293	47 160	48 208

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Statens kulturråd tillförs 2 miljoner kronor 2013 för att kartlägga hur digital teknik kan användas för att göra kultur tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen föreslår att 50 312 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statens kulturråd* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 46 293 000 kronor, 47 160 000 kronor respektive 48 208 000 kronor.

3.5.2 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 3.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2011	Utfall	212 346		2 946
2012	Anslag	204 720 ¹	Utgifts-prognos	199 497
2013	Förslag	244 897		
2014	Beräknat	251 511 ²		
2015	Beräknat	213 452 ³		
2016	Beräknat	217 103 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 248 671 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 208 100 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 208 099 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till en rad skilda ändamål på kulturområdet. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	204 720	204 720	204 720	204 720
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	28	2 367	5 294	8 887
Beslut	40 149	44 738	3 755	3 819
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-313	-317	-323
Förslag/beräknat anslag	244 897	251 511	213 452	217 103

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget tillförs 37 miljoner kronor 2013 och 38 miljoner kronor 2014, totalt 75 miljoner kronor, till följd av insatser i samband med Umeå kulturhuvudstad 2014.

Till följd av att tidigare omprioriteringar från anslaget återförs ökas anslaget med 3,149 miljoner kronor 2013.

Regeringen föreslår att 244 897 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 251 511 000 kronor, 213 452 000 kronor respektive 217 103 000 kronor.

3.5.3 1:3 Skapande skola

Tabell 3.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	153 438	Anslags-sparande	0
2012	Anslag	151 624 ¹	Utgifts-prognos	147 784
2013	Förslag	169 083		
2014	Beräknat	172 547 ²		
2015	Beräknat	176 825 ³		
2016	Beräknat	181 453 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 168 921 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 168 920 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 168 920 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för satsningen Skapande skola för barn i förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer. Satsningen innebär att skolans kunskapsmål och kulturpolitikens mål om barns och ungdomars rätt till professionell kultur och till eget skapande sammanfaller. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:3 Skapande skola

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	151 624	151 624	151 624	151 624
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	459	3 724	7 576	11 742
Beslut	17 000	17 365	17 796	18 261
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-166	-170	-175
Förslag/beräknat anslag	169 083	172 547	176 825	181 453

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget tillförs 17 miljoner kronor fr.o.m. 2013 till följd av att Skapande skola byggs ut till förskoleklass.

Regeringen föreslår att 169 083 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Skapande skola* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 172 547 000 kronor, 176 825 000 kronor respektive 181 453 000 kronor.

3.5.4 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 3.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifter
2011	Utfall	35 642		899
2012	Anslag	36 314 ¹		35 882
2013	Förslag	36 314		
2014	Beräknat	37 021 ²		
2015	Beräknat	37 683 ³		
2016	Beräknat	38 485 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 36 261 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 36 264 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 36 262 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för att finansiera forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Medlen används för projekt inom Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Institutet för språk och folkminnets ansvarsområden. Vidare beräknas under anslaget del av kostnaderna för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet. Anslaget används även för projekt inom samtliga centrala museers ansvarsområden.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	36 314	36 314	36 314	36 314
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²		-54	-55	-56
Förslag/ beräknat anslag	36 314	37 021	37 683	38 485

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 36 314 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 37 021 000 kronor, 37 683 000 kronor respektive 38 485 000 kronor.

3.5.5 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 3.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifter
2011	Utfall	15 215		18 336
2012	Anslag	9 898 ¹		12 939
2013	Förslag	9 898		
2014	Beräknat	9 884		
2015	Beräknat	9 884		
2016	Beräknat	9 884		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till icke-statliga kulturlokaler för ny- eller ombyggnad inklusive handikappanpassning av musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten. Beslut om bidrag fattas av Boverkets samlingslokaldelegation efter samråd med Statens kulturråd.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2014 och 2015.

Skälen för regeringens förslag: Projekt avseende stödet till icke-statliga kulturlokaler kan sträcka sig över flera kalenderår. Stöd utbetalas när projekten är avslutade. Bemyndiganderamen förslås vara oförändrad för 2012. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2014 och 2015.

Tabell 3.19 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	20 270	8 225	5 350	–	–	–
Nya åtaganden	4 525	5 350	8 050	–	–	–
Infriade åtaganden	-16 570 ¹	-8 225	-4 400	-5 000	-4 000	–
Utestående åtaganden	8 225	5 350	9 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	9 000	9 000	9 000	–	–	–

¹ Av infriade åtaganden motsvarar 2 372 tkr s.k. återkallade ärenden.

Regeringens överväganden

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	9 898	9 898	9 898	9 898
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²		-14	-14	-14
Förslag/ beräknat anslag	9 898	9 884	9 884	9 884

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 9 898 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 9 884 000 kronor, 9 884 000 kronor respektive 9 884 000 kronor.

3.5.6 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tabell 3.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Slagslag	Belopp
2011	Utfall	1 239 491		Anslags-sparande	1 586
2012	Anslag	1 278 295	¹	Utgifts-prognos	1 245 920
2013	Förslag	1 286 090			
2014	Beräknat	1 308 511	²		
2015	Beräknat	1 311 623	³		
2016	Beräknat	1 343 052	⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 284 303 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 259 305 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 259 306 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till regionala och lokala kulturverksamheter.

Anslaget ska användas till följande verksamheter:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
- museiverksamhet,
- biblioteksverksamhet,
- konst- och kulturfrämjande verksamhet,
- regional enskild arkivverksamhet,
- filmkulturell verksamhet,

- främjande av hemslojd.

Statens kulturråd får inom ramen för anslaget finansiera tidsbegränsade utvecklingsinsatser.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för Kungl. bibliotekets genomförande av det samlade ansvaret för statens stöd och samordning inom biblioteksväsendet.

Regeringens överväganden

Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	1 278 295	1 278 295	1 278 295	1 278 295
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	19	24 113	53 128	85 030
Beslut			-26 039	-26 663
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	7 776	6 104	6 240	6 389
Förslag/ beräknat anslag	1 286 090	1 308 511	1 311 623	1 343 052

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget ökas med 7,776 miljoner kronor fr.o.m. 2013.

Regeringen föreslår att 1 286 090 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 1 308 511 000 kronor, 1 311 623 000 kronor respektive 1 343 052 000 kronor.

3.5.7 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tabell 3.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2011	Utfall	9 292		55
2012	Anslag	9 440 ¹	Utgifts- prognos	9 255
2013	Förslag	13 519		
2014	Beräknat	11 710 ²		
2015	Beräknat	11 903 ³		
2016	Beräknat	12 138 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 504 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 506 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 11 504 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för Myndigheten för kulturanalys samt för forsknings- och utvecklingsinsatser på kulturområdet. Myndigheten för kulturanalys har till uppgift att, med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen, utvärdera, analysera och redovisa effekter av förslag och genomförda åtgärder inom kulturområdet. I uppgifterna ingår att analysera utvecklingen både inom detta område och inom andra samhällsområden som har betydelse för kulturlivet.

Regeringens överväganden

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	9 440	9 440	9 440	9 440
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	79	249	408	603
Beslut	4 000	2 035	2 069	2 110
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-14	-14	-15
Förslag/ be- räknat anslag	13 519	11 710	11 903	12 138

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 4 miljoner kronor för 2013 och 2 miljoner

kronor fr.o.m. 2014 bl.a. för att myndigheten fr.o.m. den 1 januari 2012 har getts ansvaret för den officiella statistiken inom kulturområdet.

Regeringen föreslår att 13 519 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Myndigheten för kulturanalys* för 2013. För 2014, 2015 samt 2016 beräknas anslaget till 11 710 000 kronor, 11 903 000 kronor respektive 12 138 000 kronor.

3.5.8 Bidrag till kulturverksamhet från AB Svenska Spel

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2013 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag för konst, teater och andra kulturella ändamål som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2012 från Nya Penninglotten samt att bidraget ska fördelas enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen.

4 Teater, dans och musik

4.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens bidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB,

Riksteatern, Stiftelsen Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen AS. Vidare omfattas det statliga stödet till den fria scenkonsten och myndigheten Statens musikverk.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Teater, dans och musik</i>							
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen	945	952	952	958	966	980	995
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	166	190	186	190	189	191	191
2:3 Statens musikverk	119	104	103	105	110	112	114
Summa Teater, dans och musik	1 229	1 245	1 241	1 252	1 266	1 283	1 301

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 3.3.

4.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom teater, dans och musik utgår från:

- fördelade bidrag till statliga och regionala kulturinstitutioner samt till utövare inom den fria scenkonsten,
- redovisad statistik om utvecklingen av besöksiffror, antalet föreställningar, andel besökare som utgörs av barn och ungdomar, tv-sändningar samt digitala sändningar via biograf.

Vidare redovisas insatser avseende bl.a. barn och unga, jämställdhet och personer med funktionsnedsättning samt internationell och interkulturell verksamhet. Bedömningen av resultatet utgår även från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Nationella scenkonstinstitutioner

Operan och Dramaten

Kungliga Operan AB (Operan) har med en bred och varierad repertoar och en stor mängd aktiviteter attraherat 260 000 besökare under 2011. Jämfört med 2009 är det en ökning med nästan 10 procent. Även beläggningsgraden har ökat. Operan gästade Oslos nya operahus med åtta utsålda föreställningar och Kungliga baletten, liksom Kungliga hovkapellet, har gästspelat på flera scener. Tack vare tre tv-sändningar i samverkan med Sveriges Television AB har Operan nått en publik i hela landet. Under året har Operan beställt musik till två nya balettverk, vilket bidrar till den konstnärliga utvecklingen.

Operan har fortsatt att utveckla sin organisation. Under 2012 kommer beslut om en ny

struktur för organisationen att fattas, vilket Operan menar kommer att bidra till en ökad produktivitet och sänkta kostnader. Arbetet med att renovera teatermaskineriet har påbörjats 2011, vilket medför förlängda speluppehåll under sommarperioderna 2013 och 2014.

På Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten) har 21 moderna verk och sex klassiker framförts under året i regi av såväl internationella som svenska regissörer. Sex tidigare beställda produktioner sattes upp, varav fyra för den unga publiken på Elverket, Dramatens scen för barn och unga. En föreställning direktsändes till 42 biografer i samverkan med Folkets Hus och Parker och fyra produktioner syntolkades i samarbete med Synskadades Riksförbund, vilket har ökat tillgängligheten till Dramaten. Jämfört med de två tidigare åren har antalet besökare minskat. Även beläggningsgraden är lägre och når i genomsnitt 75 procent.

Genom Unga på Operan och Unga Dramaten riktas särskilda föreställningar och aktiviteter till den unga publiken. I Operans och Dramatens verkstäder och ateljéer bevaras och utvecklas hantverkstraditioner inom en mångfald av yrken och bidrar därmed till att utveckla och vårda kulturarvet. Vid nationalscenerna pågår också ett arbete för att utjämna könsskillnader inom respektive verksamhet. Nationalscenerna redovisade under 2011 sitt regeringsuppdrag om att utveckla former för samverkan. Ett flertal områden har identifierats som utvecklingsbara. Regeringen kommer att följa den fortsatta processen.

Tabell 4.2 Prestationer Operan 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal föreställningar	316	407	361
Antal besökare (tusental)	237	253	260
Andel besökare barn och ungdomar	16 %	14 %	15 %
Snittbeläggning opera	78 %	80 %	83 %
Snittbeläggning balett	93 %	92 %	95 %
Tv-sändningar	1	1	3
Digitala sändningar via biografer	3	3	0

Tabell 4.3 Prestationer Dramaten 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal föreställningar	1 054	1 048	1 061
Antal besökare	251 661	290 448	237 613
Andel besökare barn och ungdomar	24 %	23 %	23 %
Snittbeläggning	78 %	80 %	75 %
Tv-sändningar	5	5	1
Digitala sändningar via biograf	1	1	1

Stiftelsen Drottningholms Slottsteater

Verksamheten vid Drottningholms Slottsteater omfattar både föreställningar av hög kvalitet och visningar av teatern, som sedan 1991 är klassad som ett av Unescos världsarv.

Tabell 4.4 Prestationer Drottningholms Slottsteater 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal föreställningar	19	16	20
Antal besökare till föreställningar	7 642	6 750	7 682
Antal besökare till visningar	25 200	27 400	25 200
– varav elever och studenter	3 490	5 390	4 593

Antalet besökare till föreställningar har ökat med 14 procent medan besökarna till visningar minskade något jämfört med 2010 som var ett år med särskilt stort intresse för Drottningholm, bl.a. beroende på kronprinsessparets bröllop. Beläggningsgraden var fortsatt mycket hög och uppgick till 92 procent.

Drottningholmsteatern samverkar med Operahögskolan i Stockholm vad gäller föreställningsverksamheten. Teatern har sedan 2011 en ny ledning som påbörjat ett arbete i syfte att vidareutveckla en innovativ och tillgänglig verksamhet. Under 2012 har teatern fått i uppdrag av regeringen att ta fram en barn- och ungdomsstrategi. Slottsteatern ingår i the European Route of Historic Theatres, ett av de samarbetsprojekt som tilldelats bidrag från EU:s kulturprogram.

Riksteatern med Cullbergbaletten

Riksteatern nådde drygt 1 240 000 besökare under 2011, vilket är en ökning jämfört med året innan. Ett arbete har inletts för att stärka lokal-föreningarnas inflytande över den nationella och regionala planeringen. Samverkan har skett med ett stort antal aktörer på alla nivåer, vilket enligt Riksteaterns bedömning kommer att skapa nya och gemensamma arenor och arbetstillfällen för både professionella och amatörer.

Tabell 4.5 Prestationer Riksteatern 2009–2011

	2009	2010	2011
Lokala riksteaterföreningar	234	236	235
Anslutna föreningar	32	46	54
Medlemmar	40 110	41 178	39 847
Egna produktioner	33	31	33
Produktioner i samarbete	58	70	46
Arrangerade föreställningar	3 368	3 192	3 182
Publik totalt (tusental)	1 233	1 180	1 237

Under 2011 lanserades Scenkonstportalen, en webbkatalog som presenterar alla turnerande professionella scenkonstutövares föreställningar. Ett arbete pågår för att utveckla olika kulturers konstnärliga uttryck och språk. En del i detta är att undersöka och synliggöra nya svenska berättelser som en del av ett kommande kulturarv. Riksteatern verkar för att öka tillgängligheten till kultur genom teknikutveckling, inte minst för personer med funktionsnedsättning.

På uppdrag av Kulturdepartementet har revisionsfirman Ernst & Young genomfört en analys av hur statsbidraget till Riksteatern används (dnr Ku2012/261). I rapporten framhålls bl.a. att Riksteatern bör förtydliga sin redovisning av statsbidragets användning. Mot bakgrund av analysen har återrapporteringskraven i riktlinjebeslutet för 2012 förtydligats.

Dansens hus

Dansens hus har under 2011 presenterat samtida svenska och utländska gästspel av hög kvalitet. Fler föreställningar har spelats jämfört med 2010 och antalet besökare har ökat med 34 procent. Även den genomsnittliga beläggningen har ökat. Genom bl.a. Dansnät Sverige har det nationella samarbetet utvecklats. Dansens hus är medlem i två Europeiska nätverk: IETM (International Network for Contemporary Performing Arts) och EDN (European Dancehouse Network), vilket bidrar till att sprida svensk danskonst internationellt. Dansens hus har under året arbetat för att öka tillgängligheten genom permanenta rullstolsplatser med plats för följeslagare utan kostnad. Ett publikarbete i syfte att nå yngre grupper har genomförts under året, bl.a. genom sociala medier. Antalet besökare under 26 år har ökat med 8 procent.

Voksenåsen AS

Voksenåsen AS hade en varierad programverksamhet under 2011. SommerAkademiet, Språk- och kulturkursene, Kultur- och mediekurset och Voksenåsens stipendiatorordning är årligt återkommande program för unga. Voksenåsen behåller sina marknadsdelar i hotell- och konferensbranschen. Antalet sålda rum ökade mellan 2010 och 2011 och bolaget redovisade ett positivt ekonomiskt resultat för 2011.

Statens musikverk

Den 1 maj 2011 etablerades Statens musikverk. Myndigheten omfattar den tidigare verksamheten vid Statens musiksamlingar och delar av Rikskonserters verksamhet. Statens musikverk ska främja ett varierat musikaliskt utbud i hela landet, präglad av konstnärlig förnyelse och hög kvalitet. Statens musikverk ska även, i likhet med tidigare uppdrag till Statens musiksamlingar, dokumentera, främja och bygga upp kunskap om och tillgängliggöra teaterns, dansens och musikens kulturarv. Musikverket ska också stödja utvecklingen av den professionella musikverksamheten med prioritering av det fria musiklivet. Regeringen har tillsatt ett konstnärligt råd vid myndigheten som ska fördela statsbidrag till musiklivet enligt förordningen (2010:1921) om statsbidrag till musiklivet. Vid två ansökningsomgångar under 2012 har sammanlagt 95 projekt av 773 ansökningar fått stöd och 23,3 miljoner kronor har fördelats.

Statens musikverk har i uppdrag att, i samverkan med Statens kulturråd och Konstnärsnämnden, stödja och stimulera strategiskt arbete för ett mer jämställt musikliv. Uppdraget löper 2011–2014 och omfattar totalt 8 miljoner kronor.

Ett seminarium om Musikliv i balans arrangerades våren 2012 inom ramen för detta uppdrag. Arbetet för att skapa ett mer jämställt musikliv fortsätter. Musikverket fördelade under våren 2012 bl.a. bidrag för ökad jämställdhet till nio projekt som får dela på nära 2,4 miljoner kronor. Bland annat tilldelades Sveriges Musik- och Kulturskoleråd bidrag till projektet Genusfällorna. I projektet ingår fortbildning och seminarier för kulturskolelärare. Syftet är bl.a. att motverka invanda könsroller i musikundervisningen och att främja ett fritt musicerande för både flickor och pojkar.

Införlivandet av de omfattande teatersamlingarna från Stiftelsen Drottningholms

teatermuseum har fortsatt, nu med fokus på föremålen. Efter det att samlingen från Arkivet för folklig dans överfördes till myndigheten 2011, har även dansdokumentationsuppdraget påbörjats.

Regionala scenkonstinstitutioner

De regionala scenkonstinstitutionerna har stor betydelse för utbudet av professionell scenkonst av hög kvalitet runt om i landet. Institutionernas föreställningar har de senaste åren attraherat en publik på drygt 3 miljoner besökare per år. Statens kulturråd har i 2011 års bidragsgivning särskilt uppmärksammat bl.a. genreöverskridande arbeten samt nyskriven dramatik, musik och koreografi.

Tabell 4.6 Statlig bidragsgivning till regionala scenkonstinstitutioner 2009–2011

<i>Miljoner kronor</i>			
Verksamhet	2009	2010	2011
Regionala orkestrar	108	108	64
Regional musikverksamhet	222	227	171
Musikteater och operaverksamhet	160	178	65
Teater- och dansinstitutioner	268	276	187
Utvecklingsbidrag	16	16	10
Totalt	775	805	497

Formerna för statens bidrag till de regionala institutionerna har förändrats i och med att kultursamverkansmodellen infördes i fem län 2011 och i ytterligare elva län 2012 (se avsnitt 3.4.2.). Detta avspeglas i en minskning av det direkta statliga stödet till institutionerna under 2011 och 2012. Sammanlagt uppgick statens direkta stöd till ca 197 miljoner kronor 2012 och avsåg de fem län vilka ännu inte trätt in i modellen. Det innebär att cirka 75 procent av statens tidigare direkta bidragsgivning till regionala scenkonstinstitutioner 2012 fördelas genom kultursamverkansmodellen.

Under 2011 beviljades de 16 län som inte ingick i kultursamverkansmodellen ca 10 miljoner kronor i utvecklingsbidrag. Prioriterade områden var bl.a. insatser för nya publikgrupper och tillgänglighet samt insatser för ökat internationellt och interkulturellt utbyte.

Andelen bidrag som avsåg verksamhet för barn och unga uppgick 2011 till 37 procent.

Den statliga finansieringsandelen till regional scenkonst har legat på en stabil nivå över tid,

vilket framgår av tabell 4.7 nedan. Tabellen visar även att den statliga finansieringsandelen för regional musikverksamhet har legat högre än för övriga områden.

Tabell 4.7 Statlig finansieringsandel av de regionala scenkonstinstitutionernas offentliga finansiering 2009–2011

Verksamhet	2009	2010	2011
Samtliga regionala scenkonstinstitutioner	37 %	38 %	37 %
Regional musikverksamhet	53 %	56 %	57 %
Orkestrar	31 %	35 %	34 %
Teater- och dansinstitutioner	34 %	33 %	30 %

Tillgänglighet

Regeringen har beslutat om tre delmål för Statens kulturråds verksamhet som ska bidra till att uppnå målen för funktionshinderspolitiken inom kulturområdet 2011–2016. Samtliga scenkonstinstitutioner som tilldelas statligt stöd ska ha en handlingsplan för ökad tillgänglighet senast 2013. Institutionerna ska även ha åtgärdat enkelt avhjälpna hinder samt ha tillgänglighetsanpassade webbplatser och e-tjänster senast 2016.

Inom scenkonstområdet arbetar många institutioner aktivt med att främja tillgängligheten till kulturområdet. Arbetet rör bl.a. den fysiska miljön, bemötandefrågor och konstnärligt skapande av och med personer med funktionsnedsättning. Skånes Dansteater arrangerar under 2012 en festival om dans och funktionsnedsättning och i Örebro har Läns-teatern samarbetat med Riksteaterns verksamhet Tyst Teater kring en musikal med unga amatörer, med hörande, döva och hörselskadade artister på scenen, kallad Fame Visukalen.

Internationellt och interkulturellt utbyte

Många institutioner är internationellt verksamma genom turnéer och gästspel m.m. Antalet ansökningar från svenska aktörer till EU:s kulturprogram har ökat och 2012 beviljades bidrag till olika projekt där bl.a. Uppsala Stadsteater och Stockholms läns Blåsar-symfoniker deltar. Länsmusiken i Kalmar är utsedd att vara koordinator för ett av projekten.

Den fria scenkonsten

Den fria scenkonsten är en angelägen del av det svenska scenkonstutbudet. Statens kulturråd

fördelar statligt stöd till den fria scenkonsten, arrangörer och fonogramverksamhet. Stödet uppgick 2011 till totalt ca 163 miljoner kronor.

Tabell 4.8 Den fria scenkonsten; andel av bidrag till barn och unga samt samverkan 2011

	Teater	Dans	Musik
Verksamhet barn och unga	53 %	31 %	13 %
Samverkan med institutioner	31 %	65 %	20 %

De fria scenkonstgrupperna är mycket betydelsefulla för den unga publiken, särskilt vad gäller utbudet av dans och teater.

Samverkan med institutionerna är väsentlig för den fria scenkonsten som helhet, men i synnerhet för den fria danskonsten som inte har samma institutionella infrastruktur som teater- och musikområdena. Detta kan vara en följd av att dansen inte på samma sätt har en institutionell infrastruktur som teater- och musikområdena.

Tabell 4.9 Bidrag till den fria scenkonsten 2009–2011

Miljoner kronor	2009	2010	2011
Musik	12	12	12
Musikarrangörer	24	24	24
Teater	55	54	54
Dans	23	24	23
Dansarrangörer m.m.	14	14	14
Vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse	16	19	19
Fonogram	7	7	7
Musikalier, notutgivning m.m.	3	3	3
Samverkan med tonsättare	5	5	7
Totalt	159	162	163

Den statliga bidragsgivningens fördelning har varit relativt stabil under den senaste treårsperioden. Vad gäller bidrag till samverkan med tonsättare har stödet ökat från 5 till 7 miljoner kronor 2010–2011.

Jämställdhet

Enligt den jämställdhetsstrategi som Statens kulturråd tagit fram, ska minst 40 procent av bidragsmedlen komma det underrepresenterade könet till del. Inom teaterområdet uppfylls denna princip vad gäller dramatiker, regissörer och andra upphovsmän. Inom det fria dans-

området mäts jämställdheten i andelen kvinnliga och manliga koreografer. Av bidragen riktades 63 procent till kvinnliga koreografer, 24 procent till manliga och 13 procent till dansgrupper med både manliga och kvinnliga koreografer. Trots att fler kvinnor än män är aktiva inom dansområdet konstaterar dock Kulturrådet att männen förfogar över en större andel av hela dansområdets resurser.

Tabell 4.10 nedan visar hur könsfördelningen inom vissa delar av det fria musiklivet ser ut. Av tabellen framgår att fortsatta insatser för ett jämställt musikliv behövs.

Tabell 4.10 Jämställdhet inom det fria musikområdet 2011

Könsfördelning	Kvinnor	Män
Inom konstnärlig ledning i bidragsansökningar	33 %	67 %
Bland medverkande i musikgrupper som beviljats bidrag	29 %	71 %
Bland beviljade bidrag om tonsättarsamverkan	34 %	66 %
Bland medverkande, vid musikarrangörer som beviljats bidrag (2010)	27 %	73 %

Tillgänglighet

Två av Kulturrådets tre delmål för tillgänglighet inom scenkonsten (se avsnitt 4.4.2) gäller även för den fria scenkonsten i den omfattning som kan anses vara skäligt. Dessa mål innebär att åtgärda enkelt avhjälpna hinder och att tillgänglighetsanpassa webbplatser och e-tjänster senast 2016.

Analys och slutsatser

Måluppfyllelsen för de nationella scenkonstinstitutionerna är god och har stor betydelse för att högkvalitativ konst med spets och bredd görs tillgänglig för en stor publik i hela landet.

Regeringens bedömning är att även de regionala och lokala kulturinstitutionernas verksamhet har hållit en hög nivå vad gäller konstnärlig kvalitet, tillgänglighet och bredd i repertoar. I och med att kultursamverkansmodellen införts har formerna för fördelning av statens bidrag till dessa verksamheter förändrats. De nationella kulturpolitiska målen ska beaktas

även när landstingen ansvarar för att fördela medlen.

Den fria scenkonsten står för en stor andel av det utbud som når barn och unga och bidrar i sin helhet inom teater, dans och musik till att berika, utveckla och komplettera institutionernas verksamhet.

Drottningholms Slottsteater har påbörjat ett arbete för att utveckla en innovativ och tillgänglig verksamhet med hög konstnärlig kvalitet. I verksamheten förenas både kulturarv och konstnärlig förnyelse.

Regeringen bedömer att det är angeläget att Riksteatern i nästa års återrapportering till Kulturdepartementet redovisar statsbidragets användning på ett tydligare sätt.

Statens musikverk har sedan ombildningen den 1 maj 2011 väl uppfyllt sina uppdrag och det är angeläget att Statens musikverk fortsatt etablerar sin roll i kulturlivet i nära kontakt med andra stödfördelande myndigheter som Statens kulturråd och Konstnärsnämnden.

Inom det fria musikområdet behövs fortsatta insatser för att uppnå målet om ett mer jämställt musikområde. Regeringen bedömer att den jämställdhetsatsning som Statens musikverk ansvarar för 2011–2014 är en viktig del i det fortsatta arbetet för ökad jämställdhet inom musikområdet.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	944 815	Anslags-sparande	0
2012	Anslag	951 734 ¹	Utgifts-prognos	951 734
2013	Förslag	958 042		
2014	Beräknat	966 195 ²		
2015	Beräknat	979 588 ³		
2016	Beräknat	995 494 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 956 688 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 956 688 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 956 689 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till fem riks-institutioner på teater-, dans- och musikområdet samt bidrag till Voksenåsen AS. Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska teatern AB är nationalscener för opera och balett respektive talteater. Riksteatern är en ideell förening som bedriver scenkonstverksamhet. Dansens Hus är en gästspelsscen för den samtida dansen. Det är en stiftelse med bidrag även från Stockholms kommun. Bidrag till Stiftelsen Drottningholms Slottsteater lämnas för att anordna teaterföreställningar och visningsverksamhet. Voksenåsen AS är Norges nationalgåva till Sverige och har till syfte att stärka samhörigheten mellan svenskar och norrmän.

Tabell 4.12 Intäkter för 2011

Tusental kronor

	Regeringens bidrag	Övriga intäkter	Summa intäkter
Operan	432 206	79 354	511 560
Dramaten	217 306	42 427	259 733
Riksteatern	251 889	111 719	363 508
Dansens Hus	22 642	24 222	46 864
Drottningholms Slottsteater	10 777	8 782	19 559
Voksenåsen	9 995	48 540 ¹	58 535 ¹
Summa	944 815	315 044	1 259 759

¹ Uppgifterna är omräknade från norska till svenska kronor med årsgenomsnittet för växelkursen 2011, vilken uppgick till 114,525 SEK för 100 NOK.

Regeringens överväganden

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	951 734	951 734	951 734	951 734
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	6 308	15 828	29 240	45 168
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-1 367	-1 386	-1 408
Förslag/beräknat anslag	958 042	966 195	979 588	995 494

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Tabell 4.14 Sammanställning över medelstillelningen 2012–2013 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen

Tusental kronor

	2012	2013
Operan	433 408	435 198
Dramaten	221 042	222 481
Riksteatern	253 353	256 028
Dansens Hus	22 921	23 158
Drottningholms Slottsteater	10 881	10 916
Voksenåsen	10 129	10 261
Summa	951 734	958 042

Operan

Regeringen beräknar att bidraget till Operan ökar med 1 790 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Sammantaget uppgår bidraget till Operan till 435 198 000 kronor för 2013.

Dramaten

Regeringen beräknar att bidraget till Dramaten till följd av av pris- och löneomräkning ökar med 1 439 000 kronor 2013. Sammantaget uppgår bidraget till Dramaten till 222 481 000 kronor för 2013.

Riksteatern

Regeringen beräknar att bidraget till Riksteatern till följd av pris- och löneomräkning ökar med

2 675 000 kronor 2013. Sammantaget uppgår bidraget till Riksteatern till 256 028 000 kronor för 2013.

Dansens Hus

Bidraget till Dansens Hus ökar till följd av pris- och löneomräkningen med 237 000 kronor 2013. Sammantaget uppgår bidraget till Dansens Hus till 23 158 000 kronor för 2013.

Drottningholms Slottsteater

Regeringen beräknar att bidraget ökar med 35 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning 2013. Sammantaget uppgår bidraget till Drottningholms Slottsteater till 10 916 000 kronor för 2013.

Voksenåsen

Regeringen beräknar att bidraget ökar med 132 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning 2013. Sammantaget uppgår bidraget till Voksenåsen till 10 261 000 kronor för 2013.

Regeringen föreslår att 958 042 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 966 195 000 kronor, 979 588 000 kronor respektive 995 494 000 kronor.

4.5.2 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 4.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	165 560	Anslags- sparande	6 429
2012	Anslag	189 503 ¹	Utgifts- prognos	186 096
2013	Förslag	189 503		
2014	Beräknat	189 233		
2015	Beräknat	191 233		
2016	Beräknat	191 233		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för bidrag till den fria scenkonsten samt arrangörer inom musikområdet, stöd till produktion och distribution av fonogram, bidrag till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse, bidrag till samverkan med tonsättare m.m.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 107 000 000 kronor 2014 och 2015.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget beviljas bidrag till den fria scenkonsten samt fonogramstöd. För att skapa goda planeringsförutsättningar för de fria grupperna bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utfästelser om utgifter för kommande år. Vad gäller fonogramstödet är det förenat med sådana villkor att beviljat belopp endast delvis betalas ut under samma budgetår. Normalt utbetalas en tredjedel av beviljat bidrag i förskott och resterande del när fonogrammet har producerats.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 107 000 000 kronor 2014 och 2015.

Tabell 4.16 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	79 700	93 520	107 000	–	–	–
Nya åtaganden	93 520	107 000	103 500	–	–	–
Infriade åtaganden	-79 700	-93 520	-103 500	-103 500	-3 500	–
Utestående åtaganden	93 520	107 000	107 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	100 000	107 000	107 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 4.17 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	189 503	189 503	189 503	189 503
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut			2 000	2 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²		-270	-270	-270
Förslag/ beräknat anslag	189 503	189 233	191 233	191 233

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 189 503 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 189 233 000 kronor, 191 233 000 kronor respektive 191 233 000 kronor.

4.5.3 2:3 Statens musikverk

Tabell 4.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	118 937	Anslags-sparande	807
2012	Anslag	104 062 ¹	Utgifts-prognos	103 110
2013	Förslag	104 699		
2014	Beräknat	110 284 ²		
2015	Beräknat	112 040 ³		
2016	Beräknat	114 223 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 108 484 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 108 484 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 108 484 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Statens musikverks förvaltningskostnader, projektverksamhet inom musikområdet samt kostnader som kan uppstå till följd av Stiftelsen Svenska rikskonserters avveckling, så som pensionskostnader som regleras retroaktivt.

Statens musikverk ska främja ett varierat musikaliskt utbud, präglat av konstnärlig förnyelse och hög kvalitet, i hela landet. Myndigheten ska vidare dokumentera, bevara, främja, bygga upp kunskap om och tillgängliggöra teaterns, dansens och musikens kulturarv.

Regeringens överväganden

Tabell 4.19 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 2:3 Statens musikverk

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	104 062	104 062	104 062	104 062
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	637	2 374	4 069	6 176
Beslut		4 000	4 064	4 143
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-152	-154	-157
Förslag/ be- räknat anslag	104 699	110 284	112 040	114 223

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Statens musikverk tillförs 4 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för kostnader i samband med renovering av Musik- och teatermuseet.

Regeringen föreslår att 104 699 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Statens musikverk* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 110 284 000 kronor, 112 040 000 kronor respektive 114 223 000 kronor.

5 Litteraturen, läsandet och språket

5.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds och Kungl. bibliotekets bidragsgivning till bibliotek,

litteratur och kulturtidskrifter. Vidare omfattas Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Institutet för språk och folkminnen och Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Litteraturen, läsandet och språket</i>							
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	127	124	121	124	124	124	124
3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	83	86	86	87	88	90	92
3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	17	17	17	17	17	17	18
3:4 Institutet för språk och folkminnen	52	53	55	55	54	55	57
Summa Litteraturen, läsandet och språket	279	280	279	282	283	286	289

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

5.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 3.3.

5.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom litteraturen, läsandet och språket utgår från de mål för berörda verksamheter som regeringen beslutat. Bedömningen utgår också från

- fördelade bidrag och utvecklingsbidrag till folkbibliotek, region- och länsbibliotek, lånecentraler, Sveriges depåbibliotek och Internationella biblioteket,
- fördelade bidrag till litteratur, kulturtidskrifter, litterära evenemang, läsfrämjande insatser, inköpsstöd till folk- och skolbibliotek, litterära projekt i utlandet och översättningsstöd samt produktion och utlåning av talböcker och punktskriftsböcker,
- insatser inom språkområdet med utgångspunkt i språklagen (2009:600),
- insatser för anpassad litteratur och nyhetsinformation.

Bedömningen av resultatet utgår vidare från insatser avseende jämställdhet, mångfald, barn och unga, samt från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

5.4.1 Bibliotek

Resultat

Statens kulturråd

Staten ger genom Statens kulturråd bidrag till folk- och länsbibliotek för att främja spridning och läsning av litteratur.

Drygt 20 miljoner kronor fördelades under 2011 som verksamhetsbidrag till region- och länsbibliotek. Därutöver har medel till biblioteksverksamhet delats ut inom ramen för kultur-samverkansmodellen till de fem län som ingick i

modellen 2011. Från och med 2012 ingår ytterligare elva län i modellen.

Kungl. biblioteket

Kungl. biblioteket har sedan den 1 januari 2011 ett utvidgat nationellt samordnings- och utvecklingsansvar som bl.a. innebär att utöva nationell överblick, främja samordning och samla in statistik. För detta arbete disponerar Kungl. biblioteket 24 miljoner kronor. Under året har en plan för 2012 års nationella biblioteksutveckling och samverkan publicerats. En struktur för inflytande i arbetet med att främja utvecklingen av biblioteksväsendet har arbetats fram i dialog med övriga bibliotekssektorn. En handbok för inflytandearbetet har tagits fram och tre styrgrupper och sex expertgrupper är nu bemannade. Ett arbete har inletts för att förbättra biblioteksdatasystemet Libris och göra det möjligt för bibliotek från hela sektorn att delta.

Kungl. biblioteket har rekryterat ny kompetens och införskaffat nya program för att axla ansvaret för den officiella biblioteksstatistiken. Folk- och länsbibliotekens planer för biblioteksverksamheten har samlats in och en kartläggning har påbörjats. En arbetsgrupp med representanter för länsbiblioteken har bildats för det fortsatta arbetet med planerna.

Närmare 15 miljoner kronor har fördelats som verksamhetsbidrag till lånecentralerna, Sveriges depåbibliotek och Internationella biblioteket. Kungl. biblioteket har utrett frågan om hur Sveriges depåbibliotek, Internationella biblioteket och landets tre lånecentraler bör organiseras.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) har till uppgift att i samverkan med andra bibliotek tillgodose de behov av litteratur som personer med synskada och annan läsnedsättning har. Under 2011 ökades utbudet av tillgänglig litteratur i form av talböcker, punktskriftsböcker och e-textböcker med 6 850 titlar och det samlade beståndet uppgick den 31 december 2011 till 114 771 titlar. Samtliga titlar som produceras eller förvärvas görs tillgängliga för nedladdning och i dag kan varje folkbiblioteksfilial eller skolbibliotek ladda ner de talböcker som låntagarna efterfrågar. Tillsammans med tjänsten Egen nedladdning har detta resulterat i att antalet nedladdade titlar under 2011 ökat med 67 procent till 354 100. TPB:s utbud av talböcker

kan även avlyssnas i mobiltelefon, bl.a. genom applikationen Daisy Reader. På kort tid har drygt 2 600 låntagare börjat använda tjänsten.

Tabell 5.2 Prestationer talböcker 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal producerade och förvärvade talböcker	2 178	2 311	3 187
Antal förmedlande bibliotek och studerande som är registrerade vid TPB	12 521	13 711	14 393
Antal låntagare som lånar fysiskt från TPB	3 265	2 610	2 470
Antal enskilda låntagare som laddar ner från TPB	-	3 055	11 750

Under 2011 har TPB genomfört förbättringar i produktionssystemet för punktskriftsböcker. Resultatet är att 34 procent av titlarna för det allmänna biblioteket har kunnat framställas internt till en lägre kostnad och att produktions-tiden förkortats. Ett migreringsarbete av äldre punktskriftstitlar till ett nytt digitalt produktionsformat med digital lagring har påbörjats. Detta medför att även äldre titlar kan envägs-lånas, vilket innebär att låntagaren inte behöver returnera eller låna om den lånade boken, vilket i sin tur innebär ökad tillgänglighet. Det betyder också att utlåningsstatistiken för punktskrifts-titlar, som traditionellt också innefattar omlån, kan tolkas som positiv trots att siffrorna visar på en viss nedgång.

Tabell 5.3 Prestationer punktskriftsböcker 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal producerade och förvärvade punktskriftsböcker	367	409	742
Antal utlånade punktskriftsböcker	20 414	19 334	18 170
-varav för barn	5 820	4 899	4 492
Bestånd av taktila bilderböcker	60	65	67

Analys och slutsatser

Biblioteken är en viktig samhällslig resurs med stora utvecklingsmöjligheter i framtidens samhälle. De verkar för läskunnighet, utbildning, livslångt lärande, kultur och informations-spridning. Biblioteksverksamheten är främst en kommunal angelägenhet som stöds med statliga bidrag och andra insatser från Statens kulturråd

och Kungl. biblioteket. I och med att statliga medel till regional biblioteksverksamhet fr.o.m. 2011 fördelas genom kultursamverkansmodellen, får landstingen ett ökat ansvar för biblioteksverksamheten i länen. Kungl. biblioteket har under året skapat goda förutsättningar för det fortsatta arbetet enligt dess utvidgade uppdrag.

Biblioteken är också betydelsefulla samverkansparter i regeringens arbete med att digitalisera, digitalt bevara och digitalt tillgängliggöra det nationella kulturarvet.

Under 2011 påbörjades arbetet i Regeringskansliet med att se över bibliotekslagen (1996:1596). En promemoria med förslag till en ny lag har skickats ut på remiss. Remisstiden löpte ut den 15 september 2012.

TPB har utvecklat verksamhetens effektivitet när det gäller att nå ut till myndighetens målgrupper. Genom att dra nytta av den tekniska utvecklingen och förbättrade förutsättningar för produktion och distribution av tillgängliga medier har myndigheten ökat utbudet av produkter och tjänster och möjliggjort att antalet användare har ökat.

Under 2011 genomförde Statskontoret en myndighetsanalys av TPB. Statskontorets bedömning är att TPB bedriver en i allt väsentligt väl fungerande verksamhet och att myndigheten löpande söker utveckla effektiviteten i verksamhet och resursutnyttjande. Statskontoret konstaterar också att TPB har höga utvecklingsambitioner.

5.4.2 Litteratur, läsförmedling och tidskrifter

Resultat

Statens kulturråd

Statens kulturråd fördelar flera bidrag som syftar till att dels stödja utgivning och distribution av litteratur och kulturtidskrifter, dels främja läsning och litteraturförmedling, särskilt bland barn och unga. Sammanlagt uppgick bidragen på området till drygt 113 miljoner kronor 2011.

Drygt 37 miljoner kronor fördelades i litteraturstöd, dvs. efterhandsstöd till förlagens bokutgivning och distributionsstöd, vilket framgår av tabell 5.4 nedan. Små och medelstora förlag har beviljats en stor andel av stödet och översatt litteratur från språkområden som inte är

väl företrädda i den svenska utgivningen har prioriterats. Andelen ansökningar och beviljade bidrag som rör kvinnor är 37 procent. Antalet ansökningar om översatt skönlitteratur har minskat och bredden i översatt barn- och ungdomslitteratur är eftersatt enligt Statens kulturråd. För att bidra till spridning av den litteratur som beviljas stöd sändes under året 722 nya titlar till huvudbiblioteken i landets kommuner genom distributionsstödet.

Vidare fördelades nära 2 miljoner kronor som förhandsstöd till särskilt kostnadskrävande utgivning. Översättningar från mindre företrädda språkområden har prioriterats.

Tabell 5.4 Stöd till litteratur och läsfrämjande 2009–2011

	2009	2010	2011
Litteraturstöd (mnkr)	36,6	35,1	37,3
Antal ansökningar om litteraturstöd	1 775	1 473	1 606
Antal beviljade ansökningar	756	722	755
Läsfrämjandebidrag (tkr)	7 867	11 064	10 548
Antal ansökningar om läsfrämjandebidrag	107	122	124
Antal beviljade ansökningar	58	82	71

Statens kulturråd beslutade 2011 om bidrag till läsfrämjande insatser på drygt 10 miljoner kronor. Av de beviljade ansökningarna rörde 92 procent (64 stycken) projekt och verksamheter med barn och unga som målgrupp. Fem ansökningar som gällde ökad tillgänglighet beviljades sammanlagt 380 000 kronor.

Under 2011 fördelades ca 22,2 miljoner kronor till kulturtidskrifter, varav produktionsstödet till tryckta tidskrifter var ca 17,5 miljoner kronor och till digitala tidskrifter ca 1,1 miljoner kronor. Av de 112 tidskrifter som beviljades produktionsstöd ges 23 tidskrifter ut helt eller delvis på andra språk än svenska. Åtta av dessa avser ett nationellt minoritetsspråk. Könsfördelningen bland skribenterna i tidskrifter med produktionsstöd är jämn. Vidare fördelades ca 3,6 miljoner kronor i utvecklingsstöd varav ca 1 miljon kronor till tidskriftsverkstäder.

Under 2011 fördelades drygt 25 miljoner kronor till folk- och skolbiblioteken för inköp av litteratur, i syfte att främja barns och ungas läsande. En jury med representanter från litteratur- och biblioteksbranschen utsåg en läsambassadör med uppgift att driva debatt om läsning och litteratur för unga. För att färdigställa och underhålla klassikerserien för skolan, Alla

tiders klassiker, gav Statens kulturråd stöd för sex nya titlar och sju äldre om totalt ca 1,2 miljoner kronor.

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA) syftar till att stärka och öka intresset för barn- och ungdomslitteratur i världen. Prissumman är 5 miljoner kronor. Målet för 2011 var främst att öka rapporteringen om priset och pristagaren samt att stärka utbytet med aktörer som verkar för barn- och ungdomslitteratur. Tillkännagivandet av pristagaren och den pristagarvecka som arrangerades i samband med prisutdelningen fick stort medialt genomslag. För första gången inrättades ett virtuellt pressrum på engelska, som fick ca 25 000 besök. Antalet besökare på ALMA-bloggen mer än fördubblades jämfört med 2010, till drygt 34 000.

År 2011 fördelade Kulturrådet ca 1,8 miljoner kronor i bidrag till litterära projekt i utlandet, samt ca 4 miljoner kronor i översättningsstöd till utländska förlag för översättning av svensk litteratur. Litterära evenemang i Sverige beviljades ca 2,2 miljoner kronor i stöd.

Kulturrådet har under året fortsatt arbetet för ett ökat antal fristäder för förföljda författare. Ett evenemang – Kulturforum – på temat yttrandefrihet och fristäder arrangerades i november med deltagare från en rad aktörer från hela Norden. Bidrag har bl.a. beviljats för en handbok för fristäder, fristadsförfattares medverkan i litterära evenemang och en nationell konferens om fristadsförfattares villkor. Svenska PEN har beviljats bidrag för Dissidentbloggen, där författare som censureras av totalitära regimer ges möjlighet till publicering.

Centrum för lättläst

Målet för statens bidrag till Centrum för lättläst är att personer med utvecklingsstörning och vissa andra grupper med lässvårigheter ska tillgodoseas med nyhetsinformation och litteratur.

Under 2011 har läsaranpassningen av nyhetstidningen 8 SIDOR utvecklats, bl.a. genom en nyhetsapplikation för mobila enheter och teknisk utveckling av nyhetsspridningen via internet. För att återställa stiftelsekapitalet har antalet nyproducerade lättlästa titlar minskat från 36 titlar under 2010 till 21 under 2011. Utgivningen har dock haft variation och bredd. En målsättning har varit att satsa på unga läsare i skolan. Marknadsföringen har varit mer målgruppsanpassad och samarbetet med offentliga aktörer

och det civila samhället har utvecklats. Rollen som kompetenscentrum är under utveckling. Satsningen Lättläst i skolan har fortsatt under året. En utvärdering av satsningen har genomförts och en strategi för barn- och ungdomsverksamheten har redovisats. Centrum för lättläst har även presenterat en analys över utvecklingen på området och vilka andra aktörer som finns.

Analys och slutsatser

Sammantaget bedömer regeringen att de statliga insatserna på området bidrar till att bredda tillgången till och intresset för litteratur och kulturtidskrifter. Både litteraturstödet och produktions- och utvecklingsstöden till kulturtidskrifterna bedöms ha stor betydelse för att främja mångfald och kvalitet i utbudet. Genom ett brett utbud värnas också yttrandefriheten.

Behovet att se över statens insatser för lättläst nyhetsinformation och litteratur kvarstår.

5.4.3 Språk

Resultat

Institutet för språk och folkminnen

Institutet för språk och folkminnen (ISOF) har fortsatt att utveckla arbetet med att följa upp tillämpningen av språklagen (2009:600). Myndigheten har genom Språkrådet bl.a. tagit fram en policy med allmänna riktlinjer och vägledning för hur lagen ska tolkas och tillämpas. Vidare har myndigheten verkat för att sprida kunskap hos myndigheter och allmänhet om lagar och språkpolitiska mål samt utvärderat språksituationen i Sverige. ISOF har bedrivit ett omfattande arbete med att stärka forskningsprofilen ytterligare samt utvecklat och förstärkt kompetensförsörjningen vid myndigheten.

Institutets samlingar har utökats med material tillhörande dokumentations- och forskningsprojekt där barn- och mångfaldsperspektivet har uppmärksammas. Institutet har arbetat med att bedriva språkvård t.ex. genom att vidareutveckla rådgivningen i språkfrågor. Rådgivningen har ökat liksom antalet besökare till institutets arkiv. Vidare har frågedatabasen för svenska utökats och facebooktjänsterna är fortsatt populära med ett stort gensvar på inläggen. Arbetet med att ta

fram en webbaserad Sverigekarta för sökning av material om dialekter har fortsatt under året.

Arbetet med att stärka forskningsprofilen har skett både genom egna projekt och samverkansprojekt samt genom att ytterligare integrera forskningen i institutets övriga verksamhet. Myndigheten har bedrivit samarbete och utbyte med andra myndigheter och institutioner samt deltagit i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde.

ISOF har arrangerat de årligen återkommande seminarierna Språkrådsdagen och Språkpolitikens dag samt för fjärde gången delat ut Klarspråkskristallen, priset för ett klart och begripligt myndighetsspråk. Kunskapsspridning har skett genom rådgivning inom myndighetens alla ämnesområden. ISOF har också erbjudit material, studiebesök och handledning.

Som en följd av att Sverige 2011 ratificerade Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet har myndigheten getts samordningsansvaret för uppdraget att utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen. I arbetet, som delrapporterades den 30 juni 2012 och ska slutrapporteras i februari 2014, har flera insatser gjorts, bl.a. har en projektledare utsetts, samordnare rekryterats och en arbetsgrupp samlats under året.

Under 2011 har ISOF även gjort en översyn av bestämmelsen om minoritetsspråkiga ortnamn i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och i mars 2012 rapporterade myndigheten om hur en nationell språkdatabank kan införas.

Arbetet med att utveckla de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket har bedrivits dels genom språkvårdande insatser, dels genom s.k. revitaliseringsinsatser. På webbplatsen har bl.a. informationen om jiddisch utvidgats och en rapport om barns tillgång till teckenspråk samt en minigrammatik för svenskt teckenspråk tagits fram. Genom anslagsposten Revitalisering av nationella minoritetsspråk har totalt 3,5 miljoner kronor fördelats (Utgiftsområde 1, anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter*). Syftet är att ge enskilda bättre förutsättningar att tillägna sig, utveckla och använda sitt nationella minoritetsspråk. Intresset för bidraget har varit mycket stort och vid fördelningen av bidrag har språkprojekt som riktas till barn och ungdomar samt läsfrämjande projekt prioriterats.

Analys och slutsatser

Språklagens införande den 1 juli 2009 innebar att svenskan fick formell status som huvudspråk i Sverige samt att de fem nationella minoritetsspråkens och det svenska teckenspråkets ställning befästes. I takt med att medvetenheten om språklagens krav ökar, ökar också behovet av insatser. Genom ISOF:s uppdrag att följa upp tillämpningen av språklagen har arbetet stärkts ytterligare.

Därutöver har ISOF stärkt språkets ställning genom att utföra flera särskilda regeringsuppdrag, bl.a. om minoritetsspråkiga ortnamn, tryggheten av det immateriella kulturarvet och utvecklandet av formerna för drift och samordning av en nationell språkdatatabank. Språkdatatabanken främjar utvecklingen av teknik som gagnar språken i Sverige och ökar tillgängligheten till information för alla.

Institutets samarbete och utbyte med andra myndigheter och institutioner samt deltagandet i internationellt samarbete inom verksamhetsområdet har bidragit till att ytterligare stärka kunskapsutbytet.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tabell 5.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	126 552	Anslags-sparande	767
2012	Anslag	123 682 ¹	Utgifts-prognos	121 297
2013	Förslag	123 682		
2014	Beräknat	123 509		
2015	Beräknat	123 509		
2016	Beräknat	123 509		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till utgivning och spridning av litteratur och kulturtidskrifter, stöd till insatser för att främja läsning samt ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2014.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelas stöd till utgivning och spridning av litteratur och kulturtidskrifter. För att skapa goda planeringsförutsättningar för aktörerna inom området bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utfästelser om utgifter för kommande år.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2014.

Tabell 5.6 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	–	–	20 000	–	–	–
Nya åtaganden	–	20 000	20 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	-20 000	-20 000	–	–
Utestående åtaganden	–	20 000	20 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	20 000	20 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 5.7 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	123 682	123 682	123 682	123 682
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²		-173	-173	-173
Förslag/ beräknat anslag	123 682	123 509	123 509	123 509

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 123 682 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 123 509 000 kronor, 123 509 000 kronor respektive 123 509 000 kronor.

5.5.2 3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2011	83 109	2 593	
2012	Anslag	85 781 ¹	86 102
2013	Förslag	86 726	
2014	Beräknat	88 257 ²	
2015	Beräknat	89 755 ³	
2016	Beräknat	91 595 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 86 604 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 86 603 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 86 603 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Talboks- och punktskriftsbibliotekets (TPB) verksamhet. Regeringen avser att ändra myndighetens namn till Myndigheten för tillgängliga medier (se vidare nedan). TPB är en statlig myndighet som i samverkan med andra bibliotek ska arbeta för att personer med funktionsnedsättning får tillgång till litteratur som de kan ta del av.

TPB svarar även för att förse högskolestuderande personer med funktionsnedsättning i form av läshandikapp med tillgänglig studielitteratur. Medlen för studielitteraturverksamheten anvisas under utgiftsområde 15 Studiestöd, anslaget 1:5 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*. Inom myndigheten finns en nämnd för punktskrift och taktill läsning, punktskriftsnämnden, med uppgift att främja och utveckla taktill läsning och punktskrift som skriftspråk för synskadade. Inom myndigheten finns även ett särskilt beslutsorgan för taltidningar, taltidningsnämnden, som beslutar om bidrag till tidningsföretag som ger ut en talad version av den tryckta tidningen.

Regeringens överväganden

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 3:2 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	85 781	85 781	85 781	85 781
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	593	2 242	3 736	5 571
Beslut	352	359	365	372
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-125	-127	-130
Förslag/beräknat anslag	86 726	88 257	89 755	91 595

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Till följd av att tidigare omprioriteringar från anslaget återförs ökar anslaget med 352 000 kronor 2013.

Regeringen föreslår att 86 726 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 88 257 000 kronor, 89 755 000 kronor respektive 91 595 000 kronor.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket får namnet Myndigheten för tillgängliga medier

Efter förslag i regeringens proposition med förslag till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 har riksdagen godkänt att en myndighet för biblioteksverksamhet med tal- och punktskriftsböcker inrättas (prop. 1979/80:25, bet. 1979/80:KrU22, rskr. 1979/80:76). I propositionen anges att myndigheten bör få namnet Talboks- och punktskriftsbiblioteket, se a. prop. s. 32.

Myndighetens verksamhet bestod initialt av biblioteksverksamhet med talböcker och punktskriftsböcker samt framställning av studielitteratur för synskadade. I verksamheten ingår numera också den tidigare Taltidningsnämndens verksamhet, dvs. att förbättra tillgången till innehållet i dagstidningar för de personer som har svårt att tillgodogöra sig skriven text, att stärka teckenspråkig litteratur och att erbjuda kompletterande samhällsinformation.

Mot bakgrund av myndighetens breddade verksamhet och med beaktande av att begreppet ”tillgänglig” är väl etablerat när det gäller personer med funktionsnedsättning anser regeringen att Talboks- och punktskriftsbiblioteket ska få namnet Myndigheten för tillgängliga medier. Namnändringen beräknas ske den 1 januari 2013.

5.5.3 3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tabell 5.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2011	Utfall	16 548		0
2012	Anslag	16 698 ¹		16 698
2013	Förslag	16 803		
2014	Beräknat	16 981 ²		
2015	Beräknat	17 216 ³		
2016	Beräknat	17 517 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 780 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 780 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 16 779 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst). Enligt stadgarna har stiftelsen till ändamål att äga och ge ut en nyhetstidning för personer med funktionsnedsättning samt att ge ut lättlästa böcker (LL-böcker). Verksamheten ska bedrivas utan vinstsyfte och inom ramen för det avtal som träffas mellan staten och stiftelsen. Nu gällande avtal löper till och med den 31 december 2013.

Regeringens överväganden

Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	16 698	16 698	16 698	16 698
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	105	307	542	844
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-24	-24	-25
Förslag/ be- räknat anslag	16 803	16 981	17 216	17 517

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 16 803 000 kronor anvisas under anslaget 3:3 *Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 16 981 000 kronor, 17 216 000 kronor respektive 17 517 000 kronor.

5.5.4 3:4 Institutet för språk och folkminnen

Tabell 5.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2011	Utfall	52 487		1 101
2012	Anslag	53 379 ¹	Utgifts- prognos	54 660
2013	Förslag	54 672		
2014	Beräknat	54 331 ²		
2015	Beräknat	55 357 ³		
2016	Beräknat	56 593 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 53 077 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 53 076 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 53 076 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för Institutet för språk och folkminnen. Institutet är en central myndighet på språkets område som har till uppgift att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida

kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och språkligt burna kulturarv i Sverige. Vidare ska institutet bedriva forskning samt delta i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde. Institutets verksamhet bedrivs i Uppsala, Lund, Göteborg, Umeå och Stockholm.

Regeringens överväganden

Tabell 5.13 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 3:4 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	53 379	53 379	53 379	53 379
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	249	1 516	2 553	3 802
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	1 000	1 024	1 043	1 066
Övrigt ³	44	-31	-32	-32
Förslag/ be- räknat anslag	54 672	54 331	55 357	56 593

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsförflyttning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen beräknar att 1 miljon kronor överförs från utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning fr.o.m. 2013 för att Institutet för språk och folkminnen tar över ansvaret för lexikaliskt arbete inom tolkområdet.

Regeringen föreslår att 54 672 000 kronor anvisas under anslaget 3:4 *Institutet för språk och folkminnen* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 54 331 000 kronor, 55 357 000 kronor respektive 56 593 000 kronor.

6 Bildkonst, arkitektur, form och design

6.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet samt Statens konstråds insatser för den konstnärliga

gestaltningen av den gemensamma miljön. Vidare omfattas Arkitekturmuseet (redovisas även under avsnitt 10) och Nämnden för hemslöjdsfrågor.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Bildkonst, arkitektur, form och design</i>							
4:1 Statens konstråd	8	8	8	8	8	8	8
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	33	33	34	33	33	33	33
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11	11	11	11	12	12	12
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	27	28	27	28	28	28	28
Summa Bildkonst, arkitektur, form och design	79	81	80	81	81	81	82

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

6.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 3.3.

Riksdagen har även antagit mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Målen är följande:

- Arkitektur, formgivning och design ska ges goda förutsättningar för sin utveckling.
- Kvalitet och skönhetsaspekter ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas till vara och förstärkas.
- Intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö ska stärkas och breddas.
- Offentligt och offentligt understött byggande, inredande och upphandlande ska på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor.
- Svensk arkitektur, formgivning och design ska utvecklas i ett fruktbart internationellt samarbete.

6.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom arkitektur, form och design utgår från bl.a. besökssiffror, utställningar och fördelade bidrag. Vidare redovisas insatser för barn och unga samt samverkan.

För bildkonstområdet utgår resultatbedömningen från uppgifter om bl.a. inköpta konstverk, antal konstnärliga gestaltningar, antal inkomna konstansökningar och fördelade bidrag. Vidare redovisas insatser för att öka intresset för och kunskapen om offentlig konst hos allmänheten och hos samarbetspartners samt för olika samverkansinsatser. Bedömningen utgår även från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten samt insatser avseende jämställdhet.

6.4.1 Arkitektur, form och design

Resultat

Översyn av form- och designområdet

I budgetpropositionen för 2012 angavs att den tidigare aviserade översynen av form- och designområdet inletts. Översynen har bl.a. innefattat en analys av hur form- och designfrågorna generellt kan uppmärksammas och tillgängliggöras i högre grad. I översynen har även ingått att göra överväganden om det finns nya former för samverkan och samordning med hänsyn till befintliga verksamheter inom form- och designområdet. De bedömningar som görs med utgångspunkt i översynen återfinns under avsnitt 2 Politikens inriktning.

Arkitekturmuseet

Arkitekturmuseet har sedan 2009 till uppgift att främja och förmedla kunskap om hur en ökad kvalitet inom arkitektur, form och design kan bidra till samhällsutvecklingen. Förutom museets tidigare uppdrag innebär det att de uppdrag som fram till 2009 var Rådet för arkitektur, form och designs ansvar till stora delar övergått till Arkitekturmuseet. Detsamma gäller det mötesplatsuppdrag som fram till 2010 låg hos Föreningen Svensk Form. Sammanlagt har museets anslag ökats med ca 9 miljoner kronor för att finansiera det vidgade uppdraget.

Arkitekturmuseet har haft en stark utveckling av antalet besök under 2011. Jämfört med året innan ökade antalet besök med 36 procent. Den utåtriktade verksamheten har bestått både av utställningar och program i de egna lokalerna samt deltagande i möten och debatter i andras lokaler och program. I det egna huset arrangerades nio utställningar, varav fyra var egna produktioner. Under sju veckor i början av 2011 prövades ett nytt utställningskoncept kallat Arkitekturmuseet LIVE. Då genomfördes bl.a. möten, utställningar, seminarier, föredrag, workshops, filmvisningar, konstnärliga uttryck, bokbord och debatter. I de enkäter som museet genomfört är genomsnittsbesökaren nöjd med sitt besök. Antalet externa samverkansparter är stort. Vidare har besöken i samlingarna ökat jämfört med tidigare år, liksom den externa finansieringen av forskning. Samverkan inom ramen för uppdraget gestaltning av offentliga miljöer, tillsammans med Statens konstråd, Boverket och Riksantikvarieämbetet, har fortgått, liksom

arbetet med hållbar stadsutveckling tillsammans med Boverket, Formas och Riksantikvarieämbetet. Museet arbetar fortlöpande med digitalisering av samlingar och kommunikation. Museet arrangerar, förutom visningar av de egna utställningarna, även stadsvandringar.

Nämnden för hemslöjdsfrågor

Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) har till uppgift att främja hemslöjden i Sverige, såväl ur ett kultur- som ett näringsperspektiv.

Trenden i verksamheten är att den strategiska samordningen ökar i betydelse jämfört med bidragsgivningen. Detta återspeglas i fördelningen av kansliets arbetsinsatser i tid och i kostnaderna per verksamhetsgren.

Tabell 6.2 Arbetsinsatser 2010–2011

	2010	2011
Strategisk samordning		
I tid (procent)	58	67
Kostnader (tkr)	1 705	3 404
Främjande av hemslöjd		
I tid (procent)	42	33
Kostnader (tkr)	22 553	18 000

Under 2011 har myndighetens arbete tydligt riktat sig till kulturella och kreativa näringar samt till utvecklingen av hemslöjden som näringsgren. En näringskonsulent har utnämnts för en period av två år och 41 procent av projektmedlen har gått till projekt som har med hemslöjd som näringsgren att göra. En ny utbildning i slöjd och kulturhantverk med inriktning mot ledarskap och entreprenörskap startades vid Göteborgs universitet hösten 2011.

Nämnden för hemslöjdsfrågor medverkar i det samverkansråd som inrättades i samband med kultursamverkansmodellens införande och förser rådet med sakkunskap inom hemslöjdsområdet. Nämnden ingår i en arbetsgrupp för beredning och uppföljning av de kulturplaner som regionerna tagit fram. NFH har även gjort en uppföljningsresa till de fem län som ingick i modellen 2011 samt ordnat ett seminarium riktat till de elva län som gick in i modellen från och med 2012. Nämnden framhåller att det finns stora skillnader mellan regionerna och deras förutsättningar, vilket innebär att olika modeller

och förhållningsätt bör prövas för att förändringsarbetet ska lyckas.

Nämnden har levererat en strategi för sin barn- och ungdomsverksamhet för 2012–2014. Verksamheten bedöms ha hög kvalitet.

NFH har aktivt samarbetat med Sveriges Hemslöjdsföreningars Riksförbund för att förbereda Hemslöjdens 100-årsjubileum 2012.

Ett betydelsefullt steg har tagits när det gäller arbetet med internationella och interkulturella frågor genom att en rikskonsulent har anställts för ändamålet.

Under hösten 2011 genomfördes en översyn av det framtida behovet av nationell samordning på hemslöjdsområdet och av nämndens framtida verksamhet. Resultatet av översynen har presenterats i en departementspromemoria (Ds 2012:8). Promemorian har remitterats. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Nämnden för hemslöjdsfrågor är en liten myndighet med ett brett uppdrag, vilket förutsätter en god förmåga att samverka med andra myndigheter och organisationer. Mycket av hemslöjdsverksamheten bottnar i det civila samhället och i den ideella hemslöjdsorganisationens breda arbete, vilket har lett till samarbetsprojekt mellan Nämnden för hemslöjdsfrågor som myndighet och Sveriges Hemslöjdsföreningars Riksförbund som ideell organisation. Nämnden redovisar även en omfattande samverkan med en rad olika statliga myndigheter samt regionala aktörer.

Svensk Form

Föreningen Svensk Form är världens äldsta förening för form och design. Svensk Form är en ideell medlemsförening som verkar för att främja svensk design nationellt och internationellt genom att främja, lyfta fram och synliggöra formgivare, designere och modeskapare och verka för att förbättra villkoren för dessa.

Svensk Forms verksamhet har under 2011 koncentrerats på att främja och synliggöra svensk design utomlands och på att möjliggöra deltagande av svenska designere i internationella sammanhang. Tidningen FORM, som sedan 2010 utkommer även på engelska, har varit en prioriterad del av verksamheten. Medlemsantalet har sedan 2010 ökat med ca 1 000 medlemmar. Under 2011 genomfördes två större satsningar, Swedish design goes London och Swedish Love Stories vid möbelmässan i Milano. Svensk Forms vandringsutställningar har visats på olika håll i

världen. Svensk Form har ansvar för två priser, UNG och Design S samt förvaltar tre stipendieformer.

I december 2011 tilldelades Svensk Form 500 000 kronor för att i ökad grad synliggöra svenskt mode såväl nationellt som internationellt. Det kan t.ex. handla om att samarbeta med de svenska modeveckorna och medverka till att möjliggöra för mindre modeföretag att synas. Svenskt mode kan synliggöras i utlandet genom riktade insatser i samverkan med svenska utlandsmyndigheter och andra relevanta svenska aktörer.

Arbetet har inletts under 2012 och har främst inneburit riktade insatser mot ett antal större städer i världen.

I den målsättning som regeringen satt upp om att fördubbla exporten fram till 2015 har vissa utvalda kulturella och kreativa näringar med särskilt stor exportpotential valts ut som prioriterade områden för främjararbetet under 2012, däribland modeområdet.

Analys och slutsatser

Ansvar för området arkitektur, form och design delas av flera politikområden, vid sidan av kulturpolitiken. Myndigheter och aktörer inom närings-, utrikes, miljö- och socialpolitiken har här viktiga uppgifter.

I flera avseenden kan positiva trender avläsas för Arkitekturmuseets verksamhet som vittnar om att museet uppfattas som relevant och intresseväckande för ett ökande antal individer och aktörer inom området. Samtidigt är regeringens krav på resultat höga med tanke på de betydande nya anslagsresurser som ställts till museets förfogande för nya uppgifter. Från flera håll framförs att museet, trots en breddad verksamhet, inte i tillräcklig utsträckning fungerat som den nationella mötesplats för arkitektur-, form- och designområdet som regeringen avsett. Av myndighetens egen redovisning är det även svårt att utläsa att det strategiska arbete som utlovats i en rapport till regeringen i juni 2009 har genomförts i tillräcklig utsträckning. Regeringens bedömning av Arkitekturmuseets verksamhet redovisas även under avsnitt 2 Politikens inriktning.

Bedömningen av den samverkan som pågår mellan Statens konstråd, Riksantikvarieämbetet, Arkitekturmuseet och Boverket med att ut-

veckla gestaltningen av offentliga miljöer presenteras under avsnittet Bildkonst (se nedan).

Nämnden för hemslöjdsfrågor står inför en period av förändring då verksamheten påverkas av införandet av kultursamverkansmodellen som innebär att fördelningen av medel till läns-hemslöjds-konsulenterna successivt överförs till landstingen.

Föreningen Svensk Form utgör en viktig kunskapsplattform för designområdet i Sverige. Även utomlands bedrivs ett omfattande arbete med att främja svensk design internationellt och att synliggöra Sverige som designnation. Utöver regeringens uppdrag bedriver Svensk Form verksamheter och projekt i samarbete med myndigheter, organisationer och företag. Svensk Form fungerar som både förmedlare och opinionsbildare inom designområdet.

6.4.2 Bildkonst

Resultat

Statens konstråd

Statens konstråd har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön. Statens konstråd förser byggnader som innehåller statlig verksamhet med god samtidskonst liksom övriga offentliga miljöer som inte ägs av staten.

Tabell 6.3 Antal avslutade konstprojekt 2010–2011

	2010	2011
Statligt lokalbruk	3	9
Icke-statligt lokalbruk	5	3

I allmänhet sträcker sig byggprocesser där konstnärlig gestaltning ingår över en tidperiod på två till fyra år. Totalt har 19 konstnärer fått uppdrag att genomföra konstnärlig gestaltning i den offentliga miljön.

Inom ramen för uppdraget om samverkan om gestaltning av offentliga miljöer har tre samverkansavtal tecknats under 2011. Vid utgången av 2011 fanns det elva pågående samverkansprojekt av varierande karaktär och i olika delar av landet. Samverkansformer mellan yrkesgrupper har utvecklats med särskilt fokus på att förbättra kvaliteten i arbetet. Uppdraget har förlängts t.o.m. utgången av 2013.

Myndigheternas efterfrågan på konstkollektioner som Statens konstråd sammanställer är fortfarande mycket hög.

Tabell 6.4 Prestationer konstprojekt 2010–2011

	2010	2011
Genomförda projekt	165	133
Inkomna ansökningar	130	135
Antal placerade konstverk	1 748	1 887
Värdet av placerade konstverk (tkr)	9 744	9 888

Statens konstråd sprider även kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö genom en varierad programverksamhet med bl.a. seminarier, föreläsningar, invigningar och publikationer.

Under 2011 har forskningsprojektet Förvaltning av offentlig byggnadsanknuten konst i offentlig och privat ägo genomförts. Projektet syftar till att analysera och bedöma vilken kompetens och vilka ekonomiska resurser som fordras för att långsiktigt värda och bevara den offentliga konst som är beställd under 1900-talet av såväl stat som landsting och kommuner och som i dag ägs bl.a. av privata fastighetsbolag.

Statens konstråd arbetar aktivt för att integrera ett mångfalds- och jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Fler kvinnor än män har fått uppdrag och fler konstverk av kvinnliga konstnärer än manliga konstnärer blev inköpta under 2011. Att bredda rekryteringen av konstnärer ur ett regionalt perspektiv är också viktigt för att nå mångfaldsmålet.

Tabell 6.5 Konstnärernas fördelning på kön 2011

	2010		2011	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Skissuppdrag	11	13	4	8
Kontrakt	13	8	5	6
Slutbesiktigade konstverk	14	8	10	5
Inköpta konstverk	242	122	244	159

För att skapa direkt kontakt med ungdomar har en fototävling framgångsrikt lanserats på webben. I Kriminalvårdens miljöer har Statens konstråd fått i uppdrag att placera konstverk

som främst vänder sig till de barn och unga som besöker sina anhöriga.

Statens konstråd samarbetar med Arkitektur-museet, Boverket och Riksantikvarieämbetet inom ramen för uppdraget om samverkan om gestaltning av offentliga miljöer. Myndigheten samarbetar med Riksantikvarieämbetet även inom ramen för forskningsprojektet Förvaltning av offentlig byggnadsanknuten konst i offentlig och privat ägo. Vidare sker ett samarbete med statliga myndigheter och svenska ambassader i utlandet för att sammanställa konstkollektioner.

Inom ramen för Konstrådets arbete med konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön förs löpande dialog med medborgare, boende och olika andra grupper inom det civila samhället.

Statens kulturråd

Statens kulturråd fördelar bidrag till ett flertal aktörer inom bild- och formområdet, bl.a. organisationer, utställningsarrangörer och konsthantverkskooperativ. Kulturrådet fördelar även utrustningsbidrag till konstnärernas kollektivverkstäder. Anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* tillfördes 1 miljon kronor fr.o.m. 2012 bl.a. som en förstärkning av stödet till särskilda utställare. Under 2011 har Kulturrådet genomfört en konsekvensanalys av bidragsgivningen till konsthantverkskooperativ för att se hur det statliga stödet på bästa sätt kan stödja och öka tillgängligheten till samtida konsthantverk. Kulturrådets slutsats är att den framtida bidragsgivningen inom bild- och formområdet bör vara mer flexibel för att kunna följa områdets utveckling. Vidare har antalet ansökningar för internationellt kulturutbyte inom bild- och formområdet ökat under senare år.

Inom museiområdet fördelar Kulturrådet verksamhetsbidrag och utvecklingsbidrag till landets läns museer samt utvecklingsbidrag och forskningsbidrag till de statliga centrala museerna. Från och med 2011 ingår verksamhetsbidragen för regional museiverksamhet successivt i kultursamverkansmodellen. Kulturrådets bidragsgivning har därmed minskat enligt tabellen nedan.

Tabell 6.6 Kulturrådets beviljade bidrag till Bild och form, museer och utställningar 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal bidrags- ansökningar	564	396	326
Beviljade bidrag, antal	353	260	199
Beviljade bidrag tkr	218 909	213 343	162 159

Kulturrådet ansvarar också för den statliga utställningsgarantin. Under 2011 var 23 garantier utställda till ett sammanlagt värde av i genomsnitt ca 6 miljarder kronor per månad.

Bidrag till bild- och formområdet utgjorde 9 procent av kulturrådets totala bidragsgivning. Under 2011 beviljades de regionala museerna totalt 5 725 000 kronor i utvecklingsbidrag, med fokus på större samarbetsprojekt.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på området bidrar till att den offentliga miljön berikas med konst. Ansvaret för hur den gemensamma miljön ser ut bör dock delas av många aktörer och det är av stor betydelse att olika perspektiv beaktas vid utformningen av gemensamma miljöer. Det arbete som leds av Statens konstråd, Arkitekturmuseet, Riksantikvarieämbetet och Boverket inom ramen för uppdraget om samverkan om gestaltning av offentliga miljöer är positivt i detta hänseende och bidrar till att utveckla nya arbetsformer och processer för att stärka arkitektonisk kvalitet i planering och utformning av offentliga miljöer. Genom en gestaltning av hus och offentliga miljöer som kan tjäna som förebild bidrar myndigheterna till att stärka intresset och förståelsen för de värden som arkitektur, form och konst innebär för samhället.

Regeringen bedömer att de insatser Statens kulturråd gjort under året inom bild- och formområdet har bidragit till att utveckla utbudet av och tillgängligheten till professionell bild- och formkonst i hela landet. Regeringens arbete med att följa användningen och tillämpningen av det statliga avtalet för medverkans- och utställningsersättning till konstnärer, MU-avtalet, (se även avsnitt 7) bör fortsätta.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 4:1 Statens konstråd

Tabell 6.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	7 610	Anslags- sparande	-16
2012	Anslag	7 855 ¹	Utgifts- prognos	8 187
2013	Förslag	7 895		
2014	Beräknat	8 058 ²		
2015	Beräknat	8 205 ³		
2016	Beräknat	8 384 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 884 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 884 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 7 885 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Statens konstråds förvaltningskostnader. Statens konstråd har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön. I detta ligger att förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet, medverka till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten och sprida kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö.

Regeringens överväganden

Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 4:1 Statens konstråd

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	7 855	7 855	7 855	7 855
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	40	214	361	540
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-11	-11	-11
Förslag/ be- räknat anslag	7 895	8 058	8 205	8 384

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 7 895 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Statens konstråd* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 8 058 000 kronor, 8 205 000 kronor respektive 8 384 000 kronor.

6.5.2 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 6.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Beräknat	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2011	Utfall	32 731	369	
2012	Anslag	33 100 ¹		33 589
2013	Förslag	33 100		
2014	Beräknat	33 054		
2015	Beräknat	33 054		
2016	Beräknat	33 054		

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslagets används för konstförvärv beslutade av Statens konstråd. Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2014 och 2015.

Skälen för regeringens förslag: Inom ramen för anslaget bör möjlighet ges till att kunna ingå åtaganden med konstnärer för fleråriga projekt.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 för anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor 2014 och 2015.

Tabell 6.10 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	8 198	5 177	10 000	–	–	–
Nya åtaganden	6 475	10 000	10 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-9 556	-5 177	-10 000	-2 500	-7 500	–
Utestående åtaganden	5 117	10 000	10 000	–	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	10 000	10 000	10 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 6.11 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	33 100	33 100	33 100	33 100
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²		-46	-46	-46
Förslag/ beräknat anslag	33 100	33 054	33 054	33 054

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 33 100 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 33 054 000 kronor, 33 054 000 kronor respektive 33 054 000 kronor.

6.5.3 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 6.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2011	Utfall	11 255	0
2012	Anslag	11 355 ¹	11 067
2013	Förslag	11 363	
2014	Beräknat	11 525 ²	
2015	Beräknat	11 704 ³	
2016	Beräknat	11 927 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 347 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 348 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 11 347 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Nämnden för hemslöjdsfrågors förvaltningskostnader samt för bidrag till rikshemslöjdskonsulenternas verksamhet, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och projekt inom hemslöjdsområdet. Tillväxtverket svarar för nämndens medelsförvaltning och personaladministration.

Regeringens överväganden

Tabell 6.13 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	11 355	11 355	11 355	11 355
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	8	186	365	589
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-16	-16	-17
Förslag/ beräknat anslag	11 363	11 525	11 704	11 927

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 11 363 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Nämnden för hemslöjdsfrågor* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 11 525 000 kronor, 11 704 000 kronor respektive 11 927 000 kronor.

6.5.4 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 6.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2011	Utfall	27 409	14
2012	Anslag	28 199 ¹	27 485
2013	Förslag	28 199	
2014	Beräknat	28 160	
2015	Beräknat	28 160	
2016	Beräknat	28 160	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för bidrag till bild- och formområdet, såsom statsbidrag till kulturella ändamål, statsbidrag till vissa utställare inom bild- och formområdet, statsbidrag till konsthantverkskooperativ samt statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder. Vidare används anslaget för bidrag till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konstförvärv.

Regeringens överväganden

Tabell 6.15 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	28 199	28 199	28 199	28 199
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²		-39	-39	-39
Förslag/beräknat anslag	28 199	28 160	28 160	28 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 28 199 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Bidrag till bild- och formområdet* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 28 160 000 kronor, 28 160 000 kronor respektive 28 160 000 kronor.

6.6 Överlåtelse av grafiska verk

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att utan ersättning överlåta en samling grafiska verk till kommunala och fristående skolor.

Skälen för regeringens förslag: Statens konstråd har grafiska verk som under åren har återlämnats från myndigheter som lagts ned, ombildats eller skaffat nya lokaler. Returerna av grafisk konst och avsaknaden av avsättning för sådan konst har lett till att den nu utgör mer än hälften av den totala mängden förvarade konstverk, som sammantaget ökat kraftigt de senaste åren.

Statens konstråd har föreslagit att en samling av grafiska verk ska skänkas till svenska skolor i syfte att utsmycka skolornas lokaler och för att konsten ska kunna användas i undervisningen. Samlingen, som omfattar duplicerade blad som redan finns i andra statliga kollektioner (Moderna museet, Nationalmuseum, Kungl. biblioteket), består av 2 146 grafiska verk av Sveriges mest kända grafiker med ett uppskattat totalt värde på 2 000 000 kronor, vilket ger ett

genomsnitt på ca 930 kronor per verk. Samlingen kan ses som ett unikt pedagogiskt material för undervisningen i skolorna. En överlåtelse skulle främja barns och ungas rätt till kultur och kulturupplevelser, och därmed bidra till att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen.

Regeringen får enligt budgetlagen (2011:203) besluta om att överlåta viss lös egendom, om egendomen inte längre behövs för statens verksamhet eller blivit obrukbar eller om den inte anskaffats med statens medel. Den nu aktuella samlingen bedöms inte utgöra egendom av sådant slag som kan överlåtas utan riksdagens bemyndigande.

Mot bakgrund av vad som anförts bör riksdagen bemyndiga regeringen att utan ersättning överlåta den aktuella samlingen av grafiska verk till kommunala och fristående skolor.

7 Kulturskaparnas villkor

7.1 Omfattning

Avsnittet omfattar de statliga ersättningar och bidrag som i huvudsak riktar sig till kulturskapare samt andra insatser som har direkt inverkan på kulturskapares villkor. Området behandlar särskilt myndigheten Konstnärsnämnden och dess ersättningar, stipendier och bidrag inom bild-, form-, musik-, teater-, dans- och filmområdet. I avsnittet behandlas också nämndens internationella konstnärsutbytes-

verksamhet och bevakning av konstnärernas sociala och ekonomiska villkor samt löpande bevakning av trygghetssystemens utformning i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Vidare omfattas bl.a. Sveriges författarfonds verksamhet, med i första hand fördelning av biblioteksersättning till konstnärer inom ordområdet samt fördelning av den individuella visningsersättningen till bildkonstnärer som den ekonomiska föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) ansvarar för.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Kulturskaparnas villkor</i>							
5:1 Konstnärsnämnden	18	18	18	18	19	19	19
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	325	332	325	332	336	338	344
Summa Kulturskaparnas villkor	343	350	343	350	354	357	364

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

7.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 3.3.

7.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom området kulturskaparnas villkor utgår från bl.a.:

- fördelade bidrag inom de olika konstområdena,
- arbetet med att bevaka och informera om konstnärernas sociala och ekonomiska villkor,
- insatser för att stärka konstnärernas arbetsmarknad,
- insatser avseende jämställdhet och insatser på det internationella området.

Bedömningen av resultatet utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Konstnärsnämnden

Stipendier och bidrag

Konstnärsnämnden har under 2011 tagit emot det största antalet ansökningar någonsin (7 923 stycken). Ökningen har främst skett inom området internationellt kulturutbyte och allra mest inom dansområdet. Andelen digitala ansökningar fortsätter att öka och utgör nu 53 procent.

Tabell 7.2 Stipendie- och bidragsärenden 2009–2011

Antal ansökningar

	2009			2010			2011		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Inkomna ansökningar	3 709	3 269	6 978	4 200	3 573	7 773	4 276	3 632	7 923
<i>varav online</i>	<i>1 435</i>	<i>1 091</i>	<i>2 526</i>	<i>1 815</i>	<i>1 508</i>	<i>3 323</i>	<i>2 354</i>	<i>1 870</i>	<i>4 224</i>
Beviljade ansökningar	704	670	1 374	724	663	1 387	715	683	1 398
Avslagna ansökningar	3 005	2 599	5 604	3 476	2 910	6 386	3 561	2 949	6 525

Under 2011 har Konstnärdsnämnden fördelat 1 794 stipendier och bidrag (1 398 beslutades under året och 396 är beslut från tidigare år i form av bl.a. fleråriga arbetsstipendier). Beloppet för beslutade stipendier och bidrag uppgår till ca 127 miljoner kronor. Störst andel medel går till bild- och formområdet (50 procent av ansökningarna är inom bild- och formområdet). Av ansökningarna beviljas ca 18 procent.

Tabell 7.3 Beslutade bidrag 2009–2011

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Bild och form	69 510	75 158	71 863
Musik	19 792	19 472	20 901
Teater	5 929	6 172	6 525
Dans	8 426	8 261	8 130
Film	8 092	8 439	8 506
Övrigt	7 784	11 760	11 284
Totalt	119 663	129 262	127 210

Fördelningen av bidrag mellan könen är fortsatt jämn totalt sett, liksom tidigare år finns det dock skillnader mellan konstområdena. De tre senaste åren har antalet ansökningar från kvinnor ökat och utgör nu 54 procent. Av de ansökningar som beviljas kommer 51 procent från kvinnor. Totalt tilldelas kvinnor 55 procent av medlen. Inom musiken kommer 62 procent av ansökningarna från män även om andelen ansökningar från kvinnor ökat något och inom dansen kommer 72 procent av ansökningarna från kvinnor.

Konstnärdsnämnden fortsatte under 2011 sitt arbete med att successivt genomlysa bidrags- och stipendiesystemen samt rutinerna i hanteringen. Under 2011 utvärderades bidragsformen för samarbete mellan kompositörer och musiker med resultatet att bidragsformen ersattes med allmänna projektbidrag. Konstnärdsnämndens uppföljningar av olika stipendier och bidrag, bl.a. för långtidsstipendier och målinriktade, tvååriga arbetsstipendier, visar att konstnärstöd i hög utsträckning har haft betydelse för den egna konstnärliga utvecklingen och att övriga inkomster av konstnärlig verksamhet har ökat till följd av stipendiet.

Internationell verksamhet

Intresset för Konstnärdsnämndens internationella verksamhet ökar. Drygt 30 procent av ansökningarna under 2011 rör internationalisering,

vilket är en ökning med 7 procent jämfört med föregående år. Konstnärdsnämnden har själv utökat medel till internationell verksamhet genom omprioriteringar. Totalt avsätts ca 27 miljoner kronor till internationell verksamhet. Konstnärdsnämndens uppföljningar av bidrag visar att det internationella utbytet leder till ökade kontakter med bl.a. producenter och arrangörer vilket i vissa fall leder till beställningar och inbjudningar till festivaler. Iaspis har, enligt Konstnärdsnämndens redovisning, spelat en betydande roll för att svenska bild- och formkonstnärer skapat sig en stark position internationellt. Motsvarande effekter bedöms det Internationella dansprogrammet ha haft.

Analysverksamhet och bevakning av konstnärernas villkor

Under året publicerades den tredje delen i Konstnärdsnämndens stora inkomstundersökning med fokus på konstnärernas inkomster, arbetsmarknad och försörjningsmönster. Utredningen visar bl.a. att konstnärer i högre grad än vad som tidigare framkommit har sina inkomster från konstnärlig verksamhet.

Konstnärdsnämnden arbetar kontinuerligt med att informera och skapa dialog om konstnärernas villkor i olika sammanhang, både nationellt och internationellt. Konstnärdsnämnden har regelbundna möten med Arbetsförmedlingen Kultur, dels genom deltagande i Rådet för kulturarbetsmarknaden, dels genom en samarbetsgrupp där även Kulturrådet ingår. Under 2011 har samarbete med Skatteverket och Försäkringskassan inletts.

Samverkan

Konstnärdsnämnden fortsätter sitt utåtriktade arbete genom deltagande i bl.a. samverkansrådet inom ramen för kultursamverkansmodellen och handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar. Konstnärdsnämnden samarbetar kontinuerligt med en rad andra myndigheter och institutioner, framför allt med Statens kulturråd, Sveriges författarfond och Statens musikverk på områden där myndigheterna har gemensamma uppdrag och funktioner. Konstnärdsnämnden har också ett omfattande internationellt samarbete, bl.a. genom de internationella utbytesprogrammen och genom det arbete som bedrivs inom EU.

Insatser för att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad

Utgångspunkten för regeringens politik på området är att professionella kulturskapare ska kunna försörja sig på sitt konstnärliga skapande och därmed minska beroendet av de generella trygghetssystemen.

Scenkonstallianserna

En viktig insats för att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad är alliansverksamheterna på teater-, dans- och musikområdena. Under 2011 fördelade regeringen 62 miljoner kronor till allianserna i syfte att bl.a. öka frilansande scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, avlasta arbetslöshetskassan, utveckla matchning och förmedling samt stimulera den konstnärliga utvecklingen. Allianserna har ca 315 anställda inom teater, dans- och musikområdena.

Alliansverksamheterna möter väl både kulturpolitiska och arbetsmarknadspolitiska målsättningar, vilket också framgår av kulturutskottets utvärdering av scenkonstallianserna (bet. 2011/12:KrU10).

Centrumbildningarna

Även Centrumbildningar spelar en betydelsefull roll för att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad. Kulturrådet fördelade under 2011 ca 35 miljoner kronor till tolv centrumbildningar inom olika konstområden med fokus på deras arbetsförmedlande verksamhet. För 2010 och 2011 tillförde regeringen 20 miljoner kronor extra till Centrumbildningarna. De extra medel som fördelats under två år har, enligt Kulturrådets bedömning, bidragit till ökad samverkan mellan organisationerna och till ökat samarbete kring satsningen Skapande skola.

Medverkans- och utställningsersättning

Att kulturskapare får en skälig ersättning för sitt arbete är en viktig fråga för att öka möjligheten att leva på konstnärligt skapande. Avtalet om medverkans- och utställningsersättning, MU-avtalet, trädde i kraft den 1 januari 2009 och reglerar vilka villkor och ersättningsnivåer som ska gälla då statliga institutioner ställer ut verk som ägs av konstnären. Regeringen har framhållit betydelsen av att avtalet fungerar som en förebild för andra offentliga och privata utställare. I december 2011 beviljade regeringen Konstnärernas Riksorganisation (KRO) ca 400 000 kronor för informations- och utbild-

ningsarbete för att MU-avtalet ska få en så bred tillämpning som möjligt på både ett regionalt och ett kommunalt plan.

Övriga insatser

Arbetet med Handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar, där Konstnärsnämnden är delaktig, är betydelsefullt bl.a. i syfte att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad (se även avsnitt 3).

Kultursamverkansmodellen är ett sätt att öka dialogen med professionella kulturskapare både nationellt och regionalt. I framtagandet av landstingens kulturplaner förutsätts att kulturskaparna ges en möjlighet att vara delaktiga (se även avsnitt 3).

Övriga ersättningar och bidrag till kulturskapare

De statliga stöd- och ersättningssystemen ska vara öppna och rättvisa. Inom det kulturpolitiska området finns ett flertal ersättningar som syftar till att ge kulturskapare betalt för redan utförd konstnärligt arbete, men också stödordningar som leder till möjligheter att fördjupa och utveckla sitt konstnärskap.

Bibliotekersättning

Sveriges författarfond ansvarar för att fördela bibliotekersättningen till upphovsmän av litterära verk – författare, översättare, tecknare och fotografer – för användning av deras verk genom de svenska folk- och skolbiblioteken. Förhandlingen om bibliotekersättningens grundbelopp mellan Kulturdepartementet och upphovsmannaorganisationerna gick 2011 till medling vilket dock inte resulterade i en överenskommelse. I stället fastställde regeringen ensidigt grundbeloppet till 1,33 kronor. Den totala ersättningsnivån uppgick 2011 till 127,9 miljoner kronor, vilket är en höjning med 1,4 miljoner kronor jämfört med året innan. Den största delen av bibliotekersättningen fördelas som författar- och översättarpennningar som baseras på antalet hemlån och referensexemplar. Under 2011 har 4 290 upphovsmän varit berättigade till enskilda författar- och översättarpennningar och utbetalat belopp har varierat mellan 1 600 kronor och 225 317 kronor. Därutöver har 173 särskilda författarpennningar (tidigare garanterad författarpennning) fördelats om 173 000 kr per person. Fonden samverkar med en rad myndigheter och organisationer både

nationellt och internationellt. Framför allt sker samarbete med Konstnärsnämnden, Kulturrådet och Kungl. biblioteket, men också med upphovsmannaorganisationerna.

Kulturdepartementet och de litterära upphovsmännen har under 2011 enats om en tvåårig överenskommelse där biblioteksersättningens grundbelopp höjs med 2 öre 2012 till 1,35 kronor och med ytterligare 2 öre till 1,37 kronor 2013. Se vidare politikens inriktning, avsnitt 2.

Individuell visningsersättning

Individuell visningsersättning (IV) fördelas av Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) till bild- och formkonstnärer för att de av deras verk som ägs av offentliga institutioner visas för allmänheten. Under 2011 uppgick den totala ersättningen till 34,2 miljoner kronor. Under 2011 har antalet sökande ökat med 39 konstnärer och uppgår nu till ca 3 900 konstnärer. Ökningen sker främst inom de yngre åldersgrupperna. Av dem som söker IV beviljas drygt 90 procent (ca 3 600) ersättning med mellan 500 kronor och 42 000 kronor. Under 2011 har BUS genomfört en genusundersökning av IV-ersättningen som bl.a. visar att det är fler kvinnor (57 procent) än män som får och söker IV. Dock skiljer sig storleken på ersättningen åt. I genomsnitt får män 11 000 kronor medan kvinnor får 7 700 kronor. Skillnaderna har till stor del att göra med ålder eftersom lång yrkesverksamhet ger fler möjligheter att sälja konstverk till offentliga institutioner. Kvinnor dominerar i de yngre åldersgrupperna medan det är en tydlig manlig dominans bland de äldre åldersgrupperna. Ålder är dock inte den enda förklaringen, utan även andra faktorer påverkar, såsom hur aktiv man är som konstnär och inom vilken genre man verkar.

Talbokersättning

Talbokersättningen, som fördelas av Sveriges Författarförbund, fördelas till författare och översättare för utnyttjandet av deras verk i form av talböcker. Under 2011 fördelades 9 miljoner kronor till detta ändamål.

Fonogramersättning

Fonogramersättningen fördelas som kompensation för att musikaliska verk på fonogram och i tryckt form lånas ut genom folk- och skolbibliotek. Under 2011 fördelades 5 miljoner kronor i fonogramersättning av STIM och SAMI.

Analys och slutsatser

Utgångspunkten för regeringens politik på området är att öka möjligheten för kulturskapare att leva på sitt skapande. Insatser för att vidga och stärka kulturskaparnas arbetsmarknad är därför avgörande. Allianserna på scenkonstområdet liksom Centrumbildningarna bedriver ett viktigt arbete för att skapa ökade arbetsmöjligheter och kompetenshöjande insatser. Kulturskaparna har en betydelsefull roll för Kultursamverkansmodellen samt inom Handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar.

Ersättningarna inom kulturbudgeten för utfört konstnärligt arbete är en väsentlig del av kulturpolitiken, liksom att fortsatt ha öppna och rättvisa stödsystem. Enligt regeringens bedömning är det mot den bakgrunden viktigt att MU-avtalets spridning och användning följs upp.

Litteraturutredningen (dir. 2011:24) kommer att lämna sitt slutbetänkande i september 2012. I utredningens uppdrag ingår bl.a. att analysera de ekonomiska villkoren för yrkesverksamma upphovsmän på det litterära området.

Internationaliseringen av kulturlivet är en fortsatt kulturpolitisk prioritering. Bland annat därför att den bidrar till ett ökat kontaktnät och därmed vidgad arbetsmarknad för konstnärer. Internationellt kulturutbyte med särskilt utsatta länder kan också bidra med kontakter som verkar systemöppnande och till demokratisk utveckling.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 5:1 Konstnärnämnden

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2011	Utfall	17 908		632
2012	Anslag	18 236 ¹	Utgifts- prognos	18 300
2013	Förslag	18 333		
2014	Beräknat	18 693 ²		
2015	Beräknat	19 026 ³		
2016	Beräknat	19 432 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 18 308 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 18 308 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 18 307 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Konstnärnämndens förvaltningskostnader. Nämnden har till uppgift att besluta om statliga ersättningar och bidrag till bild-, form-, musik-, teater-, dans- och filmkonstnärer samt att hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 5:1 Konstnärnämnden

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	18 236	18 236	18 236	18 236
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	97	483	816	1 223
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-26	-26	-27
Förslag/ beräknat anslag	18 333	18 693	19 026	19 432

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 18 333 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Konstnärnämnden* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 18 693 000 kronor, 19 026 000 kronor respektive 19 432 000 kronor.

7.5.2 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 7.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2011	Utfall	325 148		1 460
2012	Anslag	331 954 ¹	Utgifts- prognos	324 778
2013	Förslag	331 954		
2014	Beräknat	335 553 ²		
2015	Beräknat	338 186 ³		
2016	Beräknat	344 160 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 331 481 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 329 482 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 329 481 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för ersättningar och bidrag inom bild-, form-, musik-, teater-, dans-, ord- och filmområdet. Konstnärnämnden är huvudansvarig myndighet för bidragsgivning inom området. Styrelsen för Sveriges bildkonstnär-fond, som är en del av Konstnärnämnden, fördelar bl.a. ersättning till bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt (visningsersättning).

Den individuella visningsersättningen fördelas av Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) på basis av det offentliga innehavet av konstnärens verk. Biblioteksersättning till upphovsmän till litterära verk för användning av deras verk genom de svenska folk- och skolbiblioteken fördelas av Sveriges författarfond. Övriga bidrag till konstnärer fördelas i första hand av Konstnärnämnden.

De som enligt lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde fördelar bidrag under anslaget disponerar medel för administration under anslaget.

Anslaget får belastas med vissa kostnader för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2014–2023.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelar Konstnärsnämnden bidrag och stipendier som sträcker sig upp till tio år.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2014–2023.

Tabell 7.7 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016–2023
Ingående åtaganden	97 719	88 043	136 000	–	–	–
Nya åtaganden	15 219	62 900	30 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-24 895	-14 943	-30 000	-30 000	-30 000	-76 000
Utestående åtaganden	88 043	136 000	136 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	120 000	136 000¹	136 000	–	–	–

¹ inklusive förslag i ändringsbudget i samband med denna proposition.

Regeringens överväganden

Tabell 7.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	331 954	331 954	331 954	331 954
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	0	4 078	8 770	14 789
Beslut			-2 053	-2 089
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-478	-485	-493
Förslag/ be- räknat anslag	331 954	335 553	338 186	344 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 331 954 000 kronor anvisas under anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 335 553 000 kronor, 338 186 000 kronor respektive 344 160 000 kronor.

8 Arkiv

8.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Riksarkivet samt bidrag till regional arkivverksamhet.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Arkiv</i>							
6:1 Riksarkivet	344	346	353	350	357	363	371
Summa Arkiv	344	346	353	350	357	363	371

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

8.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 3.3.

Riksdagen har tidigare antagit mål för den statliga arkivverksamheten (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307) som kommer till uttryck i arkivlagen (1990:782). Målen syftar bl.a. till:

- att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial,
- att tydliggöra och förstärka arkivens betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling,
- metod- och kunskapsutveckling inom arkivområdet.

8.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

För att redovisa måluppfyllelsen utgår bedömningen från resultatet av verksamheten när det gäller kärnuppgifterna, vilket inbegriper tillsynsverksamhet, bevarande och tillgängliggörande av arkivmaterial samt tvärsektorielt samarbete. Vidare utgår bedömningen från insatser för att främja kvalitet och förmågan att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

För att utveckla arbetet inom en rikstäckande myndighet har Riksarkivet sedan 2010 genomfört en översyn av sin verksamhet och organisation. Den 1 januari 2010 ombildades Riksarkivet till en sammanhållen statlig arkivmyndighet genom att landsarkiven avvecklades som självständiga myndigheter och deras verksamheter inordnades i Riksarkivet. Syftet med översynen är att skapa en enhetlig myndighetsstruktur med arbetsformer som bidrar till att nå uppfyllelsen av verksamhetens mål. Arbetet ska slutföras 2012 genom att myndigheten presenterar och inrättar en ny organisation.

Riksarkivet arbetar fortsatt aktivt med att integrera jämställdhets-, mångfalds- och barn-

perspektiven i det dagliga arbetet. Myndigheten har under året tagit fram en ny jämställdhetsplan där det betonas att det framför allt inom Svenskt biografiskt lexikon samt arbetet med enskilda arkiv kan bedrivas ett arbete där jämställdhets-, mångfalds-, och barnperspektiven vägs in. En strategi för myndighetens barn- och ungdomsverksamhet 2012–2014 inrapporterades till regeringen under året. Myndighetens råd för förmedling och lärande driver barn- och ungdomsfrågorna både inom myndigheten och externt.

God arkivhantering och tillsyn

Tabell 8.2 Prestationer inom arkivhantering och tillsyn 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal inspektioner genom besök	143	124	97
Antal besök med rådgivning	184	230	181
Antal kurser (statliga, kommunala, enskilda och Svenska kyrkan)	34	31	23

Tillsynsarbetet har under året fått stå tillbaka till förmån för Riksarkivets stora omställningsarbete av organisationen. Myndigheten planerar att, inom ramen för den nya organisationen, utveckla nya samordningsrutiner för tillsynsarbetet. Under året har Riksarkivet riktat en enkät till samtliga statliga myndigheter om läget avseende arkivförteckningar, med syfte att bevaka, kontrollera och utvärdera arkivhanteringen inom statsförvaltningen. Vidare har Riksarkivet även inlett en intern översyn av sin egen måluppfyllelse av arkivlagen och sina egna föreskrifter, där arbetet hittills har omfattat arkivhanteringen, myndighetsarkivet och arkivlokalerna.

Under året genomförde myndigheten 97 inspektioner genom besök och 181 besök med rådgivning vid statliga myndigheter, vilket i båda fallen är en minskning från tidigare år.

Inom myndighetens normeringsarbete har medel, metoder och regelverk för statliga myndigheter utvecklats, bl.a. genom en förnyelse av myndighetens författningssamling (RA-FS). Under 2011 beslutades det om två allmänna föreskrifter (RA-FS) och 79 föreskrifter riktade till enskilda myndigheter eller grupper av myndigheter (RA-MS). Riksarkivet har också med-

verkat i Swedish Standard Institutes standardiseringsarbete genom att delta i flera arbetsgrupper.

För myndighetens främjandearbete har E-delegationen varit det mest framträdande forumet, där myndigheten deltar i såväl arbetsgrupper som expertgrupper. Under året slutfördes en förstudie om e-arkiv och e-diarium som gjorts på uppdrag av E-delegationen och där Riksarkivet varit färdledare för arbetet. Förstudien har lett till ytterligare ett uppdrag från delegationen om att Riksarkivet tillsammans med andra myndigheter ska ta fram förvaltningsgemensamma specifikationer för e-arkiv och e-diarium. Främjandearbetet gentemot det kommunala området sker främst via det löpande stöd i arkivarbetet som myndigheten ger kommunerna.

Ta emot, bevara och vårda

Arkivbestånden hos Riksarkivet har under perioden 2007–2011 ökat betydligt i omfattning, även om ökningstakten avtagit under de senaste verksamhetsåren. Materialet består av inte bara papper, utan i mycket ökande grad av ADB-upptagningar (elektroniska handlingar), ljudband, videoband, mikrofilm och andra medier som bara går att ta del av genom teknik. Under de senaste fem åren har pappershandlingarnas omfång ökat med 12 procent och kartor och ritningar med 50 procent. Mottagandet av elektroniska handlingar och t.ex. ljud- och videoband varierar över tid beroende på när myndigheterna levererar. Detta illustreras genom att det under 2011 mottogs en mycket liten mängd elektroniska filer, ca 3 700, vilket är en minskning med 95 procent jämfört med föregående års mottagande.

Bevarandearbetet omfattar alla de slags informationsbärande medium som Riksarkivet hanterar. Inom verksamheten arbetar myndigheten med att hitta samordningsformer för att nå bättre effektivitet och kvalitet. Vid utvecklingen av långsiktigt digitalt bevarande samarbetar myndigheten med LDB-centrum vid Luleå tekniska universitet. Rutiner och processbeskrivningar har utarbetats för bevarandet av ljud- och videoupptagningar genom digital konvertering.

Tabell 8.3 Prestationer inom ta emot, vårda och bevara 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal leveranser av arkivmaterial	1 924	1 445	1 003
Mottagna pappershandlingar (hyllmeter)	17 550	12 469	9 579
Antal mottagna kartor och ritningar	38 102	36 091	33 069
Antal mottagna elektroniska filer	68 832	159 037	3 708

Tillhandahålla och tillgängliggöra

Insatserna inom verksamhetsgrenen uppvisar under åren 2007–2011 några tydliga trender. En är att antalet forskarbesök minskat med 35 procent under perioden. Ställt mot detta kan nämnas att antalet framtagna volymer ökat trots nedgången i antal forskarbesök. Det kan förklaras med nya beteenden hos forskarna som nu fotograferar materialet i stället för att göra återbesök på arkivet. Utlåningen av ADB-upptagningar har under de senaste åren fluktuerat, men har under det senaste året varit betydligt mindre än tidigare år. Allt större mängder material finns nu tillgängligt på internet, vilket förklarar att ökningen av antal besök på Riksarkivets webbplats varit betydande.

Riksarkivet utvecklar övergripande sök- och orienteringssystem i arkivbestånden (materialet). Myndigheten arbetar med att modernisera arkivinformationssystemet Arkis och under året har en ny betaversion av söktjänsten NAD prövats. För att ge mer utrymme för besöksgrupper och utställningar utvecklar myndigheten expeditionsmiljöerna genom att ta bort oanvända forskarplatser och manuella register. För att hantera den stora mängden forskarförfrågningar utarbetas ett webbformulär för att effektivisera arbetet.

De uppgifter om och ur arkiven som kan sökas och nyttjas med hjälp av databaser, ofta via internet, ökar snabbt. SVAR (Svensk arkivinformation) har t.ex. utvecklat ett system för att via internet indexera de bilder som skannas och publiceras, vilket gör dem mer sökbara. Ett flertal universitet använder sig av SVAR:s databas, framför allt för uppgifter i folkräkningarna. Landsarkivet i Lund driver Demografisk Databas Södra Sverige (DDSS) som är en registreringsverksamhet för att tolka, systematisera och till-

gängliggöra kyrkoböckernas innehåll för forskning, skola, kultur och turism. Databasen har över 300 000 besökare per år.

Produktionsverksamheten genom digitalisering vid Mediakonverteringscentrum (MKC) har enligt myndigheten fortgått enligt plan. Kommande digitaliseringsarbete förbereds genom inventering av myndighetens mikrofilmsamlingar. Ett exempel på det är projektet Digidaily, där Riksarkivet tillsammans med Kungl. biblioteket och Mittuniversitetet arbetar för att hitta effektiva och rationella metoder att digitalisera pappersdagstidningar. Sammantaget har Riksarkivets bilddatabaser ökat kraftigt under året och innehåller nu mer än 115 miljoner digitala bilder, varav 43 miljoner är tillgängliga för forskning via myndighetens hemsida.

Arbetet som utförs av Svenskt biografiskt lexikon och Svensk diplomatarium är ett viktigt led i myndighetens samverkan med forskarsamhället. Under året färdigställdes band 33 av Svenskt biografiskt lexikon och hela lexikonet finns sedan våren 2012 fritt tillgängligt via internet. Utgivningen av det historiskt-topografiska uppslagsverket Det medeltida Sverige har övertagits från Riksantikvarieämbetet och Riksarkivet får finansiellt stöd för utgivningen av Kungl. Vitterhetsakademien och Riksbankens jubileumsfond.

Riksarkivet delar via Nämnden för enskilda arkiv ut bidrag till enskilda arkiv i enlighet med förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Syftet är enligt förordningen att främja regional arkivverksamhet och att bättre integrera arkivområdet i den regionala kulturpolitiken. Bidragsgivningen har skett i enlighet med de prioriteringar och den praxis som nämnden utvecklat under föregående år. Som en följd av den nya kultursamverkansmodellen förbereds förändrade insatser inom nämnden och den övriga bidragsverksamheten.

Tabell 8.4 Prestationer inom tillhandahålla och tillgängliggöra 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal forskarbesök	77 023	61 892	52 934
Antal framtagna volymer	157 307	164 094	163 778
Digitalisering, antal exponeringar	29 389 285	25 321 989	23 945 125
Antal besök på Riksarkivets webbplatser, totalt	2 615 626	2 874 175	3 128 868

Samordningssektariatet Digisam

Riksarkivet fick i februari 2011 uppdraget att inrätta ett samordningssektariat för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande. Digisam är inrättat som en avdelning under riksarkivarien och har tre medarbetare. Under året har arbetet inriktats på att bygga upp och planera verksamheten. Digisam har medverkat på en rad nationella och internationella konferenser, men även arbetat för att tillsätta en rad arbetsgrupper för de mest prioriterade uppgifterna som gemensamma lösningar för digital långtidsbevaring och digitalt tillgängliggörande.

Samverkan

Riksarkivets samverkan är i huvudsak integrerad i myndighetens dagliga verksamhet. I ett nationellt sammanhang samverkar Riksarkivet med hela den statliga sektorn i samband med tillsyn, rådgivning, inkommande arkivleveranser och heraldiska frågor. Även myndighetens arbete inom E-delegationen innebär en samverkan med hela den statliga sektorn. Genom Digisam sker en nära samverkan med de övriga deltagande kulturarvsmyndigheterna och Statens kulturråd. Riksarkivets samverkan med kommunerna sker främst genom rådgivning, men även i heraldiska frågor.

Internationellt arbete

Det internationella samarbetet på arkivområdet har under 2011 liksom tidigare år varit omfattande. Riksarkivets huvudsakliga samverkan har

skett med andra nationalarkiv och med internationella arkivorganisationer inom ramen för bl.a. UNESCO och ICA (International Council on Archives). Inom Europeiska unionen deltar myndigheten i projekten Europeana 1.0, APENet, DC-net och Linked Heritage. I DC-net har Riksarkivet agerat projektledare. Digisam har deltagit som svensk representant i Member State Expert Group on Digitisation.

Analys och slutsatser

Genom det arbete som bedrivs främjar Riksarkivet att kulturarvet kan bevaras, användas och utvecklas för framtiden. Statens insatser på arkivområdet gör det möjligt för medborgarna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial. Därmed upprätthålls offentlighetsprincipens krav och förutsättningar skapas för ökad kunskap på olika områden. Riksarkivets verksamhet bidrar även till att främja möjligheten till bildning och kulturupplevelser.

Arkivsektorn är en aktiv part i arbetet med att anpassa statsförvaltningen till de arbetssätt som den digitala informationshanteringen innebär. Trots det kvarstår utvecklingsbehov vad gäller bl.a. långsiktigt digitalt bevarande. Avseende detta arbete främjar Riksarkivets deltagande i E-delegationen hela den statliga förvaltningens övergång till e-förvaltning och öppen förvaltning (det engelska uttrycket är open government).

Riksarkivet har, i sin resultatredovisning, gjort sammanfattande kvalitativa bedömningar av varje verksamhetsgren. Myndigheten behöver utveckla definitionerna på kvalitet för att få en tydligare redovisning av de kvalitativa aspekterna på verksamhetens resultat.

Bedömningen är att Riksarkivet arbetar på ett ändamålsenligt sätt med bevarandefrågora och kan hantera leveranser av många olika mediatyper. Övergången till digitaliserat material kräver ny teknik och nya arbetssätt. Riksarkivet arbetar aktivt med att utveckla och effektivisera myndighetens verksamhet och arbetssätt för att möta statsförvaltningens nya behov. Trots det kräver myndighetens kärnverksamhet större insatser, mycket beroende på den ökande volymen moderna arkivhandlingar.

Myndigheten fortsätter sitt arbete med att utveckla tillsynsarbetet, även om detta arbete under de senaste två åren fått stå tillbaka på grund av arbetet med att sammanfoga lands-

arkiven och Riksarkivet i en samlad myndighet. För att kvalitetssäkra tillsynen kommer Riksarkivet att ta fram nya samordningsrutiner för tillsynsarbetet.

Bedömningen är att myndigheten arbetar bra med tillgänglighetsfrågorna. En stor del av det mest efterfrågade materialet finns numera tillgängligt i digital form och Riksarkivet har ett ökande antal besökare på sina webbplatser.

Samordningssektariatet Digisam har inrättats och påbörjat sitt uppdrag att samordna arbetet med att bevara och göra kulturarvet tillgängligt digitalt. I detta ligger även att hitta gemensamma lösningar som bl.a. utvecklar formerna för tillgängliggörande som gör att kulturarvet används och utvecklas.

Riksarkivet stöttar regionala och lokala projekt som syftar till samarbete mellan de olika kulturarvsinstitutionerna. Det är en viktig utveckling som skapar förutsättningar att nå ut till nya användargrupper. På så vis kan också det material som finns i arkiven – ofta med lokal eller regional anknytning – komma fler till del så att kulturarvet blir synligt och tar plats på fler ställen i samhället. Det gäller t.ex. i pedagogisk verksamhet eller i det regionala utvecklingsarbetet.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 6:1 Riksarkivet

Tabell 8.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	343 884	Anslags-sparande	8 494
2012	Anslag	346 188 ¹	Utgifts-prognos	352 831
2013	Förslag	350 165		
2014	Beräknat	356 839 ²		
2015	Beräknat	363 116 ³		
2016	Beräknat	370 792 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 349 679 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 349 678 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 349 678 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Riksarkivet som är statlig arkivmyndighet med särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet. Riksarkivet är central förvaltningsmyndighet för arkivfrågor och har det högsta överinseendet över den offentliga

arkivverksamheten. Stockholms stadsarkiv och Värmlandsarkiv har funktion som landsarkiv inom Stockholms respektive Värmlands län.

Vid Riksarkivet finns en nämnd för heraldisk verksamhet och en nämnd för enskilda arkiv.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick 2011 till ca 95 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 8.6 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, 6:1 Riksarkivet				
<i>Tusental kronor</i>				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	346 188	346 188	346 188	346 188
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	3 353	10 510	16 785	24 458
Beslut	532	543	552	564
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	92	-402	-409	-418
Förslag/beräknat anslag	350 165	356 839	363 116	370 792

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsässig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 470 000 kronor fr.o.m. 2013 för mottagande av arkivmaterial från Arbetsförmedlingen.

Vidare beräknar regeringen att anslaget tillförs 62 000 kronor fr.o.m. 2013 för mottagande av arkivmaterial från Statens medieråd.

Regeringen föreslår att 350 165 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Riksarkivet* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 356 839 000 kronor, 363 116 000 kronor respektive 370 792 000 kronor.

9 Kulturmiljö

9.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Riksantikvarieämbetet. Vidare omfattas bidragen till kultur-

miljövård och kyrkoantikvarisk ersättning samt i viss utsträckning det regionala kulturmiljöarbetet som bedrivs av länsstyrelserna.

9.2 Utgiftsutveckling

Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Kulturmiljö</i>							
7:1 Riksantikvarieämbetet	208	214	212	215	219	223	228
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	254	252	243	252	251	251	251
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460	460	460	460	460	460	460
Summa Kulturmiljö	921	925	915	927	931	935	940

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

9.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 3.3.

Riksdagen har tidigare antagit mål för arbetet för kulturmiljön (prop. 1998/99:114, bet. 1999/2000:KrU7, rskr. 1999/2000:196).

De övergripande målen för verksamhetsområdet är:

- ett försvarat och bevarat kulturarv,
- ett hållbart samhälle med goda och stimulerande miljöer och med kulturmiljöarbetet som en drivande kraft i omställningen,
- allas förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön,
- nationell och internationell solidaritet och respekt för olika gruppers kulturarv.

9.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av det nationella och det regionala kulturmiljöarbetets verksamhet och resultat utgår från måluppfyllelsen inom kärnuppgifterna, bl.a. kunskapsuppbyggnad, tillgänglighet, bidragsgivning och tvärsektoriskt samarbete. Bedömningen utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och förmågan att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har som myndighet en sammanhållande roll i kulturmiljösektorns gemensamma utvecklingsarbete. Myndighetens uppdrag är att ha överblick över hela sitt ansvarsområde, driva kulturarvsfrågor i dialog med andra samhällssektorer, vara ett centralt stöd och samordna aktörer samt följa upp kulturmiljöområdets styrmedel och arbetsätt. RAÄ:s verksamhet kräver ständigt utvecklingsarbete. Myndigheten arbetar utifrån en strategi och vision som formulerats av myndigheten för perioden 2011–2013. Strategin lyfter fram kunskapsuppbyggnaden som kärnan i myndighetens uppdrag och beskriver hur myn-

digheten ska verka för att utveckla och stärka kulturmiljöarbetet och öka kunskapen och insikten om kulturarvets betydelse för människors livsmiljö.

RAÄ organiserar sin verksamhet utifrån en rad insatsområden. För varje insatsområde finns ett mål för verksamheten som tydligt relaterar till kvalitativa aspekter. Genom att kvalitetsaspekterna är inarbetade i de olika delmålen så stärks myndighetens samlade arbete för att främja kvalitet i verksamheten.

RAÄ har som sektorsmyndighet ett särskilt ansvar för att genomföra funktionshinderspolitiken, vilket t.ex. får stort genomslag i verksamheten vid myndighetens besöksmål. Arbete med jämställdhet och mångfald sker inom RAÄ genom kontinuerlig utveckling av interna styrdokument. För att skapa bättre förutsättningar för jämställdhetsintegrering har en datorbaserad genusutbildning genomförts för alla medarbetare under 2010 och 2011.

RAÄ påbörjade under 2011 arbetet med att administrera satsningen Kulturarvslyftet.

Kulturminnen

Inom arbetet med kulturminnen har RAÄ under 2011 arbetat med stöd och vägledning till länsstyrelserna som syftar till en mer enhetlig tillämpning av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (kulturminneslagen).

RAÄ ska i en särskild rapport under hösten 2012 redovisa utfallet av myndighetens beslut (2007) om föreskrifter och allmänna råd avseende verkställigheten av 2 kap. 10–13 §§ kulturminneslagen.

Regeringen tillsatte i mars 2011 en utredning som har haft i uppdrag att lämna sådana förslag till förändringar av lagstiftningen inom kulturmiljöområdet som ska syfta till att öka möjligheterna att leva i, bruka och utveckla kulturskyddade fastigheter och miljöer (dir. 2011:17). Utredningen har också haft i uppdrag att göra en redaktionell översyn av kulturminneslagen och lämna förslag till hur de särskilda nationella målen för arbetet med kulturmiljön kan tydliggöras och anpassas till de nya kulturpolitiska målen. Utredningen fick genom tilläggsuppdrag uppgiften att också se över användningen av metallsökare. Utredningen redovisade sitt uppdrag den 4 juni 2012 i

betänkandet Kulturmiljöarbete i en ny tid (SOU 2012:37). Utredningens förslag har remitterats.

Samhällsbyggnad

Insatserna lyfter fram kulturarvsperspektiv i arbetet med till exempel regional tillväxt, landsbygdsutveckling och planering av byggelse och transporter. Arbetet utförs i samverkan med olika aktörer – offentliga, privata och ideella.

Genom att visa på goda exempel har RAÄ ökat kunskapen om kulturmiljöns betydelse. Yttranden rörande remisser och liknande är ett viktigt medel för att utveckla tolkningen av kulturmiljön utifrån gällande regelverk.

Internationellt arbete

RAÄ har under åren 2007–2011, tillsammans med Naturvårdsverket, representerat Sverige i Unescos världsarvskommitté. I arbetet, som förankrats i arbetsgrupper, myndigheter och nätverk i Norden och övriga Europa, har Sverige som ledamot i kommittén verkat för att utveckla Unescos arbete för hållbar utveckling, god förvaltning av världsarven, nya förbättrade arbetsformer och världsarvskonventionens framtid. Erfarenheterna från arbetet i kommittén kommer, i enlighet med uppdrag i regleringsbrevet för 2012, att ställas samman och redovisas.

Världsarvsarbetet har också inriktats mot förberedelserna för nästa omgång av Unescos periodiska uppföljning som startar 2012.

Tillsammans med Nordic World Heritage Foundation (NWHF) har en workshop genomförts för att ge länsstyrelser stöd i världsarvsarbetet. Vid Unescos världsarvsmöte i Sankt Petersburg i juli i år beslutades att uppta Hälsingegårdar på Unescos världsarvslista. Hälsingegårdar i Gävleborgs län är ett svenskt exempel på nordeuropeisk träbyggnadskonst och dekorationsmåleri med globala kulturvärden.

Arkeologisk uppdragsverksamhet

De senare årens nedgång i volym på de arkeologiska uppdragen följdes av en ökning under

2010 vilket innebar ett ekonomiskt trendbrott för RAÄ:s arkeologiska uppdragsverksamhet (UV). För 2011 visar dock verksamheter åter ett negativt resultat. Uppdragsvolymen har varit hög, men har inte nått 2010 års nivå.

Tabell 9.2 Prestationer uppdragsarkeologi 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal fälttimmar	50 584	118 995	74 602

En insats under året har varit de fortsatta undersökningarna av ett centralt kvarter i Nyköping där omfattande medeltida lämningar dokumenterats.

Kulturarvsförvaltning och besöksmål

RAÄ har ett samordningsuppdrag för vård och konserveringsfrågor för byggnader, fornlämningar, föremål och annat kulturhistoriskt material. En del i arbetet är att skapa förutsättningar för informationsspridning och erfarenhetsutbyte. Genom att myndigheten tagit initiativ till Kulturvårdsforum har en digital mötesplats skapats för personer och organisationer inom kulturarvsområdet.

Svensk Museitjänst överfördes den 1 oktober 2010 från Riksarkivet till RAÄ. Verksamheten är lokaliserad i Tumba, i två fastigheter som är utrustade för att kunna hyra ut högklassiga föremålsarkiv till i första hand museer.

RAÄ förvaltar ca 160 fastigheter på 76 platser, vilka till största delen består av mark och fornlämningsområden. I Gamla Uppsala och Glimmingehus bedriver RAÄ omfattande publik verksamhet som bl.a. innefattar aktiviteter för barn och unga. I visionen för myndighetens besöksmål uttrycks att ”ingen verksamhet (...) ska vara exkluderande för någon oavsett etnicitet, religion, genus, klass, sexuell läggning eller funktionsnedsättning”.

Tabell 9.3 Antal besökare Glimmingehus och Gamla Uppsala museum 2010–2011

Antal besökare	2010	2011
Glimmingehus	48 558	48 758
Gamla Uppsala museum	14 400	16 316

Tillgänglig kulturarvsinformation

För att kulturarvsinformationen ska vara så tillgänglig och användbar som möjligt har RAÄ flera e-tjänster. E-tjänsterna ska stödja såväl det professionella kulturarvsarbetet som medborgarnas möjlighet att vara delaktiga i kulturarvsarbetet. Basen för e-tjänsterna är de informationssystem och databaser som myndigheten förvaltar. Förvaltningen av K-samsök innebär att samhällsnytta skapas genom att många kan utnyttja gemensamma lösningar.

Ett exempel på arbetet med digital tillgänglighet är att RAÄ med finansiering från Riksbankens Jubileumsfond driver projektet Digitala Sveriges Runinskrifter. Projektet ska i en första fas tillgängliggöra bokverket digitalt på myndighetens hemsida och genomföra en studie av hur ett forskarstöd för runforskning kan fungera.

Arkiv- och bibliotekssamlingarna omfattar drygt sju hyllkilometer publikationer, fyra hyllkilometer arkivhandlingar och cirka fem miljoner foton och bilder. Myndigheten arbetar fortsatt aktivt med digitalisering av det analoga materialet.

Antalet användare av RAÄ:s e-tjänster fortsätter att öka. I myndighetens egna register finns i dag kulturhistorisk information om drygt 648 000 fornlämningar, ca 82 000 byggnader och ca 96 000 fotografier tillgängliga över internet.

Samverkan

RAÄ redovisar en omfattande och komplex verksamhet. Uppdragen är många och de kräver stor erfarenhet och förmåga att samarbeta. Regional samverkan har fått ett ökat fokus i och med landstingens nya ansvar för kulturpolitiken och kultursamverkansmodellen.

Under året har RAÄ till följd av samverkan stärkt sin roll genom att bidra med kunskap och underlag i olika sammanhang. Kulturmiljöperspektiven har därmed blivit tydligare och kommit in tidigt i olika processer. RAÄ samverkar bl.a. med andra statliga myndigheter, organisationer och näringsliv. Myndigheten har omfattande samverkan både nationellt och internationellt. Bland samverkansparterna märks också flera universitet och högskolor samt en lång rad regionala och lokala aktörer med koppling till myndighetens besöksmål.

RAÄ har under året arbetat i bred samverkan, med bl.a. Sveriges hembygdsförbund, för att lyfta fram det civila samhällets potential för bevarande och utveckling av kulturmiljön.

Samarbete med Skåne läns landsting och Västra Götalands landsting samt länsstyrelserna i Skåne och Västra Götalands län har resulterat i ramöverenskommelser om det fortsatta samarbetet för att bidra till utveckling av kulturarvs- och kulturmiljöverksamheter.

Regionalt kulturmiljöarbete

På den regionala nivån ansvarar länsstyrelserna för myndighetsarbetet inom kulturmiljöområdet. Även länsmuseumerna har en viktig roll i det regionala kulturmiljöarbetet, bl.a. rörande uppbyggnad och förmedling av kunskap.

Det finns sammantaget en tydlig ambition inom länsstyrelserna att utveckla kulturmiljöarbetet för att möta utmaningarna i dagens samhälle. Länsstyrelserna har som kollektiv arbetat för att hitta nya effektiva samverkansformer. Flera länsstyrelser gör viktiga insatser för att främja införandet av kultursamverkansmodellen. Länsstyrelsernas insatser inom området är nödvändiga och grundläggande för att bevara och utveckla kulturlandskapet.

Länsstyrelserna har tillsammans med RAÄ, på uppdrag av regeringen, utarbetat ett program för hur ett fördjupat och samordnat arbete mellan myndigheterna ska bidra till att stärka det offentliga kulturmiljöarbetet. Samarbetet har i allt större utsträckning inriktats på konkreta frågor.

Bidrag till kulturmiljövård

Inom ramen för bidraget till kulturmiljövård har RAÄ genom länsstyrelserna medverkat till finansiering av mer än 1 700 projekt inom områdena vård av byggnader, fornlämningar och landskap, information och tillgängliggörande, arkeologi och kunskapsunderlag. Bidraget är avgörande för möjligheterna att förvalta många av landets mest värdefulla kulturmiljöer. Vårdinsatserna har gjort att kulturhistoriska värden har bevarats och utvecklats. Krävande antikvariska arbeten, som normalt inte är möjliga för en fastighetsägare att genomföra, har kunnat komma till stånd. Bidragsgivningen

skapar förutsättningar för goda livsmiljöer samt för regional utveckling och tillväxt. Insatserna har bidragit till att lyfta fram och tillgängliggöra många kulturmiljöer, ofta i samverkan med andra aktörer.

Genom förbättrade kunskapsunderlag kan kulturmiljöer i högre utsträckning tas till vara i samhällsutvecklingen.

En översyn av RAÄ:s bidragsfördelning till länsstyrelserna har genomförts och ett förslag till en ny fördelningsmodell har tagits fram. Syftet har varit att förenkla och effektivisera den administrativa hanteringen av anslaget för att på sikt öka effekterna av bidraget. Den nya modellen möjliggör ett mer strategiskt arbetssätt för både länsstyrelserna och RAÄ.

En ny förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer trädde i kraft den 1 januari 2011. Införandet av den nya förordningen innebär, förutom en generell modernisering, att större fokus läggs på bl.a. tillgängliggörande, bättre kunskapsunderlag och ökad helhetssyn. RAÄ har i regleringsbrevet för 2012 fått i uppdrag att senast den 31 mars 2013 lämna en rapport om hur införandet av förordningen påverkat bidragsgivningen.

Regeringen har tagit initiativ till en omfattande satsning på hembygdsrörelsens byggnader inom anslaget för bidrag till kulturmiljövård. Projektet Hus med historia omfattar totalt 40 miljoner kronor under 2010–2012 och ska bidra till vården av kulturhistoriskt värdefulla byggnader på landets hembygdsgårdar. RAÄ ska i en rapport till regeringen, senast den 31 mars 2013, redovisa och kommentera projektets resultat.

Svenska kyrkan får ersättning från staten för kostnader i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen. Den kyrkoantikvariska ersättningen uppgår till 460 miljoner kronor per år. Ersättningen bidrar till att det kyrkliga kulturarvet bevaras hållbart och långsiktigt.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på kulturmiljöområdet bidrar till att främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Insatserna främjar en hållbar utveckling och leder till att levande och omhändertagna kulturmiljöer kan ge människor ökad livskvalitet och ge förut-

sättningar för utveckling av nya idéer och verksamheter i hela landet.

För att kulturmiljöarbetet ska kunna fortsätta att vara en stark kraft i samhällsutvecklingen krävs att mål och styrmedel kontinuerligt utvecklas.

Det är också angeläget att samverkan inom kulturmiljöområdet fördjupas och utvecklas vidare. Kulturmiljöarbetets roll och betydelse inom kultursamverkansmodellen bör förtydligas och befästs genom aktiv medverkan från RAÄ och länsstyrelserna. De offentliga aktörernas samspel med det civila samhället inom kulturmiljöområdet behöver också vidareutvecklas, exempelvis genom att erfarenheterna från Hus med historia tas till vara och sprids.

RAÄ har fått regeringens uppdrag att administrera satsningen Kulturarvslyftet. Genomförandet av satsningen är av stor betydelse för såväl kulturmiljöarbetet som för hela kulturarvsområdet och bidrar till att ge människor som i dag står långt från arbetsmarknaden möjlighet till meningsfull och utvecklande sysselsättning.

Behoven av resurser för förvaltningen av kulturmiljön är stora och samtidigt finns omfattande behov av insatser för att bygga upp och förmedla kunskap om kulturmiljön. Det är angeläget att de medel som avsätts för dessa ändamål, inom anslaget 7:2 och inom den kyrkoantikvariska ersättningen, används effektivt och ger största möjliga samhällsnytta. Det är också viktigt att möjligheter att samfinansiera insatser tas till vara, exempelvis inom Kulturarvslyftet.

Kvalitet handlar i kulturmiljöarbetet ofta om att metodiskt integrera aktuell och relevant kunskap i olika processer. Det är väsentligt att kunskapen om kulturarvet och kulturmiljön utvecklas och används på nya sätt.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tabell 9.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	207 633	Anslags-sparande	4 641
2012	Anslag	213 657 ¹	Utgifts-prognos	212 439
2013	Förslag	215 241		
2014	Beräknat	219 485 ²		
2015	Beräknat	223 407 ³		
2016	Beräknat	228 182 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 214 937 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 214 937 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 214 938 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för RAÄ:s förvaltningskostnader. RAÄ ansvarar för frågor om kulturmiljön och kulturarvet. RAÄ ska bl.a. värna om kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet, bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande samt verka för att hoten mot kulturmiljön möts. Andra uppgifter är att utföra arkeologiska undersökningar och svara för konservering samt vård av kulturminnen och kulturföremål.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2011 till ca 153 miljoner kronor, varav ca 124 miljoner kronor avser arkeologisk uppdragsverksamhet. Förutom dessa inkomster rör det sig framför allt om entréavgifter och inkomster av försäljning.

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom RAÄ innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och som utförs av RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Avgiftsfinansierad verksamhet vid Riksantikvarieämbetet

Tabell 9.5 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	152 760	153 451	-691
Prognos 2012	140 600	147 700	-7 100
Budget 2013	145 000	145 000	0

Regeringens överväganden

Tabell 9.6 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	213 657	213 657	213 657	213 657
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 292	5 840	9 762	14 537
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	292	-12	-12	-12
Förslag/beräknat anslag	215 241	219 485	223 407	228 182

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsförflyttning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskar (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 215 241 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 *Riksantikvarieämbetet* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 219 485 000 kronor, 223 407 000 kronor respektive 228 182 000 kronor.

9.5.2 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 9.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	253 625	Anslags-sparande	-2 366
2012	Anslag	251 718 ¹	Utgifts-prognos	243 001
2013	Förslag	251 718		
2014	Beräknat	251 355		
2015	Beräknat	251 355		
2016	Beräknat	251 355		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera bidrag till kulturmiljövård. Bidragsbestämmelserna innebär i korthet att bidrag lämnas för att bevara och tillgängliggöra kulturmiljön. Inom ramen för anslaget avsätts även medel för att täcka vissa arkeologiska undersökningskostnader och för att täcka kostnader för att tillvarata fornynd. En ny förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer trädde i kraft den 1 januari 2011.

Regeringens överväganden

Tabell 9.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	251 718	251 718	251 718	251 718
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²		-363	-363	-363
Förslag/beräknat anslag	251 718	251 355	251 355	251 355

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 251 718 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 251 355 000 kronor, 251 355 000 kronor respektive 251 355 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2014–2016.

Skälen för regeringens förslag: Projekt inom kulturmiljövårdsområdet sträcker sig ofta över flera kalenderår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2014–2016.

Tabell 9.9 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	88 951	81 696	83 679	–	–	–
Nya åtaganden	71 408	78 400	100 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-78 663	-76 417	-83 679	-71 000	-16 000	-13 000
Utestående åtaganden	81 696	83 679	100 000	–	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	100 000	100 000	100 000	–	–	–

9.5.3 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 9.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	460 000	Anslags- sparande	0
2012	Anslag	460 000 ¹	Utgifts- prognos	460 000
2013	Förslag	460 000		
2014	Beräknat	460 000		
2015	Beräknat	460 000		
2016	Beräknat	460 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används av Svenska kyrkan för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena; kyrkoantikvarisk ersättning. Ersättningen, som avser kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, ska fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet, se 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 9.11 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	460 000	460 000	460 000	460 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	460 000	460 000	460 000	460 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 460 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:3 *Kyrkoantikvarisk ersättning* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 460 000 000 kronor, 460 000 000 kronor respektive 460 000 000 kronor.

10 Museer och utställningar

10.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till museer och utställningsverksamhet. De myndigheter som är verksamma inom detta område är Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Arkitekturmuseet, Statens försvarshistoriska museer, Moderna museet, Riksutställningar och Forum för levande historia.

Dessutom finns ett stort antal andra institutioner med verksamhet inom området varav

följande kan nämnas: Stiftelsen Nordiska museet, Stiftelsen Skansen, Stiftelsen Tekniska museet, Stiftelsen Arbetets museum, de regionala museerna, Stiftelsen Dansmuseifonden för Dansmuseet, Stiftelsen Drottningholms teatermuseum, Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem, Stiftelsen Thielska galleriet, Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna, Stiftelsen Strindbergsmuseet, Åjtte – Svenskt fjäll- och same-museum, Nobelmuseet, Judiska museet, Bildmuseet, Zornsamlingarna, Röhsska museet och Riksförbundet Sveriges museer.

Även stödet till statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål omfattas av detta avsnitt.

10.2 Utgiftsutveckling

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Museer och utställningar</i>							
8:1 Centrala museer: Myndigheter	926	957	947	985	1 002	1 019	1 040
8:2 Centrala museer: Stiftelser	235	237	237	240	242	245	250
8:3 Bidrag till vissa museer	41	43	42	47	46	47	47
8:4 Riksutställningar	41	44	44	44	46	47	48
8:5 Forum för levande historia	43	44	44	44	44	45	45
8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål		0	0	0	0	0	0
Summa Museer och utställningar	1 286	1 325	1 315	1 360	1 380	1 403	1 431

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

10.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 3.3.

10.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultaten för museers och utställningars verksamhet utgår från regeringens beslutade uppgifter för institutionerna i enlighet med vad som fastställts i myndighetsinstruktioner, regleringsbrev, riktlinjer och villkor samt övriga regeringsbeslut.

Bedömningen görs utifrån institutionernas resultat vad gäller bl.a. deras förvaltning av samlingarna, deras publika verksamhet, jämställdhet, kunskapsuppbbyggnad inom berört område samt samverkan med andra myndigheter och aktörer. Bedömningen utgår vidare från gjorda insatser för att främja kvalitet samt förmågan att förnya och utveckla verksamheten. Som underlag till bedömningarna har även rapporter från bl.a. Statens kulturråd använts.

Resultat

Publik verksamhet

Museernas attraktionskraft avspeglar sig bl.a. i att museibesöken på både de centrala och de regionala museerna stadigt ökar. Under 2011 var det hela 18 miljoner personer som besökte Sveriges museer, vilket är ungefär lika många personer som gick på bio förra året. Antalet besökare på de statliga centrala museerna ökade med 6 procent, från drygt 7 miljoner 2010 till 7,5 miljoner under 2011. Det är fjärde året i rad som besöken ökar på de centrala museerna. Flest besökare hade Skansen, Vasamuseet och Moderna museet i Stockholm. Den största procentuella ökningen stod Etnografiska museet för. Antalet barn- och ungdomsbesök ökade med ca 6 procent mellan 2010 och 2011. Högst andel barn och unga under 19 år hade Naturhistoriska riksmuseet med 55 procent samt Musik- och

teatermuseet med 49 procent. Antal besök på de regionala museerna har också ökat under 2011.

Under 2011 har samordnade publikundersökningar genomförts vid 22 av de 25 statliga museerna. Undersökningarna visade att den genomsnittliga medelåldern för museibesökaren var 40 år för både kvinnor och män. Den högsta medelåldern, 50 år, hade besökarna vid Prins Eugens Waldemarsudde. Yngre besökare lockades till Armémuseum (37 år), Musik- och teatermuseet (37 år) och Världskulturmuseet (35 år). Enligt undersökningen var majoriteten av besökarna kvinnor (57 procent). Det museum som besöks av störst andel män är Armémuseum (69 procent). Störst andel kvinnliga besökare hade Prins Eugens Waldemarsudde och Hallwylska museet med 71 respektive 69 procent. Under 2011 har de 22 statliga museer som genomfört de samordnade publikundersökningarna haft i genomsnitt 38 procent utländska besökare. Av dessa har 81 procent kommit från ett europeiskt land.

Regeringen anser det viktigt att följa upp både museernas kvantitativa och kvalitativa resultat. Ett flertal museer arbetar med att genomföra kvalitativa besöksundersökningar för att få reda på hur nöjd publiken är med sitt museibesök. Generellt visar undersökningarna på relativt höga betyg för museibesöken. För att bl.a. få en större jämförbarhet mellan museerna har Riksställningar fått regeringens uppdrag att, i samråd med berörda museer, föreslå enhetliga metoder för kvalitativa publikundersökningar som kan genomföras på de statliga centrala museerna. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2012.

Kulturarv för framtiden

De statliga museerna har till uppgift att på ett långsiktigt och kvalitetssäkrat sätt vårda och förvalta sina, i många fall, ovärderliga föremålsamlingar inför framtiden. Insatserna inbegriper t.ex. konservering, klimatförbättringar, magasinering och allmän föremålsvård. En sammanfattande bedömning av de statliga museernas insatser inom området är att ett flertal kvalitetshöjande åtgärder har genomförts under året. Dock beskriver vissa av museiinstitutionerna att det finns betydande brister i den långsiktiga föremålsvården, både vad det gäller förvaltning och vård.

Kulturfastigheterna utgör en betydelsefull del av kulturarvet. Regeringen arbetar med att säkerställa en långsiktig och hållbar vård och förvaltning av de fastigheter som bl.a. inrymmer museer.

Förberedelserna för en renovering och ombyggnad av Nationalmuseums huvudbyggnad i Stockholm går vidare. Regeringen har gett Statens fastighetsverk i uppdrag att genomföra ett projekteringsarbete inför renovering och ombyggnad av museet. I och med detta beslut inleddes processen med att göra Nationalmuseum till en fullt modern och miljöklassad museibygnad anpassad för framtidens museiverksamhet. Projekteringsarbetet beräknas pågå i ca 2,5 år. Målet är att det nya museet ska stå klart 2016/2017.

Under 2011 avslutades forskningsprojektet En framtid för Vasa. Projektet har genererat väsentlig ny kunskap om hur träet i Vasa bryts ner och bildar grunden för den bevarandeplan som ska utarbetas av Statens maritima museer under 2012. I december 2011 inleddes ett nytt forskningsprojekt kring Vasabevarandet i samarbete med Uppsala universitet – En ny stödstruktur för Vasa. Projektets syfte är att arbeta fram en design för en ny stödvägga för skrovet och beräknas vara klart 2015.

Regeringen arbetar även med att förändra principerna för hyressättningen för de fem institutioner som har kostnadshyror, dvs. Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Regeringen har i regleringsbrevet till Statens fastighetsverk gett myndigheten i uppdrag att omförhandla hyresavtalen för huvudbyggnaderna vid de fem berörda institutionerna. Målet är en mer ändamålsenlig hyressättning.

Forum för levande historia

Forum för levande historia har en grundläggande uppgift att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Myndigheten har även som uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten. Under senare tid har regeringen gett myndigheten nya uppdrag med särskilt fokus på insatser som motverkar och förebygger intolerans och på åtgärder för att främja utsatta gruppers möjligheter att ta tillvara sina rättigheter.

Under året har en uppföljning och utvärdering av främst myndighetens organisation och verksamhet genomförts av Kulturdepartementet (se avsnitt 2.2.2 Prioriteringar).

Riksställningar

Riksställningars uppdrag har omprövats och omformulerats inom ramen för regleringsbrevet för 2010 samt i en ny instruktion fr.o.m. april 2011. Myndighetens nya huvuduppgift är att främja utveckling inom utställningsområdet och i samverkan med museer och andra utställningsaktörer utarbeta former för en ökad samverkan som rör utåtriktat och pedagogiskt arbete. Arbetet ska huvudsakligen ske genom att bedriva nationell och internationell omvärldsanalys, samla in och förmedla kunskaper och erfarenheter, ge teknik- och metodstöd samt stödja produktion och förmedling av vandringsutställningar som syftar till att ge perspektiv på samtiden och samhällsutvecklingen. Myndigheten ska i sin verksamhet även prioritera dels barn och ungdomar, dels samtidskonstens utveckling och spridning i landet.

Digitalisering av kulturarvet

I de statliga museernas magasin och arkiv finns miljontals föremål, bilder och konstskatter. Ett omfattande digitaliseringsarbete har pågått under en längre tid, men stora delar av museernas samlingar återstår att digitalisera.

Den digitala utvecklingen på museerna har lett till att efterfrågade objekt är sökbara dels på museernas egna webbplatser, dels genom utvecklingen av K-samsök, som är en webbservice med kulturarvsdata från institutioner eller föreningar. Även vissa museers samarbete med Google Art kan nämnas som ett samarbete som ligger i linje med ett ökat tillgänggörande av kulturen.

Det är angeläget att museerna, likväl som övriga berörda statliga kulturinstitutioner, använder den digitala utvecklingen som en drivkraft och en hävstång för att utveckla verksamheten och därmed öka tillgängligheten. Centralmuseernas samarbete för att digitalisera föremålssamlingarna kommer därför att följas noga av regeringen.

I detta sammanhang bör även nämnas regeringens nationella digitaliseringsstrategi, Digitalt kulturarv, som bl.a. innebär att de statliga museerna ska ta fram planer för hur de ska arbeta med att digitalisera och tillgängliggöra sina samlingar. Som stöd för detta arbete finns ett samordningssekreteriat på Riksarkivet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet – Digisam (se avsnitt 8.4).

Barns och ungas rätt till kultur

En av kulturpolitikens högst prioriterade frågor är barns och ungas rätt till kultur. Kulturarvet, inte minst museerna, spelar en väsentlig roll för barns och ungas utveckling och lärande. Museerna erbjuder bl.a. pedagogiska upplevelser för barn och unga såväl inom ramen för det formella lärandet i förskola, grundskola och gymnasiet, som för att tillsammans med vuxna eller på egen hand besöka museerna. För att betona vikten av barns och ungas rätt till kultur har regeringen bl.a. gett alla statliga museer i uppdrag att ta fram strategier för sin barn- och ungdomsverksamhet för åren 2012–2014. Kvaliteten på strategierna varierar dock, vilket gör att regeringen kommer att följa institutionernas arbete med att implementera strategierna i den löpande verksamheten.

Samverkan

En viktig fråga för museiområdet är att stärka samverkan och samarbete, såväl inom själva museisektorn som med övriga delar av samhället. Förutsättningarna för ökad samverkan har förbättrats i och med regeringens uppdrag till Riksförbundet Sveriges museer att vara den primärt samlande noden och kommunikationskanalen för Sveriges museer.

Överlag sker en stor andel samarbeten och samverkan både inom sektorn och med andra myndigheter och aktörer, inte minst det civila samhället. Det visar den sammanställning som Centralmuseernas samarbetsråd redovisade i sin rapport till regeringen, Förstärkt samarbete inom museisektorn (Ku2010/552). Rapporten visar att samarbetet sker inom alla delar av centralmuseernas verksamhet.

Jämställdhet

Regeringen har uppmärksammat behovet av en ökad jämställdhet inom kulturområdet. För de museer som får statligt bidrag innebär detta bl.a. att de ska öka arbetet med att belysa och ge nya perspektiv på sina samlingar och utställningar utifrån jämställdhetsaspekter. Generellt är det angeläget att museerna arbetar långsiktigt med att jämställdhetsintegrera sin kärnverksamhet.

För att bl.a. öka jämställdhetsintegreringen i verksamheten har Statens historiska museer regeringens uppdrag att under 2011 och 2012 ta fram underlag och utveckla metoder för en mer jämställd representation i samlingar och utställningar. I anslutning till uppdraget har en arbetsgrupp skapats på Historiska museet, JÄMUS, som bl.a. driver det operativa arbetet med uppdraget. JÄMUS arbete syftar bl.a. till att kartlägga museernas behov, kommunicera uppdraget och diskutera idéer. Därefter planeras arbetet gå vidare med en mer konkret planeringsfas, genomförande och slutligen rapportering och utvärdering. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 1 april 2013.

Flera museer i Sverige är även medlemmar i föreningen Genus i museer, en förening som bl.a. diskuterar och problematiserar genus i museernas olika verksamhetsgrenar, vad gäller både det interna och det utåtriktade arbetet. En viktig del av verksamheten är det nätverk som genom åren har byggts upp.

Ett konkret exempel på ett ökat jämställdhetsperspektiv i museernas verksamhet är att Moderna museet för andra året i rad producerade något fler separatutställningar med kvinnliga konstnärer än manliga.

Internationellt arbete

Riksdagen har i de kulturpolitiska målen betonat kulturens roll för att främja internationellt utbyte. Flera av de statliga museerna bedriver någon form av internationellt samarbete inom ramen för sin verksamhet.

De statliga museernas internationella samarbete har bl.a. inneburit engagemang i internationella initiativ, program och projekt, forskning, in- och utlån av föremål samt vissa biståndsrelaterade verksamheter i samarbete med bl.a. Sida.

Tillgänglighet

Enligt de kulturpolitiska målen ska alla ha möjlighet att delta i kulturlivet och kulturpolitiken ska främja allas möjlighet till kulturupplevelser. En ökad tillgänglighet till kulturen är en av de viktigaste kulturpolitiska frågorna. Museerna har en väsentlig och avgörande roll för att dessa kulturpolitiska mål ska kunna nås. De flesta museer arbetar aktivt med tillgänglighetsfrågor, inte minst genom digitaliseringen av sina samlingar, och vidtar löpande förbättringsåtgärder. Det sker även genom bl.a. utbildning av personalen, riktade visningar till utvalda grupper, visningar på olika språk, anpassningar av lokalerna och installation av olika hjälpmedel samt samarbeten med föreningar och organisationer.

Analys och slutsatser

Resultaten av de statliga museernas verksamhet i relation till de kulturpolitiska målen samt de uppgifter som regeringen har beslutat om bedöms generellt som goda.

Museibesöken på både de centrala och de regionala museerna ökar stadigt, trots hård konkurrens från bl.a. upplevelseindustrin. Antal museibesök är dock bara en variabel bland flera vid bedömningen av museernas resultat. Minst lika viktigt är att se på verksamhetens kvalitet. I en ständigt föränderlig omvärld är det angeläget att de statliga museerna följer med i samhällsutvecklingen, inte minst för att kunna möta allmänhetens förväntningar och behov.

De statliga museerna förvaltar inte bara centrala delar av vårt kulturarv, utan är även väsentliga och relevanta aktörer när det gäller dagsaktuella frågor. Det är positivt att museerna under senare år har tagit en allt mer aktiv roll som en plats där människor kan diskutera och reflektera över aktuella frågeställningar, som t.ex. demokratiutveckling, alla människors lika värde och kulturell mångfald.

Sveriges museer tillhör de främsta i världen, inte minst när det gäller verksamhet som är riktad mot barn och unga samt samarbete med skolan. Museerna erbjuder t.ex. pedagogiska upplevelser för barn och unga såväl inom ramen för det formella lärandet i förskola, grundskola och gymnasiet, som för att tillsammans med vuxna eller på egen hand besöka museerna. En samlad bedömning av museernas verksamhet för

barn och ungdom visar att institutionerna generellt arbetar med att möta barns och ungas behov samt prioriterar målgruppen i sin verksamhet.

Det är en utmaning för flera museer att hantera en ständigt växande föremålssamling. Ett ökat antal föremål kräver ökade insatser inom konservering, klimatförbättring, magasinering och allmän föremålsvård. Museerna har genomfört ett flertal kvalitetshöjande åtgärder inom området. Samtidigt behöver vissa museer intensifiera arbetet för att trygga den långsiktiga vården av samlingarna.

En central fråga för museerna är vikten av att arbeta regionalt. Det är viktigt att understryka att de statliga museerna, trots att en majoritet av dem ligger i Stockholm, är hela Sveriges museer. Som ett led i ett ökat regionalt perspektiv har de statliga museerna i årets regleringsbrev regeringens uppdrag att utveckla sitt arbete för att verksamheten i ökad utsträckning ska ge effekter i hela landet.

En ytterligare fråga som är angelägen för museiområdet är att fortsätta arbetet med en ökad samverkan, både inom själva museisektorn och med övriga delar av samhället. Förutsättningarna för detta har förbättrats i och med Riksförbundet Sveriges museers uppgift som den primärt samlande noden och kommunikationskanalen för Sveriges museer. Det bör dock finnas utrymme för museerna att i än högre grad samarbeta och samverka inom sektorn samt med andra myndigheter och aktörer, inte minst det civila samhället. Regeringen ser ett betydande värde i att museernas samverkan och samarbete utvecklas ytterligare.

Museerna är även betydelsefulla för utvecklingen av besöks- och upplevelsenäringen i alla delar av Sverige. Museernas verksamhet ökar t.ex. attraktiviteten i regionen och kan bidra till ekonomisk tillväxt och ökad regional utveckling.

Inför kommande år står de statliga museerna inför vissa utmaningar vad gäller den strategiska kompetensförsörjningen. Under de närmaste åren kommer det att ske en generationsväxling bland museernas personal vilket utifrån ett verksamhetsperspektiv ställer krav på en väl avvägd kompetensförsörjning.

Övriga områden som de statliga museerna bör uppmärksamma vidare är eventuella brister i vården och förvaltningen av samlingarna samt en ökad digitalisering och tillgängliggörande av samlingarna. Vissa museer har även ett behov av

att se över sin publika verksamhet i syfte att öka den publika attraktionskraften.

Den uppföljning och utvärdering av Forum för levande historia som utfördes under året visar att myndigheten har en väl avvägd verksamhet och organisation utifrån det uppdrag myndigheten har.

Regeringens bedömning är att Riksutställningar har genomfört ett omfattande förändringsarbete avseende både budgetfrågor och personal på ett ansvarsfullt och strukturerat sätt. Samtidigt har myndigheten på ett nytänkande och konstruktivt sätt utvecklat verksamheten utifrån sitt nya uppdrag.

Tabell 10.2 Antal besökare vid de centrala museerna 2009–2011¹

	2009			2010			2011		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Statens historiska museer	94 000	84 000	178 000	106 000	81 000	187 000	88 000	100 000	188 000
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	366 000	215 000	581 000	335 000	165 000	500 000	367 000	244 000	611 000
Naturhistoriska riksmuseet (inkl. Cosmonova)	322 000	242 000	564 000	282 000	263 000	545 000	254 000	275 000	529 000
Statens museer för världskultur	413 000	217 000	630 000	553 000	395 000	948 000	556 000	356 000	912 000
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	227 000	154 000	381 000	243 000	158 000	401 000	260 000	146 000	406 000
Statens maritima museer ²	757 000	806 000	1 563 000	693 000	777 000	1 470 000	846 000	720 000	1 566 000
Arkitekturmuseet	40 000	36 000	76 000	62 000	39 000	102 900	64 000	73 000	137 000
Statens musikverk (Musik- och teatermuseet)	43 000	33 000	76 000	46 000	35 000	81 000	46 000	32 000	78 000
Statens försvars-historiska museer	37 000	69 000	106 000	75 000	121 000	196 000	73 000	149 000	222 000
Moderna museet	332 000	250 000	582 000	327 000	251 000	575 000	365 000	254 000	619 000
Stiftelsen Nordiska museet	188 000	81 000	269 000	196 000	84 000	280 000	157 000	115 000	272 000
Stiftelsen Skansen	885 000	520 000	1 405 000	788 000	497 000	1 285 000	775 000	623 000	1 398 000
Stiftelsen Tekniska museet	172 000	146 000	318 000	178 000	145 000	323 000	178 000	202 000	380 000
Stiftelsen Arbetets museum	124 000	94 000	218 000	124 000	94 000	218 000	145 000	86 000	231 000
Summa	4 000 000	2 953 000	6 947 000	4 101 000	3 149 000	7 111 900	4 174 000	3 375 000	7 549 000

¹ Uppgifterna för 2011 är främst hämtade från rapporten Besöksutveckling och tillgänglighet för museer 2011 men även från institutionernas årsredovisningar.

² För Marinmuseum och Vasamuseet saknas uppgifter för uppdelning på kvinnor och män.

10.5 Budgetförslag

10.5.1 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 10.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	926 455	Anslags- sparande	15 861
2012	Anslag	956 620 ¹	Utgifts- prognos	946 763
2013	Förslag	985 392		
2014	Beräknat	1 002 271 ²		
2015	Beräknat	1 019 364 ³		
2016	Beräknat	1 040 358 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 983 203 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 983 201 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 983 204 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för de centrala museer som är myndigheter. Följande centrala museer omfattas: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Arkitekturmuseet, Statens försvarshistoriska museer samt Moderna museet. De specifika uppgifterna framgår av instruktionen för varje myndighet.

Tabell 10.4 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor		
	2012	2013
Statens historiska museer	84 617	85 262
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	127 443	138 486
Naturhistoriska riksmuseet	158 965	160 408
Statens museer för världskultur	152 271	154 576
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	41 762	42 083
Statens maritima museer	114 483	117 475
Arkitekturmuseet	45 501	49 736
Statens försvarshistoriska museer	106 966	109 051
Moderna museet	124 612	128 315
Summa	956 620	985 392

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.5 Sammanställning över avgiftsinkomsterna¹ till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor		
	2010	2011
Statens historiska museer	11 566	11 683
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	60 718	71 506
Naturhistoriska riksmuseet ²	29 747	35 026
Statens museer för världskultur	52 051	45 740
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	15 203	15 368
Statens maritima museer ³	15 159	20 739
Arkitekturmuseet	6 607	6 703
Statens försvarshistoriska museer	13 763	19 701
Moderna museet	47 901	59 302
Summa	252 715	285 768

¹ I myndigheternas avgiftsinkomster ingår bl.a. entré- och visningsinkomster samt inkomster av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

² Intäkterna för Cosmonova redovisas i tabell 10.6.

³ Intäkterna för Vasamuseet redovisas i tabell 10.7.

Tabell 10.6 Uppdragsverksamhet Cosmonova

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	15 034	16 786	-1 752
Prognos 2012	15 140	17 075	-1 935
Budget 2013	14 425	17 118	-2 693

Tabell 10.7 Uppdragsverksamhet Vasamuseet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	110 265	108 293	1 972
Prognos 2012	90 000	90 000	0
Budget 2013	96 545	96 545	0

Regeringens överväganden

Tabell 10.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	956 620	956 620	956 620	956 620
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	29 178	48 298	65 437	86 484
Beslut	-406	-1 293	-1 315	-1 342
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-1 354	-1 377	-1 405
Förslag/ beräknat anslag	985 392	1 002 271	1 019 364	1 040 358

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

I enlighet med beräkningar i budgetpropositionen för 2011 beräknar regeringen att Nationalmuseum tillförs ytterligare 10 miljoner kronor fr.o.m. 2013 för renovering av museet.

Till följd av att förstärkningen för Moderna museet i Malmö upphör fr.o.m. 2013 minskar anslaget med 1 miljon kronor.

I enlighet med beräkningar i budgetpropositionen för 2010 beräknas anslaget minska med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2013 när de medel som finansierat Flygvapenmuseum återgår till utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Motsvarande medel omprioriteras fr.o.m. 2013 inom anslaget till Statens försvarshistoriska museer att användas till driften av Flygvapenmuseum.

Regeringen beräknar att anslaget minskas med 6,2 miljoner kronor fr.o.m. 2013 och med ytterligare 1 miljon kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 985 392 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 1 002 271 000 kronor, 1 019 364 000 kronor respektive 1 040 358 000 kronor.

10.5.2 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 10.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Utfall		Anslags- sparande	
2011		235 081		0
2012	Anslag	237 388 ¹	Utgifts- prognos	237 388
2013	Förslag	239 538		
2014	Beräknat	242 073 ²		
2015	Beräknat	245 424 ³		
2016	Beräknat	249 732 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 239 197 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 239 197 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 239 197 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till centrala museer som är stiftelser. Följande centrala museer är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum.

Tabell 10.10 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor		
	2012	2013
Nordiska museet	110 145	111 209
Skansen	67 667	68 257
Tekniska museet	45 339	45 694
Arbetets museum	14 237	14 378
Summa	237 388	239 538

Avgiftsinkomsterna för de centrala museerna som är stiftelser uppgick 2011 till ca 188 119 miljoner kronor.

Tabell 10.11 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor		
	2010	2011
Nordiska museet	29 704	29 652
Skansen	105 714	116 965
Tekniska museet	23 648	35 077
Arbetets museum	5 985	6 425
Summa	165 051	188 119

Regeringens överväganden

Tabell 10.12 Härlledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	237 388	237 388	237 388	237 388
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 150	5 030	8 386	12 700
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-345	-350	-356
Förslag/beräknat anslag	239 538	242 073	245 424	249 732

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 239 538 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 242 073 000 kronor, 245 424 000 kronor respektive 249 732 000 kronor.

10.5.3 8:3 Bidrag till vissa museer

Tabell 10.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
			Anslags-sparande	
2011	Utfall	41 213		1 000
2012	Anslag	43 157 ¹	Utgifts-prognos	42 064
2013	Förslag	46 639		
2014	Beräknat	45 918 ²		
2015	Beräknat	46 556 ³		
2016	Beräknat	47 375 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 45 367 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 45 367 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 45 367 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för bidrag till ett antal museer och andra institutioner, de flesta med viss formell anknytning till staten.

Tabell 10.14 Sammanställning över medelstillelningen¹

Tusental kronor		
	2012	2013
Dansmuseet	8 376	9 476
Millesgården	3 908	3 946
Thielska galleriet	3 873	4 930
Föremålsvård i Kiruna	13 119	13 179
Nobelmuseet	4 952	4 952
Svensk Form	2 797	2 824
Röhsska museet	1 002	1 002
Strindbergsmuseet	581	581
Judiska museet	602	1 602
Bildmuseet	743	743
Zornsamlingarna	204	404
Åttje, Svenskt fjäll- och samemuseum	500	500
Riksförbundet Sveriges museer	1 500	1 500
Till regeringens disposition	1 000	1 000
Summa	43 157	46 639

¹ Medelstillelningen för 2013 är preliminär.

Regeringens överväganden

Tabell 10.15 Härlledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:3 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	43 157	43 157	43 157	43 157
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	289	816	1 427	2 212
Beslut	3 193	2 006	2 034	2 069
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-61	-62	-63
Förslag/beräknat anslag	46 639	45 918	46 556	47 375

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

I budgetpropositionen för 2012 tilldelades Thielska galleriet 1 miljon kronor engångsvis för 2012. Under 2013 beräknas bidraget till Thielska galleriet höjas med 2 miljoner kronor, varav 1

miljon kronor engångsvis, för att fortsätta det förändringsarbete som inletts.

Bidraget till Zornsamlingarna beräknas höjas med 200 000 kronor under 2013 för planerat underhåll.

Bidraget till Judiska museet beräknas höjas med 1 miljon kronor fr.o.m. 2013 för att ge verksamheten en stabilare grund.

Bidraget till Dansmuseet beräknas höjas med 1 miljon kronor fr.o.m. 2013 för att fortsatt kunna bedriva kvalitativ verksamhet.

Regeringen föreslår att 46 639 000 kronor anvisas under anslaget 8:3 *Bidrag till vissa museer* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 45 918 000 kronor, 46 556 000 kronor respektive 47 375 000 kronor.

10.5.4 8:4 Riksställningar

Tabell 10.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	40 992	Anslags-sparande	3 493
2012	Anslag	44 307 ¹	Utgifts-prognos	44 444
2013	Förslag	44 026		
2014	Beräknat	45 822 ²		
2015	Beräknat	46 601 ³		
2016	Beräknat	47 559 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 44 962 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 44 962 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 44 962 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Riksställningars förvaltningskostnader. Riksställningar har till uppgift att främja utveckling och samarbete inom utställningsområdet genom att bl.a. stödja produktion och förmedling av turnerande utställningar, biträda med rådgivning och annan service samt i övrigt utveckla och förnya utställningen som medium för kunskapsförmedling, debatt och upplevelse.

Regeringens överväganden

Tabell 10.17 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:4 Riksställningar

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	44 307	44 307	44 307	44 307
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	487	1 344	2 120	3 074
Beslut	-1 000	0	0	0
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	232	171	174	178
Förslag/beräknat anslag	44 026	45 822	46 601	47 559

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Övergångseffekter till följd av kostnadsmissig avräkning av myndigheternas förvaltningsutgifter redovisas under övrigt. Anslaget minskar (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen beräknar att anslaget minskar med 1 miljon kronor för 2013 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 44 026 000 kronor anvisas under anslaget 8:4 *Riksställningar* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 45 822 000 kronor, 46 601 000 kronor respektive 47 559 000 kronor.

10.5.5 8:5 Forum för levande historia

Tabell 10.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	42 734	Anslags-sparande	305
2012	Anslag	43 747 ¹	Utgifts-prognos	44 203
2013	Förslag	44 069		
2014	Beräknat	43 838 ²		
2015	Beräknat	44 578 ³		
2016	Beräknat	45 489 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 43 024 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 43 024 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 43 025 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Forum för levande historia. Forum för levande historia ska arbeta med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med ut-

gångspunkt i Förintelsen. Myndigheten har särskilt till uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten. Verksamheten ska syfta till att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Genom förmedling och kunskapsuppbyggnad ska verksamheten med stöd i forskning bedrivas i form av kulturverksamhet, seminarier, föreläsningar och debatt m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 10.19 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:5 Forum för levande historia

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	43 747	43 747	43 747	43 747
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	322	1 155	1 913	2 846
Beslut		-1 000	-1 017	-1 038
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-64	-65	-66
Förslag/beräknat anslag	44 069	43 838	44 578	45 489

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen beräknar att anslaget minskar med 1 miljon kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 44 069 000 kronor anvisas under anslaget 8:5 *Forum för levande historia* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 43 838 000 kronor, 44 578 000 kronor respektive 45 489 000 kronor.

10.5.6 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 10.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
År	Slagslag	Utveckling	Belopp
2011	Utfall		Anslags-sparande 80
2012	Anslag	80 ¹	Utgifts-prognos 78
2013	Förslag	80	
2014	Beräknat	80	
2015	Beräknat	80	
2016	Beräknat	80	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används till inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Den som anordnar en tillfällig utställning som ska visas i Sverige kan under vissa förutsättningar få en statlig utställningsgaranti. Utställningsgaranti får också lämnas för svenska kulturmanifestationer utomlands. Statens kulturråd prövar ansökningarna om utställningsgarantier.

Regeringens överväganden

Tabell 10.21 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	80	80	80	80
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	80	80	80	80

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 80 000 kronor anvisas under anslaget 8:6 *Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa föremål* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 80 000 kronor, 80 000 kronor respektive 80 000 kronor.

11 Trossamfund

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Nämnden för statligt stöd till trossamfunds verksamhet och stödet till trossamfunden.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Trossamfund</i>							
9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	5	7	7	7	7	7	7
9:2 Stöd till trossamfund	50	60	59	75	75	75	75
Summa Trossamfund	55	67	65	82	82	82	83

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

11.3 Mål

Riksdagen har antagit mål för statens bidrag till trossamfund, som har införts i 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45). Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundens att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

11.4 Resultatredovisning

Resultat

Statligt stöd till trossamfund lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp i enlighet med förordning (1999:94) om statsbidrag till trossamfund. Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) fördelade under 2011 ca 50 miljoner kronor som stöd till 40 trossamfund och samverkansorgan i form av organisations-, verksamhets- och projektbidrag. Regeringen har fortsatt haft kontakt med trossamfundet under året bl.a. med Rådet för kontakter med trossamfundet och belyst aktuella frågor med koppling till trossamfundet. Bland annat har frågeställningar om samhällets grundläggande värderingar och trossamfundens arbete med värdegrundsfrågor analyserats och diskuterats. Den ökade efterfrågan på kunskap om trossamfundet och deras verksamhet och villkor i olika sammanhang har även inneburit att SST i fortsatt stor omfattning varit remissinstans när det gäller t.ex. utredningsförslag men även som expert när det gäller allmänna trossamfunds- och religionsfrågor. SST har en konsulenttjänst för lokal krisberedskap och som har till uppgift att utveckla och samordna trossamfundens lokala organisation inom krisberedskap samt att uppmärksamma kommuner på behovet av kontaktnät som även omfattar församlingar knutna till SST. Nämnden deltar även i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samrådsgrupp med trossamfundet i Sverige samt i Nationell interreligiös katastrofgrupp med uppgift att vid stora katastrofer samordna trossamfundens gemensamma manifestationer. För att möta det ökande behovet kring att ge stöd till trossamfundet tillfördes

anslaget för stöd till trossamfund 10 miljoner kronor fr.o.m. 2012.

Analys och slutsatser

Den religiösa mångfalden i samhället, liksom engagemanget för etiska och existentiella frågor, medför ökad uppmärksamhet för och förväntningar på insatser från trossamfundet. Trossamfundet kan genom sin verksamhet bidra till större kunskap, förståelse och respekt för olika trosinriktningar. Kontakter och samverkan mellan olika trossamfund, liksom trossamfundens egen medverkan inom olika samhällsområden är värdefull. Trossamfundet erbjuder värdefulla mötesplatser där människor kan få ge uttryck för andliga och existentiella behov och frågeställningar. Trossamfundets roll och arbete i krisberedskap är mycket betydelsefull och SST:s uppgift att samordna lokal krisberedskap fyller en viktig roll.

Statens stöd till trossamfund används i enlighet med målen för stödet.

11.5 Budgetförslag

11.5.1 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tabell 11.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	4 947	Anslags-sparande	-212
2012	Anslag	6 948 ¹	Utgifts-prognos	6 565
2013	Förslag	6 982		
2014	Beräknat	7 125 ²		
2015	Beräknat	7 254 ³		
2016	Beräknat	7 410 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 975 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 976 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 6 975 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader för Nämnden för statligt stöd till trossamfund. Nämnden har till uppgift att pröva frågor om statsbidrag till trossamfund samt handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskaps-samordning och ha kontakt med och samverka

med andra myndigheter och organisationer i frågor som rör trossamfund.

Regeringens överväganden

Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	6 948	6 948	6 948	6 948
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning ²	34	184	313	469
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-7	-7	-7
Förslag/beräknat anslag	6 982	7 125	7 254	7 410

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Regeringen föreslår att 6 982 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Nämnden för statligt stöd till trossamfund* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 7 125 000 kronor, 7 254 000 kronor respektive 7 410 000 kronor.

11.5.2 9:2 Stöd till trossamfund

Tabell 11.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	50 337	Anslags-sparande	911
2012	Anslag	60 232 ¹	Utgifts-prognos	58 706
2013	Förslag	75 232		
2014	Beräknat	75 162 ²		
2015	Beräknat	75 162 ³		
2016	Beräknat	75 162 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 75 162 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 75 162 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 75 162 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för stöd till trossamfund. Målet för det statliga stödet till trossamfund är att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundet att bedriva en aktiv och långsiktigt

inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. Förutsättningarna för att ett trossamfund ska få statligt stöd är att det bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på och att samfundet är stabilt och har egen livskraft. Statligt stöd till trossamfund kan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp till registrerade trossamfund.

Under anslaget beräknas även medel till Skatteverket för kostnader för avgiftshjälp (se prop. 1998/99:124, s. 69 f.).

Regeringens överväganden

Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	60 232	60 232	60 232	60 232
Förändring till följd av:				
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0	0
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-70	-70	-70
Förslag/beräknat anslag	75 232	75 162	75 162	75 162

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

För att möta det ökade behovet kring att ge stöd till trossamfundet tillförs anslaget för stöd till trossamfund 15 miljoner kronor fr.o.m. 2013. Förslaget finansieras bl.a. genom att anslag 1:6 *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med 5 miljoner kronor och att anslag 4:5 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med 5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 75 232 000 kronor anvisas under anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 75 162 000 kronor, 75 162 000 kronor respektive 75 162 000 kronor.

12 Film

12.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till filmproduktion och filmkulturella insatser som fördelas via Stiftelsen Svenska Filminstitutet samt Konstnärsnämndens filmstöd.

12.2 Utgiftsutveckling

Tabell 12.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Film</i>							
10:1 Filmstöd	302	303	303	317	317	302	287
Summa Film	302	303	303	317	317	302	287

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

12.3 Mål

Resultatredovisningen sker med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 3.3.

12.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet utgår från de mål för filmpolitiken som slagits fast genom propositionen Fokus på film – en ny svensk filmpolitik (prop. 2005/06:3, bet. 2005/06:KrU5, rskr. 2005/06:98). Bedömningen baseras bl.a. på uppgifter om stöd till regionala insatser, bevarande av film, jämställdhet på filmområdet, stöd till film i skolan, stöd till visningsorganisationer och festivaler samt stöd för att göra svensk film tillgänglig för personer med syn- och hörselnedsättning. Bedömningen av resultatet utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

Insatserna sker främst genom Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Visst stöd fördelas även genom Konstnärsnämnden.

Resultat

Stöd till svensk filmproduktion och vissa stöd till distribution och visning av film i hela landet finansieras och regleras i 2006 års filmavtal mellan staten, filmbranschen och flera tv-företag. Avtalet gäller t.o.m. den 31 december 2012. I januari 2012 undertecknades en avsiktsförklaring om ett nytt filmavtal som kommer att träda i kraft den 1 januari 2013.

Avtalet innebär ökade resurser till filmen genom att avtalsmedlen ökar med ca 30 miljoner kronor per år, varav statens del ökar med 15 miljoner kronor per år. Merparten av dessa medel satsas på ett nytt stöd till dramaserier och en förstärkning av stöden till barn-, ungdoms-, kort- och dokumentärfilm. Dessutom moderniseras avtalet bl.a. genom nya mål, att möjlighet ges att tilldela stöd för nyskapande s.k. konvergerad media och genom att kravet på biografpremiär för lång spelfilm tas bort.

Statens direkta bidrag till filmavtalet uppgick 2011 till 185 miljoner kronor. Vid sidan av avtalet bidrog staten med ungefär 117 miljoner kronor till olika filmkulturella insatser, varav 15 miljoner kronor var stöd till digitalisering av biografier. Inom ramen för regeringens satsning på unga kvinnors filmskapande anvisades 2,2 miljoner kronor åren 2010–2011.

Digitalisering av biografier

Omställningen från analog till digital teknik vid landets biografier går i snabb takt. Vid årsskiftet 2011/12 var 33 procent av landets biografier digitala, jämfört med 17 procent ett år tidigare. Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2011 en satsning på digitalisering av biografier om totalt 60 miljoner kronor åren 2012–2015. Mot bakgrund av att utvecklingen gått snabbare än förväntat tidigare lades satsningen för att i stället inledas under senare hälften av 2011. Medlen fördelas av Filminstitutet som under 2011 fördelade ungefär fem miljoner kronor till 20 biografier.

Stöd till regionala insatser

Syftet med stöden till regional och lokal filmverksamhet är att stimulera den regionala utvecklingen av filmpedagogisk verksamhet, visning av film och s.k. växthusverksamhet för unga filmare. Filminstitutet fördelade 11,2 miljoner kronor till 14 regionala resurscentrum under 2011. Det är en minskning med fem resurscentrum jämfört med året innan. Dessa fem regionala resurscentrum får från och med 2011 stöd från Statens kulturråd genom kultursamverkansmodellen. Den regionala motprestationen var drygt 30 miljoner kronor, vilket är tre gånger så mycket som de statliga medlen. Några regionala resurscentrum har även fått stöd från EU:s strukturfonder.

En tydlig tendens under de senaste åren är att allt fler resurscentrum fokuserar på den strategiska delen av arbetet, exempelvis rådgivning och kompetensutveckling för lärare och rektorer samt samordning av de pedagogiska insatserna. Många resurscentrum strävar också efter att hitta långsiktiga arbetsmodeller där utbildning i film och rörliga bilder blir en integrerad del av den ordinarie undervisningen i skolan. På flera

platser bedrivs pilotprojekt inom förskola, särskola och kulturskola för att pröva nya metoder att nå fler målgrupper. Några regionala resurscentrum har arrangerat biografvisningar för synskadade.

Det statliga ekonomiska stödet, tillsammans med Filminstitutets och de regionala resurscentrumens långvariga utvecklingsarbete, har bidragit till att utveckla en basnivå av regional verksamhet över hela landet. Detta har medfört att den filmpedagogiska verksamheten bedrivs på ett stabilt och långsiktigt sätt.

Stöd till film i skolan

År 2011 fördelades drygt 1,8 miljoner kronor till filmpedagogiska projekt i 25 kommuner, inom ramen för Filminstitutets stöd till film i skolan. Stödet syftar till att långsiktigt bygga upp skolornas kompetens och arbete med film och rörlig bild. Allt fler kommuner tar nu själva ansvar för arbetet med skolbio och film i skolan utan stöd från Filminstitutet. Under perioden 1996 till 2010 har antalet kommuner som bedriver skolbio utan stöd från Filminstitutet mer än fördubblats. Skolorna använder i högre grad än tidigare egen teknisk utrustning och visar film på skolan, i stället för på biograf. Filminstitutet har under de senaste åren fokuserat på att vara en resurs för kommunernas och skolornas filmpedagogiska arbete. Detta sker bl.a. genom stöd till projekt för att utveckla mediepedagogiska program eller planer för kompetensutveckling. Under 2011 har Filminstitutet publicerat filmhandledningar till 33 olika titlar inom olika genrer, såväl spelfilmer som dokumentärer och kortfilmer. Handledningarna har en hög nedladdningsfrekvens på Filminstitutets webbplats.

Filminstitutets stöd till filmpedagogisk verksamhet kompletterar på flera sätt de projekt som stöds via regeringens satsning Skapande skola, som Statens kulturråd administrerar.

Stöd till visningsorganisationer och filmfestivaler

Det sammanlagda stödet till visningsorganisationer var något lägre 2011 än året innan, men detta beror på att tre projektstöd till två nya organisationer, som beviljades under 2010, finansierades med outnyttjade stödmedel från tidigare år.

Totalt fördelades ca 7,8 miljoner kronor i stöd till ideella organisationer. Genom att samordna icke-vinstdrivande biografier är dessa organisationer viktiga för spridningen av filmer som uppskattas av kritiker och festivaler, men har svårt att nå en stor publik.

Sammanlagt fördelades nästan 3,7 miljoner kronor till elva filmfestivaler i landet. I stödgivningen har de festivaler prioriterats som med ett stort antal filmer, seminarier, journalister och filmintresserade bidrar till att öka intresset för kvalitetsfilm i Sverige. Göteborg International Filmfestival och Stockholms Internationella Filmfestival fick de största bidragen om ca 1,3 miljoner kronor respektive 0,7 miljoner kronor.

Bredd och spridning

Antalet premiärsatta filmer var 238 under 2011, vilket är 16 fler än 2010, men på ungefär samma nivå som 2009. För andra året i rad ökade antalet filmer som var från andra delar av världen än Europa och USA. Totalt hade 18 titlar från övriga världen premiär 2011, vilket är den högsta noteringen sedan 2006. Filminstitutets utökade stöd till lansering av importerad kvalitetsfilm har gjort det möjligt att lansera ett fortsatt stort antal kvalitetsfilmer. Om man jämför besökssiffror för kvalitetsfilmer i olika europeiska länder är resultatet för Sverige lågt, även relaterat till ländernas olika folkmängd. Biobesöken per capita är också lägre i Sverige än i många andra europeiska länder och i USA. En möjlig förklaring till de relativt låga besökssiffrorna är att visningarna ofta är koncentrerade till de tre storstäderna, samtidigt som majoriteten av befolkningen finns utanför dessa städer.

Stöd till syntolkning och textning

För att göra svensk film tillgänglig för syn- och hörselskadade fördelar Filminstitutet medel till syntolkning och textning av film på biograf och dvd. I fördelningen av stödet prioriteras barn- och ungdomsfilm.

Syntolkad film på biograf och dvd

Under 2011 genomfördes ungefär 100 syntolkade filmvisningar på biograf jämfört med 69 visningar 2010. Det sammanlagda antalet besökare på dessa visningar var ca 1 300. Motsvar-

ande siffra 2010 var 872 besökare. Förklaringen till att antalet syntolkade filmvisningar har ökat är bl.a. att det tillkommit ett antal nya aktörer som bedriver syntolkad filmverksamhet på både regional och nationell nivå.

Antalet genomförda syntolkade filmvisningar är lägre än det antal som beviljats stöd. Både antalet genomförda visningar och den geografiska spridningen av dessa påverkas i hög grad av att syntolkade filmvisningar främst bedrivs av ideella krafter. Flera landsting har dock börjat ta ansvar för det syntolkade utbudet, vilket på sikt kan förbättra kontinuiteten. För att ytterligare stärka det regionala och lokala arbetet med syntolkade filmvisningar, och på sikt öka både antalet visningar och besök, genomförde Synskadades Riksförbund under 2011 en kurs för syntolkningsarrangörer, med stöd från Filminstitutet. Stöd beviljades även till sju syntolkade dvd-utgåvor.

Under 2011 gav regeringen i uppdrag till Filminstitutet och Post- och telestyrelsen att utreda och utveckla de tekniska förutsättningarna att använda i förväg inspelade syntolkade ljudspår på visningar av svensk film på digitala biografer. Uppdraget ska redovisas under 2013.

Textad film på biograf

Fram till 2009 var trenden att det blev allt svårare för textade svenska filmer att få plats på biografrepertoaren i de större svenska städerna och att därmed nå den största delen av den döva och hörselskadade publiken. I syfte att förändra detta har Filminstitutet under 2009–2011 arrangerat en serie dialogmöten mellan filmdistributörer, biografägare och intresseorganisationer för döva och hörselskadade. Aktörerna har formulerat en gemensam ambition att förbättra situationen när det gäller programsättning av och information om visningar av textad svensk film så att filmen får möjlighet att nå så många som möjligt. Totalt hade tolv textade svenska filmer biografpremiär under 2011.

Den totala publiken på textade svenska filmer var ca 25 000 besökare, ungefär 2 000 besökare fler än 2010. I fördelningen av stödet prioriteras barn- och ungdomsfilm, samtidigt som utfallet är beroende av det totala utbudet av barn- och ungdomsfilm och vilka filmer de sökande prioriterar. Av de tolv premiärsatta svenska långfilmer som visades med svensk text under 2012 var tre barn- och ungdomsfilmer. Denna siffra

speglar dock utbudet av svensk barn- och ungdomsfilm under året.

Bevarande och tillgängliggörande av filmarvet

Filmarkivet vid Filminstitutet samlar in och bevarar visningskopior av alla filmer som visats på biograf i Sverige. Antalet inkomna filmer och material var fler 2011 än närmast föregående år, bl.a. på grund av att filmlaboratorier och distributions- och produktionsbolag som digitaliserat sin verksamhet inte längre har bruk för analoga originalmaterial och visningskopior. Under 2011 har arbetet med att bevara arkivsamlingarna för framtiden intensifierats. Ett nytt kompaktarkiv med ett kontrollerat klimat optimerat för pappersmaterial har installerats i Filmhuset.

Cinamateket är Filminstitutets visningsverksamhet med uppdrag att hålla filmhistorien levande. Under 2011 ägde 441 visningar av arkivets kopior rum i Stockholm, Göteborg och Malmö, vilket är en ökning jämfört med föregående år. Unga Cinamateket, som är Filminstitutets satsning på filmhistoria för barn och ungdomar mellan 7 och 12 år, har fortsatt att locka en stor publik.

I början av 2011 invigdes webbplatsen filmarkivet.se, som är ett samarbetsprojekt mellan Filminstitutet och Kungl. biblioteket. Filmer ur respektive institutions samlingar tillhandahålls gratis som en streamingtjänst över nätet. Främst rör det sig om filmer som annars sällan tillgängliggörs, i huvudsak kort- och dokumentärfilm, reklamfilm och annan sorts beställningsfilm, av stort intresse för såväl allmänhet som specialintresserade och forskare.

Stort internationellt intresse för svenska filmer

Svensk film fortsätter att vara mycket eftertraktad internationellt. Efterfrågan från utländska festivaler blir allt större och svenska filmer väckte stor uppmärksamhet och prisbelönades på några av världens mest prestigefulla festivaler som Berlin, Cannes, Venedig och Toronto. År 2011 ökade även exporten av ny svensk film markant. Det såldes 21 nya svenska långfilmer till utlandet 2011, jämfört med tio filmer 2010.

Svensk spelfilm visades på 220 filmfestivaler runt världen, jämfört med 196 festivaler 2010. Svensk

dokumentärfilm visades på 172 festivaler, jämfört med 117 festivaler 2010 och svensk kortfilm på ca 240 festivaler, en minskning från 275 festivaler 2010.

Internationellt utbyte och samarbete

EU:s Mediaprogram löper till och med 2013. Programmet omfattar stöd till utveckling, distribution och marknadsföring av europeisk film i syfte att stärka den europeiska audiovisuella branschens konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk.

Den totala budgeten för programperioden är 755 miljoner euro. Under 2011 tilldelades svenska projekt ca 3,2 miljoner euro, varav 65 procent utgjorde stöd till producenter och ca 26 procent distributionsstöd.

Jämställdhet på filmområdet

Filmavtalets jämställdhetsmål är att stödet till svensk filmproduktion ska fördelas jämnt mellan kvinnor och män. Målet har varit särskilt svårt att nå när det gäller regissörer, där andelen kvinnor legat på ca 30 procent under de senaste åren.

Av de 38 svenska långfilmer (spel- och dokumentärfilm) som fick stöd av konsulent under 2011 var andelen kvinnor bland regissörer 43 procent, manusförfattare 50 procent och producenter 43 procent. Ökningen när det gäller andelen kvinnor bland regissörer bedöms dock vara tillfällig under 2011. En svagt uppåtgående trend kan dock ses över tid. Antalet konsulentstödda filmer med kvinnor i nyckelpositioner har ökat jämfört med den förra filmavtalsperioden.

Tabell 12.2 Andel kvinnor som regisserat, manusförfattat och producerat långa spelfilmer, med eller utan stöd från Svenska Filminstitutet (i procent)

	2000–2005		2006–2010	
	Med stöd	Utan stöd	Med stöd	Utan stöd
Regi	19	10	26	7
Manus	26	23	38	15
Producent	28	16	33	19

Regeringen inledde en satsning på unga kvinnors filmskapande 2010. Syftet är att skapa möjligheter för långsiktiga nätverk och på annat sätt öka möjligheterna för unga kvinnliga filmskapare att etablera sig som filmare. Under 2011 fördelades 980 000 kronor till 13 projekt över hela landet. Därtill fördelades 110 000 kronor till en studie som ska mynna ut i konkreta åtgärdsförslag för ökad jämställdhet. Avsikten är att totalt avsätta ca 8,3 miljoner kronor till och med 2014.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på området syftar till att öka bredden och mångfalden i filmutbudet och till att stimulera filmkulturen i landet.

Det nya filmavtalet innebär att staten och film- och tv-branschen även fortsättningsvis tar ett gemensamt ansvar. Genom avtalet skapas långsiktiga och stabila spelregler för svensk film. Avsikten är att avtalet ska gälla från och med 2013.

Digitaliseringen av distribution, visning och hantering av filmarvet är en högaktuell fråga. I snabb takt går nu landets biografer över till digital visning. Den största biografkedjan, SF Bio AB, beräknas ha genomfört digitalisering av samtliga biografer under 2012. Regeringens satsning på digitalisering av biografer med 60 miljoner kronor bidrar till att mindre biografer runt om i landet kan anpassas till den nya digitala tekniken. Detta är en förutsättning för att dessa biografer ska kunna visa nyproducerade filmer och därmed leva vidare.

Det finns fortfarande en obalans mellan män och kvinnor när det gäller fördelningen av filmstöd. För att förstärka jämställdhetsarbetet inledde regeringen 2010 en satsning på unga kvinnors filmskapande i s.k. växthusverksamhet med 1,1 miljoner kronor. Satsningen förstärktes under 2011 med sammanlagt 6,5 miljoner kronor för perioden 2011–2014 och ytterligare 750 000 kronor anvisades i budgetpropositionen under 2012. Betydelsen av jämställdhet inom filmen tydliggörs även i det nya filmavtalet.

12.5 Budgetförslag

12.5.1 10:1 Filmstöd

Tabell 12.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	302 334	Anslags- sparande	0
2012	Anslag	302 894 ¹	Utgifts- prognos	302 894
2013	Förslag	317 144		
2014	Beräknat	317 144		
2015	Beräknat	302 144		
2016	Beräknat	287 144		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används dels för stöd till svensk filmproduktion m.m. enligt det avtal som avses gälla fr.o.m. den 1 januari 2013, dels för stöd till filmkulturella insatser utanför avtalets ram. Syftet med stödet är att främja värdefull svensk filmproduktion, spridning och visning av värdefull film samt bevarandet och tillgängliggörandet av filmer och material av kulturhistoriskt intresse. Syftet är också att verka för internationellt samarbete samt att förbättra kvinnliga filmskapares villkor. Under anslaget beräknas även medel för Konstnärsnämndens filmstöd.

stärka statens bidrag till filmavtalet beräknar regeringen en anslagskredit om 15 miljoner kronor för 2013. För 2014 tillförs anslaget 30 miljoner kronor, varav 15 miljoner kronor avser att täcka 2013 års anslagskredit och resterande 15 miljoner kronor avser förstärkningen i filmavtalet. För 2015 tillförs anslaget 15 miljoner kronor för filmavtalet.

Regeringen föreslår att 317 144 000 kronor anvisas under anslaget 10:1 *Filmstöd* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 317 144 000 kronor, 302 144 000 kronor respektive 287 144 000 kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 12.4 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 10:1 Filmstöd

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	302 894	302 894	302 894	302 894
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	14 250	14 250	-750	-15 750
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	317 144	317 144	302 144	287 144

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget ökas med 15 miljoner kronor under 2013 för att avsluta satsningen på digitalisering av biografier, dvs. totalt 30 miljoner kronor avsätts för detta ändamål 2013. Anslaget minskas med 750 000 kronor till följd av att en tidsbegränsad satsning avslutades 2012. För att för-

13 Medier

13.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Presstödsnämnden, Myndigheten för radio och tv, Statens medieråd samt presstödet och stödet till taltidningar. Avsnittet omfattar även Sveriges

Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Budgetförslagen avseende Presstödsnämnden, presstödet och Myndigheten för radio och tv redovisas dock under utgiftsområde 1.

13.2 Utgiftsutveckling

Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom Medier utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	21	22	21	21	22	23	23
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2	3	3	2	2	2	2
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	0 ²	1	1	0 ³	1	1	1
11:4 Statens medieråd	17	17	17	17	17	17	18
11:5 Stöd till taltidningar	125	113	111	113	83	98	113
Summa Medier	166	155	152	154	126	141	157

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Utfallet för 2011 var 316 000 kronor.

³ Förslag för 2013 är 383 000 kronor.

13.3 Mål

Målen för området är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2008/09:1, utg.omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92).

13.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom området medier utgår bl.a. från:

- granskningsnämndens bedömning huruvida programföretagen i allmänhetens tjänst har uppfyllt uppdraget i allmänhetens tjänst,
- antalet tillstånds- och tillsynsärenden rörande radio och tv,
- utbetalat presstöd i form av driftsstöd och distributionsstöd fördelat på antal tidningar,
- antalet utgivna taltidningar, kostnader samt antalet abonnenter för dessa,
- antalet beslut i granskningsnämnden för radio och tv,
- insatser för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem mot skadlig mediepåverkan.

13.4.1 Radio och tv i allmänhetens tjänst

Resultat

Den nuvarande tillståndsperioden för programföretagen Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) inleddes den 1 januari 2010 och löper till och med den 31 december 2013.

Enligt programföretagens sändningstillstånd ska verksamheten präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället. Sändningarna ska vara tillgängliga i hela landet och programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos

befolkningen i hela landet. Programföretagen ska beakta programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och ge utrymme åt en mångfald av åsikter och meningsyttringar.

Hänsyn ska tas till mediets särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt till tiden för sändning av programmen.

Riksdagens beslut om riktlinjerna för radio och tv i allmänhetens tjänst för perioden 2010–2013 (prop. 2008/09:195, bet. 2009/10:KrU3, rskr. 2009/10:61) innebär bl.a. ett tydligare uppdrag för programföretagen, en fördjupning av kulturutbudet i SR och SVT, en skärpning av reglerna för direkt sponsring i SVT och en förenkling av reglerna för indirekt sponsring. Därutöver ska SR och SVT bl.a. utveckla och vidga sitt kulturutbud samt höja ambitionsnivån när det gäller tv-program på teckenspråk och textning av tv-sändningar.

Riksdagens beslut om medelstilldelning till programföretagen för 2012 (prop. 2011/12:1, utg.omr. 17, bet. 2011/12:KrU1, rskr. 2011/12:74) inkluderar en särskild tilldelning på totalt 100 miljoner kronor från rundradiokontot i syfte att göra program ur arkiven tillgängliga för allmänheten.

SR, SVT och UR redovisar årligen till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) och granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för radio och tv hur uppdraget har genomförts. De senaste redovisningarna avser 2011, dvs. det andra året i den nuvarande tillståndsperioden.

Sveriges Radio AB

SR sänder FM-radio i fyra rikstäckande och 25 lokala radiokanaler. SR sänder också ett antal kanaler via digitalradio, som kan nås av ungefär 35 procent av befolkningen. Härutöver har SR ett omfattande programutbud tillgängligt via webben. SR har nyhetsredaktioner på 35 orter.

Av allmänproduktionen producerades 56 procent utanför Stockholm. Företaget använde 449 miljoner kronor till inköp av rättigheter och utomstående medverkan, vilket är ungefär i nivå med 2010.

Tabell 13.2 Sveriges radios programutbud i FM-radio, fördelat på programområden

Sänd tid i timmar	2011	2010
Nyheter	16 609	16 097
Samhälle	15 025	14 810
Livsstil	3 945	3 848
Kultur	6 973	6 786
Sport	4 170	4 265
Underhållning	5 723	5 795
Musik	62 523	62 878
Trafik och service	3 109	3 113
Totalt	118 077	117 590

Av tabellen ovan framgår hur SR:s första-sändningar i FM fördelade sig på olika programområden 2011 och 2010. Musik är den största kategorin och utgjorde, liksom 2010, ca 53 procent av utbudet i FM-radio. När det gäller nyhetsverksamheten har antalet utrikeskorrespondenter ökat. Hösten 2011 startade SR ett utvecklingsprojekt på försök under drygt ett halvår, webbkanalen Alltid Nyheter, där 70 timmar direktsänd nyhetsradio sänds varje vecka. Inom ramen för det utökade kulturuppdraget har SR under 2011 satsat på samordning av resurser i de olika kulturprogrammen. På webben har en kulturguide som visar hela SR:s kulturutbud introducerats. Under 2011 har barnutbudet inneburit nya former för tillgänglighet och publikmedverkan. Särskilt fokus har lagts på att nå barn med funktionsnedsättning genom exempelvis bildsatta radioserier på webben.

Hörbarhetsarbetet har under 2011 främst bedrivits inom den ordinarie verksamheten vid varje kanal och redaktion. Tekniskt relaterade åtgärder har också genomförts, exempelvis har ljudprocessen för både FM och webbkanaler förbättrats.

Ett ökat antal mångfaldsreportrar har förstärkt redaktionerna och medverkat till att förnya innehållet. Antalet program på nationella minoritetsspråk och invandarspråk var något fler än 2010.

Sveriges Television AB

SVT sänder tv-program i fem kanaler: SVT1, SVT2, SVTB, SVT24 och Kunskapskanalen, som sänds gemensamt med UR. SVT1 och SVT2 sänds även i högupplöst format (hd-tv). Majoriteten av SVT:s utbud finns också tillgängligt på internet och på andra plattformar genom SVT

Play. Under året har ett arbete inletts med att tillgängliggöra SVT:s arkiv för allmänheten. SVT:s utbud fördjupas och kompletteras genom text-tv samt text, bild och ljud på SVT:s webbplats som också finns tillgänglig via mobilnäten. Utlandskanalen SVT World sänds via satellit och ip-tv och ingår i SVT:s sidoverksamhet. Alla SVT-kanaler utom SVT World sänds okrypterade i marknätet.

Tabell 13.3 Sveriges Televisions programutbud, fördelat på utbudskategorier

Sänd tid i timmar	2010	2011
Rikssänt utbud		
Kultur och musik	1 460	1 580
Fiktion	5 242	6 128
Underhållning	3 887	3 417
Sport	2 014	1 317
Fakta	5 649	6 218
Nyheter	2 227	2 272
Övrigt	1 611	1 924
Totalt rikssänt utbud	22 090	22 857
Totalt regionalt utbud	2 677	2 487
Totalt SVT World	8 760	8 760

Som framgår av tabellen sändes totalt 22 857 timmar rikstäckande utbud i de fem programkanalerna under 2011. Av dessa var 8 125 timmar s.k. förstasändningar. I SVT World sändes totalt 8 760 timmar. Liksom 2010 utgjordes 46 procent av det totala antalet sända timmar av egenproduktion. Andelen egenproducerade förstasändningar ökade från 59 procent 2010 till 62 procent 2011. Av allmänproduktionen har 57 procent sitt ursprung från produktionsorterna utanför Stockholm. Antalet sändningstimmar i SVT World var oförändrat jämfört med 2010.

Av tabellen framgår också hur det rikssända utbudet fördelade sig på olika utbudskategorier under 2011. Under året ökade utbudet av kultur och musik samt fiktion och fakta, medan underhållningsutbudet minskade något. Antalet sända timmar sport minskade kraftigt eftersom 2011 var ett betydligt mindre händelserikt år jämfört med 2010 som innehöll både OS och VM i fotboll.

Under 2011 sände SVT 5 343 timmar program för barn och ungdom, vilket är mer än 2010.

Detta inkluderar 132 timmar barnprogram på nationella minoritetsspråk. Totalt sändes 485 timmar på nationella minoritetsspråk och teckenspråk, vilket är en ökning jämfört med 2010.

Det har också skett en förbättring när det gäller att tillgodose behoven hos personer med funktionsnedsättning. Totalt textades 59 procent av utbudet på svenska, jämfört med 50 procent 2010. För synskadade erbjöds uppläst textremsa för samtliga allmän-tv-sändningar i SVT1 och SVT2. Ett aktivt arbete med hörbarhet har också bedrivits.

Sveriges Utbildningsradio AB

UR producerar utbildnings- och folkbildningsprogram. Programverksamheten omfattar utbildningsområdena förskola, skola, högskola samt övrig vuxenutbildning, inklusive folkbildning och lärarfortbildning. UR sänder sina program i SVT:s och SR:s kanaler. Sändningstiderna fastställs genom överenskommelser mellan bolagen. I Kunskapskanalen, som är en av UR och SVT gemensamt driven kanal, svarade UR för 50 procent av utbudet under 2011. UR:s radio- och tv-program finns fritt tillgängliga på webben – UR Play – i minst sex månader efter sändning. Skolor har också tillgång till materialet via medicentraler, genom lån av programmen eller genom att titta eller lyssna strömmade via webben. Folkhögskolor och studieförbund samt universitet och högskolor har tillgång till företagets program via de slutna nätverken Folkbildningskanalen respektive UR Access.

UR sände totalt 3 741 timmar tv under 2011, vilket är en ökning med 341 timmar jämfört med 2010. Antalet sända timmar i radio har däremot minskat från 342 timmar 2010 till 315 timmar 2011. Antalet uppspelningar av såväl radio- som tv-program i UR Play har emellertid ökat markant under 2011, liksom uppspelningarna i slutna nätverk.

Under 2011 gjordes en omfattande tematsatsning på det arabiska språket. På ur.se lanserades en Språkportal med en särskild avdelning för nationella minoritetsspråk. En rad program för, om och med barn och ungdomar med intellektuella och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar sändes under året. Utbudet inom teckenspråk med fokus på de äldre barnen har utvecklats. Sedan hösten 2011 svensktextar UR all nyproduktion utom direktsända Lilla Aktuellt

Skola samt språkprogrammen som av pedagogiska skäl sänds textade på sina respektive språk.

Granskningsnämndens bedömningar

Granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för radio och tv granskar SR:s, SVT:s och UR:s s.k. public service-redovisningar och bedömer om företagen uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst. Granskningsnämndens senaste rapport (dnr Ku2012/979) avser företagets redovisningar för 2011.

Granskningsnämnden har vid sin bedömning haft som utgångspunkt att företagets sändningstillstånd omfattar sändningar i marknätet och att verksamheter som programföretagen bedriver på andra plattformar inte bidrar till uppfyllelsen av villkoren i sändningstillstånden. Enligt nämnden har det haft betydelse för bedömningen av hur företagen uppfyllt kraven på tillgänglighet för barn och unga med funktionsnedsättning, ungdomar som har teckenspråk som första språk, teckentolkning samt utvecklingen av programverksamheten för äldre barn och unga. Vid en sammantagen bedömning finner granskningsnämnden att programföretagen har uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst. På vissa specifika områden, särskilt programverksamheten för barn och unga, anser nämnden dock att villkoren i sändningstillstånden inte är uppfyllda.

Enligt nämndens bedömning har inget av programföretagen uppfyllt kraven när det gäller utbud för barn och unga som tillhör språkgruppen romani chib. SR och SVT anses inte heller ha följt kraven avseende tillgänglighet till program för barn och unga med funktionsnedsättning. Nämnden anser vidare att SVT inte i tillräcklig utsträckning prioriterat utvecklingen av programverksamheten för äldre barn och unga eller uppfyllt kraven avseende utbud av nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för äldre barn och unga. SR anses inte ha uppfyllt villkoren avseende utbud av fakta för barn. Nämnden finner vidare att SVT inte har uppfyllt kraven på teckentolkning av program och program för ungdomar som har teckenspråk som första språk. UR anses inte uppfyllt kraven avseende program för barn i årskurs 4–6 som har teckenspråk som första språk. Slutligen anser granskningsnämnden att det råder tveksamhet kring om SVT uppfyllt kraven vad avser spegling av hela landet.

Analys och slutsatser

Utifrån granskningsnämndens rapport bedömer regeringen att SR, SVT och UR i huvudsak uppfyller sina uppdrag i allmänhetens tjänst. Regeringen noterar samtidigt att den kritik som nämnden framfört på flera punkter är densamma som förra året. Det rör i synnerhet kraven på programverksamhet för barn och unga och särskilt vad avser program för barn och unga som tillhör språkgruppen romani chib. Även den kritik som tidigare riktats mot SVT när det gäller kraven på teckentolkning av program upprepas. Regeringen noterar dock att granskningsnämndens bedömningar avser företagens kärnverksamhet, dvs. den verksamhet som omfattas av sändningstillstånden och som är att producera och sända program i marksänd tv och radio. De verksamheter som programföretagen bedriver på andra plattformar, till exempel webben, anser nämnden inte bidrar till att uppfylla de förpliktelser som programföretagen har enligt sändningstillstånden.

Public service-kommittén, som har haft i uppdrag att utarbeta ett underlag om radio och tv i allmänhetens tjänst, lämnade sitt betänkande (SOU 2012:59) den 11 september 2012. Kommitténs uppdrag har bl.a. omfattat de områden där nämnden pekat på brister i programföretagens uppfyllelse av uppdraget i allmänhetens tjänst. Nämndens bedömningar kommer att beaktas i den fortsatta beredningen av underlaget inför nästa tillståndsperiod.

13.4.2 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Det svenskfinska tv-utbytet bedrivs i enlighet med en princip om ömsesidighet. Sverige skjuter till medel för att tillhandahålla en svensk programkanal till Finland, för distribution i marknätet av en finsk programkanal i Sverige och för att täcka övriga kostnader i samband med utsändningen av den finska programkanalen i Sverige. Finland svarar för motsvarande kostnader för utsändningen av en svensk programkanal i Finland och för överföringen av en finsk programkanal till Sverige.

Resultat

SVT ansvarar för överföringen av SVT World till Finland. Sverigefinska Riksförbundet har sändningstillstånd för den finska kanalen TV Finland för perioden den 1 april 2008 till den 31 mars 2014. Sändningsområdet omfattar sändare i Storstockholm, Uppsala, Västerås och Fagersta. Kanalen finns också tillgänglig i kabel-tv i det aktuella sändningsområdet.

Analys och slutsatser

Utbytet av tv-sändningar mellan Sverige och Finland fungerar väl. Frågor om regleringen av SVT:s och Sverigefinska Riksförbundets verksamheter på området kan komma att aktualiseras inför kommande tillståndsperioder.

13.4.3 Kommersiell radio och tv

Resultat

Radio- och tv-lagen (2010:696), som trädde i kraft den 1 augusti 2010, innehåller bl.a. bestämmelser om tillståndsgivning i marknätet och reklam, sponsring och produktplacering.

I radio- och tv-lagen finns också regler om ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning när det gäller tv och beställ-tv genom textning, tolkning och liknande teknik. Reglerna gäller tjänster som tillhandahålls på annat sätt än genom tråd, dvs. via marknät och satellit. Myndigheten för radio och tv beslutar i vilken omfattning en tjänst ska vara tillgänglig när det gäller verksamhet som inte finansieras med radio- och tv-avgiften. Myndigheten beslutade i juni 2011 att programföretag som sänder via marknät och satellit under tiden den 1 juli 2011 till den 30 juni 2016 får en generell skyldighet att främja tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning och uppläst text. För TV4 AB gäller enligt beslutet särskilda, gradvis ökade krav på att tillgängliggöra ljud och bild för personer med funktionsnedsättning i programtjänsterna TV4, TV4 Plus (numera 7 – En del av TV4-Gruppen), TV4 Fakta och TV4 Sport. I beslutet har hänsyn tagits bl.a. till programföretagens finansiella förutsättningar. Den leverantör av medietjänster som ålagts

generella eller särskilda skyldigheter för programtjänster ska varje år rapportera hur skyldigheterna har uppfyllts. Med hänsyn till att programtjänsterna och tittartidsandelarna kan förväntas variera under den period som beslutet avser kommer Myndigheten för radio och tv att göra en årlig omprövning av vilka programtjänster som ska omfattas av respektive skyldighet.

Under 2011 har, vid sidan av SVT och UR, 44 nationella och 6 lokala tv-kanaler haft tillstånd att sända i marknätet. Sju av de nationella kanalerna sänds med högupplöst bild (hd-tv), övriga sänds med standardupplöst bild. I juni 2012 beslutade Myndigheten för radio och tv om sändningstillstånd för ytterligare fem nationella och en lokal tv-kanal. Tillstånden gäller från och med den 1 juli 2012 och avser alla standardupplöst tv.

Analog kommersiell radio har under 2011 sänts i 52 områden med sammanlagt 103 tillstånd. Genom radio- och tv-lagen har det även införts regler om digitala kommersiella radiosändningar. Myndigheten för radio och tv har i juni 2012 utlyst lediga tillstånd för digital kommersiell radio.

Analys och slutsatser

Genom radio- och tv-lagen skapas goda villkor för företag på radio- och tv-marknaderna och förbättras tillgängligheten till tv-innehåll för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen har lämnat förslag om vissa ändringar i radio- och tv-lagen (prop. 2011/12:151). I propositionen föreslås att lagens bestämmelser om att tv-sändningar i viss utsträckning ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning ska gälla även för tv-sändningar i tråd, dvs. sändningar i kabel- och ip-nät. Förslag lämnas också om att det ska vara tillåtet med annonsavbrott som är kortare än en minut i direktsända sportevenemang. I övriga tv-sändningar föreslås detta vara tillåtet endast om det föreligger synnerliga skäl.

13.4.4 Lokal icke-kommersiell radio och tv

Resultat

Närradion är det lokala föreningslivets radio. Vid utgången av 2011 fanns det 863 föreningar som hade sändningstillstånd. Dessa fördelades på 157 sändningsområden som i de flesta fall omfattar en kommun. Det fanns vid årsskiftet 25 förordnade lokala kabelsändarorganisationer i Sverige.

Analys och slutsatser

Lokal icke-kommersiell radio och tv är betydelsefulla för att olika intressen och åsikter ska kunna göra sig hörda och främjar på så sätt yttrandefrihet och mångfald i samhället.

Med anledning av att det framkommit uppgifter om att närradiotillstånd används i vinstsyfte har regeringen i december 2011 gett Myndigheten för radio och tv i uppdrag att kartlägga i vilken utsträckning detta förekommer och att, om det bedöms motiverat, föreslå regeländringar eller andra åtgärder i syfte att motverka sådan användning (dnr Ku2011/1922).

13.4.5 Presstödet

Resultat

Syftet med presstödet är att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. Presstödet, som lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd, har under 2011 uppgått till totalt 565,1 miljoner kronor.

Tabell 13.4 Antal dagstidningar med driftsstöd 2009–2011

Frekvens	2009	2010	2011
1-2 nr/vecka	61	64	66
3-5 nr/vecka	6	5	5
6-7 nr/vecka	17	18	18
Samtliga	84	87	89

Driftsstödet har för 2011 uppgått till 499,8 miljoner kronor och betalats ut till 89 tidningar, varav 23 är hög- och medelfrekventa (3–7 nr/vecka) och 66 lågfrekventa (1–2 nr/vecka).

Tabell 13.5 Antal dagstidningar och exemplar med distributionsstöd samt kostnader 2009–2011

	2009	2010	2011
Antal tidningar	137	136	135
Antal exemplar (miljoner)	814	791	764
Kostnad (mnr)	68,0	66,8	65,3

Under 2011 betalades 65,3 miljoner konor ut i distributionsstöd till 135 tidningar, varav 99 är hög- och medelfrekventa och 36 lågfrekventa.

År 2011 fanns det, enligt Tidningsstatistik AB, 181 unika dagstidningstitlar. Detta innebär att knappt hälften (89) av landets dagstidningar hade driftsstöd medan knappt tre fjärdedelar (135) hade distributionsstöd under året. Antalet tidningstitlar uppgick till 180 under 2010 och 175 under 2009.

Dagstidningarnas sammanlagda upplaga har minskat under flera år. Enligt Tidningsstatistik AB uppgick den totala vardagsupplagan 2011 för landets dagstidningar till 3 059 600 exemplar, vilket är en minskning från 2010 med cirka 410 700 exemplar. Nedgången mellan 2009 och 2010 stannade på 134 700 exemplar.

Fyra nya tidningar med utgivning en gång i veckan har beviljats driftsstöd under året. Tre lågfrekventa tidningar med driftsstöd upphörde med utgivningen vid utgången av 2011.

Kostnaderna för driftsstöd har, trots ökat antal tidningar, minskat med tre miljoner kronor 2011 jämfört med 2010. De minskade kostnaderna förklaras främst av två faktorer. Driftsstödet till storstadstidningar har sänkts med anledning av nya bestämmelser i presstödsförordningen (1990:524) som trädde i kraft den 1 januari 2011. Därtill kommer att upplagorna sjunker för många tidningar, vilket kan få till följd att de hamnar på lägre stödnivå. Även kostnaderna för distributionsstödet fortsätter att minska som en följd av sjunkande upplagor.

Regeringen har i december 2011 tillsatt en kommitté för att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen utifrån en bred genomlysning av dagens konkurrensförutsättningar på mediemarknaden och behoven av stöd till dagspressen (dir. 2011:112). Kommittén ska lämna förslag till hur ett framtida stödsystem kan utformas. Uppdraget ska slutredovisas den 31 augusti 2013.

I ett delbetänkande, som lämnades i september 2012, har kommittén redovisat förslag

rörande stödet för dagstidningar till nationella minoriteter i nuvarande presstödsförordning. Utgångspunkten för delbetänkandet är en rapport från Sametinget om förutsättningarna för gränsöverskridande tidningssamarbete på meänkieli och samiska.

Analys och slutsatser

De senaste årens strukturförändringar har medfört att svenska dagstidningar från norr till söder samordnats, huvudsakligen i regionala grupper. Det fanns 2011 på femton olika orter mer än en tidning med 6- eller 7-dagarsutgivning, vilka har särskild betydelse från mediepolitisk synpunkt eftersom de erbjuder en mångfald av pressröster i den lokala mediebevakningen och opinionsbildningen. Vid utgången av 2011 fanns det endast fyra från lokala konkurrenter helt fristående andratidningar. Samtidigt fanns på tio olika orter två tidningar med 6- eller 7-dagarsutgivning, där båda tidningarna har samma ägare och den ena tidningen har driftsstöd. Presstödsystemet bedöms ha varit ett incitament som bidragit till tidningsägarnas beslut att behålla två separata publikationer i stället för att slå samman de lokala titlarna. Krav på redaktionell självständighet är viktigt för att säkerställa en redaktionell mångfald.

En tendens under senare tid är att tidningsgrupper i allt högre utsträckning köper tidningsrörelser av varandra. Efter ett par år utan större ägarskiftet genomfördes under 2011 en rad förvärv på den svenska dagstidningsmarknaden. En tidning har från december 2011 beslutat att inte söka driftsstöd efter uppköp och långtgående samarbete med annan tidning.

Den ekonomiska situationen för dagspressen under 2010 visade på en snabb återhämtning efter en nedgång under 2009. Förklaringen till det goda resultatet 2010 låg till stor del i en stärkt annonsmarknad. Under 2011 har den snabba tillväxten av annonsförsäljningen under 2010 stannat av. Flera av de stora tidningsgrupperna varslade om betydande personalneddragningar.

Regeringen bedömer att Presstödsnämndens arbete med prövning av ansökningar om presstöd och tillämpning av presstödsförordningen bidrar till att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. Regeringen anser att de nya bestämmelser avseende redovisningskrav som

tillämpas för första gången under 2011 bidrar till en bättre kontroll och uppföljning av stödet. Därigenom kan stödet nyttjas mer effektivt än tidigare och möjligheterna att uppnå målen förbättras.

Distributionsstödet har sjunkit under flera år, som en följd av generellt sjunkande upplagor. Denna utveckling har inneburit att distributionsstödet relativa betydelse har minskat.

13.4.6 Taltidningar

Syftet med stödet till taltidningar är att ge synskadade och andra som inte kan läsa en tryckt tidning möjlighet att ta del av dagstidningarnas innehåll.

Resultat

Taltidningsnämnden, som beslutar om stödet till taltidningar, utgör sedan den 1 augusti 2010 ett särskilt beslutsorgan inom Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB).

Tabell 13.6 Antal taltidningar 2009–2011

	2009	2010	2011
Radiotidningar	67	66	66
Cd/Kassettidningar	15	14	13
Talsyntestidningar	19	22	23
Totalt	101	102	102

Vid utgången av 2011 gavs sammanlagt 102 taltidningar ut. Av dessa gavs 79 ut som inlästa taltidningar (66 radiotidningar, 4 kassettidningar och 9 cd-tidningar) och 23 som talsyntestidningar (s.k. RATS-tidningar). Fyra tidningar kom ut som både radiotidning och talsyntestidning. En tidning kom ut som både radiotidning och cd-tidning.

Taltidningarna täcker i det närmaste hela landet och mer än hälften av landets alla dagstidningar ges ut som taltidning.

Kostnaderna för taltidningsverksamheten uppgick 2011 till 125,3 miljoner kronor, vilket var något högre än 2010. Kostnaderna var fördelade med 117,3 miljoner kronor för de 79 inlästa taltidningarna och 8 miljoner kronor för de 23 talsyntestidningarna.

Tabell 13.7 Antal taltidningsabbonenter 2009–2011

	2009	2010	2011
Radiotidningar	7 295	6 810	6 309
Cd-tidningar	211	438	400
Kassettidningar	333	108	87
Talsyntestidningar	855	846	852
Totalt	8 694	8 202	7 648

Antalet taltidningsabbonenter har fortsatt att minska. Under 2011 var minskningen 554 abonnenter. Nya taltidningsabbonenter tillkommer kontinuerligt, men då uppsägningarna samtidigt är stora, är nettoförändringen fortsatt negativ.

Könsfördelningen bland abonnenterna är totalt sett relativt jämn, även om män är överrepresenterade när det gäller talsyntestidningar.

Taltidningsnämnden har under 2011 behandlat nya ansökningar, men har inte bedrivit något aktivt informationsarbete för att få tidningsföretag att starta taltidningar bl. a. på grund av arbetet med ett kommande teknikskifte.

I maj 2010 gav regeringen ett uppdrag till TPB, Taltidningsnämnden och Post- och telestyrelsen om den framtida taltidningsverksamheten. Uppdraget syftar till att intensifiera ett utvecklings- och förändringsarbete på taltidningsområdet. Utgångspunkten är att öka tillgängligheten för målgruppen till dagstidningarnas innehåll samt att effektivisera användningen av de statliga medel som anslås för taltidningsverksamheten.

Uppdraget har delredovisats vid tre tillfällen och ska slutredovisas våren 2013. I den första delrapporten föreslår myndigheterna ett nytt system för taltidningar som bygger på produktion med talsyntes och distribution via internet.

En viktig aspekt av den föreslagna modellen är att resurser för produktion, distribution och konsumtion av taltidningar upphandlas centralt av TPB och att leverantörerna förpliktas att följa de internationella och öppna standarder som finns på området. TPB kommer att ansvara för att upphandla produktion och distribution och tidningsföretagens ansvar blir att leverera en tidningsfil till ett centralt produktionssystem. Det innebär en förändring av ansvarsfördelningen jämfört med i dag och det betyder också att stödsystemet kommer att behöva ändras.

För att kunna införa det nya systemet krävs förändringar i regelverket på området. I avsnitt

13.6 föreslås riksdagen därför besluta om en ny inriktning på taltidningsverksamheten.

Analys och slutsatser

Stödet till taltidningar garanterar utgivning av och tillgång till taltidningar för synskadade eller personer med funktionsnedsättning som inte förmår hålla i eller bläddra i en tidning, afatiker eller dyslektiker. Stödet fyller därmed en viktig funktion i samhället.

Det nya system för produktion och distribution av taltidningar som föreslås i denna proposition innebär en möjlighet att utveckla taltidningsverksamheten och nå fler användare än i dag till en lägre kostnad jämfört med dagens system.

13.4.7 Skydd av barn och unga mot skadligt medieinnehåll

Medier är i dag en stor del av barns och ungas liv. Det är därför angeläget att säkerställa att barn och unga både har tillgång till information från olika källor och möjlighet att värdera dessa och själva uttrycka sina åsikter. Utgångspunkten för regeringens arbete i dessa frågor är Sveriges åtagande enligt FN:s barnkonvention, som föreskriver att barn och unga har rätt till yttrande- och informationsfrihet, men att de samtidigt ska skyddas mot information och material som är till skada för deras välfärd.

Den 1 januari 2011 avskaffades filmcensuren för vuxna (prop. 2009/10:228, bet. 2010/11:KrU2, rskr. 2010/11:61). Statens medieråd fastställer sedan dess enbart åldersgränser för filmer som ska visas offentligt för barn under 15 år.

Resultat

Statens medieråd

Statens medieråd har i uppdrag att verka för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Myndigheten informerar och vägleder genom exempelvis seminarier, föreläsningar, nätverksbyggande och andra aktiviteter.

Myndigheten har under 2011 lanserat en ny webbplats, www.statensmedierad.se. Antalet

besökare på myndighetens hemsida har ökat efter lanseringen, från drygt 18 000 till ca 24 000 besök per månad. Myndigheten har också introducerat ett diskussionsforum för frågor relaterade till mediekunnighet för personer som arbetar med barn.

Statens medieråd har tagit fram undervisningsmaterialet Nosa på nätet som är ett paket för att öka mediekunnigheten bland yngre barn (5–8 år). I samband med den nya läroplanen Lgr 11 gavs handboken *Expert på medier ut*. Handboken visar hur lärare kan använda medier i undervisningen och samtidigt stärka elevernas digitala kompetens. Statens medieråd har kartlagt barns och ungas medievanor och attityder om medier inför datainsamling till *Ungar & Medier 2012*.

Arbetet med medier och skydd av barn och unga är ett gränsöverskridande arbete. Statens medieråd har bedrivit kampanjen *Det unga internet* för en säkrare internetanvändning bland barn och unga. Projektet är delfinansierat av EU-kommissionen. På ett europeiskt plan sker näverkanade vad gäller Digital Literacy för barn.

Statens medieråd har under 2011 fattat beslut i 678 granskningsärenden. Av dessa ärenden överklagades 13 till Kammarrätten i Stockholm, varav sex bifölls, vilket därmed ändrade myndighetens beslut.

Granskningsnämnden för radio och tv

Under 2011 tog granskningsnämnden upp 1 299 ärenden till prövning. I 88 ärenden beslutade nämnden att fälla det granskade programinslaget. I elva av dessa ärenden fälldes inslagen på grund av att de ansågs strida mot bestämmelsen om mediets särskilda genomslagskraft genom att de exempelvis var skrämmande, innehöll våld eller uppmuntrade till farligt beteende. Granskningsnämnden fann vid sin granskning ett program som innehöll sådana ingående och verklighetstroga våldsskildringar att en anmälan till Justitiekanslern var motiverad.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att ökad kunskap om barns och ungas mediesituation samt arbetet med att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare är betydelsefullt och kan minska riskerna för skadlig mediepåverkan.

Med utgångspunkt i lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt bedömer regeringen att Statens medieråds arbete med att fastställa åldersgränser under 2011 har bidragit till att skydda barn och unga från skadligt medieinnehåll.

Regeringen bedömer, med utgångspunkt i granskningsnämndens arbete avseende granskning av program i efterhand, att programbolagen generellt har god kunskap om och efterlever reglerna för bl.a. mediets genomslagskraft.

13.4.8 Sammanställning och spridning av information om utvecklingen inom medieområdet

Resultat

Flera aktörer arbetar med att ta fram information om utvecklingen inom medieområdet. Myndigheten för radio och tv har till uppgift att följa utvecklingen inom medieområdet och sprida kunskap om den till allmänheten. Myndigheten ska även publicera statistik och annan information om ägande- och branschstruktur, teknik, innehåll och ekonomiska förhållanden inom medieområdet. I mars 2012 publicerade myndigheten rapporten Svenskt tv-utbud 2011 och i juni publicerades rapporten Medieutveckling 2012.

Nordiskt Informationscenter för Medie- och kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet följer medieutvecklingen, utarbetar mediestatistik, kartlägger mediemarknaden samt analyserar aktuella trender.

Nordicom erbjuder bl.a. webbaserade tjänster och publikationer. En undersökning är den årliga Mediebarometern. Den belyser den dagliga användningen av olika medier hos den svenska befolkningen, oavsett format och plattform. Nordicom tillhandahåller även en särskild Internetbarometer. I december 2011 publicerades rapporten Den svenska mediemarknaden, som innehåller omfattande statistiskt material och analyser av branschen och olika ägarsfärer. Nordicom har också påbörjat ett arbete med att särskilt beakta frågor som rör barn, unga och medier.

Analys och slutsatser

Behovet av kunskap om massmediernas roll i samhället är stort, inte minst mot bakgrund av den tekniska utvecklingen på mediemarknaden. Regeringen bedömer att den kartläggning och uppföljning av medieutvecklingen som sker vid mediemyndigheterna och institutionerna är angelägen och utgör ett betydelsefullt underlag för regeringens och riksdagens ställningstaganden på området.

Den fortsatta tillgången till högkvalitativ forskning och dokumentation om medieutvecklingen skapar förutsättningar för beslut som åstadkommer en starkare mediemarknad präglad av tillgänglighet, mångfald och konkurrens.

13.5 Budgetförslag

13.5.1 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 13.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	21 261	Anslags-sparande	0
2012	Anslag	21 756 ¹	Utgifts-prognos	21 205
2013	Förslag	21 293		
2014	Beräknat	22 463 ²		
2015	Beräknat	22 775 ³		
2016	Beräknat	23 130 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 22 263 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 22 263 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 22 262 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för tillhandahållande och överföring av en svensk programkanal till Finland, kostnader för distribution i marknätet av en finsk programkanal i Sverige samt övriga kostnader i samband med utsändning av den finska programkanalen i Sverige. Anslaget fördelas mellan två parter, Sveriges Television AB (SVT) och Sverigefinska Riksförbundet. SVT tilldelas medel för att tillhandahålla en svensk programkanal till Finland. Sverigefinska Riksförbundet tilldelas medel för distribution av den finska programkanalen i Sverige och för övriga kostnader som uppstår i samband med denna.

Regeringens överväganden

Tabell 13.9 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	21 756	21 756	21 756	21 756
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	537	738	1 050	1 406
Beslut	-1 000			
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-31	-31	-32
Förslag/beräknat anslag	21 293	22 463	22 775	23 130

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 1 miljon kronor för 2013 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet. Verksamheten bedöms kunna fullgöras med bibehållen kvalitet med en engångsvis sänkt anslagsnivå eftersom verksamheten under de senaste åren genererat ett överskott.

Regeringen föreslår att 21 293 000 kronor anvisas under anslaget 11:1 *Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 22 463 000 kronor, 22 775 000 kronor respektive 23 130 000 kronor.

13.5.2 11:2 Forskning och dokumentation om medietvecklingen

Tabell 13.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Övrigt
2011	Utfall	2 173	Anslags-sparande	0
2012	Anslag	2 593 ¹	Utgifts-prognos	2 593
2013	Förslag	2 193		
2014	Beräknat	2 240 ²		
2015	Beräknat	2 281 ³		
2016	Beräknat	2 332 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 190 tkr i 2013 års prisliv.

³ Motsvarar 2 190 tkr i 2013 års prisliv.

⁴ Motsvarar 2 190 tkr i 2013 års prisliv.

Anslaget används för stöd till Nordiskt Informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet för utarbetande av mediestatistik och information om forskningsresultat, bl.a. genom Mediebarometern, som belyser hur stor andel av befolkningen som tar del av olika medier.

Regeringens överväganden

Tabell 13.11 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 11:2 Forskning och dokumentation om medietvecklingen

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	2 593	2 593	2 593	2 593
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	0	59	108	168
Beslut	-400	-409	-417	-426
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-3	-3	-3
Förslag/beräknat anslag	2 193	2 240	2 281	2 332

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 400 000 kronor för 2013 till följd av att en tidsbegränsad satsning avslutats.

Regeringen föreslår att 2 193 000 kronor anvisas under anslaget 11:2 *Forskning och dokumentation om medietvecklingen* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 2 240 000 kronor, 2 281 000 kronor respektive 2 332 000 kronor.

13.5.3 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tabell 13.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2011	Utfall	316		267
2012	Anslag	583 ¹	Utgifts-prognos	568
2013	Förslag	383		
2014	Beräknat	583		
2015	Beräknat	583		
2016	Beräknat	583		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för att finansiera svensk medverkan i Europeiska audiovisuella observatoriet, ett forsknings- och statistikinstitut som samlar in och distribuerar information om utvecklingen inom film, television, videogram och nya medier. Observatoriet arbetar också med att ta fram jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området. Anslaget till verksamheten vid audiovisuella observatoriet betalas ut i euro.

Regeringens överväganden

Tabell 13.13 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	583	583	583	583
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-200			
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	383	583	583	583

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 200 000 kronor 2013 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet för att avgiften bedöms kunna rymmas inom den föreslagna sänkta anslagsnivån.

Regeringen föreslår att 383 000 kronor anvisas under anslaget 11:3 *Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 583 000 kronor, 583 000 kronor respektive 583 000 kronor.

13.5.4 11:4 Statens medieråd

Tabell 13.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2011	Utfall	16 710		69
2012	Anslag	16 949 ¹	Utgifts-prognos	16 667
2013	Förslag	16 680		
2014	Beräknat	16 981 ²		
2015	Beräknat	17 273 ³		
2016	Beräknat	17 630 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 655 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 655 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 16 655 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för förvaltningskostnader kopplade till att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan och att stärka dem som medvetna medieanvändare. Anslaget används också för kostnader för att fastställa åldersgränser för film som är avsedd att visas offentligt för barn under 15 år.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 13.15 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

	Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstittel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011		8 797		4 249	4 548
Prognos 2012		8 000		4 500	3 500
Budget 2013		8 000		4 500	3 500

För fastställande av åldersgränser ska Statens medieråd ta ut avgifter enligt lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Intäkterna redovisas på budgetens inkomstsida under inkomstittel 2522 Avgifter för granskning av filmer och videogram. Statens medieråd får inte disponera intäkterna. Avgiftsintäkterna ska motsvara kostnaderna för verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 13.16 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 11:4 Statens medieråd

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	16 949	16 949	16 949	16 949
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	143	477	777	1 143
Beslut	-412	-420	-427	-436
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³		-25	-25	-26
Förslag/beräknat anslag	16 680	16 981	17 273	17 630

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 412 000 kronor fr.o.m. 2013. Av dessa avser 62 000 kronor arkivkostnader för den avvecklade myndigheten Statens biografbyrå som överförs till anslag 6:1 *Riksarkivet*. Den resterande minskningen av anslaget är en följd av en omprioritering inom utgiftsområdet som aviserades i budgetpropositionen för 2012.

Regeringen föreslår att 16 680 000 kronor anvisas under anslaget 11:4 *Statens medieråd* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 16 981 000 kronor, 17 273 000 kronor respektive 17 630 000 kronor.

13.5.5 11:5 Stöd till taltidningar

Tabell 13.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2011	Utfall	125 253		Anslags-sparande	203
2012	Anslag	113 456 ¹		Utgifts-prognos	110 582
2013	Förslag	113 456			
2014	Beräknat	83 456			
2015	Beräknat	98 456			
2016	Beräknat	113 456			

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för bidrag till tidningsföretag i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Regeringens överväganden

Tabell 13.18 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 11:5 Stöd till taltidningar

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	113 456	113 456	113 456	113 456
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		-30 000	-15 000	
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	113 456	83 456	98 456	113 456

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 30 miljoner kronor 2014 och 15 miljoner kronor 2015 till följd av förväntade kostnadsminskningar med anledning av teknikutvecklingen på taltidningsområdet.

Regeringen föreslår att 113 456 000 kronor anvisas under anslaget 11:5 *Stöd till taltidningar* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 83 456 000 kronor, 98 456 000 kronor respektive 113 456 000 kronor.

13.6 En ny taltidningsverksamhet

Regeringens förslag: Riksdagens tidigare ställningstaganden i frågor om taltidningsverksamhetens utformning ska inte längre gälla.

Inriktningen för den framtida taltidningsverksamheten ska vara att personer med sådana funktionsnedsättningar som innebär att de inte kan ta del av en vanlig dagstidning ska få god tillgång till dessa tidningar genom taltidningar.

Regeringen ska bestämma den närmare utformningen av reglerna för taltidningsverksamheten.

Ärendet och dess beredning: Promemorian En ny taltidningsverksamhet (Ds 2012:12) har utarbetats och remissbehandlats. En remissammanställning finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku2011/0474).

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslagen i promemorian eller lämnar dem utan invändningar. *Kungliga Tekniska högskolan* anser att även andra än de som tillhör målgruppen bör kunna få rätt till en taltidning. *Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)*, *Synskadades riksförbund* och *Jämtlands läns landsting* anser att talsyntesen måste förbättras. *Teracom Group AB* anser att distribution via internet medför vissa nackdelar för användarna vilket radiodistribution inte gör och att densamma kan kostnads-effektiviseras. *Tidningsutgivarna* anser bl.a. att fler än personer ur målgruppen bör få tillgång till taltidningar. Utgivaransvaret för taltidningen bör ligga kvar hos det dagstidningsföretag som levererar underlaget till taltidningen. *Regelrådet* avstyrker förslagen i promemorian och anser att konsekvensanalysen är bristfällig. *Svenska Journalistförbundet* avstyrker en avveckling av stödet till inlästa taltidningar med hänvisning till att användarna fortfarande vill ha sådana tidningar. Journalistförbundet anser vidare att den kunskap om taltidningsmarknaden som finns hos de journalister som läser in tidningen kommer att gå förlorad genom införande av det nya taltidningssystemet samt att upphovsrättslig reglering och ersättning måste beaktas när det nya systemet införs.

Bakgrund: Principerna för den nuvarande verksamheten med utgivande av taltidningar

genom radio- och kassettidningar har beslutats av riksdagen (prop. 1987/88:145, bet. 1987/88:KU39, rskr. 1987/88:291). Genom riksdagens beslut slogs bl.a. fast att huvudalternativet i den fortsatta verksamheten ska vara redigerade och förlagetrogna inlästa taltidningsutgåvor och att en god geografisk spridning skulle eftersträvas vid utgivningen. Vidare slogs det fast att radio- och kassettidningar ska förbehållas synskadade, att rätten att teckna ett abonnemang på en radio- eller kassettidning skulle utgå från att behovet kan styrkas och att huvudregeln borde vara att ett abonnemang är personligt. Vissa institutioner bör dock efter särskild prövning kunna teckna abonnemang. Taltidningsnämnden ska fördela stödet till radio- och kassettidningar. Frekvenserna som användes för Sveriges Riksradios sändningar skulle även i fortsättningen användas för sändning av radiotidningar. Dåvarande Taltidningsnämnden fick ansvar för vidareutveckling och upphandling av nödvändig teknisk mottagarutrustning. Det slogs också fast att bidrag för utgivning av radio- eller kassettidning ska ge full nettokostnads-täckning för utgivande företag.

Efter förslag i budgetpropositionen för 1994 har riksdagen beslutat om en utvidgning av målgruppen till dyslektiker och afatiker (prop. 1994/95:11, bet. 1994/95:KrU23, rskr. 1994/95:287).

Efter förslag i budgetproposition för 1998 har riksdagen beslutat att det inte längre ska krävas intyg för att teckna abonnemang på analoga radio- och kassettidningar (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:KrU1, rskr. 1997/98:97).

Efter förslag i budgetpropositionen för 2000 har riksdagen beslutat att en schablonmodell ska användas när Taltidningsnämnden beslutar om stödnivåer till radio- eller kassettidningar inom anslaget (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87).

I förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar kommer de av riksdagen fastställda principerna till uttryck.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian En ny taltidningsverksamhet (Ds 2012:12) föreslås ett nytt system för att framställa, distribuera och konsumera taltidningar. Förslaget innebär att dagstidningsföretag skickar en datafil, som innehåller dagstidningen, till ett centralt produktionssystem som Talboks- och punktskriftsbiblioteket upphandlar. Taltidningar produceras och distribueras sedan via

internet, varvid läsarna kan tillgodogöra sig innehållet genom olika slag av mottagarutrustning. Talsyntes kan användas antingen lokalt i mottagarutrustning eller centralt i produktionsprocessen. Vidare föreslås ett centralt stöd till läsarna benämnt Lashjälpen.

Flera remissinstanser anser, i likhet med den uppfattning som kommer till uttryck i promemorian, att stödet till läsarna är av stor vikt och att den talsyntes som används måste förbättras. Regeringen delar denna uppfattning. Genom en väl utvecklad talsyntes och tillräckligt tekniskt stöd bör det nya systemet vara attraktivt för taltidningskonsumenterna, eftersom de då får tillgång till hela tidningens innehåll och kan ta del av taltidningen där de önskar.

Svenska Journalistförbundet anser att den upphovsrättsliga regleringen måste beaktas vid införandet av det nya systemet och att Talboks- och punktskriftsbiblioteket bör hantera de ekonomiska anspråk som aktualiseras med anledning av den upphovsrättsliga användning som verksamheten innefattar. Regeringen bedömer att upphovsrättsliga frågor med anledning av taltidningsverksamheten, liksom för närvarande, vid behov bör kunna regleras i avtal mellan parterna.

Teracom Group AB anför att den nuvarande radiodistributionen av taltidningar har kvalitativa fördelar och kan kostnadseffektiviseras. Regeringen vill framhålla att en övergång till internetdistribution är central för att möjliggöra en utveckling av taltidningsverksamheten. Som exempel kan nämnas att konsumtionen av taltidningar inte längre kommer att vara begränsad till det geografiska området för en viss radiosändare och att det skapar förutsättningar för en samordning av talboks- och taltidningsverksamheterna. Detta utgör starka skäl för att gå över till internetdistribution.

Flera remissinstanser anför att fler än personer ur målgruppen bör få tillgång till internetabonnemang, att abonnemanget bör kunna användas till annat än läsning av taltidningar samt att det inte bör ske någon prövning av användarnas behov av taltidningar. Regeringen vill i detta sammanhang anför att taltidningsverksamheten är statligt subventionerad och att därför endast de som har behov av en taltidning ska kunna erhålla mottagarutrustning och internetabonnemang på statens bekostnad.

Genom det nya produktions- och distributionssystemet kommer tidningsföretagen och

myndigheten att få andra uppgifter än i det nuvarande systemet. Detta innebär att taltidningsstödet behöver förändras. Bland annat kommer tidningsföretagen att ersättas för sina faktiska kostnader för taltidningsverksamheten. Stödet bör utgå i enlighet med reglerna för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Tidningsutgivarna anser att utgivaransvaret för taltidningen bör ligga kvar hos det dagstidningsföretag som levererar underlaget till taltidningen. Regeringen delar denna uppfattning.

Regelrådet avstyrker förslaget och hänvisar till att den upprättade konsekvensutredningen inte närmare redogör för i vilken omfattning de administrativa kostnaderna kan komma att minska eller hur många företag som berörs. Med anledning av Regelrådets synpunkter vill regeringen förtydliga att tidningsföretagens och den ansvariga myndighetens administrativa arbetsbörda kommer att minska i det föreslagna systemet, eftersom t.ex. produktion och distribution inte längre faller inom tidningsföretagens ansvarsområde. Därmed underlättas tidningsföretagens kostnadsredovisning och det blir också färre faktorer för myndigheten att ta hänsyn till vid bestämning av storleken på taltidningsstödet. Det antal företag som berörs av förändringarna motsvaras av de tidningsföretag som ger ut taltidningar. Dessa företag ger i dag ut 97 tidningstitlar.

Under en övergångsfas kommer det nuvarande och det nya systemet för produktion och distribution av taltidningar att existera parallellt. Förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar kommer att reglera stödet till radio- och kassettidningar, medan en ny förordning kommer att reglera stödet till taltidningar som produceras och distribueras via internet. Förordningen kommer också att innehålla regler om mottagarutrustning.

Taltidningsverksamhetens nuvarande utformning, liksom hur verksamheten ska regleras vid införandet av det nya systemet, är frågor som faller inom regeringens kompetens och följaktligen kan regleras på förordningsnivå. Som framgår ovan har det dock tidigare ansetts lämpligt att riksdagen tar ställning till taltidningsverksamhetens utformning.

Eftersom taltidningsverksamheten är av stor vikt för många människors möjlighet att inhämta information finns fortfarande skäl att låta riksdagen besluta om den grundläggande inrikt-

ningen av verksamheten. Ett sådant ställningstagande bör dock inte i detalj reglera systemets uppbyggnad utan vara begränsat till de övergripande principerna. Tidigare riksdagsbindningar bör därför upphävas och ersättas av ett ställningstagande med innebörden att personer med sådana funktionsnedsättningar som innebär att de inte kan ta del av en vanlig dagstidning ska få god tillgång till dessa tidningar genom taltidningar. Det bör ankomma på regeringen att besluta om den närmare utformningen av taltidningsverksamheten.

13.7 Radio och tv i allmänhetens tjänst

Verksamheten i Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR), inklusive dotterbolagen, finansieras i huvudsak med radio- och tv-avgiftsmedel som anvisas av riksdagen från rundradiokontots resultatkonto (rundradio-kontot). Även verksamheten i Myndigheten för radio och tv finansieras delvis med radio- och tv-avgiftsmedel.

Regeringens förslag: Från rundradiokontot tilldelas Sveriges Radio AB 2 677 900 000 kronor, Sveriges Television AB 4 112 700 000 kronor och Sveriges Utbildningsradio AB 338 400 000 kronor för 2013. För den verksamhet som bedrivs av Myndigheten för radio och tv anvisas 7 660 000 kronor från rundradiokontot till budgetens inkomstsida.

Skälen för regeringens förslag: Det föreslås att de tre programföretagen i allmänhetens tjänst tilldelas sammanlagt 7 129 000 000 kronor från rundradiokontot. Enligt förslaget fördelas de samlade medlen med 2 677 900 kronor till SR, med 4 112 700 000 kronor till SVT och med 338 400 000 kronor till UR. I enlighet med riksdagens beslut avseende propositionen Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010–2013 (prop. 2008/09:195, bet. 2009/10:KrU3, rskr. 2009/10:61) har medelstillelningen räknats upp med 2 procent i förhållande till de medel 2012 som inte utgjorde särskild tilldelning. Enligt riksdagens beslut ska fördelningsnyckeln 37,52

procent till SR, 57,73 procent till SVT och 4,75 procent till UR användas. Vidare ska SR få en särskild medelstillelning om 5 miljoner kronor för att bibehålla kvaliteten i den verksamhet som är knuten till Berwaldhallen, Sveriges Radios Symfoniorkester och Radiokören.

En förutsättning för uppräknningen av medelstillelningen med 2 procent ska enligt riksdagens beslut vara att antalet radio- och tv-avgiftsbetalare inte minskar i någon större omfattning. Regeringen bedömer att den förutsättningen kommer att vara uppfylld under 2012.

Tabell 13.19 Medelstillelning för 2013

Miljoner kronor

Sveriges Radio	2 672,9	37,52%
Sveriges Television	4 112,7	57,73%
Sverige Utbildningsradio	338,4	4,75%
Summa	7 124,0	100%
Särskild tilldelning Sveriges Radio	5,0	

Som framgår i det följande föreslår regeringen också att SVT och UR, utöver medel från rundradiokontot, tilldelas medel från distributionskontot för finansiering av kostnader för tv-distribution.

Myndigheten för radio och tv finansieras delvis över statens budget, delvis med medel från rundradiokontot som anvisas till budgetens inkomstsida. Liksom 2011 bör en uppräknning av medelstillelningen ske med 1 procent. Regeringens förslag till medelstillelning till Myndigheten för radio och tv lämnas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 8:3 *Myndigheten för radio och tv*. Regeringen föreslår att 7 660 000 kronor ska anvisas från rundradiokontot till budgetens inkomstsida.

Distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2013 besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot för tv-distribution som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Regeringen bemyndigas att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2013 besluta om överföring av medel från rundradiokontot till distributionskontot med ett belopp som

möjliggör att skulden på distributionskontot slutregleras 2013.

Från distributionskontot anvisas 264 700 000 kronor för distributionskostnader till Sveriges Television AB och 11 300 000 kronor till Sveriges Utbildningsradio AB för 2013.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade 2001 att införa ett särskilt distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Bakgrunden var att distributionskostnaderna för televisionen i allmänhetens tjänst under en övergångsperiod skulle bli höga på grund av att distributionen förväntades ske parallellt med både äldre analog och ny digital sändningsteknik. Till distributionskontot förs medel från rundradiokontot som motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s tidigare analoga distribution. Från distributionskontot har det under perioden 2002–2007 förts medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för tv-distribution via både analoga och digitala marksändningar för SVT och UR. Det successivt ökande underskottet på distributionskontot som har uppkommit under uppbyggnadsskedet har täckts genom lån i Riksgäldskontoret.

Återbetalningen av skulden inleddes under 2008 då övergången från analog till digital tv var helt genomförd. Betalningarna från rundradiokontot till distributionskontot ska fortsätta till dess att underskottet är återbetalt. Enligt den plan som tidigare redovisats ska detta ske senast 2013.

Tabell 13.20 Distributionskontots utveckling 2009–2011 samt prognos för 2012–2013

Miljoner kronor

	2009	2010	2011	2012	2013
Medel från rundradiokontot	510	520	530	541	343
Medel till SVT och UR	255	260	265	271	276
Årligt resultat	255	260	265	270	67
Räntekostnader ¹	7	3	8	10	2
Utgående skuld	839	583	326	65	0

¹ För beräkning av räntekostnaden för 2012–2013 har räntesatsen 5 procent använts.

Tabell 13.20 redovisar distributionskontots utveckling under perioden 2009–2011 samt en prognos för utvecklingen 2012–2013. Utfallet fram till 2011 ligger väl i linje med den bedömning av kontots utveckling som gjordes i samband med att kontot inrättades. Skulden uppgick vid utgången av 2011 till 326 miljoner kronor.

Riksdagen har tidigare år beslutat om hur stort belopp som ska överföras från rundradiokontot till distributionskontot för att dels minska underskottet på distributionskontot, dels möjliggöra utbetalning till SVT och UR för att täcka företagets distributionskostnader. Då skulden på distributionskontot ska slutregleras 2013 och ränteutvecklingen är osäker, är det dock inte möjligt att i nuläget föreslå hur stort belopp som ska överföras från rundradiokontot till distributionskontot 2013.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att riksdagen bemyndigar regeringen att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2013 besluta om överföring av medel från rundradiokontot till distributionskontot till ett belopp som möjliggör att skulden på distributionskontot slutregleras 2013 enligt plan.

Regeringen föreslår vidare att SVT anvisas 264,7 miljoner kronor och UR 11,3 miljoner kronor från distributionskontot för 2013.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om lån i Riksgäldskontoret för att finansiera underskottet på distributionskontot för 2013. Regeringen bedömer att det föreslagna beloppet om 100 miljoner kronor ger ett låneutrymme som täcker en eventuell högre räntenivå än 5 procent, vilket är den räntesats som används vid bedömningar av utvecklingen på kontot.

14 Ungdomspolitik

14.1 Omfattning

Ungdomspolitiken omfattar frågor om ungdomars levnadsvillkor. Vidare ingår stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Arbetet med ungdomspolitiken är sektorsövergripande och omfattar alla de beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar.

Ungdomspolitikens målgrupp är ungdomar mellan 13 och 25 år. Arbetet med ungdomspolitiken förutsätter insatser på såväl nationell, regional som lokal och internationell nivå. Till området hör myndigheten Ungdomsstyrelsen.

14.2 Utgiftsutveckling

Tabell 14.1 Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Ungdomspolitik</i>							
12:1 Ungdomsstyrelsen	27	32	32	32	33	33	34
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	253	250	244	250	250	250	250
Summa Ungdomspolitik	280	283	276	282	283	284	284

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

14.3 Resultatredovisning

Mål och indikatorer

De övergripande mål som gäller för ungdomspolitikerna är att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och inflytande.

Utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor följs upp årligen. Uppföljning sker dels genom ett antal indikatorer som ger en samlad bild av utvecklingen, dels genom tematiska analyser som ger en fördjupad bild av utvecklingen inom ett utvalt område. Med jämna mellanrum genomförs också attityd- och värderingsstudier bland unga samt utvärderingar av ungdomspolitikerna. I detta avsnitt ges en översiktlig beskrivning av utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor inom ungdomspolitikens fem huvudområden.

Den senaste uppföljningen av indikatorer på ungdomsområdet presenteras i rapporten Ung i dag 2012 – En beskrivning av ungdomars villkor (Ungdomsstyrelsens skrifter 2012:00).

Resultat

Utbildning och lärande

Barn- och ungdomsutbildningen ska vara av hög och likvärdig kvalitet. Alla elever ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt. Skolväsendet befinner sig nu i den mest omfattande reformperioden sedan den allmänna folkskolan infördes. Stora insatser genomförs för att höja lärarnas kompetens och läraryrkets status. Resultatuppföljningen i skolan förbättras genom obligatoriska nationella prov i fler ämnen. En ny betygsskala infördes hösten 2011 och betyg införs i årskurs 6 i grundskolan fr.o.m. höstterminen 2012. De flesta av reformerna har införts nyligen. Det kommer att ta tid att vända utvecklingen av skolans resultat.

I resultatredovisningen för barn- och ungdomsutbildning i denna proposition (utgiftsområde 16) redovisas ett antal indikatorer som visar utvecklingen av resultat på nationella prov, betyg och behörighet i grundskolan och gymnasieskolan. Sammantaget visar dessa resultatmått på små förändringar under den senaste femårsperioden. För grundskolan gäller

att andelen elever som uppnår målen i samtliga ämnen i grundskolan har ökat, liksom det genomsnittliga meritvärdet samtidigt som andelen behöriga till gymnasieskolan har minskat och betygsgenomsnittet från gymnasieskolan har legat på en konstant nivå.

Nästan alla ungdomar som har slutfört grundskoleutbildning, 99 procent, påbörjar studier i gymnasieskolan. Denna andel har varit i det närmaste konstant under det senaste decenniet. Varje år lämnar dock ca en tredjedel av alla elever gymnasieskolan utan att ha uppnått grundläggande högskolebehörighet.

Av de elever som påbörjade utbildning i gymnasieskolan 2008 hade 69 procent slutfört gymnasieskolan och fått slutbetyg tre år senare. Av unga kvinnor gällde detta för 72 procent och av unga män för 66 procent. Utländsk bakgrund och studietraditioner från hemmet har stor betydelse för om utbildningen slutförs och för elevernas studieresultat. Nära hälften av de elever som har utländsk bakgrund och lika stor andel bland dem med lågutbildade föräldrar hade inte fått slutbetyg inom tre år efter att de började i gymnasieskolan 2008.

Den genomsnittliga betygspoängen för samtliga elever som fick slutbetyg från gymnasieskolan läsåret 2010/11 var 14,1 poäng, vilket är i nivå med de senaste fem åren. För kvinnor uppgick den genomsnittliga betygspoängen till 14,8 poäng och för män 13,3 poäng. Av elever med slutbetyg från gymnasieskolan läsåret 2010/11 uppnådde 87 procent behörighet till högskolestudier på grundläggande nivå. Kvinnor med svensk respektive med utländsk bakgrund fick slutbetyg i högre utsträckning än vad män med motsvarande bakgrund fick.

Av de elever som fullföljt en gymnasieutbildning läsåret 2007/08 hade knappt 44 procent påbörjat högskoleutbildning tre år senare. Andelen var störst bland kvinnor med utländsk bakgrund av vilka drygt 60 procent påbörjat studier vid högskolan jämfört med knappt 48 procent av kvinnor med svensk bakgrund. Av män med svensk bakgrund var andelen lägst, knappt 37 procent, jämfört med 48 procent av män med utländsk bakgrund.

Fler unga kvinnor än unga män får barn före 20 års ålder. Enligt Statistiska centralbyrån fanns det 2010 nästan 6 000 föräldrar i åldrarna 12 till 20 år i Sverige; ca 1 300 var män och 4 700 var

kvinnor. Varje år föds omkring 1 300 barn av kvinnor som är under 20 år gamla.

Ungdomsstyrelsen redovisade hösten 2011 materialet Gravid i plugget – vad kan skolan göra? som syftar till att öka förståelsen för unga föräldrars situation och förbättra deras möjligheter att slutföra sina studier i grund- och gymnasieskolan. Vidare redovisade Ungdomsstyrelsen i februari 2012 rapporten Unga föräldrars möjligheter att slutföra sin utbildning. Den statistiska analys som Ungdomsstyrelsen har gjort visar att majoriteten av unga som blir föräldrar före 20 års ålder inte går klart sin gymnasieutbildning. Vid 25 års ålder har 83 procent av alla unga gått en minst treårig gymnasieutbildning, men av unga som blev föräldrar före 20 års ålder har enbart 27 procent uppnått detta. Det är framförallt unga kvinnors utbildning som påverkas negativt av tidigt föräldraskap.

Kommunerna är enligt skollagen (2010:800) skyldiga att löpande hålla sig informerade om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder (29 kap. 9 §). Skyldigheten gäller för ungdomar som inte genomför eller har fullföljt gymnasieutbildning. Statens skolverks uppföljningar av hur kommunerna arbetar med informationsansvaret visar att närmare två tredjedelar av kommunerna har uppgett att de har en handlingsplan 2010 jämfört med mindre än hälften 2006. Cirka fyra av tio kommuner anser att de lyckas mycket eller ganska bra med att samla in information samt att få kontakt med berörda ungdomar. Trots att kommunerna sedan 2005 är ålagda att hålla sig informerade om dessa ungdomars situation finns det dock fortfarande kommuner som inte alls lever upp till lagens intentioner. Skolverkets uppföljning visar att kommunerna ofta upplever svårigheter i att hantera informationsansvaret.

Under 2011 har Folkbildningsrådet fördelat utbildningsplatser till studiemotiverande folkhögskolekurser. Sammanlagt omfattade utbildningen 2 400 utbildningsplatser vilka genomfördes på 80 folkhögskolor. Enligt Arbetsförmedlingen deltog 2 250 personer i utbildningen under 2011. Arbetsförmedlingens målsättning att minst 20 procent av deltagarna ska gå vidare till fortsatta studier har uppnåtts. Enligt statistik från Arbetsförmedlingen har 23 procent av de som har gått studiemotiverande folkhögskolekurs under perioden februari 2010 – april

2012 studerat vidare och 17 procent fått ett arbete.

Arbete och försörjning

Regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder i syfte att minska arbetslösheten bland ungdomar. Ungdomsarbetslösheten är dock fortfarande hög. Antalet arbetslösa ungdomar i åldern 15–24 år uppgick under 2011 i genomsnitt till 149 300. Av män i åldern 15–24 år var ca 24 procent arbetslösa och av kvinnor i denna ålder 22 procent. Av de arbetslösa ungdomarna var 66 600 personer, eller 45 procent, heltidsstuderande som sökte arbete. Av dessa 66 600 heltidsstuderande var det endast 3 200 eller fem procent som upplevde sig som arbetssökande (enligt statistik från SCB).

Det finns tre grupper ungdomar som enligt statistik och forskning löper särskilt stor risk att fastna i långvarig arbetslöshet: utrikesfödda ungdomar, ungdomar med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och ungdomar som saknar fullständig gymnasial utbildning. Av ungdomar i åldern 18–24 år som var inskrivna på Arbetsförmedlingen 2011 hade ca en fjärdedel endast förgymnasial utbildning (statistik från Arbetsförmedlingen i Ung idag 2012 – En beskrivning av ungdomars villkor, Ungdomsstyrelsens skrifter 2012:2). Ungdomar som blir föräldrar före 20 års ålder utgör en väsentlig del av denna grupp.

Det finns flera orsaker till att ungdomar har lägre inkomster än övriga. Ungdomar som förvärvsarbetar har, fullt naturligt, genomsnittligt lägre inkomster än den övriga befolkningen. För ungdomar i åldern 18–25 år som var helårs- och heltidsanställda uppgick medelinkomsten 2010 till 183 886 kronor. För kvinnorna i denna ålder uppgick medelinkomsten till 160 441 kronor och för männen 206 038 (Ung idag 2012 – En beskrivning av ungdomars villkor, Ungdomsstyrelsens skrifter 2012:2).

Enligt samma rapport fick 9,1 procent av alla 19–25-åringar ekonomiskt bistånd under 2010. Andelen som fick ekonomiskt bistånd skilde sig inte nämnvärt åt mellan kvinnor och män. Av kvinnor i denna ålder fick 9,1 procent ekonomiskt bistånd och av unga män 8,9 procent.

Ungdomar har ofta svårt att etablera sig på bostadsmarknaden, åtminstone i de områden där ungdomar vill arbeta eller studera. Ungdomsstyrelsen fick 2011 i uppdrag av regeringen att

göra en tematisk analys av ungdomars bostadssituation. I november 2011 redovisade Ungdomsstyrelsen rapporten Fokus 11 – En analys av ungas bostadssituation (Ungdomsstyrelsens skrifter 2011:4). Av rapporten framgår att 27 procent av ungdomar i åldern 20–25 år bor kvar i föräldrahemmet. Andelen var högre bland ungdomar med utländsk bakgrund och bland unga män i storstadsområden.

För att motverka diskriminering på grund av ålder har regeringen överlämnat propositionen Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering (prop. 2011/12:159) till riksdagen. Förslaget innehåller ändringar i diskrimineringslagen som innebär att skyddet mot diskriminering på grund av ålder utvidgas till att omfatta fler samhällsområden.

Hälsa och utsatthet

De flesta unga upplever sig ha ett gott hälsotillstånd. Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) som Statistiska centralbyrån genomför visar att 90 procent av ungdomar i Sverige i åldern 16–24 år upplevde att de hade ett gott hälsotillstånd under 2010. Det finns dock tecken på en sämre hälsoutveckling bland ungdomar än bland den vuxna befolkningen. Det finns också stora skillnader i hälsa mellan olika grupper unga i samhället. Det handlar bl.a. om hälsosituationen för unga personer med funktionsnedsättning, homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer), nationella minoriteter och unga personer med utländsk bakgrund. (Se även skrivelsen En folkhälsopolitik med människan i centrum, skr. 2011/12:166).

Unga kvinnor upplevde sig ha sämre hälsa än unga män och led oftare av långvarig sjukdom och svår värk. Unga kvinnor hade också i större utsträckning än unga män besvär av ångslan, oro och ångest. Enligt ULF hade 32 procent av unga kvinnor i åldern 16–24 år besvär av ångslan, oro och ångest under 2010 jämfört med 14 procent av männen i samma ålder. Andelen med dessa besvär har ökat bland unga kvinnor sedan 2008–2009 men inte bland unga män.

I maj 2012 beslutade regeringen om en handlingsplan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa 2012–2016. Under de kommande åren avser regeringen att avsätta ca 870 miljoner kronor per år på insatser som syftar till att förebygga psykisk ohälsa och att förbättra vården och omsorgen för personer med psykisk

ohälsa. Barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa är ett prioriterat område i handlingsplanen.

Bland skolelever har andelen som uppger att de konsumerar alkohol minskat. I 2011 års undersökning av Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) konstateras att andelen alkoholkonsumenter var mindre än tidigare. I grundskolans årskurs nio uppgick andelen som 2011 uppgav att de inte dricker alls till 41 procent bland pojkar och 37 procent bland flickor. Det finns en samvariation mellan hög alkoholkonsumtion och olovlig frånvaro från skolan, dvs. att ha skolkat ett par gånger i månaden eller oftare.

CAN:s skolundersökningar visar att andelen skolelever i årskurs 9 som uppgett att de någon gång provat narkotika ökade något under perioden 2005–2009 och uppgick 2011 till ca nio procent bland pojkarna och sex procent bland flickorna. År 2011 uppgav 20 procent av pojkarna och 14 procent av flickorna i gymnasieskolans årskurs 2 att de någon gång använt narkotika. En klar majoritet av de som provat narkotika har debuterat med cannabis.

Hedersrelaterat våld och förtryck samt att bli gift mot sin vilja drabbar barn, unga och vuxna oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning. Många gånger är det föräldrar, syskon och andra närstående som står för våld och hot. Särskilt unga kvinnor är en utsatt grupp för hedersrelaterat våld och förtryck.

Enligt Ungdomsstyrelsens undersökning från 2009 (Gift mot sin vilja 2009:5) upplevde 5,0 procent av de unga mellan 16–25 år att föräldrarnas uppfattningar, kultur och religion sätter gränser för deras val av äktenskapspartner; 6,6 procent av kvinnorna och 3,8 procent av männen. Dessa fem procent motsvarar 70 000 individer i denna åldersgrupp i Sverige.

Statistiska centralbyrån har under 2011 haft i uppdrag av regeringen att kartlägga antalet kontakter som olika myndigheter och ideella verksamheter har haft med personer som blivit gifta mot sin vilja. Kartläggningen visar att av drygt 1 100 verksamheter (främst grundskolor, gymnasieskolor, kommuner, ungdomsmottagningar samt kvinno- och mansjourer) hade ett nittiototal haft kontakt med målgruppen. Verksamheterna hade under 2011 haft kontakt med sammanlagt 270 personer som uppgett att de har blivit gifta mot sin vilja, av vilka 250 var flickor/kvinnor. Vidare hade knappt 210

verksamheter under samma år haft kontakt med över 500 personer som uttryckt oro för att bli gifta mot sin vilja. Av dessa var 95 procent flickor/kvinnor. Enligt kartläggningen utgjorde majoriteten av de som har tagit kontakt med någon verksamhet av kvinnor i åldern 18–21 år.

Ungdomsstyrelsen har haft i uppdrag att göra en kunskapssammanställning om förekomsten av vigselliknande ceremonier som inte utgör vigslar i rättslig mening och förekomsten av ekonomiska förbindelser mellan blivande makars familjer. Rapporten Äkta makar (Ungdomsstyrelsens skrifter 2012:1) visar att formellt ogiltiga vigslar mellan underåriga förekommer i Sverige.

Ungdomsstyrelsen har sedan 2008 haft regeringens uppdrag att genomföra insatser för att förebygga att ungdomar blir utsatta för sexuell exploatering via Internet och andra interaktiva medier. Ungdomsstyrelsen redovisade 2009 en studie av ungas erfarenheter av och attityder till exponering av sexuell natur och sexuellt utnyttjande via Internet och andra interaktiva medier, och 2010 ett metodmaterial om ungas sexualitet och Internet som vänder sig till lärare i skolan. Med utgångspunkt i dessa material har Ungdomsstyrelsen i uppdrag att t.o.m. 2013 genomföra utbildningsinsatser för personalgrupper som arbetar med ungdomar.

Ungdomsstyrelsen redovisade i januari 2010 rapporten Hon hen han – en analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner (Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:2). Rapporten visar att majoriteten av unga hbt-personer har en god hälsa. Det är dock en betydligt större andel med sämre hälsa bland hbt-personer jämfört med befolkningen som helhet. Särskilt den psykiska hälsan är betydligt sämre. Enligt Ungdomsstyrelsen kan den sämre psykiska hälsan kopplas till att många unga hbt-personer upplever osynliggörande, diskriminering, mobbning, hot och våld. Ungdomsstyrelsen fick därför i uppdrag av regeringen att genomföra utbildningsinsatser för personal som arbetar inom fritidsverksamheter för unga i syfte att stärka kompetensen att skapa öppna och fördomsfria fritidsverksamheter. Utbildningsinsatserna pågår till och med 2013.

Aktivitetsersättning ger stöd till unga under 30 års ålder som inte kan arbeta heltid på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Aktivitetsersättning kan också utbetalas om

skolgången måste förlängas på grund av en funktionsnedsättning. I juli 2010 hade 30 000 unga (16–29 år) sjuk- eller aktivitetsersättning. Antalet unga personer med aktivitetsersättning har ökat under 2000-talet, i hög grad beroende av utvecklingen inom särskolan där antalet elever har ökat sedan mitten av 1990-talet.

Regeringen har under 2011 gett en särskild utredare i uppdrag att se över studiehjälpsystemet i sin helhet (U2012:02, dir. 2011:122). Utredaren ska bl.a. föreslå hur de som omfattas av rätt till aktivitetsersättning vid förlängd skolgång eller förlängt barnbidrag i stället kan få ersättning från studiestödssystemet och ta reda på vilka konsekvenser det får för de studerandes ekonomiska situation. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2013.

Inflytande och representation

Att ungdomar har möjlighet att såväl påverka sin situation som samhällsutvecklingen är viktigt.

I det allmänna valet 2010 kunde såväl ett högre valdeltagande bland ungdomar som en bättre representation av ungdomar i de styrande församlingarna noteras. I valet 2010 fick en stor grupp förstagångsväljare i åldern 18–22 år, drygt en halv miljon individer, för första gången rösta i valen till riksdag, kommuner och landsting. I riksdagsvalet 2010 deltog 79 procent av förstagångsväljarna (18–22 år) jämfört med 76 procent av förstagångsväljarna vid valet 2006. Även i gruppen 22–29 år hade valdeltagande ökat från 77 procent till 80 procent. Bland förstagångsväljarna deltog 2010 totalt 81 procent av kvinnorna och 79 procent av männen.

Valet 2010 innebar även en ökning av antalet invalda och nominerade 18–25-åringar. I riksdagen ökade andelen invalda ledamöter mellan 18 och 25 år från 1,2 procent efter valet 2006 till 2,3 procent efter valet 2010. Andelen invalda unga ledamöter i landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige har också ökat mellan 2006 och 2010 års val, från 1,5 procent till 2,8 procent i landstingsfullmäktige och från 3,1 procent till 4,6 procent i kommunfullmäktige. Jämfört med andelen unga mellan 18 och 25 år i befolkningen är unga dock fortfarande underrepresenterade.

Ungdomsstyrelsens rapport Ung idag 2012 visar att ungdomars politiska intresse har ökat. Andelen unga som är medlemmar i politiska organisationer har sjunkit men under de senaste tio åren har nivån stabiliserats. Under 2008/09

uppgav 3,5 procent av ungdomarna i åldern 16–25 år att de var medlemmar i politiska organisationer. Enligt Ungdomsstyrelsens ungdomsenkät 2012 uppgav 71 procent av ungdomar i åldern 16–25 år att de deltagit i minst en politisk aktivitet under de senaste 12 månaderna. Det finns ett relativt stort intresse bland unga att vara med och påverka olika frågor i sin kommun. Enligt Ungdomsstyrelsens rapport Fokus 10 – En analys av ungas inflytande (Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:10) uppgav 39 procent av ungdomarna i åldern 16–35 år 2009 att de vill delta i det lokala beslutsfattandet. Vidare redovisade Ungdomsstyrelsen att 63 procent av landets kommuner under 2008–2010 hade inflytandeforum, främst i form av ungdomsråd, ungdomsfullmäktige eller dialogforum.

Kultur och fritid

Att kunna ta del av kultur och att utöva kultur är en viktig del av ungdomars personliga utveckling. Ungdomars möjligheter till en stimulerande och aktiv fritid innebär inte bara att ungdomar får positiva upplevelser utan ger även erfarenheter som kan vara viktiga för framtida yrkesliv.

På uppdrag av regeringen redovisade Ungdomsstyrelsen i april 2011 rapporten När Var Hur – Om ungas kultur (Ungdomsstyrelsens skrifter 2011:1). Syftet var att öka kunskapen om ungdomars deltagande i kulturella aktiviteter och kulturutövande. Av rapporten framgår att andelen som under 2010 hade utövat minst en kulturform uppgick till 68 procent av unga i åldern 13–25 år. Flickor och unga kvinnor var särskilt aktiva i kulturutövandet – av dessa hade 76 procent ägnat sig åt kulturutövande jämfört med 61 procent av pojkar och unga män. Unga kvinnor ägnar sitt kulturutövande främst åt bild och skrivande medan unga män är aktiva inom musik och bild. De största offentligt finansierade arenorna för kulturutövande är musik- och kulturskolor, studieförbund och öppna mötesplatser för unga. Dessa arenor domineras av musik, vilket innebär att offentliga medel till ungas kulturutövande i större utsträckning kommer unga män än unga kvinnor till del.

I syfte att stärka samverkan mellan grundskolor och det professionella kulturlivet, och på så vis främja alla barns rätt till kultur och eget skapande, har regeringen inrättat Skapande

skola. Detta är ett bidrag som kan sökas av skolhuvudmän till kulturfrämjande insatser med utgångspunkt i grundskolans läroplan. Bidraget avser elever i grundskolan och omfattar sedan 2011 totalt 150 miljoner kronor per år. Sedan bidraget infördes 2008 har 99 procent av landets kommuner ansökt om att få del av bidraget vilket avspeglar ett stort nationellt intresse.

Sedan 2007 anges i kulturinstitutioners styrdokument att ett särskilt barn- och ungdomsperspektiv ska integreras i deras verksamheter. I 2011 års styrdokument fick 26 kulturinstitutioner i uppdrag att utforma strategier för sin barn- och ungdomsverksamhet för åren 2012–2014. Barns och ungas rätt till kultur är en av regeringens kulturpolitiska prioriteringar inom kulturpolitiken vilket bland annat tydliggörs av de nationella kulturpolitiska målen som slår fast att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Ungdomar engagerar sig i föreningslivet i stor utsträckning. Under 2008 var 65 procent av kvinnorna i åldern 16–24 år medlem i någon förening och 69 procent av männen (SCB:s ULF-undersökningar). Bland unga i åldern 16–29 år gjorde 39,5 procent frivilliga ideella insatser (Svenskarnas engagemang är större än någonsin, Ersta Sköndal högskola, 2010).

Läsåret 2008/09 uppgav ca en tredjedel av ungdomar i åldern 16–25 år att de deltagit i ett föreningsmöte eller liknande de senaste tolv månaderna. Mötesdeltagandet var lika omfattande bland unga kvinnor som bland unga män.

Ungdomsstyrelsen fördelade under 2011 211,9 miljoner kronor i statsbidrag till ungdomsorganisationer. Dessa ungdomsorganisationer omfattade ett ökat antal medlemmar, totalt drygt 602 900 medlemmar i åldern 7–25 år. Motsvarande antal 2010 var 531 900 medlemmar. Antalet ungdomsorganisationer som beviljades organisationsbidrag var 97 jämfört med 104 året innan.

En ny förordning (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer trädde ikraft den 1 mars 2011 och tillämpas första gången i fråga om bidrag för bidragsåret 2013. Det övergripande syftet med den nya förordningen är att göra reglerna tydligare för organisationerna som ska söka bidrag och enklare för Ungdomsstyrelsen som ska tillämpa dem vid beslut om bidrag.

Under 2010 fick Ungdomsstyrelsen i uppdrag av regeringen att fördela bidrag till organisationer som arbetar med engagemangsguider m.m. Satsningen på engagemangsguider genomförs i syfte att särskilt stimulera ungdomars och kvinnors engagemang i föreningslivet i områden som utmärks av låg organisationsgrad. Idén med engagemangsguider är att organisationerna ska verka lokalt för att hitta länkar mellan civilsamhällets organisationer och de kvinnor och ungdomar som inte själva söker sig till föreningslivet. Det handlar om uppsökande verksamhet som kan se ut på olika sätt.

Under 2011 fortsatte Ungdomsstyrelsen uppdraget att fördela bidrag till ungdomsorganisationer och andra organisationer som arbetar med engagemangsguider eller liknande metoder. Totalt fördelades 9 671 000 kronor för arbete med engagemangsguider riktade mot kvinnor/flickor eller ungdomar generellt. Sammanlagt var ca 300 föreningar involverade i projekten.

Internationellt samarbete

Sverige deltar i internationellt ungdomspolitiskt samarbete inom EU, FN, Europarådet, Nordiska ministerrådet, Östersjöstaternas råd och Barentsrådet.

Samarbetet i EU har under 2012 främst präglats av förhandlingarna om framtiden för EU-programmet Ung och aktiv i Europa. Från och med 2014 har EU-kommissionen föreslagit att Ung och aktiv i Europa ska slås samman med dagens utbildningsprogram, samt med ett nytt idrottsprogram till ett integrerat program Erasmus för alla. Under våren 2012 har förhandlingarna kretsat kring programmets mål och inriktning och under hösten kring programmets budget.

Ungdomsstyrelsen är programkontor i Sverige för EU-programmet Ung och aktiv i Europa för programperioden 2007–2013. I programmets aktiviteter deltog under 2011 totalt 4 300 unga och ungdomsledare (drygt 3 500 personer i åldern 13–30 år och knappt 800 ungdomsledare). Under 2012 har intresset för programmet fortsatt varit stort.

I samband med ordinarie möte i FN:s generalförsamling i oktober 2011 finansierade regeringen ett seminarium om rättigheter för unga hbtq-personer arrangerat av Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer och RFSL Ungdom.

Liksom tidigare år bidrog Sverige under 2011 till finansieringen av Östersjöstaternas råd och Barentsrådets sekretariat för ungdomsfrågor i Kiel respektive Murmansk.

Analys och slutsatser

Utbildning och lärande

En viktig utmaning på utbildningsområdet är att fler unga ska slutföra gymnasieutbildning. Utbildning är den bästa vägen för en fast förankring på arbetsmarknaden.

Enligt SCB (Trender och Prognoser 2011) beräknas efterfrågan på arbetskraft med gymnasial eller eftergymnasial utbildning öka under de närmaste 20 åren. Tillgången på eftergymnasialt utbildade beräknas öka kraftigt samtidigt som tillgången på personer med högst gymnasial utbildning minskar under prognosperioden. Detta leder till ett överskott på eftergymnasialt utbildade och ett underskott på gymnasialt utbildade. Särskilt beräknas efterfrågan på gymnasieutbildad arbetskraft inom vård och omsorg att öka. Efterfrågan på personer med högst grundskoleutbildning väntas minska påtagligt i framtiden, vilket gör att behovet av att fler ska slutföra gymnasieutbildning är stort.

Den reformerade gymnasieskolan med en tydligare indelning i högskoleförberedande program respektive yrkesprogram ger förutsättningar för att en större andel av eleverna ska kunna slutföra gymnasieutbildning och få examensbevis. Det är angeläget att följa utvecklingen av elevernas studieresultat i gymnasieskolan och i vilken utsträckning de studerar vidare eller etablerar sig på arbetsmarknaden.

För att uppmuntra arbetslösa ungdomar i åldrarna 20–24 som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan att återuppta och slutföra sina studier har regeringen infört en tillfällig satsning på den högre bidragsnivån inom studiemedlet. Satsningen riktas till ungdomar i jobbgarantin för ungdomar samt i jobb- och utvecklingsgarantin som påbörjar utbildning under 2011–2013.

Det är betydligt vanligare att ungdomar uppstår ekonomiskt bistånd i jämförelse med den vuxna befolkningen. I syfte att minska marginaleffekterna vid arbete och öka lönsamheten att ta arbete eller utöka sin arbetstid har regeringen för avsikt att föreslå

ändringar i socialtjänstlagen (2003:453) som innebär att endast en del av arbetsinkomsten beaktas vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd. (Se vidare UO9, Avsnitt 7 Politik för sociala tjänster.)

En grupp som särskilt bör uppmärksammas är unga föräldrar. Av Ungdomsstyrelsen rapport Unga föräldrars möjligheter att slutföra sin utbildning (Ungdomsstyrelsens skrifter 2012:) framgår att unga föräldrar ofta har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, bl.a. eftersom de i högre grad än andra unga inte har slutfört sina gymnasiestudier. En förälder som inte har fyllt 21 år och som under sin föräldraledighet har uppburit försörjningsstöd för sig själv och sitt barn riskerar att förlora försörjningsstödet när hon eller han återupptar sina studier i gymnasieskolan. Det ekonomiska ansvaret övergår då till den unga förälderns egna föräldrar, eftersom dessa har försörjningsplikt så länge den unga föräldern går i gymnasieskolan och inte har fyllt 21 år. Som tidigare nämnts har regeringen under 2011 tillsatt en utredning om studiehjälpen i sin helhet där utredaren bl.a. ska kartlägga den ekonomiska situationen för studerande med barn och vid behov ta ställning till om studiehjälpen bör omfatta ett tillägg för studerande med barn eller om ersättning bör lämnas genom annat offentligt stöd. Utredaren ska föreslå hur tillägget i så fall ska utformas (U 2012:02, dir. 2011:122).

I grundskolans årskurs 9 uppnådde ca hälften av de utrikes födda elever, som invandrat efter 2002, behörighet till nationellt program vid gymnasiet under läsåret 2010/11. För samtliga elever var denna andel ca 85 procent. Elever i grundskolans årskurs 9 som hade invandrat till Sverige efter sju års ålder hade i genomsnitt gått 4,5 år i svensk skola, vilket utgör en förklaring till dessa elevers sämre resultat i skolan. Mot denna bakgrund presenterade regeringen våren 2012 ett reformpaket mot segregation med bl.a. flera uppdrag till Statens skolverk.

Arbete och försörjning

Regeringen prioriterar insatser som kan förbättra ungdomars situation på arbetsmarknaden. För att underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden och få arbetslivserfarenhet har regeringen halverat socialavgifterna, d.v.s. arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna, för personer under 26 år. Detta gäller alla ungdomar, inte bara de som varit arbetslösa. Vidare kan

unga få nystartsjobb efter sex månaders arbetslöshet. Regeringen har också förenklat för arbetsgivarna att anställa på tillfälliga kontrakt vilket underlättar för unga att få ett jobb. Vidare har regeringen sänkt mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster från 25 till 12 procent. Inom restaurangbranschen får många ungdomar sitt första jobb och därmed arbetslivserfarenhet och möjligheter till fortsatta anställningar.

Ungdomar i åldern 16–24 år som under en ramtid om fyra månader har varit arbetslösa i 90 dagar omfattas av jobbgarantin för ungdomar. Syftet med jobbgarantin är att erbjuda unga särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser tidigt under arbetslöshet för att de så snabbt som möjligt ska få arbete eller påbörja en utbildning inom det reguljära utbildningssystemet. I juli 2012 var ca 91 700 personer i åldern 18–24 år inskrivna på Arbetsförmedlingen som öppet arbetslösa och sökande i program, varav drygt 30 400 var inskrivna i jobbgarantin för ungdomar.

Arbetslösa ungdomar som varken har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen erbjuds en studiemotiverande folkhögskolekurs. Satsningen, som bygger på ett samarbete på central nivå mellan Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet samt mellan Arbetsförmedlingen lokalt och folkhögskolorna, pågår sedan 2010. Det bör finnas en beredskap hos folkhögskolorna att kunna möjliggöra för dessa elever som går de studiemotiverande kurserna att fortsätta sina studier på folkhögskolans allmänna kurs. Det finns därför behov av att utöka antalet studieplatser på folkhögskolans allmänna kurs.

Regeringen har under sommaren 2012 tillsatt en utredning som ska föreslå hur arbetet med unga som varken studerar eller arbetar kan utvecklas (dir. 2012:70). I utredningens uppdrag ingår att analysera statistik som kan kartlägga denna grupp unga och föreslå kvalitetssäkrade statistiska mått samt hur sådan statistik kan redovisas. Vidare ingår i uppdraget att ta ställning till om ansvarsfördelningen mellan kommuner och statliga myndigheter behöver förtydligas vad gäller insatser för unga som varken arbetar eller studerar samt att göra en översyn av det kommunala informationsansvaret.

I Ungdomsstyrelsens tematiska analys Fokus 11 – En analys av ungas bostadssituation konsta-

teras att ungdomar har stora svårigheter att få ett boende i de områden där de kan få arbete eller har planerat studera. I rapporten föreslogs en rad olika åtgärder i syfte att förbättra ungdomars situation på bostadsmarknaden. Ungdomsstyrelsen föreslog bl.a. att staten skulle stärka kraven på kommunernas bostadsförsörjningsplaner genom lagstiftning. Regeringen har i början av 2012 uppdragit åt Boverket att göra en översyn av bostadsförsörjningslagen i syfte att förtydliga det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen och det regionala perspektivet.

Hälsa och utsatthet

Det är angeläget att särskilt lyfta fram situationen bland ungdomar med funktionsnedsättning och hur deras möjlighet till full delaktighet i samhällslivet samt jämlikhet i levnadsvillkor utvecklas. Regeringen gav därför 2011 Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under 2012 genomföra en tematisk analys av levnadsvillkoren för ungdomar med funktionsnedsättning när det gäller utbildning, inflytande, kultur, fritid och föreningsliv, arbetsmarknad samt hälsa. Analysen ska göras med utgångspunkt i de ungdomspolitiska och funktionshinderspolitiska målen. Ungdomsstyrelsen ska även lyfta fram goda exempel från kommuner som genomför främjande åtgärder och identifiera möjliga utvecklingsområden. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2012.

Regeringen har fortsatt vidta åtgärder i syfte att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Det är viktigt att unga har tillgång till konkret information om att de själva har rätt att välja vem de ska ingå äktenskap med. Regeringen har därför under 2011 gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att översätta broschyren *Får jag gifta mig med vem jag vill?* till relevanta språk. Även Länsstyrelsen i Östergötlands län har haft i uppdrag att översätta information på webbplatsen www.dinarattigheter.se. Information om barns och ungas rättigheter finns idag på arabiska, dari, engelska, franska, kurmandji, persiska, romani chib, somaliska, sorani, svenska och turkiska.

Under 2010 tillsatte regeringen en utredning om lagstiftning i syfte att stärka skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (dir. 2010:54). Utredningen har haft i uppdrag att göra en samlad översyn av relevant straffrättslig, civilrättslig och internationellt privaträttslig

lagstiftning och lämnade sitt slutbetänkande i maj 2012. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga under mandatperioden.

Ungdomsstyrelsen har i uppdrag att genomföra en studie av pojkars och unga mäns attityder och erfarenheter kring jämställdhet, maskulinitet och våld. Studien ska också särskilt belysa homosexuella och bisexuella ungdomars samt unga transpersoners situation i detta sammanhang. Studien ska redovisas den 1 februari 2013.

Inflytande och representation

Under 2012 har regeringens ungdomspolitiska råd, där representanter från ungdomsorganisationer och andra ideella organisationer, forskare, kommuner och myndigheter ingår, sammanträtt vid tre tillfällen. Rådets övergripande tema är ungas inflytande och aktiva deltagande i samhällslivet. Årets mötestillfällen har ägnats åt fördjupade diskussioner kring den ungdomspolitiska proposition som avses lämnas till riksdagen hösten 2013.

Kultur och fritid

Den analys av ungas kulturutövande som Ungdomsstyrelsen redovisade 2011 är ett angeläget bidrag för att öka kunskapen inom området. Rapporten tydliggör att det saknas kontinuerlig statistik om ungdomars kulturutövande.

Ungdomsstyrelsen redovisade i rapporten Fokus 10 – En analys av ungas inflytande (Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:10) att unga i dag till viss del engagerar sig på andra sätt än tidigare och att en viss del av ungas engagemang har kanaliserats till internet.

En urvalsundersökning som Novus Opinion genomfört på uppdrag av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning visar att unga har lågt förtroende för rådgivning på internet. De unga födda 1994 och 1996 som ingick i studien kunde mycket väl tänka sig att hämta information från internet men endast ett fåtal kunde tänka sig att söka råd och stöd på internet (CAN 2012).

Internationellt ungdomssamarbete

I slutet av september 2012 genomför Europarådet en ungdomsministerkonferens i St. Petersburg. Syftet med konferensen är att följa upp genomförandet av Europarådets handlingsplan på ungdomsområdet Agenda 2020 sedan den förra ministerkonferensen 2008 och att anta

en deklaration på temat Ungas tillgång till rättigheter.

14.4 Politikens inriktning

Ungdomstiden formar människor. Det ställer särskilda krav på hur samhället och politiken möter ungdomar och de utmaningar de ställs inför. Ungdomspolitikerna omfattar alla ungdomar mellan 13 och 25 år. Goda uppväxtvillkor är en förutsättning för trygghet och ett aktivt deltagande i utbildning samt på arbetsmarknaden och i samhället i stort. Omvänt medför utanförskap i unga år betydande kostnader för både individen och samhället. Det är regeringens ambition att inga barn eller ungdomar ska behöva växa upp i utanförskap.

Mot den bakgrunden avser regeringen att förnya ungdomspolitikerna och att återkomma under mandatperioden med en ungdomspolitisk proposition där bl.a. de nya målen och inriktningen för ungdomspolitikerna presenteras. Som en förberedelse inför detta genomförs under hösten 2012 en dialogturné med ungdomar i olika delar av landet.

Omfattande satsningar har gjorts under de senaste två mandatperioderna på att bland annat stärka ungas utbildning och på att främja ungas etablering på arbetsmarknaden. Dock kvarstår fortfarande utmaningar som bl.a. gäller att fler ungdomar ska fullfölja sin utbildning, att fler ungdomar snabbare ska komma in på arbetsmarknaden och på bostadsmarknaden, att ungdomars hälsa ska stärkas och deras utsatthet minska samt att ungdomars inflytande i samhället ska öka. Att främja goda levnadsvillkor för ungdomar och att motverka utanförskap i tidiga år är viktigt, såväl för unga som individer, som för en hållbar utveckling och tillväxt.

Ett område som är särskilt prioriterat är att förbättra ungdomars situation på arbetsmarknaden. Regeringen beslutade våren 2012 att tillkalla en särskild utredare som ska se över hur arbetet med unga som varken arbetar eller studerar kan utvecklas (U 2012:08, dir. 2012:70). Utredaren ska bl.a. föreslå kvalitetssäkrade statistiska mått som kan kartlägga gruppen unga som varken arbetar eller studerar samt föreslå hur denna statistik kan redovisas. I utredarens uppdrag ingår också att ta ställning till om ansvarsfördelningen mellan kommunerna och

statliga myndigheter behöver förtydligas när det gäller insatser för unga som varken arbetar eller studerar. Vidare ingår att göra en översyn av det kommunala informationsansvaret för unga som inte har fyllt 20 år och som inte genomför eller har fullföljt en gymnasieutbildning.

Regeringen anser att de särskilda studiemotiverande kurser som ges inom folkhögskolan för arbetslösa ungdomar som varken har grundläggande högskolebehörighet eller har gymnasieexamen bör förlängas t.o.m. 2014. Dessa ungdomar bör även erbjudas möjlighet till fortsatt utbildning på folkhögskolans allmänna kurs. Antalet utbildningsplatser på folkhögskolans allmänna kurs bör därför utökas med 1 000 årsplatser under 2013 och med 1 000 årsplatser under 2014. Utökningen av utbildningsplatser på allmän kurs ska ha som prioritering att underlätta för de personer som går studiemotiverande folkhögskolekurs att direkt efter kursens slut kunna fortsätta studera på folkhögskolans allmänna kurs. Det är angeläget att snabbt ta till vara dessa ungdomars studiemotivation och undvika att de får vänta ett antal månader på att få studera vidare. Folkhögskolornas utbildningsform och metodik lämpar sig också väl för målgruppen ungdomar som står utanför arbetsmarknaden, t.ex. ungdomar med funktionsnedsättning, ungdomar födda utomlands och ungdomar med psykiska och sociala problem.

Ungdomsstyrelsen fick 2011 i uppdrag att genomföra insatser för att främja unga föräldrars möjligheter att slutföra sin utbildning i grund- och gymnasieskolan (U2011/4664/UC). Uppdraget redovisades i februari 2012. I rapporten Unga föräldrars möjligheter att slutföra sin utbildning konstateras att unga som blir föräldrar innan de fyller 20 år har betydligt lägre utbildningsnivå än andra unga. Det är av central vikt att unga föräldrar uppmärksammas tydligare inom det kommunala informationsansvaret. I de tidigare nämnda kommittédirektiverna Utveckling av arbetet med unga som varken arbetar eller studerar pekas på att unga föräldrar löper större risk än andra unga att hamna utanför utbildning och arbete.

Regeringen bedömer att det finns behov av åtgärder som ökar utbudet av bostäder, bl.a. för ungdomar. I denna proposition föreslås därför en rad åtgärder för att underlätta för privatpersoner att hyra ut sin bostad (se utgiftsområde 18, avsnitt 4.7). Dessutom föreslås att

schablonavdraget för privatpersoners uthyrning höjs från 21 000 kronor till 40 000 kronor.

Det finns vidare behov av att öka kunskapen om ungdomars situation såväl övergripande som på mera specifika områden. Därför ges Ungdomsstyrelsen årligen i uppdrag att göra en tematisk analys inom ett område där det behövs mer kunskap. Regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under 2013 genomföra en tematisk analys om jämställdhet bland ungdomar. Tidigare tematiska analyser har bl.a. varit inriktade på ungdomars situation på bostadsmarknaden och ungdomars inflytande. Analysen om ungdomars jämställdhet ska ha sin utgångspunkt i hur de ungdomspolitiska och jämställdhetspolitiska målen uppnås när det gäller ungdomar. Utifrån analysen ska förslag läggas fram som berör de områden som behöver förbättras.

Regeringen har också uppdragit åt Ungdomsstyrelsen att ta fram särskild information som riktar sig till flickor och pojkar i syfte att förebygga att de blir utsatta för sexuell exploatering via internet och andra interaktiva medier (U2012/3355/UC). Ungdomsstyrelsen ska redovisa uppdraget i februari 2014.

Ungdomsstyrelsen har i uppdrag att genomföra en studie av pojkars och unga mäns attityder och erfarenheter kring jämställdhet, maskulinitet och våld (U2011/2232/UC). Uppdraget ska redovisas i februari 2013. Med utgångspunkt i studiens resultat ska Ungdomsstyrelsen genomföra utbildningsinsatser under 2013 och 2014 i syfte att sprida metoder och ge kunskapsstöd för arbetet med attityder och värderingar som rör jämställdhet, maskulinitet och våld. Ungdomsstyrelsen ska också sprida resultatet av studien i befintliga nätverk för myndigheter och organisationer som har unga som målgrupp för sina insatser.

Utredningen om stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (Ju 2010:06) lämnade sitt betänkande Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (SOU 2012:35) i maj 2012. Utredningen lade fram förslag på straffbestämmelser när det gäller tvångsäktenskap och barnäktenskap samt ett förslag om att inrätta ett nationellt kompetens-team som kan handleda myndigheter och kommuner i ärenden som rör hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen avser att återkomma till Riksdagen i denna fråga under mandatperioden.

Under 2012 har nästa generations ungdoms- och utbildningsprogram i EU för perioden 2014–2020 varit i fokus. Förhandlingarna kring det framtida programmet kommer att fortsätta under 2013.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp i Nordiska ministerrådet. Ungdomsstyrelsen och Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer är Sveriges representanter i Nordiska ministerrådets barn- och ungdomskommitté (NORDBUK). Det övergripande målet är att arbetet med barn och ungdomar i Nordiska ministerrådet ska främja barns och ungas möjligheter till goda levnadsvillkor samt barns och ungas inflytande. Sverige kommer att inneha ordförandeskapet i Nordiska Ministerrådet 2013 och förberedelser pågår inför detta.

14.5 Budgetförslag

14.5.1 12:1 Ungdomsstyrelsen

Tabell 14.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	27 126	Anslags-sparande	647
2012	Anslag	32 250 ¹	Utgifts-prognos	32 064
2013	Förslag	31 867		
2014	Beräknat	32 557 ²		
2015	Beräknat	33 164 ³		
2016	Beräknat	33 898 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 31 828 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 31 828 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 31 829 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Ungdomsstyrelsens förvaltningskostnader.

Ungdomsstyrelsen är den centrala myndigheten för ungdomspolitikens genomförande och har som huvuduppgift att ansvara för att de nationella ungdomspolitiska målen får genomslag inom olika samhällssektorer. Ungdomsstyrelsens uppgifter inom ungdomspolitik är att ansvara för kunskapsuppbyggnad och uppföljning inom området samt att hantera bidrag till ungdomsorganisationer

Ungdomsstyrelsen har fr.o.m. 2012 även fått i uppdrag att vara myndighetsstöd åt regeringen inom politiken för det civila samhället. Inom detta område ansvarar Ungdomsstyrelsen för

kunskapsuppbyggnad samt uppföljning och utvärdering av det civila samhällets villkor och utveckling. Vidare ska myndigheten bilda nätverk för samverkan med myndigheter och organisationer inom politiken för det civila samhället. Ungdomsstyrelsen hanterar också bidrag till organisationer inom ett antal olika politikområden, bl.a. inom integration, diskriminering, demokrati och jämställdhet. För hanteringen av vissa bidrag har medel tillförts myndighetens förvaltningsanslag, medan myndigheten för hanteringen av vissa andra bidrag årligen tillförs särskilda medel.

Regeringens överväganden

Tabell 14.3 Härlledning av anslagsnivån 2013–2016, för 12:1 Ungdomsstyrelsen

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	27 550	27 550	27 550	27 550
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	127	760	1 288	1 926
Beslut ³	-510	-522	-531	-543
Överföring till/från andra anslag	4 700	4 808	4 897	5 006
Övrigt		-39	-40	-41
Förslag/beräknat anslag	31 867	32 557	33 164	33 898

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (2014) till en följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojektet kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Eftersom Ungdomsstyrelsen har fått i uppdrag att vara myndighetsstöd för regeringen inom politiken för det civila samhället föreslår regeringen att myndighetens förvaltningsanslag ökas med 4 700 000 kronor 2013 samt beräknar att anslaget ökas med motsvarande belopp permanent fr.o.m. 2014. Ökningen finansieras genom att 2 200 000 kronor överförs från anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* och att 2 500 000 kronor överförs från anslaget 14:1 *Bidrag till folkbildningen* för 2013. Motsvarande belopp beräknas överföras permanent från respektive anslag fr.o.m. 2014. Riksdagens beslut om vårandringsbudgeten för 2012 innebär att

motsvarande belopp har överförts från nämnda anslag till nu aktuellt anslag under 2012.

Vidare minskas anslaget med 510 000 kronor 2013 eftersom tillfälliga anslagsmedel avseende administration av stöd till verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering upphör. Stödet till organisationer och stiftelser som arbetar med att förebygga och motverka diskriminering ska i stället permanent finansieras under anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. Av dessa medel får viss del användas för administrativa kostnader.

Regeringen föreslår att 31 867 000 kronor anvisas under anslaget 12:1 *Ungdomsstyrelsen* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 32 557 000 kronor, 33 164 000 kronor respektive 33 898 000 kronor.

14.5.2 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 14.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	253 094	Anslags-sparande	446
2011	Utfall	253 094	Anslags-sparande	446
2012	Anslag	250 440 ¹	Utgifts-prognos	244 097
2013	Förslag	250 440		
2014	Beräknat	250 440		
2015	Beräknat	250 440		
2016	Beräknat	250 440		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för statsbidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer, vilken tillämpas första gången i fråga om bidrag för bidragsåret 2013. Anslaget används även för visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 14.5 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	250 440	250 440	250 440	250 440
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	250 440	250 440	250 440	250 440

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 250 440 000 kronor anvisas under anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 250 440 000 kronor, 250 440 000 respektive 250 440 000 kronor.

15 Politik för det civila samhället

15.1 Omfattning

Med det civila samhället avses en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans i gemensamma intressen.

Politiken för det civila samhället och dess mål bejakar den stora mångfald av aktörer och verksamheter som inryms i denna sektor. I det civila samhället ingår allt från nätverk, tillfälliga sammanslutningar och frivilliga insatser till ideella föreningar, registrerade trossamfund, stiftelser, kooperativ m.m.

Politiken på området omfattar generella frågor om det civila samhället och dess villkor, bl.a. möjligheter att bilda organisationer, att erhålla statligt stöd och att göra människor delaktiga

och bedriva verksamhet. Vidare omfattas organisationernas samverkan med den offentliga sektorn genom dialog och samråd. Området omfattar även kunskapsbildning om det civila samhällets roll, sammansättning, verksamhet och utveckling.

Idrottspolitiken utgör en specifik del av politiken för det civila samhället. Idrottsfrågorna inrymmer verksamheter som främjar idrott och motion och som samtidigt bidrar till en förbättrad folkhälsa.

Politiken för det civila samhället omfattar även stöd till allmänna samlingslokaler och till friluftorganisationer, bidrag för kvinnors organisering samt bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

15.2 Utgiftsutveckling

Tabell 15.1 Utgiftsutveckling inom Politik för det civila samhället, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
13:1 Stöd till idrotten	1 455	1 705	1 705	1 705	1 705	1 706	1 706
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	32	33	34	32	32	32	32
13:3 Bidrag för kvinnors organisering	28	27	28	28	28	28	28
13:4 Stöd till friluftorganisationer	28	28	28	28	28	28	28
13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15	15	15	15	15	15	15
13:6 Insatser för den ideella sektorn	25	22	23	23	23	23	23
Summa Politik för det civila samhället	1 582	1 830	1 832	1 831	1 831	1 832	1 832

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

15.3 Politik för det civila samhället

15.3.1 Mål

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter,
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Målet beslutades av riksdagen i samband med beslutet om propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195).

15.3.2 Resultatredovisning

Mål och indikatorer

Resultatredovisningen sker med utgångspunkt i målet för politiken för det civila samhället.

Regeringen har tillsatt en arbetsgrupp inom Regeringskansliet som bl.a. har till uppgift att fungera som en referensgrupp för beredningen av generella frågor om det civila samhället och dess villkor. Referensgruppen ska även genomföra en årlig uppföljning av utvecklingen inom det civila samhället i förhållande till politikens mål. Uppföljningen ska organiseras kring de sex principer som utgör en viktig utgångspunkt för politiken:

- självständighet och oberoende,
- dialog,
- kvalitet,
- långsiktighet,
- öppenhet och insyn, samt
- mångfald.

Resultat

Myndighetsstöd för frågor om det civila samhället
Ungdomsstyrelsen har fr.o.m. 2012 fått i uppdrag att utgöra ett myndighetsstöd för politiken för det civila samhället. Myndigheten ska säkerställa att kontinuerlig uppföljning, kunskapspridning och analys genomförs.

I Ungdomsstyrelsens uppdrag ingår främst följande uppgifter:

- samla kunskap om det civila samhällets villkor och utveckling och att sprida denna kunskap på nationell och lokal nivå,
- låta göra analyser och utvärderingar om politiken för det civila samhället,
- bilda nätverk för samordningen med andra berörda myndigheter i frågor som rör det civila samhället,
- tills vidare administrera ett partsgemensamt forum, i vilket ingår att följa upp politiken för det civila samhället ur det civila samhällets perspektiv samt genomförande av konferensen Forum för det civila samhället, och
- på nationell nivå genomföra den kod om främjande av medborgerligt deltagande, (Code of Good Practice on Civil Participation), som antagits av Europarådets samverkansorgan för det civila samhället.

Det ideella engagemangets utveckling

86 procent av männen och 85 procent av kvinnorna i åldrarna 16–84 år var medlemmar i någon förening 2008 (SCB). Samma år var det 43 procent av männen och knappt 38 procent av kvinnorna som aktivt deltog i en förening.

Totalt 54 procent av männen och 43 procent av kvinnorna i åldrarna 16–74 år utförde 2009 frivilligt arbete inom ideella organisationer. (Svenskarnas engagemang är större än någonsin, Ersta Sköndal högskola, 2010). Denna andel har legat på stabil nivå under de senaste decennierna. I genomsnitt avsatte dessa personer 16 timmar per månad för frivilliga insatser i och utanför föreningslivet 2009. Sverige är därmed det land i Europa där mest frivilliga insatser görs. Av dem som utför frivilliga insatser är 88 procent också medlemmar i den förening där insatsen sker. Detta kan ses som att den svenska förenings-traditionen är stark. De som är engagerade gör olika insatser så som ledarskap, styrelseuppdrag, opinionsbildning, penninginsamling och direkta

hjälpinsatser. Var tionde vuxen svensk, dvs. en halv miljon personer, gör en direkt social insats genom föreningsväsendet. Sammanlagt uppgick de frivilliga insatserna 2009 till mer än 400 000 heltidsårsarbeten enligt ovan nämnda rapport.

Uppföljning av det civila samhällets villkor

Regeringen har beslutat att följa upp villkoren för det civila samhället och dess organisationer i förhållande till politikens mål. Den interdepartementala arbetsgrupp som har inrättats inom Regeringskansliet genomför sedan 2011 en årlig samlad uppföljning i form av en enkätundersökning. Uppföljningen ska ge möjlighet att följa utvecklingen över tid vad gäller olika aspekter av statlig bidragsgivning, dialog och samråd med det civila samhällets organisationer, samt övriga insatser för att förbättra det civila samhällets villkor, exempelvis insatser för bättre kunskap om det civila samhället. Vad gäller bidragen har regeringen bland annat uttalat att mer generella stödformer såsom organisations- och verksamhetsbidrag bör öka i förhållande till projektbidrag. Bidragssystem bör dock kunna anpassas efter verksamhetsområdenas behov och därmed se olika ut.

Av 2011 års sammanställning av den ovan nämnda enkätundersökningen framgår att ca. 10,7 miljarder kronor fördelades i statliga bidrag till det civila samhällets organisationer under 2010.¹ 82 procent av bidragsmedlen gick till generella bidrag såsom organisations- och verksamhetsbidrag. Regeringskansliet var under 2010 i kontakt med sammanlagt ca 3 300 organisationer inom det civila samhället för olika typer av dialog och samråd. Drygt 1 500 organisationer bjöds in att svara på remisser och sammanlagt ca 1 200 svarade. Departementen anordnade ca 300 möten för dialog och samråd med det civila samhällets organisationer.

Överenskommelser med idéburna organisationer

I oktober 2008 slöts en överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om hur relationerna mellan staten, SKL och de idéburna organisationerna kan utvecklas (IJ2008/2110/UF). Överenskommelsens syfte är att tydliggöra de idéburna organisationernas roll inom det sociala området och möjliggöra för dessa att konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer som är verksamma på området. I april 2012 hade omkring 60 idéburna

organisationer anslutit sig till överenskommelsen.

Överenskommelsen omfattar även varje parts åtaganden och åtgärder, vilka följs upp kontinuerligt av en gemensam arbetsgrupp som har inrättats för denna uppföljning. I november 2011 anordnades den tredje årliga uppföljningskonferensen där parterna redovisade hur åtgärderna i överenskommelsen genomförts. Som ett led i den nationella uppföljningen genomförs också en årlig tematisk studie på initiativ av arbetsgruppen. Hittills har två tematiska studier producerats; en studie om den idéburna sektorns särart och mervärde och en studie som belyser två exempel på lokala dialogprocesser. Därutöver har en uppföljningsstudie genomförts om själva överenskommelsen, som har producerats i tre delar av Ersta Sköndal högskola. Den sista delen redovisades maj 2012. Under hösten 2011 har ett särskilt inspirationsmaterial framtagits som bl.a. har använts i den processledarutbildning som Överenskommelsekansliet har arrangerat tillsammans med studieförbundet Bilda. Personer från olika organisationer har deltagit. Bilda har även skapat en studiecirkel på nätet för processledare i samverkan med Överenskommelsekansliet.

Regeringen har också undertecknat ännu en överenskommelse med SKL och idéburna organisationer inom integrationsområdet. Syftet med denna överenskommelse är att förtydliga relationen mellan staten, kommunerna och de idéburna organisationerna i arbetet med nyanländas etablering och integration och att utveckla former och metoder för att de idéburna organisationerna bättre ska kunna medverka i detta arbete. Överenskommelsen inom integrationsområdet bygger på samma principer som överenskommelsen inom det sociala området och innehåller åtaganden och åtgärder, vilka kommer att följas upp av parterna. Till överenskommelsen inom integrationsområdet har 35 nationella organisationer anslutit sig, däribland ett flertal paraplyorganisationer. En partsgemensam styrgrupp genomförde under december 2011 fyra regionala konferenser i Stockholm, Göteborg, Boden och Sundsvall. I dessa konferenser deltog sammanlagt drygt 350 personer. Vid samtliga konferenser betonades vikten av en fortsatt lokal och regional samverkan mellan idéburna organisationer och myndigheter när det gäller nyanländas etablering och integration.

Samverkan inom kulturområdet

Under 2011 har 39 myndigheter och institutioner fått uppdrag om att verka för att ideella organisationer och andra delar av det civila samhället involveras. Redovisningen av uppdragen ger en bred överblick av olika samverkansformer och visar på en generellt sett omfattande samverkan med det civila samhället. Vidare har Statens kulturråd i samverkan med Riksantikvarieämbetet, Riksteatern och det civila samhället av regeringen fått i uppdrag att ta fram en rapport med goda exempel på hur kulturinstitutioner kan involvera det civila samhällets organisationer och andra ideella krafter i sina respektive verksamheter.

Rapporten Kulturinstitutionerna och det civila samhället (Kulturrådets skriftserier 2012:1) lyfter fram intressanta exempel på samverkan och visar att förutsättningarna för samarbete ser olika ut i olika delar av landet, att samarbete förekommer på många platser och i många olika sammanhang på ett naturligt och respektfullt sätt. I rapporten framgår även att det inom ramen för kultursamverkansmodellen och de regionala kulturplanerna finns en tydlig vilja att inkludera det civila samhället.

Partsgemensamt forum

Ungdomsstyrelsen hade under 2011 i uppdrag att genomföra partsgemensamt forum för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhällets organisationer. Under perioden januari 2011 t.o.m. januari 2012 anordnades idéseminarier med olika teman som välfärd, finansiering och demokrati. Ungdomsstyrelsen sammankallade i början av 2012 ett forum med representanter från ett tjugotal organisationer från olika områden inom det civila samhället samt inbjöd också Sveriges Kommuner och Landsting.

Som en del i uppdraget utarbetade Ungdomsstyrelsen en uppföljningsrapport utifrån det civila samhällets organisationers perspektiv. I rapporten redovisar Ungdomsstyrelsen den uppföljning som myndigheten lät Civos – Civila samhällets organisationer i samverkan – göra. Ungdomsstyrelsen arrangerade också inom sitt nya myndighetsuppdrag konferensen Forum för det civila samhället – Hur formas samhällsagendan? den 14–15 juni 2012. Denna konferens fokuserade på det civila samhällets roll och förutsättningar att förändra och påverka samhällets dagordning och om samspelet mellan media,

politik och civilsamhälle. Konferensen vände sig till företrädare för det civila samhällets organisationer samt politiker och tjänstemän från den offentliga sektorn. Under konferensen diskuterades allt från lokalt påverkansarbete och sociala mediers roll till entreprenörskap och innovation.

Samråd

En utvärdering inom Regeringskansliet av projektet *Utökat samråd mellan regeringen och civila samhällets organisationer* som genomfördes 2010 visade att samråd med det civila samhällets organisationer kan bidra till ett bättre och mer mångsidigt beslutsunderlag i olika typer av ärenden, t.ex. i beredningen av en förordning. Ett särskilt informationsmaterial har tagits fram inom regeringskansliet för att ytterligare stödja och utveckla formerna för samråd med det civila samhällets organisationer.

Statligt stöd till det civila samhällets organisationer

Inom flertalet politikområden finns statsbidrag som riktas till det civila samhällets organisationer. I området politiken för det civila samhället ingår stöd till idrotten, bidrag till allmänna samlingslokaler, bidrag för kvinnors organisering, stöd till friluftorganisationer samt bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer. I avsnitten 16.4 respektive 16.5 redogörs närmare för stödet till idrotten och bidraget till friluftorganisationerna.

Under 2011 fördelade Boverkets samlingslokaldelegation 23,8 miljoner kronor som investeringsbidrag ur anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler*. Totalt inkom 266 ansökningar som tillsammans uppgick till cirka 106 miljoner kronor. Sammanlagt 92 föreningar med projekt spridda över hela landet beviljades bidrag. Vid fördelningen prioriterades åtgärder för att förbättra tillgängligheten och för att genomföra olika standardhöjande upprustningar. Boverkets samlingslokaldelegation fördelade vidare cirka 4,8 miljoner kronor i bidrag till 14 projekt för utveckling av ungdomsverksamhet i allmänna samlingslokaler 2011. Vidare fördelades 3,98 miljoner kronor som bidrag till samlingslokalhållande föreningars riksorganisationer.

Under 2011 fördelade Ungdomsstyrelsen 29,3 miljoner kronor i statsbidrag för kvinnors organisering, varav 28,1 miljoner kronor utgjordes av medel som anvisats under anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering*. Eftersom Ungdomsstyrelsen under 2011 även fördelade vissa inom anslaget återbetalade medel kunde

myndigheten under 2011 fördela totalt 29,3 miljoner kronor för kvinnors organisering. Av dessa medel utbetalades 18,6 miljoner kronor som organisations- eller etableringsbidrag och 10,6 miljoner kronor som verksamhetsbidrag. Det inkom under 2011 totalt 64 ansökningar om organisationsbidrag och etableringsbidrag varav 53 ansökningar beviljades. Vidare inkom 83 ansökningar om projektbidrag varav 31 beviljades. Ungdomsstyrelsen har i uppdrag att årligen lämna en sammanfattande redogörelse för de bidrag som myndigheten hanterar. I Ungdomsstyrelsens rapport Resultat och effekter 2012 redovisas för 2011 hur ett antal av de bidrag, som myndigheten hanterar har använts, och vilka effekter bidragen har fått i förhållande till syftet.

Under 2011 fördelade Partibidragsnämnden 15 miljoner kronor i stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer. Stödet fördelades till samtliga riksdagspartier.

Engagemangsguider för ökad delaktighet

Syftet med stödet till engagemangsguider är att genom uppsökande verksamhet stimulera boende i områden med lägre organisationsgrad, särskilt ungdomar och kvinnor, till kontakter med det civila samhällets organisationer inom skilda verksamhetsområden. Stöd till engagemangsguider har fördelats av Ungdomsstyrelsen under 2011 med 10 miljoner kronor. 11 projekt har fokus på kvinnor/flickor. Sammanlagt nådde satsningen cirka 11 000 ungdomar och 300 kvinnor. I tre av projekten har verksamheten lett till att ungdomar/kvinnor startat nya organisationer i området/stadsdelen. Dessutom redovisade åtta projekt att deras insats lett till fast verksamhet. Inom ramen för projektet har Riksteatern hittills arrangerat 13 lokala samverkansträffar med metodutveckling, coaching och erfarenhetsutbyte som syfte.

Ungdomsstyrelsen ska fortsätta med uppdraget att stödja organisationer som vill arbeta med engagemangsguider och liknande metoder bland ungdomar och kvinnor i bostadsområden med lägre organisationsgrad under 2012 och 2013. Under 2012 ska totalt 10 miljoner kronor fördelas för detta ändamål.

Stöd till arbete mot diskriminering i den egna organisationen och jämställdhetsprojekt

Under 2011 fördelade Ungdomsstyrelsen 4 miljoner kronor till sju organisationer som ville fortsätta sitt arbete mot diskriminering och för jämställdhet i den egna verksamheten.

Ungdomsstyrelsen fördelade också 7,2 miljoner kronor i statsbidrag till jämställdhetsprojekt. Det inkom 124 ansökningar, varav 19 beviljades för ändamålen makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, obetalt hem- och omsorgsarbete samt mäns våld mot kvinnor och kroppslig integritet. Ungdomsstyrelsen har också fördelat 2,7 miljoner kronor i statsbidrag för verksamheter i de nationella minoriteternas organisationer för jämställdhet mellan kvinnor och män och mot diskriminering. Tio projekt har beviljats stöd.

Forskning och statistik om det civila samhället

Forskningsprogrammet om det civila samhället inrättades 2009 och hanteras av Vetenskapsrådet. Femton forskningsprojekt från universitet och högskolor har beviljats medel fram till 2015. Projekten är bl.a. inriktade på organisering i Sveriges kulturliv, civilsamhälle i Polen, medborgarnormer i det kinesiska civilsamhället, gränsen mellan civilsamhälle och privatliv, kvinnor och skapandet av det civila samhället, digitala medier och civilsamhälleliga nätverk, civila samhället och välfärdsstaten, ideella föreningar, aktiebolag eller hybrider och betydelsen av informella nätverk i det civila samhället. Vetenskapsrådet har inom ramen för uppdraget genomfört en översikt av forskningsläget *Var står forskningen om civilsamhället? – En internationell översikt (Vetenskapsrådets rapportserie 2012:04)* med syfte att kartlägga inom vilka områden forskning bedrivs, men också inom vilka områden mer forskning behövs.

Vetenskapsrådet redovisade i mars 2012 uppdraget om stöd till forskning inom identifierade behovsområden och att stimulera samverkan mellan forskare och andra aktörer inom området samt att sprida information om forskning på området.

En första utlysning av medel till forskning inom identifierade behovsområden genomfördes under våren 2011. Fyra projekt beviljades medel. Projekten är bl.a. inriktade på ideella organisationers roll i välfärdssamhället och en jämförande populationsstudie av organiserade intressen i det civila samhället i Sverige. Vetenskapsrådet genomförde i samarbete med Riksbankens jubileumsfond konferensen Arenan för civilsamhälle och vetenskap som organisationen Ideell Arena arrangerade i februari 2012. På konferensen fanns ett 150-tal representanter från det civila samhällets organisationer samt

myndigheter och universitet och högskolor. Konferensen syftade till möten mellan akademi och praktik.

SCB redovisade den 30 september 2011 statistik om det civila samhället i en första rapport. I denna rapport fanns statistik om organisationernas ekonomi som enligt uppdraget anpassats till FN:s statistiksystem för satelliträkenskaper om ideella organisationer, *International Classification of Non Profit Organisations (ICNPO)* för att bättre beskriva det civila samhället. Enligt de avgränsningar som gjorts fanns det 2009 i SCB:s företagsdatabas drygt 50 000 ekonomiskt aktiva organisationer som anses tillhöra det civila samhället. De totala intäkterna uppgick till 212 miljarder kronor och de totala kostnaderna till 201 miljarder kronor. Antalet heltidsanställda uppgick till knappt 61 000 personer 2009, samtidigt fanns det över 930 000 ideellt arbetande personer, varav de flesta inom områdena rekreation och kultur. SCB kommer att presentera en rapport med uppföljande statistik hösten 2012.

Internationellt samarbete

Europeiska unionens råd utsåg 2011 till Europaåret för frivilligarbete. Det finns i Europa 94 miljoner frivilligarbetare, vilka utgör nästan 23 procent av alla européer över 15 år.

Europaåret för frivilligarbete 2011 skulle bl.a. verka för en miljö som främjar ideellt engagemang, samt för att stärka ideella organisationer och öka kvaliteten på ideella insatser. Europaåret för frivilligarbete sammanföll med FN:s tioårsjubileum av det Internationella året för frivilligarbete.

I Sverige utsåg regeringen Ungdomsstyrelsen till att förbereda och administrera aktiviteterna under 2011. Ungdomsstyrelsen inkom i april 2012 med en rapport som bl.a. visade att ca 5 350 personer varit direkt involverade i arbetet med Frivilligåret i samarbete med Ungdomsstyrelsen, ofta i samband med redan befintliga konferenser eller seminarier över hela landet. Därutöver har många lokala organisationer arrangerat egna evenemang. Det största projektet för året var European tour days 10–12 augusti, då Ungdomsstyrelsen arrangerade den utställning som turnerade genom hela Europa. Ett tusental personer besökte utställningen under dessa dagar då även 30 seminarier hölls.

Analys och slutsatser

En politik för det civila samhället

Genom riksdagens beslut om politiken för det civila samhället har förutsättningar skapats för en helhetssyn på det civila samhället och dess villkor. Det civila samhället lyfts därmed fram som en egen sektor, vid sidan av den offentliga sektorn, marknaden och det enskilda hushållet.

Regeringen ser det som angeläget att öka kunskapen om det civila samhällets roll, sammansättning och villkor och har därför inrättat ett tioårigt forskningsprogram och gett i uppdrag till Statistiska Centralbyrån (SCB) att ta fram förbättrad statistik om det civila samhället. SCB redovisade hösten 2011 en första sammanställning med ny statistik om det civila samhället som gäller de ideella organisationernas ekonomi. För första gången kan därmed det civila samhällets ekonomiska betydelse i samhällsökonomi belysas. Denna sammanställning med fördjupad statistik om det civila samhället kan utgöra underlag för fortsatt utvecklingsarbete i syfte att etablera det civila samhället som ett nytt statistikområde i framtiden.

Inom ramen för det tioåriga forskningsprogrammet pågår för närvarande femton forskningsprojekt. Vetenskapsrådet har låtit göra en kartläggning inom vilka områden forskning bedrivs och inom vilka områden forskning saknas.

Dialog mellan regeringen och det civila samhällets organisationer är centralt i politiken för det civila samhället. Detta avspeglas i att ett partsgemensamt forum ska föra den kontinuerliga dialogen mellan regeringen och det civila samhällets organisationer.

Av särskild betydelse för utvecklingen av det civila samhällets organisationer är också den dialog som sker genom de sakområdesinriktade dialogprocesserna. De överenskommelser som slutits mellan regeringen, idéburna organisationer och Sveriges Kommuner och Landsting behöver även fortsättningsvis följas upp och utvecklas. Vidare har ett kontinuerligt samråd ägt rum angående handlingsplanen för arbetet med Mänskliga rättigheter i Sverige. Under respektive sakområde sker en kontinuerlig identifikation av hinder och förbättrade villkor för att de idéburna organisationerna ska kunna verka mer effektivt som röstbärare och som utförare av tjänster.

Regeringens beslut att inrätta ett system för uppföljning av politiken för det civila samhället innebär att utvecklingen av det civila samhällets villkor i förhållande till målet för politiken för det civila samhället kan följas och att jämförelser över tid kan göras. En andra uppföljning genomfördes 2012 i Regeringskansliet. Resultatet av uppföljningen sammanställs och analyseras utifrån de sex principer som fastslagits i propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55).

Europeiska kommissionen inledde 2008 ett fördragsbrottsförfarande mot Sverige. Kommissionen menar att den svenska lagstiftningen strider mot EU:s mervärdesskattedirektiv eftersom den svenska lagen anses innehålla alltför generösa undantag från mervärdesskatt för allmännyttig verksamhet som bedrivs av ideella föreningar och registrerade trossamfund. Regeringen ifrågasätter kommissionens tolkning. I januari 2011 ansökte Sverige hos kommissionen om tillåtelse att få införa en regel om en s.k. omsättningsgräns för mervärdesskatteredovisning avseende ideell sektor. Ansökan innebar att verksamheter inom ideell sektor som har en skattepliktig omsättning på högst en miljon kronor skulle kunna undantas. Enligt ett besked från kommissionen godtas dock inte ansökan. Regeringen och kommissionen har därefter fört en fortsatt dialog i frågan om den ideella sektorns mervärdesskattesituation. I samband med arbetet med en allmän översyn av mervärdesskattesystemet på EU-nivå har regeringen tagit initiativ till ett uttalande av ministerrådet den 15 maj 2012 om att undantagen för ideell verksamhet i mervärdesskattedirektivet bör klargöras.

15.3.3 Politikens inriktning

Det civila samhället har en oersättlig betydelse för såväl enskilda människor som samhället i stort. Regeringen vill därför skapa förutsättningar för det civila samhället att växa och stärkas som en kraft vid sidan av individen, familjen, marknaden och staten. I politiken för det civila samhället ingår att utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemang och vilja att påverka den egna livssituationen. Ett starkt civilsamhälle stärker demokratin genom civilsamhällets centrala roll som röstbärare och opinionsbildare.

Ett system för uppföljning av politiken för det civila samhället i förhållande till målen för området infördes 2011 i Regeringskansliet och har vidareutvecklats under 2012.

Ungdomsstyrelsen har genom en ändring av myndighetens instruktion fr.o.m. 2012 i uppdrag att utgöra ett myndighetsstöd för politiken för det civila samhället. Ungdomsstyrelsen ska därmed ansvara för att det finns samlad kunskap inom området och sprida denna, analysera, följa upp och utvärdera insatser inom området samt bilda nätverk för samverkan med andra berörda myndigheter och organisationer.

Överenskommelser har slutits mellan regeringen, idéburna organisationer och Sveriges Kommuner och Landsting inom såväl det sociala området som integrationsområdet. Regeringen uppmanar till en större mångfald av utförare av tjänster inom det sociala området för att å ena sidan ta tillvara människors engagemang och förmåga, å andra sidan kunna tillgodose behoven av valfrihet och kvalitet inom välfärden.

Under 2012 t.o.m. våren 2014 genomför regeringen Attraktionskraft Sverige. Visionen är att Sverige ska bli världens bästa land att vistas, verka och växa i. Det uppnås genom att människor, företag, kommuner och regioner skapar attraktiva miljöer och formar sin framtid utifrån sina unika förutsättningar. Tillsammans med aktörer på lokal, regional och nationell nivå, bl.a. med det civila samhällets organisationer, ska frågor som är centrala för lokal och regional attraktivitet utvecklas och tydliggöras. Attraktionskraft Sverige tar avstamp i regeringens befintliga politik och ska bl.a. genom dialog möjliggöra erfarenhetsutbyte, innovativa lösningar och spridning av goda exempel.

När det gäller frågan om mervärdesskatt för ideella föreningar har Sverige åberopat Sveriges särställning. Regeringens arbete med frågan om föreningslivet bedrivs på olika nivåer. Regeringen kommer att fortsätta arbeta för att den ideella sektorn inte ska drabbas om mervärdesskattereglerna måste förändras.

Samtliga åtgärder som aviserades i propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) är under genomförande. Det tioåriga forskningsprogrammet om det civila samhället har resulterat i ett antal pågående forskningsprojekt vid landets universitet. Utöver detta program har en utlysning av medel till forskning inom identifierade behovsområden resulterat i fyra pågående projekt som kommer

att fullföljas inom de närmaste åren. Regeringen avser vidare att fr.o.m. 2013 uppdra åt Ungdomsstyrelsen att fördela medel för studier i syfte att öka kunskapen om det civila samhället. Statistiska centralbyrån har tagit fram ny statistik om det civila samhället som belyser de ideella organisationernas ekonomi. Statistiken kommer att vidareutvecklas och uppdateras i nya publikationer. Under året har Ungdomsstyrelsen sammankallat ett partsgemensamt forum vid flera tillfällen för att diskutera det civila samhällets organisationers villkor med aktuella teman, bl.a. självständighet och oberoende samt det civila samhällets ekonomi.

Under 2013 ska Ungdomsstyrelsen fortsätta fördela ett särskilt stöd för engagemangsguider för uppsökande verksamhet till boende i områden med lägre organisationsgrad, särskilt ungdomar och kvinnor.

15.4 Idrottsfrågor

15.4.1 Mål

Riksdagen antog i maj 2009 mål för statens stöd till idrott (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243). Mål och syfte med bidraget är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning. Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Stöd kan även lämnas till verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

15.4.2 Resultatredovisning

Resultatet redovisas med utgångspunkt i de mål för idrottspolitik som riksdagen beslutat (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243).

Resultat

Den fria och självständiga idrottsrörelsen har en betydelsefull roll i vårt samhälle. Antalet medlemmar inom idrottsrörelsen i åldern 7–70 år är ca 3,2 miljoner. Av dessa är 44 procent flickor och kvinnor och 56 procent pojkar och män. Ungefär 2,3 miljoner är aktiva medlemmar. Antalet elitidrottare uppskattas till ca 7 000. Under 2011 disponerade idrottsrörelsen 1 705 miljoner kronor i statligt stöd för sin verksamhet.

Barn- och ungdomsverksamhet

Bidraget till idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet i form av lokalt aktivitetsstöd uppgick 2011 till 616 miljoner kronor, vilket var en minskning med 3 miljoner kronor jämfört med 2010. Antalet deltagartillfällen uppgick 2010 till ca 53 miljoner fördelade på 40 procent flickor och 60 procent pojkar. Inom ramen för den särskilda satsningen på svensk idrott, Idrottslyftet, utbetalades 500 miljoner kronor 2011. Satsningens främsta syfte har under de fyra inledande åren varit att öppna dörrarna till idrotten för fler barn och ungdomar samt att utveckla verksamheten så att de väljer att idrotta högre upp i åldrarna. Verksamheten ska utgå från ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.

Prioriterade områden har varit att utveckla förbund och föreningar, öka tillgängligheten till anläggningar och idrottsmiljöer, rekrytera och utveckla ledare samt att samverka med skolorna. Under det fjärde verksamhetsåret har 280 miljoner kronor betalats ut som föreningsstöd, av vilka 90 miljoner kronor har gått till speciella insatser och 122 miljoner kronor till förbundsutvecklingsstöd, främst i form av utbildning och insatser för att utveckla den interna demokratin. Resterande 8 miljoner kronor har avsatts för rådgivning och utvärdering m.m. Samtliga specialidrottsförbund och distrikt har deltagit i Idrottslyftet. Drygt 10 000 föreningar har genomfört mer än 15 600 satsningar med nästan 900 000 deltagare fördelade på 45 procent flickor och 55 procent pojkar. Cirka 3 000 föreningar har kunnat utbilda idrottsledare i samarbete med SISU Idrottsutbildarna.

Från och med det femte verksamhetsåret som inleddes den 1 juli 2011 ska idrottens organisationer skapa samverkansprojekt med andra centrala organisationer som administrerar fysisk aktivitet för barn och ungdomar. Exempel på

detta är att Svenska Orienteringsförbundet och Friluftsrådet samverkar för att utveckla digitala kartor för allmänheten. Svenska Simförbundet och Svenska Livräddningssällskapet arbetar gemensamt för att öka simkunnigheten i socioekonomiskt svaga områden.

Gemensam administration och centrala idrottsorganisationer

Under 2011 beslutade Riksidrottsförbundet att betala ut 264 miljoner kronor som basbidrag till specialidrottsförbunden, 28 miljoner kronor till distriktsförbund inklusive Gotland/ Nordkalottstöd samt 62 miljoner kronor till förbundets löner, ersättningar och sociala kostnader.

En samlad elitsatsning

Regeringen beslutade 2009 att Riksidrottsförbundet engångsvis får disponera 212 miljoner kronor till en flerårig samlad förbundsövergripande och behovsprövad elitsatsning inom svensk idrott med syfte att stärka idrottsutövares internationella konkurrenskraft (dnr Ku2008/2135, Ku2009/1747).

Tillsammans med de medel som ställts till Sveriges Olympiska Kommittés och Sveriges Paralympiska Kommittés förfogande har ca 129 miljoner kronor utbetalats i form av statligt elitstöd under 2011.

Forskning och uppföljning

Bidraget till idrottsforskning ges främst till Gymnastik- och idrottshögskolan, Centrum för idrottsforskning (CIF), som har till uppgift att initiera, samordna, stödja och informera om forskning inom idrottens område. Budgeten för 2011 uppgick till 23 miljoner kronor.

Regeringen har beslutat att CIF ska analysera och genomföra en regelbunden och långsiktig uppföljning av statens idrottsstöd samt utforma indikatorer (dnr Ku2009/1978).

CIF har därutöver haft i uppdrag att under 2011 genomföra en fördjupad analys av det samlade elitstödet utformning och verkan samt övrig verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft (dnr Ku2010/1978). Studien visar att svensk elitidrott verkar under mycket olika villkor. Inom Riksidrottsförbundet fanns 2010 sammanlagt 244 separata landslagstrupper fördelade på 65 specialidrottsförbund. Dessa trupper representerar stora och små idrotter med skilda idrotts-traditioner, anläggningsbehov och ekonomiska förutsättningar.

I analysen ingick även att bedöma effekterna av den samlade elitsatsningen på totalt 212 miljoner kronor som regeringen beviljade 2009. CIF konstaterar att det inte är möjligt att bedöma satsningens verkan i form av idrottsliga prestationer i internationella tävlingssammanhang. Däremot har bidraget på andra sätt haft stor principiell betydelse för svensk idrott.

CIF har slutligen analyserat i vilken omfattning idrottens organisation och verksamhet på alla nivåer medverkar till att uppfylla syftet med statsbidraget, nämligen att människor med annan kulturell och etnisk bakgrund än svensk ska bli mer delaktiga i idrotten. CIF föreslår att idrottsrörelsen och idrottsforskningen fördjupar sin diskussion i frågor som rör idrott och etnisk mångfald och därmed knyter an till de perspektiv och synsätt som präglar dagens integrationspolitiska samhällsdebatt.

Studier av idrottsrörelsens sammansättning visar att unga med utländsk bakgrund är väl representerade i föreningsidrotten, pojkar i större utsträckning än flickor. När det gäller representation i beslutande organ är statistiken emellertid inte lika positiv.

Specialidrott inom gymnasieskolan

Det statliga stödet till specialidrott inom gymnasieskolan uppgick 2011 till 41 miljoner kronor och verksamhet bedrevs vid 51 riksidrotts-gymnasier i samverkan med 32 specialidrottsförbund. Antalet elevplatser uppgick till 1 204 stycken. Statens stöd har gjort det möjligt för elitidrottande unga kvinnor och män att kombinera idrottslig utveckling med studier vid riksrekryterande idrotts-gymnasier. Eleverna erbjuds kvantitativt och kvalitativt bra träning i en positiv och stimulerande idrottsmiljö inför en framtida elitkarriär.

Från och med hösten 2011 erbjuds nationellt godkända idrottsutbildningar inom ramen för den nya gymnasieskolan. Riksidrotts-gymnasierna har som mål att utveckla internationell elit.

Anläggningsstöd

Riksidrottsförbundet har under 2011 betalat ut ca 23 miljoner kronor i anläggningsbidrag till föreningsägda anläggningar. Bidraget kan sökas av idrottsföreningar anslutna till Riksidrottsförbundet. Under 2011 har ca 300 föreningar fått bidrag för investeringar i sina idrottsanläggningar.

Nationella insatser mot dopning

Dopning inom idrotten ska aktivt motverkas. Statsbidraget för detta ändamål uppgick 2011 till 26 miljoner kronor. Antalet provtagningar under 2011 uppgick till 3 902 tester varav 37 procent togs vid tävling och 63 procent utanför tävling. Dessutom togs 404 prover på uppdrag av internationella organisationer.

Nationell samordning mot brottslighet i samband med idrottsarrangemang

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (nationell samordnare) med uppdrag att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang (dir. 2011:22). Utredaren lämnade i april 2012 delbetänkandet Mindre våld för pengarna (SOU 2012:23). Betänkandet har remitterats och förslagen bereds vidare inom Regeringskansliet.

Analys och slutsatser

Centrum för idrottsforskning (CIF) har redovisat sin övergripande uppföljning av det statliga idrottsstödet effekter med utgångspunkt i ett indikatorsystem. Uppföljningen tar sin utgångspunkt i motiven till statens stöd till idrotten såsom dessa preciserats i förordning (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet. Sammanlagt redovisas 22 indikatorer, fördelat över fem målområden.

Indikatorsystemet är i huvudsak uppbyggt på befintlig statistik. Merparten av indikatorerna rör olika aspekter av idrottsrörelsens verksamhet och organisationsstruktur, som medlemsbestånd, inkomstkällor, omfattningen av det ideella ledarskapet och utbildningsinsatser. Redogörelsen för indikatorsystemet tecknar en bred bild av den frivilligt organiserade idrottsrörelsens utformning och existensvillkor i Sverige. Indikatorsystemet vittnar tydligt om den organiserade idrottens anmärkningsvärt starka position i det svenska samhället. Särskilt stark är idrottens ställning hos barn och ungdomar. Aktiva idrottsutövare återfinns i alla åldrar.

Indikatorsystemet visar att människors benägenhet till idrott och fysisk aktivitet ökar i takt med stigande ekonomi, utbildningsgrad och position på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor på beslutande befattningar inom idrottsrörelsen är emellertid avsevärt lägre än andelen kvinnor bland aktiva medlemmar. I fråga om etnicitet

och kulturell mångfald visar statistiken att flickor med utländsk bakgrund är förhållandevis svagt representerade i föreningsidrotten. Sammantaget visar indikatorsystemet således att människors tillgång till och förutsättningar för idrott och fysisk aktivitet är ojämnt fördelade i samhället. Syftet med stödet i dessa delar har således inte uppnåtts fullt ut.

Genom regeringens särskilda elitidrotts-satsning har ökade möjligheter skapats för att stärka svenska elitidrottarens internationella konkurrenskraft. För att uppnå detta krävs en god samverkan mellan Riksidrottsförbundet, Sveriges Olympiska Kommitté och Sveriges Paralympiska Kommitté. CIF konstaterar emellertid i sin fördjupade analys att det inte är möjligt att bedöma satsningens verkan i form av idrottsliga prestationer i internationella tävlings-sammanhang.

Regeringen anser att de medel som ställts till förfogande för idrottens barn- och ungdomsverksamhet i form av lokalt aktivitetsstöd och den särskilda satsningen Idrottslyftet har gett idrottsrörelsen förbättrade möjligheter att utvecklas och även nå nya grupper av flickor och pojkar, unga kvinnor och män. Genom de ökade resurser som under flera år tillförts idrottsrörelsen har stödet även kunnat ökas såväl för idrottens centrala organisationer som för elit-satsande idrottsutövare. Idrottsrörelsen har getts stor frihet att under eget ansvar disponera statens stöd.

Sveriges engagemang i arbetet mot dopning inom idrotten är betydande. Riksidrottsförbundets utvecklingsarbete på nationell nivå bedöms vara framgångsrikt. Förbundets aktiva deltagande i samarbete med regeringen i det internationella arbetet mot dopning bedöms främja elitidrottarens möjligheter att tävla i en dopningsfri idrott.

15.5 Friluftslivspolitik**15.5.1 Mål**

Riksdagen har i december 2010 antagit mål för friluftslivspolitiken (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38). Friluftslivspolitiken ska ha ett mål, där det bland annat ingår att ge alla människor

möjligheter att vara ute i naturen. Målet specificeras genom tio punkter:

- att naturen ska vara tillgänglig för alla,
- att personligt och ideellt engagemang ska stå i centrum,
- att allemansrätten ska värnas,
- att den hållbara användningen av naturen planeras med hänsyn till friluftslivets behov,
- att kommunerna ska ha ett stort ansvar för naturen nära tätorterna,
- att friluftslivet ska bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt,
- att skyddade områden ska vara en tillgång för friluftslivet,
- att friluftslivet ska ha en given roll i skolans arbete,
- att fysisk aktivitet och avkoppling ska stärka folkhälsan, och
- att beslut om friluftsliv ska fattas med god kunskap.

Riksdagen har gett regeringen i uppdrag att komplettera målet för friluftslivspolitikerna med ett antal mätbara mål. Regeringen avser att återrapportera till riksdagen under hösten 2012.

Riksdagen har vidare beslutat (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38) att den framtida hanteringen av ansvaret för fördelning och utbetalning av statsbidrag till friluftslivorganisationer ska ligga hos samarbetsorganisationen Svenskt Friluftsliv. Ändringarna trädde i kraft den 11 januari 2011.

15.5.2 Resultatredovisning

Resultat

Naturvårdsverket har ansvar för friluftslivsfrågor. Naturvårdsverket ska enligt förordningen (2009:1476) med instruktion för Naturvårdsverket, verka för att förutsättningarna för friluftslivet bevaras och utvecklas.

Regeringen har vidare stärkt Naturvårdsverkets roll och förtydligat Naturvårdsverkets uppdrag att samordna friluftslivet på myndighetsnivå. Naturvårdsverket redovisar årligen till Regeringskansliet hur arbetet med sam-

ordningen av berörda myndigheters friluftslivsarbete utvecklas, liksom samverkan med andra aktörer såsom friluftslivsorganisationerna.

För att vidareutveckla friluftslivspolitikerna pågår ett arbete med att utveckla mätbara mål för friluftslivet. Naturvårdsverket har efter samråd med berörda myndigheter och organisationer den 1 mars 2012 till regeringen redovisat förslag till mätbara mål (rapport 6476).

Fram till och med den 30 juni 2009 fanns det inom Naturvårdsverket ett råd för friluftsliv, Friluftsrådet. Rådets uppgift var att skapa, bevara och utveckla förutsättningar för friluftslivet samt att göra friluftslivets samhällsnytta tydlig. Åren 2004–2009 fördelade Friluftsrådet statsbidrag till olika friluftslivorganisationer. Från och med den 1 juli 2009 hanterades fördelningen och utbetalningen av statsbidrag till friluftslivorganisationer av Naturvårdsverket i avvaktan på regeringsbeslut om eventuellt ändrat ansvar. I propositionen Framtidens friluftsliv (prop. 2009/10:238) föreslog regeringen att fördelning och utbetalning av statsbidrag till friluftslivorganisationer i framtiden skulle hanteras av samarbetsorganisationen Svenskt Friluftsliv. Ändringarna trädde i kraft den 11 januari 2011.

Statsbidrag lämnas antingen som organisationsbidrag eller verksamhetsbidrag. Med organisationsbidrag avses bidrag till organisationer i förhållande till organisationens medlemsantal och aktivitetsnivå och med verksamhetsbidrag avses stöd till organisationer för en specifik verksamhet efter särskild prövning.

År 2011 fördelade Svenskt Friluftsliv 27,8 miljoner kronor i bidrag till friluftslivorganisationer, varav 20,2 miljoner kronor avsåg organisationsbidrag till tolv organisationer, och 7,6 miljoner kronor avsåg verksamhetsbidrag till projekt vid tolv organisationer. Organisationsbidragen ger nödvändig grund för friluftslivorganisationerna att kunna erbjuda sina medlemmar service och stöd. Cirka 27 procent av bidragen fördelades som verksamhetsbidrag vilka är förenade med resultatkrav. Under 2011 har organisationsbidrag och verksamhetsbidrag lämnats till Friluftslivfrämjandet, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund och Svenska Livräddningssällskapet. Endast organisationsbidrag har lämnats till Svenskt Friluftsliv, Cykelfrämjandet, Svenska Turistföreningen, Sveriges Ornitologiska Förening, Naturskoloföreningen, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Båtunionen, Svenska Botaniska Föreningen och Svenska

Folksporftörbundet. Endast verksamhetsbidrag har lämnats till Fältbiologerna, Svenska Scoutrådet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Gång- och Vandrarförbundet, Svenska Orienteringsförbundet, Riksförbundet Sveriges 4H, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Klätterförbundet och Svenska Kanotförbundet.

Av organisationernas redovisningar framgår att barn och ungdomar prioriterades under 2011. Bland annat har över 1 500 barn och vuxna deltagit i aktiviteter inom projektet Framtidens sportfiskare, över 300 lärare har fortbildats i orientering, kartkunskap och skogsäventyr, 350 sommarsimskolor har arrangerats och 7 000 barn med föräldrar har deltagit i friluftsförbundets informationskampanj om allemansrätten. Vidare har inom projektet Skogen som klassrum över 1 200 pedagoger på 90 skolor fortbildats i utomhuspedagogik och värdet av att använda skogen som klassrum. Genom pedagogerna finns möjlighet att ta ut minst 24 200 barn i skogen och därmed bl.a. ge kunskap som leder till att fler barn vistas i naturen både på fritid och skoltid. Inom Scoutrörelsen har projektet Familjescouting i invandrartäta förorter fokuserat på att nå ut med scouting och friluftsliv till familjer i segregerade områden i Sverige.

Naturvårdsverket finansierar dessutom forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring med en budget på totalt 34,2 miljoner kronor under 2006–2012. Forskningsprogrammet avslutas 2012.

Våren 2012 anordnade Naturvårdsverket tillsammans med Miljödepartementet och ett tjugotal myndigheter en tankesmedja om friluftsliv som syftade till att fånga upp idéer och förslag till den fortsatta utvecklingen av natur- och kulturturismen i Sverige.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är viktigt att förutsättningarna för människor att utöva friluftsliv utvecklas och stärks, oavsett ålder, kön och etnisk tillhörighet. Vistelse i natur och grönområden skapar förutsättningar för avkoppling och gemenskap.

Friluftorganisationerna är viktiga för att skapa intresse och möjlighet för såväl barn och ungdomar som vuxna att utöva friluftaktiviteter. De bedriver en verksamhet som bland annat främjar folkhälsan och möjliggör för

olika grupper av människor att få del av motion och naturupplevelser. Andra viktiga uppgifter är att skapa mötesplatser i naturen för människor med olika etnisk bakgrund och med olika förutsättningar att vistas ute i naturen samt att uppmuntra barns utevistelse.

Det är av stor betydelse att det finns tillräckligt med attraktiva och upplevelserika naturmiljöer i tätorternas närhet. Länsstyrelsernas program för skydd av tätortsnära natur bidrar till detta.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att Svenskt Friluftslivs bidrag till frivilligorganisationer under 2011 uppfyller bidragens syften och även har inneburit att föreningarna lyckats överträffa sina uppsatta mål.

Se även utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

15.5.3 Politikens inriktning

Målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö (prop. 2009/10:238). Staten har ett ansvar att skapa förutsättningar för ett rikt och varierat friluftsliv och att försäkra tillgång och förbättra tillgänglighet till naturen.

En rik tillgång och mångfald på natur, allemansrätt, individens intresse och ideella organisationers engagemang är grunden för människors möjligheter att bedriva friluftsliv. Sveriges stora oexploaterade arealer av skogar, våtmarker, fjäll, sjöar, skärgårdar och unika tillgång till stadsnära natur ger stora möjligheter för ett aktivt friluftsliv.

Friluftsliv innebär vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. Friluftslivspolitikerna ska stödja alla människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv.

Friluftslivet är brett och spänner över flera politikområden, där naturvårdspolitik, regional tillväxtpolitik, jordbrukspolitik, politik för landsbygdens utveckling samt utbildnings- och

forskningspolitik är några exempel. Friluftslivets folkhälsoaspekter och den förebyggande hälsovården är liksom kulturlivet och samhällsplaneringen centrala. För att värna de tätortsnära grönområdena har den kommunala planeringen en nyckelroll. I detta sammanhang är regeringens ambition även att uppmuntra bildandet av fler nationalstadsparker i Sverige.

Friluftsliv tillsammans med rekreation, turism, estetiska värden, andlig välfärd, kulturarv, möjligheter till utbildning och forskning, inspirationskälla för konst, litteratur, musik är exempel på värdet av naturen och dess ekosystemtjänster. Ekosystemtjänsternas betydelse för samhället har belysts i regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155).

Allemansrätten är av avgörande betydelse för ett fritt friluftsliv och turism, och en unik grundlagsfäst rätt som ska värnas. Den ger oss tillgång till naturen och också möjlighet att ta del av det som naturen erbjuder. Allemansrätten är en viktig tillgång för både stad och land, regional utveckling och lokala turismföretag. Tillgången till naturen måste värnas och eventuella intressekonflikter mellan olika nyttjare måste förebyggas.

Friluftsförbundens verksamhet är mycket viktig för möjligheten att bedriva friluftsliv. Det är bland annat genom att människorna utövar friluftsliv som kunskap och intresse för naturvård och folkhälsa upprätthålls och utvecklas. Därför är det också en angelägenhet för staten att stödja organisationer och enskilda i friluftsarbetet.

Svenskt Friluftsliv, som är en samarbetsorganisation för 23 ideella friluftsförbund, fördelar fr.o.m. 2011 statsbidragen till friluftsliv. Regeringen konstaterar att de fördelade bidragen till friluftsförbund under 2011 har uppfyllt bidragets syften.

För att utveckla friluftslivspolitikerna pågår arbetet med att utveckla mätbara mål för friluftslivet. Regeringen avser att återrapportera detta till riksdagen under hösten 2012.

15.6 Budgetförslag

15.6.1 13:1 Stöd till idrotten

Tabell 15.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2011	Utfall	1 454 728	Anslags-sparande	250 123
2012	Anslag	1 704 851 ¹	Utgifts-prognos	1 704 851
2013	Förslag	1 705 151		
2014	Beräknat	1 705 451		
2015	Beräknat	1 705 751		
2016	Beräknat	1 706 051		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till idrotten. Anslaget finansierar bl.a. idrottens barn- och ungdomsverksamhet, den särskilda satsningen Idrottslyftet, idrottens gemensamma verksamhet, antidopning samt olympisk och paralympisk verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 15.3 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	1 704 851	1 704 851	1 704 851	1 704 851
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	300	600	900	1 200
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 705 151	1 705 451	1 705 751	1 706 051

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget ökar med 300 000 kronor i nivå årligen 2013–2016 för platser för funktionshindrade elever vid riksrekryterande idrottsgymnasier. Regeringen föreslår att 1 705 151 000 kronor anvisas under anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 1 705 451 000 kronor, 1 705 751 000 kronor respektive 1 706 051 000 kronor.

15.6.2 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 15.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2011	Utfall	31 603	Anslags- sparande	20 851
2012	Anslag	32 164 ¹	Utgifts- prognos	32 926
2013	Förslag	32 164		
2014	Beräknat	32 164		
2015	Beräknat	32 164		
2016	Beräknat	32 164		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används i enlighet med förordningen (1995:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2014–2017.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för investeringsbidrag till fleråriga projekt. Bidragen betalas ut när projekten är slutförda och har besiktigats. Detta innebär att bidragen betalas ut ett eller flera år efter det år då projektbidrag beslutats. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2014–2017.

Tabell 15.5 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016–2017
Ingående åtaganden	29 000	29 800	31 900			
Nya åtaganden	21 500	19 900	19 900			
Infriade åtaganden	-20 700	-17 800	-20 400	-20 000	-7 400	-4 000
Utestående åtaganden	29 800	31 900	31 400	11 400	4 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	32 000	32 000	32 000			

Regeringens överväganden

Tabell 15.6 Härlledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	32 164	32 164	32 164	32 164
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	32 164	32 164	32 164	32 164

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 32 164 000 kronor anvisas under anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 32 164 000 kronor, 32 164 000 kronor respektive 32 164 000 kronor.

15.6.3 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tabell 15.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2011	Utfall	28 086		77
2012	Anslag	28 163 ¹	Utgifts-prognos	27 450
2013	Förslag	28 163		
2014	Beräknat	28 163		
2015	Beräknat	28 163		
2016	Beräknat	28 163 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används i enlighet med förordningen (2005:1089) om statsbidrag för kvinnors organisering.

Regeringens överväganden

Tabell 15.8 Härlledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	28 163	28 163	28 163	28 163
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	28 163	28 163	28 163	28 163

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 28 163 000 kronor anvisas under anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 28 163 000 kronor, 28 163 000 kronor respektive 28 163 000 kronor.

15.6.4 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 15.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2011	Utfall	27 785		0
2012	Anslag	27 785 ¹	Utgifts-prognos	27 785
2013	Förslag	27 785		
2014	Beräknat	27 785		
2015	Beräknat	27 785		
2016	Beräknat	27 785		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för statsbidrag till friluftorganisationer. Ansökningar om bidrag prövas enligt förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftorganisationer.

Regeringens överväganden

Tabell 15.10 Härlledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	27 785	27 785	27 785	27 785
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	27 785	27 785	27 785	27 785

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att 27 785 000 kronor anvisas under anslaget 13:4 *Stöd till friluftorganisationer* under 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 27 785 000 kronor, 27 785 000 kronor respektive 27 785 000 kronor.

15.6.5 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tabell 15.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2011	Utfall	15 386		0
2012	Anslag	15 000 ¹		15 000
2013	Förslag	15 000		
2014	Beräknat	15 000		
2015	Beräknat	15 000		
2016	Beräknat	15 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer i enlighet med lagen (2010:473) om statligt stöd till riksdagspartiers kvinnoorganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2014.

Skälen för regeringens förslag: För att Parti-bidragsnämndens administration ska kunna bedrivas effektivt bör stödet till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer handläggas samtidigt som stödet till de politiska partierna enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. Detta innebär att åtaganden om stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer beslutas som medför behov av framtida anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2014.

Tabell 15.12 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016–2017
Ingående åtaganden	15 000	15 000	15 000	15 000		
Nya åtaganden	15 000	15 000	15 000			
Infriade åtaganden	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000		
Utestående åtaganden	15 000	15 000	15 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	15 000			

Regeringens överväganden

Tabell 15.13 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	15 000	15 000	15 000	15 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut			-15 000	-15 000
Överföring till/från andra anslag			15 000	15 000
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	15 000	15 000	15 000	15 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen beräknar att 15 000 000 kronor ska överföras från anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet till anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* fr.o.m. 2015. Vidare har det gjorts en teknisk justering under anslaget från en tidigare felaktigt angiven anslagsnivå.

Regeringen föreslår att 15 000 000 kronor anvisas under anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 15 000 000 kronor, 15 000 000 kronor respektive 15 000 000 kronor.

15.6.6 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tabell 15.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2011	Utfall	24 785		173
2012	Anslag	22 758 ¹	Utgifts- prognos	22 181
2013	Förslag	22 758		
2014	Beräknat	22 758		
2015	Beräknat	22 758		
2016	Beräknat	22 758		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslaget används för kunskapsutveckling, uppföljning och vissa andra initiativ som syftar till att främja den ideella sektorn. Anslaget kan även användas för sådana administrativa kostnader som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 28 000 000 kronor 2014–2018.

Tabell 15.15 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Förslag 2013 ¹	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016–2018
Ingående åtaganden	26 495 ¹	28 000	12 000	6 000
Nya åtaganden	16 498			
Infriade åtaganden	-14 993	-16 000	-6 000	- 6 000
Utestående åtaganden	28 000		6 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	28 000			

¹Ingående åtaganden på 26 495 tkr avser åtaganden som har ingåtts med stöd av tidigare års beslutade bemyndiganden

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för bidrag till fleråriga forskningsprojekt inom forskningsprogrammet för det civila samhället. Under 2013 kommer Vetenskapsrådet att göra en ny utlysning av forskningsmedel som kommer att innebära åtaganden fram till och med 2018.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 för anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 28 000 000 kronor 2014–2018.

Regeringen föreslår att 22 758 000 kronor anvisas under anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 22 758 000 kronor, 22 758 000 kronor respektive 22 758 000 kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 15.16 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	24 958	24 958	24 958	24 958
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	22 758	22 758	22 758	22 758

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att anslaget minskas med 2 200 000 kr för 2013 och beräknar att anslaget minskas med samma belopp permanent fr.o.m. 2014 för att delvis finansiera den ökning av anslaget 12:1 *Ungdomsstyrelsen* som föreslås i avsnitt 14.5.1. Genom riksdagens beslut om vårändringsbudgeten för 2012 har anslaget minskats med motsvarande belopp för samma ändamål under 2012.

16 Folkbildning

16.1 Omfattning

Till folkbildningen räknas folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Inom folkbildningen lämnas även särskilda statsbidrag för viss tolkutbildning. Ett särskilt verksamhetsstöd lämnas även till Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna.

Folkbildningen är en del av den samlade vuxenutbildningen. Som anges under utgifts-

område 16 är målet för vuxenutbildningen enligt ett riksdagsbeslut 2001 att alla vuxna ska ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning (prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229).

16.2 Utgiftsutveckling

Tabell 16.1 Utgiftsutveckling inom Folkbildning, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
<i>Folkbildning</i>							
14:1 Bidrag till folkbildningen	3 275	3 306	3 306	3 547	3 584	3 572	3 635
14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning	17	17	17	17	17	17	18
Summa Folkbildning	3 292	3 323	3 323	3 564	3 601	3 590	3 653

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

16.3 Mål

I förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen anges statens syften med stödet till folkbildningen samt de verksamheter som i särskilt hög grad utgör motiv för statens stöd. Dessa redovisas närmare nedan.

16.4 Resultatredovisning

Mål och indikatorer

Statens stöd till folkbildningen har fyra övergripande syften. Enligt förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen ska statens stöd till folkbildningen ha till syfte att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin och att bidra till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen. Stödet ska vidare ha till syfte att bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället samt till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

De verksamhetsområden som i särskilt hög grad utgör motiv för statens stöd är den gemensamma värdegrunden (människors lika värde och jämställdhet mellan könen), det mångkulturella samhällets utmaningar, den demografiska utmaningen, det livslånga lärandet, kulturen, tillgängligheten och möjligheterna för personer med funktionshinder, och folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa.

Resultat

För statens stöd till folkbildningen anvisade riksdagen 3 306 miljoner kronor för 2012, en ökning med knappt 31 miljoner kronor jämfört med 2011.

Folkbildningens resultat och effekter

Av underlag från Folkbildningsrådet framgår att deltagarna i såväl folkhögskole- som studieförbundsverksamhet i allt väsentligt är nöjda med sin kurs, cirkel eller arrangemang. Utbildningen, studiecirkelarna och övriga arrangemang bedöms ha bidragit till människors möjligheter

att påverka sin livssituation och till ett ökat engagemang för att delta i samhällsutvecklingen.

Våren 2011 redovisade Folkbildningsrådet på regeringens uppdrag en folkhögskoledeltagarundersökning. Utvärderingen visade bl.a. att 80 procent av de som besvarat enkäten anser att folkhögskolestudierna har bidragit till att de fått ökat självförtroende, ifrågasätter mer och tar mer initiativ än tidigare. Vidare ansåg nära 60 procent att de har haft möjlighet att påverka studiernas innehåll och uppläggning. Deltagandet har också lett till nya kunskaper och insikter, ett större samhällsengagemang och ett ökat kulturintresse.

Folkbildningens deltagare

Under 2011 deltog i genomsnitt 205 000 enskilda deltagare per termin i folkhögskoleutbildning, varav 115 700 kvinnor. På folkhögskolorna var 56 procent av deltagarna kvinnor och 44 procent män. Utöver detta gick i genomsnitt 4 575 deltagare på olika uppdragsutbildningar som anordnats på folkhögskolorna.

Under 2011 deltog totalt 1 791 000 personer i studiecirkel, 727 100 personer i annan folkbildningsverksamhet samt 17 248 700 deltagare i kulturprogram. Omräknat till unika deltagare blir det 683 200 personer som gått i studiecirkel under 2011, eftersom samma person kan delta i flera studiecirkel. Av dessa deltagare var 63 procent kvinnor. Vidare uppgick antalet unika deltagare i annan folkbildningsverksamhet anordnad av studieförbunden till 391 600 personer, varav 68 procent var kvinnor.

Deltagarnas bakgrund

Kvinnorna är som framgår ovan fler än männen inom folkbildningen. Under 2011 utgjorde de 57 procent av deltagarna i studiecirkel, 66 procent av deltagarna i annan folkbildningsverksamhet och 57 procent i studieförbundens kulturprogram. Vidare utgjorde kvinnorna 60 procent av deltagarna i folkhögskolornas allmänna kurser och 66 procent av deltagarna i de särskilda kurserna.

Kvinnor och män söker sig till olika utbildningar och aktiviteter inom folkbildningen. Andelen kvinnor i folkhögskolornas långa kurser varierade mellan olika folkhögskolor från 31 till 99 procent. I 27 procent av 2011 års studiecirkel uppgick kvinnornas andel till 10 procent eller mindre och i 22 procent var andelen män 10 procent av deltagarna eller mindre.

Studieförbundens deltagare är betydligt äldre än folkhögskolans. Under höstterminen 2011 uppgick andelen deltagare som ej fyllt 25 år till 56 procent av deltagarna på folkhögskolornas allmänna kurser, 50 procent av deltagarna på de särskilda kurserna och 70 procent av deltagarna på påbyggnadsutbildning. Studiecirklar och studieförbundens övriga folkbildningsverksamhet utgör en viktig verksamhet för landets pensionärer. Av cirkeldeltagarna var 35 procent 65 år eller äldre.

På folkhögskolornas långa kurser hade under 2011 i genomsnitt 16 procent av deltagarna någon typ av funktionsnedsättning. Vanligast var någon typ av psykisk funktionsnedsättning, Aspergers syndrom, och andra neuropsykiatriska diagnoser samt dyslexi. Av deltagare på folkhögskolornas allmänna kurs hade i genomsnitt 30 procent någon funktionsnedsättning och på de särskilda kurserna 13 procent. Av deltagarna i studiecirkelverksamhet hade drygt 8 procent någon funktionsnedsättning.

Inom folkhögskolorna uppgick 2011 andelen deltagare med utländsk bakgrund till 31 procent i de allmänna kurserna och 14 procent i de särskilda kurserna. Bland studiecirkeldeltagarna hade cirka 17 procent utländsk bakgrund. På folkhögskolornas långa kurser 2011 saknade 10 procent grundskolekompetens och 42 procent hade inte slutfört en gymnasieutbildning.

Kulturella kurser och program

Av deltagarna på folkhögskolornas långa kurser hösten 2011 gick 20 procent på konstnärliga/estetiska kurser.

Av de studiecirklar som anordnades under 2011 hade 61 procent inriktning på konst, musik och media och knappt 15 procent på humaniora.

Kvalitetsarbete

Folkbildningsrådet har fortsatt sitt arbete med att utveckla och förankra det systematiska kvalitetsarbetet hos folkhögskolor och studieförbund genom utveckling av olika former av intern kontroll inom bidragshanteringen. Folkbildningsrådet har analyserat och redovisat genomförda insatser i rapporten *Kvalitetsarbete och utveckling av verksamheten inom folkbildningen 2011* (U2012/1230/UC). Av rapporten framgår att studieförbund och folkhögskolor arbetar med utveckling inom verksamhetsområdet folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa. Den viktigaste utmaningen handlar om folkhögskolors och studieförbunds samspel med

omvärlden för att stärka formerna för kommunikation och öppenhet.

Förstärkta folkbildningsinsatser när det gäller EU
Folkbildningsrådet inkom i februari 2012 med en sammanfattande rapport om den treåriga satsningen om förstärkta folkbildningsinsatser när det gäller EU (U2012/1340/UC). Satsningen pågick under 2009–2011. Varje år har ett antal teman varit vägledande för arbetets inriktning. Folkbildningsrådet har årligen disponerat fem miljoner kronor för uppdragets genomförande. Totalt har studieförbund och folkhögskolor genomfört 36 projekt med 65 000 deltagare. Projektet har lett till ökat intresse, samarbete och kunskap kring EU-frågor. Bland annat har förslag till medborgarinitiativ tagits fram, nya studiematerial har tagits fram och nya studiecirklar och folkhögskolekurser inom EU-området kommer att genomföras.

Folkhögskolorna

Under 2011 fördelade Folkbildningsrådet 1 582 miljoner kronor av statsbidraget till folkbildningen till 152 folkhögskolor. Mätt i deltagarveckor svarade långa kurser för 93 procent av den statsbidragsberättigade verksamheten och korta kurser för 7 procent. De korta kurserna samlade under vårterminen 2011 knappt 49 900 deltagare. Betydligt fler kvinnor än män deltog i de korta kurserna.

På de långa kurserna uppgick deltagarantalet 2011 i genomsnitt till 27 640 per termin. I genomsnitt deltog 11 770 personer per termin i allmän kurs under 2011. Knappt 2 400 deltagare avslutade under 2011 sina studier med intyg om grundläggande behörighet för högskolestudier. Av de särskilda kurserna var det estetiska området samt området information och media dominerande med sammanlagt 39 procent av antalet deltagarveckor 2011. Störst deltagarantal i ett enskilt ämne hade kurserna i musik med 2 150 deltagare under höstterminen 2011.

Under 2010 kunde arbetslösa ungdomar som saknade slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan och som deltog i jobbgarantin för ungdomar via Arbetsförmedlingen få möjlighet att ta del av en kortare, studiemotiverande utbildning i folkhögskolornas regi. Under 2011 vidgades satsningen till att omfatta även övriga arbetslösa ungdomar i åldern 16–25 år som är

inskrivna på Arbetsförmedlingen och som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. Deltagarna har erbjudits en tre månader lång utbildning med kurser av orienterade, repeterande och motivationshöjande karaktär. I januari 2011 tecknades ett samarbetsavtal mellan Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet om genomförandet av studiemotiverande folkhögskolekurs. Under 2011 gick drygt 2 250 ungdomar kursen enligt Arbetsförmedlingen. Syftet med utbildningen är att underlätta för den enskilde att påbörja eller återgå till reguljär utbildning. Av de som gått studiemotiverade folkhögskolekurs från februari 2010 fram t.o.m. april 2012 har 23 procent studerat vidare och 17 procent fått ett arbete.

Folkhögskolornas Studeranderättsliga råd

2010 inrättades Folkhögskolornas Studeranderättsliga råd (FSR) med syfte att stärka det studeranderättsliga arbetet inom folkhögskolan. Hittills har 84 folkhögskolor ansökt om att ansluta sig och studeranderättsliga standarder från folkhögskolorna har samlats in och behandlats.

Studieförbunden

Totalt fördelade Folkbildningsrådet 1 644 miljoner kronor till de tio studieförbunden 2011.

Studieförbunden arrangerade under 2011 drygt 280 400 studiecirkel med sammanlagt 1,8 miljoner deltagare, varav 57 procent kvinnor och 43 procent män. Eftersom vissa deltar i mer än en studiecirkel varje år uppgick antalet enskilda personer till drygt 683 200. Närmare 331 800 kulturprogram genomfördes med mer än 17,2 miljoner deltagare. Antalet arrangemang i form av annan folkbildningsverksamhet, bl.a. att utveckla ny verksamhet, nå nya målgrupper eller låta deltagare prova på en viss verksamhet ökade med fem procentenheter och antalet studietimmar ökade med en procentenhet.

Det estetiska ämnesområdet konst, musik och media fortsatte att dominera med 61 procent av den totala studiecirkelverksamheten räknad i antal studietimmar. Humaniora, språk och historia stod för 15 procent av studietimmarna och samhälls- och beteendevetenskap för 6 procent.

Tabell 16.2 Fördelning av statsbidrag till de tio studieförbunden 2008–2010 (tkr)

Studieförbund	2009	2010	2011
Arbetarnas Bildning förbund	465 305	478 100	466 081
Studieförbundet Bilda	101 379	104 052	107 778
Folkuniversitetet	108 895	108 362	197 474
Ibn Rushds studieförbund	9 910	13 300	14 136
Studieförbundet Medborgarskolan	119 760	125 983	136 194
Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet	97 675	101 056	104 139
Sensus studieförbund	167 988	169 776	166 268
Studiefrämjandet	207 6834	213 317	218 488
Studieförbundet Vuxenskolan	309 0534	317 437	313 478
Kulturens Bildningsverksamhet		4 500	9 900
Summa	1 587 650	1 635 882	1 643 936

Källa: Folkbildningsrådet

Utbildningar med verksamhetsstöd

Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna bedriver studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet och utbildar ledare för idrottens behov. 2011 beviljades knappt 155 miljoner kronor för denna verksamhet. Av dessa medel har SISU fördelat 105 miljoner kronor till de olika distrikten samt 15 miljoner kronor enligt särskilda fördelningskriterier.

SISU är huvudman för Bosöns idrottsfolkhögskola. Totalt arrangerade SISU 97 225 studiecirkel 2011 (jämfört med 95 279 under 2010). Antalet deltagare uppgick till knappt 738 300 personer. SISU genomförde också 15 912 kulturevenemang. Motsvarande antal för 2010 var 15 295.

SISU tar för närvarande fram förslag till en ny bidragsmodell för fördelning av statsbidraget till distrikten som ska gälla från och med 2013.

Samernas utbildningsstiftelse är en privat stiftelse med Svenska Samernas Riksförbund (SSR), Same Ätnam och Jokkmokks kommun som huvudmän. Utbildningscentrumet bedriver vuxenutbildning i form av kurser i bl.a. språk, sameslöjd och företagande inom rennäringen. Under 2011 genomfördes 1 356 elevveckor på långa linjer vilket var färre än 2010. Totalt deltog 88 elever i de långa linjerna läsåret 2011/12,

vilket är en ökning jämfört med föregående läsår. Vidare genomfördes totalt 37 elevveckor på olika korta kurser 2011, att jämföra med 34 elevveckor 2010.

Specialpedagogiskt stöd i folkbildningen

Under 2011 beviljade Specialpedagogiska skolmyndigheten 85 folkhögskolor särskilt utbildningsstöd i form av stödpersoner för deltagare med funktionsnedsättning. I genomsnitt kunde 4 217 deltagare studera med hjälp av stödpersoner. Den största gruppen var deltagare med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, som utgjorde 25 procent av det totala antalet deltagarveckor. Den näst största gruppen var deltagare med utvecklingsstörning som utgjorde 22 procent av det totala antalet deltagarveckor.

Under 2011 beviljades 104 folkhögskolor bidrag för vissa åtgärder för stöd till studerande med funktionsnedsättning. Av de beviljade medlen avsåg 35 procent kostnader för teckenspråktolk och 16 procent kursstödare som ger stöd till deltagare med synskada eller dövblindhet.

Utbildning till tolk för döva, dövblinda och hörselskadade

Utbildning till tolk för döva, dövblinda och hörselskadade personer bedrivs inom folkhögskolan med särskilt statligt stöd. Antalet årsstudieplatser uppgick under 2011 till 314, vilket var något färre än 2010 då antalet årsstudieplatser uppgick till 340. Totalt slutförde 51 tolkar för döva, dövblinda och hörselskadade personer sin utbildning 2011 vilket var lika många som 2010.

Den ettåriga komprimerade skrivtolkutbildningen vid Södertörns folkhögskola uppvisade goda resultat och en ny omgång startade hösten 2011. Den komprimerade teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen fortsatte efter utvärdering med en ny kursomgång. Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet har fördelat ett särskilt statsbidrag för dessa tolkutbildningar. För 2011 disponerades 36 miljoner kronor för verksamheten.

Kontakttolkutbildning

Verksamheten med kontakttolkutbildning syftar till att utbilda tolkar i invandrar- och minoritetspråk, s.k. kontakttolkar. Utbildningarna bedrivs på folkhögskolor och i studieförbund. Utbildningarna vid folkhögskolor bedrivs som ettåriga sammanhållna grundutbildningar på halvtid eller som tvååriga distansutbildningar på kvartsfart. Antalet sökande har vida överstigit antalet platser, särskilt under de senaste åren. Under 2011 deltog 327 personer i sammanhållna grundutbildning och 96 personer avslutade grundutbildningen med godkänt resultat. Sedan 2006 har 517 personer fått utbildningsbevis från sammanhållna grundutbildning inom 35 språk. Utöver grundkursen har olika kompletterings- respektive fördjupningskurser genomförts, bl.a. i tolkning för och med barn. Totalt deltog 373 personer i preparandkurser inför auktorisation eller i rättstolkningskurser inför provet för speciell kompetens som rättstolk.

Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet fördelade under 2011 statsbidrag för utbildningarna. Totalt anvisades 16,8 miljoner kronor för verksamheten under 2011.

Analys och slutsatser

Folkhögskolor och studieförbund har en viktig plats i det livslånga lärandet. Verksamheten, som uppvisar en betydande bredd vad gäller innehåll och upplägg, har också stor geografisk spridning. Genom folkbildningen stimuleras människor till personlig utveckling, meningsfull fritid och ökat engagemang för att delta i samhällsutvecklingen och kulturlivet. Vidare bidrar folkbildningen till höjd utbildnings- och bildningsnivå.

Folkbildningsrådet redovisade i november 2011 på regeringens uppdrag förslag till verksamhetsområden som i särskilt hög grad ska utgöra motiv för statens stöd (U2011/6350/UC). Folkbildningsrådet föreslog att de fyra syften som finns i förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen även fortsättningsvis ska ligga till grund för statens stöd för folkbildningen men att samtliga sju verksamhetsområden som enligt förordningen i särskilt hög grad utgör motiv för statens stöd ska tas bort. Folkbildningsrådet anser att nuvarande verksamhetsområden redan täcks in

av de fyra syftena i förordningen. De fyra syftena redogörs närmare för i avsnitt 17.3.

Regeringen anser att det finns ett behov av att genomföra utvärderingar av statsbidragets användning för att kunna bedöma i vilken utsträckning statens syften med stödet till folkbildningen uppnås. Med hänsyn till det omfattande statliga stödet till folkbildningen är det motiverat att mer regelbundet utvärdera den verksamhet som anordnas av folkhögskolor och studieförbund med stöd av statsbidraget till folkbildningen. Utvärderingar kan ge svar på i vilken utsträckning syftena med statsbidraget har uppnåtts samt ge underlag för bedömningen av i vilken utsträckning dessa syften fortfarande har relevans. De kan också utgöra underlag vid bedömningen av folkbildningens betydelse och värde för samhället.

Regeringen överlämnade hösten 2011 en skrivelse till riksdagen (skr. 2011/12:6) med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Statens stöd till studieförbunden (RiR 2011:12). Regeringen instämmer delvis i Riksrevisionens iakttagelser, bl.a. när det gäller behovet av att följa upp i vilken utsträckning statens syften med statsbidraget till studieförbunden har uppnåtts. Regeringen tillsatte därför i oktober 2011 utredningen Utvärdering av det statliga stödet till folkbildningen (dir 2011:93). I uppdraget ingår att utvärdera och analysera i vilken utsträckning de syften som har beslutats för statsbidraget har uppnåtts samt överväga om syftena är ändamålsenliga. Vid behov ska utredare även föreslå förändrade syften och hur syften och verksamhetsområden för statsbidraget kan kopplas samman. I uppdraget ingår också att föreslå hur oberoende utvärderingar kan genomföras för att säkerställa en regelbunden återrapportering och att föreslå en ny modell för utvärderingar som beaktar behovet av djupgående studier. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2012.

Sedan ett antal år bedriver folkhögskolor och studieförbund ett systematiskt kvalitetsarbete, initierat av Folkbildningsrådet. Det utvärderingsarbete som Folkbildningsrådet bedriver på central nivå fokuserar bl.a. på att analysera folkbildningens samhällseffekter. Sammantaget leder insatserna inom folkbildningen till bättre möjligheter att bedöma enskilda verksamheter, liksom till att göra jämförelser mellan dem.

Statistiska centralbyrån (SCB) fick i början av 2010 i uppdrag att ta fram statistik om det civila

samhället. En viktig del i uppdraget var att redovisa statistiken enligt internationella statistikräkenskaper (ICNPO). Som ett led i detta arbete ska SCB göra en fördjupning inom området studiecirkelverksamhet, annan folkbildningsverksamhet samt folkhögskoleverksamhet (2011/6905/UC). Denna fördjupningsdel kommer att redovisas i en kommande publikation rörande det civila samhället i november 2012.

I syfte att möjliggöra att fler ungdomar ska kunna slutföra sin utbildning genomförs motivationshöjande kurser på folkhögskolorna, som vänder sig till arbetslösa ungdomar i åldern 16–24 år som varken har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen. Satsningen syftar till att öka deltagarnas motivation att återgå till studier och avsluta sin reguljära utbildning. Det bör finnas en beredskap hos folkhögskolorna att kunna möjliggöra för de elever som går de studiemotiverande kurserna att fortsätta sina studier på folkhögskolans allmänna kurs. Det finns därför behov av att utöka antalet studieplatser på folkhögskolans allmänna kurs.

För att möjliggöra att teckenspråktolkt utbildning m.m. ska kunna bedrivas som tolkt utbildning på akademisk nivå har i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1, utg.område. 17, bet. 2011/12:KrU1, rskr. 2011/12:77) medel förts från det inom utgiftsområde 17 förutvarande anslaget 14:2 *Bidrag till tolkt utbildning och teckenspråktolkt utbildning* till utgiftsområde 16. I syfte att bl.a. öka teckenspråktolkt utbildningens forskningsanknytning har regeringen tillfört Stockholms universitet utvecklingsmedel för att under 2012 inleda planeringen av en tolkt utbildning i högskolan. Utbildningen planeras att påbörjas höstterminen 2013. Folkhögskolor bör även fortsättningsvis kunna anordna utbildningar av tolkar och teckenspråklärare med stöd av anslaget.

Kontakttolkt utbildningen har sedan 2007 utvecklats till en sammanhållen grundutbildning som omfattar två terminer. Genom att bl.a. förkunskapskrav och nationella prov har införts har kvaliteten på utbildningen ökat. Söktrycket till utbildningarna har varit mycket stort under 2011. Regeringen gav 2010 Statskontoret i uppdrag att bl.a. identifiera för- och nackdelar med den nuvarande ansvarsfördelningen och organisationen för auktorisation av tolkar och översättare. Statskontoret redovisade i början av 2012 rapporten *En tolkningsfråga – Om auktorisation och åtgärder för fler och bättre tolkar*

(Statskontoret 2012:2). I rapporten framför Statskontoret att den åtgärd som på kort sikt mest kan öka antalet kompetenta tolkar är ökade möjligheter till validering.

16.5 Politikens inriktning

Folkbildningen är med sin självständighet och särart en viktig del av utbildningsväsendet och en viktig aktör i arbetet med att höja kunskapsnivån i samhället. Folkbildningens roll i det civila samhällets arbete mot utanförskap och för demokrati, mänskliga rättigheter och delaktighet är central. Folkhögskolorna och studieförbunden har en mycket viktig roll såväl för att bryta utanförskap och väcka engagemang som för att höja utbildningsnivån i samhället. Med sina utbildningar bidrar de till att skapa möjligheter för människor att utvecklas och till att fler klarar en gymnasieutbildning och därmed får behörighet till vidare studier. Regeringen värdesätter den frihet under ansvar som folkhögskolorna och studieförbunden har att i stor utsträckning själv forma sin verksamhet och sitt utbud.

Regeringen lägger stor vikt vid det systematiska kvalitetsarbete som Folkbildningsrådet bedriver genom att skapa förutsättningar för folkhögskolor och studieförbund att utveckla system och metoder för kvalitets- och utvecklingsarbete. Folkbildningsrådets utvärderingar utgör också ett viktigt kunskapsunderlag för regeringen och en grund för utveckling och kvalitetsarbete.

Regeringen har tillkallat en särskild utredare för att utvärdera folkbildningen (dir. 2011:93). I uppdraget ingår att utvärdera och analysera i vilken utsträckning de syften som har beslutats för statsbidraget för folkbildningen har uppnåtts samt överväga om syftena är ändamålsenliga och vid behov föreslå förändrade syften. Folkbildningsrådet har på regeringens uppdrag (U2010/7768/SV) lämnat förslag till hur folkbildningens verksamhetsområden bör utvecklas (U2011/6350/UC). Med detta underlag som en av utgångspunkterna avser regeringen att inom mandatperioden fullfölja en översyn av förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen.

I propositionen Bäst i klassen – en ny lärarutbildning (prop. 2009/10:89, bet.

2009/10:UbU16, rskr. 2009/10:248) gjorde regeringen bedömningen att folkhögskolläraryxamen bör ses över i särskild ordning. Ett arbete med att genomföra en översyn av folkhögskolläraryxamen kommer att påbörjas hösten 2012. I översynen ingår att analysera behovet av lärarutbildning för folkhögskolorna och vid behov lämna förslag på en förändring av nuvarande högskoleutbildning.

Regeringen anser att de särskilda studiemotiverande kurserna för arbetslösa ungdomar som varken har grundläggande högskolebehörighet eller har gymnasieexamen bör förlängas t.o.m. 2014. Dessa ungdomar bör även erbjudas möjlighet till fortsatt utbildning på folkhögskolans allmänna kurs. Antalet utbildningsplatser på folkhögskolans allmänna kurs bör därför utökas med 1 000 årsplatser under 2013 och med 1 000 årsplatser under 2014. Utökningen av utbildningsplatser på allmän kurs ska ha som prioritering att underlätta för de personer som går studiemotiverande folkhögskolekurs att direkt efter kursens slut kunna fortsätta studera på folkhögskolans allmänna kurs. Det är angeläget att snabbt ta till vara dessa ungdomars studiemotivation i stället för att de som gått den studiemotiverande kursen ska få vänta ett antal månader på att få studera vidare. Folkhögskolornas utbildningsform och metodik lämpar sig också väl för målgruppen ungdomar som står utanför arbetsmarknaden, t.ex. ungdomar med funktionsnedsättning, ungdomar födda utomlands och ungdomar med psykiska och sociala problem. Regeringen föreslår att 60 000 000 kronor avsätts för 2013 för nämnda utökning av utbildningsplatser på folkhögskolans allmänna kurs samt beräknar samma belopp för 2014.

Från och med 2013 kommer även deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som är över 25 år att kunna gå folkhögskolans studiemotiverande kurser.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2012 avsikten att möjliggöra att teckenspråkutbildningar ska kunna bedrivas som högskoleutbildning i syfte att öka utbildningens kvalitet och utbildningens forskningsanknytning.

Stockholms universitet har föreslagit ett kandidatprogram i teckenspråk och tolkning med en första intagning hösten 2013. Regeringen avser att delvis finansiera kandidat-

programmet under anslaget 2:70 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (se utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, avsnitt 10.2.70). Folkhögskolor kommer även fortsättningsvis att kunna anordna teckenspråktolksutbildning med stöd enligt förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk.

16.6 Budgetförslag

16.6.1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 16.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	3 274 817	Anslags-sparande	0
2012	Anslag	3 306 021 ¹	Utgifts-prognos	3 306 021
2013	Förslag	3 546 705		
2014	Beräknat	3 583 739 ²		
2015	Beräknat	3 572 486 ³		
2016	Beräknat	3 635 161 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 541 244 tkr i 2013 års prinsnivå.

³ Motsvarar 3 481 955 tkr i 2013 års prinsnivå.

⁴ Motsvarar 3 481 955 tkr i 2013 års prinsnivå.

Anslaget används för statsbidrag till folkbildningen. Anslaget används vidare för Folkbildningsrådets förvaltningskostnader och utgifter för Folkbildningsnätet.

Anslaget används även för bidrag till Nordiska folkhögskolan i Genève samt för det särskilda verksamhetsstödet till Studieförbundet Idrottsutbildarna (SISU).

Regeringens överväganden

Tabell 16.4 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	3 308 521	3 308 521	3 308 521	3 308 521
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	20 129	60 073	106 674	166 590
Beslut	60 000	60 000	0	0
Överföring till/från andra anslag	158 055	159 952	162 164	165 009
Övrigt		-4 807	-4 874	-4 959
Förslag/beräknat anslag	3 546 705	3 583 739	3 572 486	3 635 161

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Folkhögskolorna har under 2012 fått i fortsatt uppdrag att anordna särskilda studiemotiverande kurser för arbetslösa ungdomar som varken har grundläggande högskolebehörighet eller har gymnasieexamen. Regeringen har föreslagit att denna satsning fortsätter t.o.m. 2014. Dessa ungdomar bör erbjudas möjlighet till fortsatt utbildning på folkhögskolans allmänna kurs. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 60 000 000 kronor för att möjliggöra att folkhögskolans allmänna kurs ökas med 1 000 årsplatser 2013. Regeringen beräknar samma belopp för 2014 i syfte att möjliggöra samma utökning av antalet årsplatser på allmän kurs 2014.

Riksdagens beslut om 2012 års ekonomiska vårproposition (prop. 2011/12:100, bet. 2011/12:FiU20, rskr. 2011/12:292) innebär att de ändamål och verksamheter som avser särskilt verksamhetsstöd för idrottens studie-, bildnings- och utbildningsstöd och som har finansierats inom det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslaget 15:1 *Statligt stöd till vuxenutbildning* flyttas till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Särskilt verksamhetsstöd till Studieförbundet Idrottsutbildarna (SISU) för idrottens studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet bör i likhet med stödet till övriga studieförbund finansieras inom nu aktuellt anslag. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 160 555 000 kronor samt

beräknar att anslaget ökas med motsvarande belopp permanent fr.o.m. 2014.

Regeringen föreslår vidare att anslaget 14:1 *Bidrag till folkbildningen* minskas med 2 500 000 kronor för 2013 samt beräknar en minskning med samma belopp permanent fr.o.m. 2014. Minskningen ska delvis finansiera den ökning av anslaget 12:1 *Ungdomsstyrelsen* om 4 700 000 kronor som föreslås i avsnitt 14.5.1. Genom riksdagens beslut om vårandringsbudgeten för 2012 har anslaget minskats med motsvarande belopp för samma ändamål under 2012.

Regeringen föreslår att 3 546 705 000 kronor anvisas under anslaget 14:1 *Bidrag till folkbildningen* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 3 583 739 000 kronor, 3 572 486 000 kronor respektive 3 635 161 000 kronor.

16.6.2 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 16.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2011	Utfall	16 782	Anslags-sparande	0
2012	Anslag	16 795 ¹	Utgifts-prognos	16 795
2013	Förslag	16 795		
2014	Beräknat	16 998 ²		
2015	Beräknat	17 244 ³		
2016	Beräknat	17 558 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 772 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 772 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 16 772 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslagets ändamål är att finansiera utgifter för statsbidrag till kontakttolkutbildning och administrativa utgifter för denna verksamhet. Vidare får medlen i begränsad omfattning användas för utvecklingsinsatser.

Regeringens överväganden

Tabell 16.6 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	16 795	16 795	16 795	16 795
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	0	226	473	786
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-23	-23	-24
Förslag/beräknat anslag	16 795	16 998	17 244	17 558

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslaget minskas (2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt kommer att genomföras i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 16 795 000 kronor anvisas under anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolkutbildning* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 16 998 000 kronor, 17 244 000 kronor respektive 17 558 000 kronor.

17 Tillsyn över spelmarknaden

17.1 Omfattning

Området omfattar frågor om tillsyn och reglering av spelmarknaden.

Lotteriinspektionen är förvaltningsmyndighet på spel- och lotteriområdet. Myndighetens uppgifter innefattar bl.a. tillståndsgivning och typgodkännande samt tillsyn över och kontroll av spelmarknaden.

17.2 Mål

Resultatredovisningen görs i förhållande till det mål för spelpolitiken som riksdagen beslutat om (prop. 2002/03:93, bet. 2002/03:KrU8, rskr. 2002/03:212). Målet är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Överskottet från spel bör värnas och alltjämt vara förbehållet det allmänna eller allmännyttiga ändamål, dvs. föreningslivet, hästsporten och staten.

17.3 Resultatredovisning

17.3.1 Spelmarknadens utveckling

Spelmarknaden

Under 2011 beräknas den reglerade svenska spelmarknaden ha omsatt 42 miljarder kronor brutto. Detta är en ökning med drygt 1 miljard kronor, ca 3 procent, jämfört med året innan. I

tabell 17.1 redovisas spelmarknadens bruttoomsättning uppdelat på olika spelanordnare.

Tabell 17.1 Spelmarknadens bruttoomsättning

Miljoner kronor

	2007	2008	2009	2010	2011
Svenska Spel inkl. poker och kasino	21 486	22 448	22 120	21 751	22 283
ATG	11 869	11 972	12 687	12 804	13 111
Folkrörelsernas spel och lotterier	4 878	4 855	5 400	5 879	6 387
Restaurangkasino	538	549	525	511	496
Totalt	38 771	39 824	40 733	40 945	42 277

Källa: Lotteriinspektionen.

Under 2007–2011 har bruttoomsättningen ökat med 8 procent. I denna beräkning ingår bruttoomsättningen för samtliga spelformer med undantag för AB Svenska Spels (Svenska Spel) internetpoker och Casino Cosmopols verksamhet. För internetpoker redovisas den s.k. pokeraken, dvs. den avgift bolaget tar ut av spelarna, och för Casino Cosmopol redovisas nettoomsättningen, dvs. omsättningen efter utbetalda vinster. En uppskattning av bruttoomsättningen är i sistnämnda fall svår att göra då olika spelformer inom kasinot har olika vinståterbetalningsprocent. Sammanfattningsvis är bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden således betydligt högre än vad som redovisats ovan.

Omsättningen efter utbetalda vinster var sammanlagt drygt 17 miljarder kronor under 2011. I genomsnitt använder svenska folket 2,4 procent av sin disponibla inkomst till spel, räknat på omsättningen före utbetalda vinster. Om i stället omsättningen efter utbetalda vinster

används blir andelen i genomsnitt drygt 1 procent av inkomsten. I tabell 17.2 redovisas olika reglerade spelordnarnas marknadsandelar.

Tabell 17.2 Marknadsandelar av bruttoomsättningen

Procent av bruttoomsättningen

	2007	2008	2009	2010	2011
Svenska Spel inkl. poker och kasino	55	55	54	53	53
ATG	31	29	31	31	31
Folkrörelsernas spel och lotterier	13	15	13	14	15
Restaurangkasino	1	1	1	1	1

Källa: Lotteriinspektionen.

Svenska Spel har, jämfört med 2010, ökat bruttoomsättningen med 2,5 procentenheter och bolagets marknadsandel uppgick 2011 till omkring 53 procent. Omsättningen, exklusive Casino Cosmopol, uppgick till ca 21 miljarder kronor. I detta belopp ingår den s.k. pokerraken om 214 miljoner kronor. Totalt sett är pokerraken avsevärt mindre än föregående år. Nettoomsättningen för Casino Cosmopol uppgick efter utbetalda vinster till ca 1,2 miljarder kronor. Svenska Spels omsättning av spel via internet, inklusive pokerraken, uppgick till ca 2,6 miljoner kronor eller 12 procent av bolagets totala omsättning, en ökning med ca 12 procent jämfört med 2010.

AB Trav och Galopps (ATG) bruttoomsättning ökade 2011 med 2,4 procent och uppgick till ca 13,1 miljarder kronor, att jämföra med ca 12,8 miljarder kronor föregående år. Detta motsvarar en marknadsandel om 31 procent. Spelformen V75 är fortfarande bolagets största produkt med en bruttoomsättning på 4,9 miljarder kronor. Försäljningen via internet fortsätter att öka och uppgick till 37 procent av den totala omsättningen. Det traditionella banspelandet och ombudspelet fortsätter att minska. Under 2011 har ATG betalat drygt 1,4 miljarder kronor i lotteriskatt. När vinster och lotteriskatt betalats samt driftskostnaden täckts går överskottet från bolagets verksamhet tillbaka till hästnäringen. Under 2011 tilldelades hästporten ca 1,7 miljarder kronor. Vidare erhöll Hästnäringens nationella stiftelse 48 miljoner kronor.

Folkrörelsernas spel och lotterier utgör 15 procent av spelmarknaden. Det traditionella bingospelandet fortsätter att minska i omsättning medan samtliga större aktörer har ökat det senaste året. Den största ökningen står Postkod-

lotteriet för. Lotterier via internet fortsatte under 2011 att öka.

De privata företag som bedriver restaurangkasinospel har de senaste åren haft en minskad omsättning och har uppskattningsvis en marknadsandel om 1 procent.

I tabell 17.3 redovisas de tolv spelformerna med störst omsättning 2011.

Tabell 17.3 De omsättningsmässigt största spelformerna

Brutto, miljoner kronor.

	2006	2011	Förändring
Vegas Värdeautomater	6 811	7 461	651
V75	4 141	4 931	790
Triss	3 147	3 216	69
Lotto	2 350	2 955	416
Postkodlotteriet	307	2 955	2 648
Oddset	2 112	2 522	410
Dagens Dubbel	1 911	1 711	-200
Vinnare, Plats	1 562	1 651	89
Keno	1 322	1 299	-23
V65	1 185	1 160	-25
Casino Cosmopol	1 002	1 203	201
Bingo	1 503	1 103	-400

Källa: Lotteriinspektionen.

Av spelmarknadens aktörer med tillstånd har Svenska Spel, ATG, Folkspel samt Miljonlotteriet under 2011 erbjudit spel över internet. Den sammanlagda försäljningen över internet uppskattas uppgå till drygt 7 miljarder kronor, vilket motsvarar drygt 16 procent av den totala bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden. Utöver den reglerade marknaden förekommer spel på webbplatser som erbjuds av aktörer som saknar tillstånd i Sverige. Marknadsandelen för dessa är cirka 11 procent av den totala kända spelmarknaden enligt Svenska Spel, som baserar sina uppgifter på omfattande undersökningar av spelvanor och omvärldsanalys. Dessa aktörer tar framför allt marknadsandelar på området kasino på internet, men även från Svenska Spel.

Spelreglering

Flera länder i Europa inför nya lagar på spelområdet. Syftet är bl.a. att återta initiativet på den egna spelmarknaden. Flera länder inom EU har infört blockeringar av IP-adresser och betalningar till spelbolag för att försöka stänga ute

aktörer som saknar tillstånd. De senaste domarna från EU-domstolen har bekräftat att medlemsstaterna har ett betydande utrymme att själva reglera spelpolitiken inom ramen för EUF-fördraget. EU-domstolen har efter begäran om förhandsavgörande från Svea Hovrätt om den svenska spelregleringens förenlighet med friheten att tillhandahålla tjänster enligt artikel 49 i EG-fördraget (numera artikel 56 i EUF-fördraget) konstaterat att den svenska lotterilagens begränsning, som utestänger kommersiella och privata arrangörer från den svenska spelmarknaden, inte strider mot artikel 49 i EG-fördraget. Detta innebär att det är förenligt med unionsrätten att begränsa anordnandet av hasardspel och att förbehålla anordnandet av sådana spel till offentliga organ eller allmännyttiga organisationer. EU-domstolen motiverar sin ståndpunkt med att kulturella, moraliska och religiösa överväganden kan motivera inskränkningar av friheten att tillhandahålla tjänster för arrangörer av hasardspel. Själva främjandeförbudet svarar mot målet att upprätthålla en hög skyddsnivå genom att hålla ute aktörer som saknar tillstånd på den svenska marknaden och kan anses nödvändigt för att uppnå detta mål. Svea hovrätt konstaterade dock i en dom den 22 juni 2011 att det svenska främjandeförbudet i dess nuvarande utformning strider mot unionsrättens likabehandlingsprincip eftersom straffbestämmelserna i den svenska regleringen gör skillnad mellan spel utan tillstånd som anordnas och främjas inom respektive utanför Sverige. Domen har överklagats av Riksåklagaren och Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd.

Främjandeförbudet har aktualiserats även i en dom som meddelades den 22 juni 2011 av Högsta förvaltningsdomstolen. Av domen följer att främjandeförbudet i princip inte omfattar sponsringsmeddelanden i TV och att oddsjämförelser i det sammanhang de förekom i det aktuella målet skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen. Spelutredningen har i betänkandet En framtida spelreglering (SOU 2008:124) föreslagit en annan utformning av främjandeförbudet. Detta förslag bereds inom Regeringskansliet.

Högsta domstolen har i en dom den 6 april 2011 konstaterat att så kallade cash games (spel där deltagarna i princip kan gå in och dra sig ur spelet när som helst) är spel vars utgång till väsentlig del beror på slumpen i den mening som

avses i brottsbalkens bestämmelse om dobbleri. Den som anordnar ett sådant spel utan tillstånd enligt lotterilagen kan därmed dömas för dobbleri alternativt grovt dobbleri. I domen konstateras emellertid att utgången av den huvudturnering och de sidoturneringar i Texas Hold'em som prövades i det aktuella målet inte till väsentlig del berodde på slumpen. De åtalade kunde därför inte dömas för dobbleri med anledning av att de anordnat dessa. Det är dock fortfarande oklart om anordnandet av turneringarna utgjort brott mot lotterilagen. Denna fråga har återförvisats till underinstansen för prövning.

Under 2011 har det kommit ett antal domar från olika domstolar som rör automater eller liknande utrustning som finns på den svenska marknaden och som är uppkopplade mot internet och särskilda spelservrar, ofta på en plats utanför Sverige. Högsta domstolen har i december 2011 meddelat dom i två mål rörande sådan utrustning. Det konstaterades att den i målen aktuella verksamheten var att anse som automatspel i lotterilagens mening och att verksamheten anordnades i den tilltalades lokaler. Eftersom verksamheten anordnades utan tillstånd dömdes de tilltalade för brott mot lotterilagen. Domarna medför att Lotteriinspektionens arbete med att bidra till ett minskat utbud av olagliga spel och lotterier kan intensifieras.

Motverkande av spelberoende är en fortsatt viktig fråga. De svenska aktörernas förebyggande arbete med spelansvarsprogram, utbildning av personal och seminarier om spelens effekter har fortsatt under året. Svenska Spel är ett av de första spelbolagen i Europa som uppfyllt branschorganisationen European Lotteries krav för spelansvar.

17.3.2 Tillsynen över spelmarknaden

Syftet med all kontroll- och tillsynsverksamhet på området är att spelmarknaden ska vara sund och säker. Lotteriinspektionens uppgift är att se till att anordnaren bedriver sin spelverksamhet på ett korrekt sätt i enlighet med villkoren i det tillstånd eller den koncession som Lotteriinspektionen eller regeringen har lämnat. Den tekniska utvecklingen har medfört en kraftigt förändrad spelmarknad, vilket innebär att kontrollen och tillsynen ställts inför nya uppgifter. Arbetet med kontroll av den olagliga

spelmarknaden har främst inriktats på de områden som medför störst risk för spelberoende och kriminalitet, i dagsläget pokerspel och spelautomater. Kontrollen sker såväl preventivt och löpande som i uppföljningssyfte.

Under 2011 har Lotteriinspektionen prioriterat kontroll av att restaurangernas eller spelplatsernas omsättning från värdeautomater inte är större än resten av omsättningen på spelplatsen. Vidare har Lotteriinspektionen kontrollerat att samtliga restauranger med tillstånd för värdeautomater har giltigt serverings-tillstånd. Dessutom har Lotteriinspektionen kontrollerat att ombuden för Svenska Spel och ATG följer reglerna om åldersgränser och kreditspel. Tillsyn av travbanor har genomförts med ökat fokus på spel av minderåriga. Under 2011 har Lotteriinspektionen gjort tillsynsbesök på Svenska Spels samtliga fyra kasinon med fokus på kontroll av regler om tillträde och åtgärder mot penningtvätt. Tyngdpunkten för tillsynen av rikslotterierna har under året legat på verksamhetstillsyn. Det har även genomförts en tematillsyn avseende hur verksamheten fungerar vid kortare allvarigare avbrott i it-stödet.

Problemen med illegala spelautomater kvarstår. I de flesta fall är dessa spelautomater uppkopplade mot internet och särskilda spelservrar, som ofta är placerade utanför Sverige. Det är svårt att uppskatta hur många spelautomater av denna typ som finns utställda, men Lotteriinspektionen har under 2011 noterat en klar ökning och har tagit emot ett ökat antal tips om misstänkt illegalt automatspel. Antalet polisanmälningar har därmed också ökat jämfört med 2010.

17.3.3 Analys och slutsatser

Kontroll och tillsyn är Lotteriinspektionens största verksamhetsgren. De tre senaste åren har Lotteriinspektionen genomfört sammanlagt 16 048 kontroller av den legala spelmarknaden, främst av automater och lotterier, samt teknisk tillsyn. Under 2011 genomfördes 1 899 kontroller avseende den illegala spelmarknaden, en ökning med 873 stycken från föregående år. Framför allt inriktades kontrollen på illegala spelautomater, där samarbete skett med olika myndigheter och där flera ärenden har prövats i domstol. Lotteriinspektionen har under den senaste treårsperioden beviljat 9 624 tillstånd

samt bedrivit en omfattande informationsverksamhet om spelmarknaden och spelreglering, främst riktad mot kommuner. Informationsinsatser har även genomförts gentemot spelaktörer och statliga myndigheter.

Under 2011 har fokus lagts på frågor om åldersgränser och spelansvar samt på åtgärder för att motverka olagligt spel.

Under 2011 har 41 procent av den tillgängliga tiden hos Lotteriinspektionen ägnats åt kontroll och tillsyn av den legala spelmarknaden, 12 procent åt kontroll av den illegala spelmarknaden, 31 procent åt tillstånd och normgivning samt 16 procent åt information.

Regeringen bedömer att Lotteriinspektionens fördelning av resurser och dess prioriteringar är rimliga med hänsyn till utvecklingen på spelmarknaden och utifrån utformningen av nuvarande spelreglering. Det samlade resultatet ger också vid handen att målen för verksamheten är uppfyllda.

17.4 Politikens inriktning

Regeringens ambition är att bedriva en ansvarsfull spelpolitik i syfte att säkerställa en sund och säker spelmarknad. Sociala skyddshänsyn och brottsbekämpning ska stå i förgrunden för svensk spelpolitik. Riskerna för spelberoende ska motverkas. De statligt kontrollerade bolagen ska i sin verksamhet uppfylla krav på spelansvar. Marknadsföringen ska ha en socialt ansvarstagande inriktning i syfte att inte uppfattas som alltför påträngande.

Spelutredningen överlämnade den 15 december 2008 betänkandet En framtida spelreglering (SOU 2008:124) till regeringen. Betänkandet har remitterats och utredningens förslag är föremål för beredning i Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på området.

17.5 Budgetförslag

17.5.1 15:1 Lotteriinspektionen

Tabell 17.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2011	Utfall	44 027		Anslags-sparande	3 798
2012	Anslag	47 071 ¹		Utgifts-prognos	46 008
2013	Förslag	47 310			
2014	Beräknat	48 256 ²			
2015	Beräknat	49 124 ³			
2016	Beräknat	50 177 ⁴			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 47 243 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 47 244 tkr i 2013 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 47 243 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Lotteriinspektionens förvaltningskostnader.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 17.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	24 495	9	44 047	-19 543
Prognos 2012	21 500	20	47 071	-25 551
Budget 2013	29 000	20	47 310	-18 290

Verksamhetens kostnader täcks endast delvis med avgifter. De åtgärder som närmast är av direkt rättsvärdande karaktär, och som syftar till att motarbeta illegalt spel, är sedan den 1 januari

2007 anslagsfinansierade. Det samma gäller den egeninitierade utbildnings- och informationsverksamhet som myndigheten bedriver där ett naturligt avgiftskollektiv saknas.

Regeringens överväganden

Tabell 17.6 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 15:1 Lotteriinspektionen

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	47 071	47 071	47 071	47 071
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	239	1 253	2 122	3 177
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-68	-69	-71
Förslag/beräknat anslag	47 310	48 256	49 124	50 177

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Regeringen föreslår att 47 310 000 kronor anvisas under anslaget 15:1 *Lotteriinspektionen* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 48 256 000 kronor, 49 124 000 kronor respektive 50 177 000 kronor.